HARRY POLLITT

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

SZIKRA

ZIKR

HARRY POLLITT

HARRY POLLITT

VÁLOGATOTT CIKKEK ÉS BESZÉDEK

SZIKRA

BUDAPEST 1953

Fordította
GÁBOR JOZEFA
és
RÉZ ÁDÁM

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

Mit éreznél akkor, ha nyolc és fél év után, amit egy embertelen börtönben töltöttél, büntetésed lejártakor szemrebbenés nélkül közölnék veled, hogy továbbra is fogva tartanak, és új vádakat emelnek ellened tizenhat évvel ezelőtti eseményekért?

Ezt a kérdést kell feltenni minden munkásnak, mindenkinek, aki rokonszenvvel kíséri a magyar munkásosztály és egyik legnagyobb vezetője, *Rákosi elvtárs* hősi harcát, mert Rákosi elvtársat most halálbüntetéssel fenyegeti az a képtelen per, melyet 1935 január 14-én fognak megrendezni.

Nyolc és fél hosszú éven át Rákosi elvtárs példamutató bátorsággal és kitartással állta a rettenetes kínzásokat és provokációkat, amelyekhez a magyar fasiszták olyan kiválóan értenek. Ezek a hóhérok azt remélték, hogy a börtönben alkalmazott módszereikkel ennyi idő alatt sikerül megölniük Rákosit. De a forradalmárszellemet nem lehet megtörni: Rákosi letöltötte az eredetileg rámért büntetést. Amikor azután ki kellett volna szabadulnia, nem hagyhatta el a magyar hóhérok siralomházát, mert egyszerűen tudtára adták, hogy új vádat emelnek ellene.

Erre kellett 1934 áprilisa óta várnia a börtönben. Most végre elkészült a vádirat. Rákosi perét — jogásznyelven szólva — „sommás eljárással" fogják lefolytatni, ami azt jelenti, hogy a bíróság megfosztja a védekezés lehetőségétől, s már eleve kötél általi halálra ítélte.

Ez a céljuk a magyar fasisztáknak, akik egy pillanatra sem feledkeznek meg arról, hogy milyen hősiesen tartották magukat a magyar munkások és parasztok a magyarországi Tanácsköztársaság fennállásának rövid hónapjai alatt.

De van egy másik bíróság is, amely nemcsak beszélni, hanem cselekedni is képes és köteles: *a munkások nemzetközi törvényszéke.* Késedelem nélkül riasztanunk kell a munkásságot, tudomására kell hoznunk, hogy miféle új aljasságot terveznek. Késedelem nélkül mozgósítanunk kell a tömegeket, éppen úgy, mint akkor, amikor Hitler hóhérai azt hitték, hogy Dimitrov elvtársat és elvtársait végérvényesen karmaik közt tartják.

A világszerte kirobbanó tiltakozásnak és Dimitrov elvtárs nagyszerű magatartásának sikerült szétzúznia a német fasiszták terveit. A jelen pillanatban is haladéktalanul meg kell szerveznünk a tiltakozást az egész világon, minden egyes országban, hogy ez a tiltakozás, amelynek erejét fokozza Rákosi elvtárs nyolc és fél évvel ezelőtti ragyogó magatartásának és beszédeinek emléke, megmentse Rákosit a bitófától.

Ezt meg lehet és meg is kell tenni. Soha le nem mosható folt esnék forradalmárbecsületünkön, ha tűrnők, hogy Rákosit megöljék. A nemzetközi munkásmozgalmat, melyet Rákosi oly önzetlenül és kiválóan szolgált, súlyos csapás érné, ha nem használnánk fel minden percet arra, hogy a tiltakozásoknak máris megindult hullámát a Rákosi azonnali szabadonbocsátására vonatkozó követelések hatalmas óceánjává duzzasszuk.

A szociáldemokraták most is, mint rendesen, egységfrontra lépnek különböző kapitalista kormányaikkal a Szovjetunió ellen. Krokodilkönnyeket potyogtatnak a burzsoá sajtó hasábjain a hírhedt ellenforradalmárok nemrég lefolyt perei és kivégzésük miatt, e söpredék, e banditák és terroristák miatt, akik szeretnék válságba sodorni, szeretnék megsemmisíteni a Szovjetuniót, akik szorosan együttműködnek valamennyi európai főváros

terroristáival, s akik mindig számíthatnak a magyar kormány támogatására és vendégszeretetére. De ugyanezek a szociáldemokraták hallgatnak, amikor Rákosi peréről van szó. Hiszen Rákosi *csak* egész életét állította a munkásosztály szolgálatába, *csak* egész életét szentelte a munkások forradalma ügyének.

A magyar fasiszták nem amiatt akarják megölni Rákosit, ami tizenhat évvel ezelőtt, forradalmi helyzetben történt Magyarországon, s amiért Rákosi, mint a szociális termelés népbiztosa, nem lehetett felelős, hanem azért, mert tudják, hogy ha Rákosi kiszabadul, eggyel több forradalmi harcos folytatja a küzdelmet éppoly rendíthetetlenül, mint annakelőtte, s mindenkit, akivel kapcsolatot teremt, igyekszik rávenni, hogy a fasiszta elnyomás és terror ellen újult erővel folytassa a harcot.

Nyolc és fél esztendőt töltött Rákosi elvtárs egy borzalmas börtönben. Naponta huszonnégy órán át, évente háromszázhatvanöt napon keresztül, összesen nyolc és fél évig tartott ez a lassú kínzás és szenvedés — de Rákosi arcáról, a hóhérok elképedésére, mégsem hervadt le a mosoly, amely abból a büszke tudatból fakad, hogy a forradalmárt nem lehet megtörni.

Világos, hogy mi a kötelességünk. Rákosi többet tett, mint amennyit egyetlen embertől kívánni lehet, de ennyit kellett tennie, mert a munkások tiltakozása nem volt elég hangos, nem volt elég erőteljes és kitartó. Most cselekednünk kell, hogy végetvessünk a szenvedés és bizonytalanság e lidércnyomásának. Rákosi a nemzetközi munkásmozgalomé; ránk hárul az a feladat, hogy kiszabadítsuk, mégpedig azonnal.

Mindössze négy hét van hátra. Higgyék el nekem, hogy azok, akiknek az élete forog kockán, úgy érzik, mintha szárnyakon röpülne az idő. A magyar kormánynak minden nagyvárosban van valamilyen képviselete. Szervezzük meg a munkásokat, hadd hallassák szavukat. Határozatok, tiltakozó küldöttségek kövessék egymást. A nemzetközi közvéleménnyel még a fasiszta hóhéroknak

is számolniuk kell. Nyilatkozzék meg ez a közvélemény erőteljesen, értesse meg a magyar kormánnyal, hogy a világ munkásai semmi szín alatt sem nyugodnak bele a Rákosi-per lefolytatásába, hogy Rákosi szabadonbocsátását követelik és mindent el is követnek ennek érdekében.

Valamennyi kommunista pártnak kötelessége, hogy vezető szerepet töltsön be ennek az agitációnak kifejlesztésében, amely a Kommunista Internacionále egyik legbátrabb és legállhatatosabb harcosának kiszabadításáért folyik.

A RÁKOSI ELLEN INTÉZETT TÁMADÁS: TÁMADÁS A NEMZETKÖZI PROLETARIÁTUS ELLEN

Az a hír, hogy Rákosi elvtársat bíróság elé állítják, világszerte a legnagyobb felháborodást keltette. Az emberek alig akarják elhinni, hogy a magyar kormány, amelynek oly kevéssé irigylésreméltó a híre saját országában és kiváltképpen külföldön, meg meri kockáztatni, hogy ezzel az újabb aljassággal gyarapítsa amúgyis sötét bűnlajstromát.

Nyilván tisztában volt azzal, hogy nagy fába vágta a fejszéjét. Bizonyíték erre, hogy nemcsak megvárta, amíg Rákosi letölti nyolc és félévi börtönbüntetését, hanem miután 1934 április 25-én újra letartóztatták Rákosit, a közvádló teljes nyolc hónapig nem mert előhozakodni a váddal. Az ügy nemcsak az „igazságszolgáltatást" foglalkoztatta, hanem elsősorban az igazságszolgáltatást irányító kormány tagjait. Ők ragaszkodtak ahhoz, hogy ezt a gyalázatos pert megrendezzék.

A Rákosi-pernek a megfélemlítés a célja. Magyarország rettenetes gazdasági válságban vergődik, amelyet még súlyosbított az idei gyenge búzatermés, és az őszi kedvezőtlen időjárás. A gabonaárak felszöktek, s velük együtt a kenyérárak is, a kiviteli lehetőségek pedig, amelyek

némi anyagi kárpótlást nyujthatnának, rendkívül korlátozottak. A burgonyatermés nagyon jó volt, de a földben rothad. Ami pedig a legnagyobb baj: az őszi vetés kicsírázik az enyhe téli időjárás következtében. Az első januári fagy el fogja pusztítani a jövő évi termést. Rohamosan nő az elégedetlenség és terjednek a forradalmi eszmék. A kormány a megfélemlítés eszközeihez folyamodik. Ezt a célt kell szolgálnia a Rákosi-pernek: elrettentő példát akarnak statuálni.

Milyen hatással van ez a külföldi közvéleményre? A kormány pontosan tudja, hogy még az ízig-vérig polgári csoportok is undorral fordulnak el egy olyan igazságszolgáltatástól, amely lábbal tiporja az igazság legelemibb követelményeit, s most ismét bíróság elé akar állítani egy embert, aki tíz évet töltött börtönben, — sőt, halálra akarja ítélni tizenhat évvel ezelőtt elkövetett, tisztán politikai jellegű cselekedetek miatt.

A magyar kormány természetesen mindezt nagyonis jól tudja. De azt reméli, hogy a kapitalizmus növekvő válsága annyira felfokozta már a nemzetközi kommunizmustól való félelmet, hogy a reakciós burzsoázia nemcsak eltűrné, hanem egyenesen üdvözölné, ha egy kommunistát bírósági úton meggyilkolnának. Ha *Göring*nek van mersze a nemzetközi burzsoázia háláját követelni, amiért lovaglóostorral és automata pisztollyal, kínzókamrával, bitóval és fejszével harcol a marxizmus ellen, miért ne játszaná meg ezt a tétet Gömbös is?

Tudjuk, hogy nem könnyű felvenni a harcot a munkásosztály olyan elszánt és pimasz ellenségeivel, mint amilyenek a magyar kormány tagjai. De gondoljunk arra, hogyan fenyegette Hitler a lipcsei per vádlottait, vagy hogyan fenyegetőzött Göring, amikor *Dimitrov* elvtársunk keresztkérdéseket intézett hozzá. A világ közvéleménye erősebbnek bizonyult náluk, pedig ők a kontinens legnagyobb ipari országának urai. Mennyivel könnyebben győzheti le egy világméretű mozgalom Hitler és Göring törpe magyar karikatúráit.

Meg kell mutatnunk, hogy ki az erősebb a világ közvéleményének porondján.

Ez nem is lesz nehéz, ha mindegyikünk megteszi a kötelességét. Milliók kiáltása, amely gyűléseken, a sajtóban, tüntetéseken hangzik el, táviratok, levelek, telefonhívások, amelyek külföldi követségeiken keresztül eljutnak a budapesti urak fülébe — mindez nem maradhat hatás nélkül.

Az idő sürget. Rákosi pere január 14-én kezdődik.

1934

BEVEZETÉS

Ez a röpirat szószerint közli Harry Pollitt kiegészítő nyilatkozatát, melyet a magánkézben levő fegyvergyártás és kereskedelem megvizsgálására kiküldött királyi vizsgálóbizottság előtt mondott el. A bizottság elnöke Sir John Eldon Bankes, tagjai pedig a következők:

Sir Philip Gibbs,
Dame Rachel E. Crowdy,
Sir Thomas Allen,
Sir Kenneth Lee,
H. C. Gutteridge professzor és
J. A. Spender.

A bizottság jelentésében a törvényjavaslatra vonatkozóan tárgyalási alapként a következő három — egymástól eltérő — irányvonalat terjesztette elő:

1. a fegyvergyártó ipar állami monopóliumának bevezetése, akár az Egyesült Királyságra korlátozva, akár valamennyi országban;

2. intézkedések ama bajok megszüntetésére vagy csökkentésére, amelyeket az idéz elő, hogy a fegyvergyártó ipar magánkézben van;

3. a fegyverexport ellenőrzését szabályozó mai rendeletek módosítása.

A Kommunista Párt már korábban a bizottság elé terjesztett egy részletes memorandumot a magánkézben levő fegyvergyártásról (megjelent a „Pokoli üzlet" című röpiratban), és a Kommunista Pártot képviselő Pollitt azért jelent meg a bizottság előtt, hogy válaszoljon a

memorandummal kapcsolatban felmerülő kérdésekre, s új adatokkal egészítse ki azt. Pollittnak a bizottság előtt tett kijelentései óriási feltűnést keltettek. Többek között valóságos villámcsapásként hatott az a leleplezése is, hogy a bizottság elnöke részvényese az Imperial Chemical Industries, Ltd. hadianyaggyártó monopóliumnak.

Különösen mély hatást keltettek azok a konkrét javaslatok, amelyeket Pollitt a bizottság előtt tett. Mindazokra, akik őszintén minden lehetőt el akartak követni a béke fenntartása érdekében, tagadhatatlanul igen mély benyomást tett a kommunista javaslatokat alátámasztó logikus, higgadt és módszeres érvelés, e javaslatok alkalmazhatósága és szükségszerűsége.

A Kommunista Párt a következő állítások bizonyítására törekedett:

1. az Egyesült Királyság a világ legnagyobb fegyverexportőre, tehát legfőbb oszlopa a világ fegyverkereskedelmének, amelynek bűneit mindenki elítéli;

2. ez a fegyverexport világszerte közrejátszik a háborúk szításában, valamint a gyarmati népek és a dolgozó tömegek elnyomásában;

3. a kormány közvetlenül felelős a fegyverkereskedelem műveleteiért, és szoros kapcsolatban áll a magánkézben levő fegyvergyártó trösztökkel;

4. az egész tőkésosztály bűnrészes, mert résztvesz a fegyverkezésnek s a háború szításának ebben a rendszerében, és mert profitot húz e rendszerből;

5. a jelenlegi angol kormányra hárul a felelősség azért, mert védelmezte a fegyvergyártó cégeket, megakadályozta a megfelelő vizsgálatot, és korlátozta ennek a bizottságnak feladatát és hatáskörét;

6. semmit sem érnek azok az előterjesztett reformjavaslatok, melyek a fegyvergyártás és export állami ellenőrzésének megszigorítását szorgalmazzák, de ugyanakkor magához a fegyverexporthoz nem nyúlnak;

7. azonnal megvalósítandó javaslatok.

Pollittnak, a Kommunista Párt képviselőjének ki-

jelentései tehát érdemesek arra, hogy minden munkás a legnagyobb figyelemmel tanulmányozza őket.

Ezek a kijelentések tényekkel, sok tucatnyi ténnyel igazolják és támasztják alá a kommunistáknak a fegyverkezés kérdésében elfoglalt álláspontját, s „a tények makacs dolgok".

A Kommunista Párt nem csupán e röpirat tanulmányozására szólítja fel a közönséget, hanem abban is kéri valamennyi olvasójának együttműködését, hogy segítsenek e röplap lehető legszélesebbkörű terjesztésében. Minél többen ismerik meg a röpiratban foglalt tényeket és javaslatokat, annál több esély van a háború megakadályozására.

Szeretnénk ezúton köszönetet mondani a Munkaügyi Kutatóintézetnek, amiért rendelkezésre bocsátotta azt az anyagot, amelyre Pollitt beszéde és az eredeti memorandum épült, s amiért engedélyt adott e röpirathoz mellékelt két ábrája közlésére.

Nagy-Britannia Kommunista Pártjának
Titkársága

Szószerinti feljegyzések azokról a bizonyítékokról, amelyeket Harry Pollitt Nagy-Britannia Kommunista Pártja nevében a magánkézben levő fegyvergyártás és fegyverkereskedelem megvizsgálására kiküldött királyi vizsgálóbizottság előtt 1953 május 23-án, csütörtökön előterjesztett.

Elnök: Ön Mr. Pollitt?

Mr. Pollitt: Az vagyok.

Elnök: Milyen minőségben jelent meg itt? Ön a párt titkára?

Mr. Pollitt: A Kommunista Párt Központi Bizottságát képviselem.

Elnök: A Párt már beterjesztett egy nyilatkozatot[1]. Ön fogalmazta azt?

---

[1] Lásd „Pokoli üzlet". Nagy-Britannia Kommunista Pártjának kiadása.

Mr. Pollitt: Közösen fogalmaztam azokkal, akikkel együtt dolgozom.

Elnök: Látta-e a nyilatkozatot valamilyen illetékes bizottság, vagy csupán azoknak a véleményét fejezi ki, akik megfogalmazták?

Mr. Pollitt: A nyilatkozat a Kommunista Párt Központi Bizottságának jól megfontolt véleményét fejezi ki.

Elnök: Gondosan áttanulmányoztam. Első része sok olyan adatot tartalmaz, amit előzőleg már más forrásokból is megkaptunk, továbbá egy részéről, azt hiszem, jóakaratúan is csak azt mondhatom, hogy nincs sok köze ahhoz, amit nekünk itt meg kell vizsgálnunk; végül pedig az önök szempontjából nyilván a „Következtetések és azonnal megvalósítandó javaslatok" című VII. rész a legfontosabb. Beleegyezik abba, hogy ezzel kezdjük, vagy óhajtja felolvasni az egészet? — mert ha fel akarja olvasni az egészet, nincs kifogásom ellene. Öntől függ, hogy felolvassa-e az egészet. Ha felolvassa, én nem akadályozom meg benne.

Mr. Pollitt: Nem, nem akarom felolvasni az egész memorandumot, mert feleslegesen nem szeretném igénybevenni a bizottság idejét; de szeretném kiegészíteni a memorandum egyes részeit, annak bizonyítására, hogy tartalma, véleményünk szerint, tényeken alapul. Sorra idézném tehát az egyes részeket, felhívnám a bizottság figyelmét a megfelelő szakaszokra, s azután kiegészíteném azokat a következtetéseket, amelyeket levonunk belőlük.

Elnök: Nagyon helyes; ez így tökéletesen megfelel. De nem jelent-e minden kiegészítés egy-egy hosszú beszédet?

Mr. Pollitt: Olyan röviden fogok beszélni, ahogy csak lehet.

Elnök: Jobb szerettem volna, ha felolvassa úgy, amint van, ahelyett, hogy részleteket olvas fel belőle, s azután kiegészíti őket.

Mr. Pollitt: Például a 4. szakaszra is szerettem volna

felhívni a figyelmüket, s azután egy-két adatot közölnék e szakasszal kapcsolatban. Egészen rövid leszek.

Elnök: Kérem, tessék.

BRIT FEGYVERGYÁROSOK ÉS TANÁCS-KÍNA

Mr. Pollitt: Az I. rész 2. szakaszával kapcsolatban különösen arra a mondatra szeretnénk felhívni a bizottság figyelmét, amely közvetlenül a világ fegyverexportjának százalékszerű kimutatása után következik, s így szól: „A világ fegyverkereskedelmének átkos következményeiért tehát a legsúlyosabb felelősség Nagy-Britanniát terheli." Azért hangsúlyozzuk ezt, mert éppen most is, mialatt e bizottság ülései tartanak, egyre fokozódik a fegyverkezés. Mindössze erre akarjuk felhívni a figyelmet az első részben.

A II. résszel kapcsolatban — amelyben arról van szó, hogy az angol fegyverexportnak az a rendeltetése, hogy előmozdítsa a háborúkat és az ellenforradalmat — szeretnénk felhívni a bizottság figyelmét annak az állításunknak a jelentőségére, amelyben kimutatjuk, hogy a Japánba irányuló fegyverexport 1929 és 1932 között óriási mértékben megnövekedett, s különösen felhívjuk figyelmüket következő mondatunkra: „Ugyanakkor, amikor a Népszövetség hiába igyekezett gátat vetni az ilyen botrányos szerződésszegéseknek és az agresszív hódító háborúnak, ennek a háborúnak a folytatásához a brit fegyvergyárosok szállították a szükséges eszközöket."

Azután a következő, Kínáról szóló szakasszal kapcsolatban azt hisszük, hasznos lesz felhívni a bizottság figyelmét egy újabb jelentésre, melyet a Kínába irányuló élestöltényexportról kaptunk. Szeretnénk rámutatni ennek magyarázatára is, összefüggésben azzal, amit a memorandumban mondunk, hogy tudniillik „a Kínába irányuló angol fegyverexport ugrásszerűen emelkedett; Kínát el-

árasztották fegyverekkel ennek az ellenforradalmi háborúnak a támogatására". Ezért hadd hívjam fel a figyelmüket a következő számadatokra: 1929-ben Anglia 393 000 élestöltényt exportált Kínába, 1930-ban 847 000 élestöltényt, 1931-ben 2 458 000 élestöltényt, 1932-ben 7 735 000 élestöltényt, 1933-ban pedig — ez az utolsó rendelkezésünkre álló adat — 33 202 500 élestöltényt. Azt szeretnénk megvilágítani a bizottság előtt, hogy a szóbanforgó hadianyagfajta exportjának ilyen óriási megnövekedése összefügg azzal, hogy ezeket a kínai tanácsok és a kínai Vörös Hadsereg szétzúzására szánták.

Ennek az állításunknak a bizonyításához szeretném felhívni a bizottság figyelmét egy cikkre, amely a hivatalos *Army, Navy and Air Force Gazette* 1934 november 8-i számában jelent meg „Brit tankok a kommunisták ellen" címmel, s amely többek között ezeket írja:

„A brit fegyvergyárosok négy darab hat tonnás tankot szállítottak Kínába, egy-egy 47 milliméteres ágyúval és egy-egy gépfegyverrel felszerelve, azonkívül négy könnyű kétéltű tankot, egy-egy gépfegyverrel felszerelve. Ezeket most vetik be először Kantonban a kommunisták ellen, akik Szecsuanba vonulnak vissza, hogy ott egyesüljenek a bandita Hu Lung 100 000 emberből álló seregével."

Elnök: Nem egészen értettem azt, amit a brit fegyvergyárosokról mondott. Nevet is említett a lap?

Mr. Pollitt: Nem, nevet nem említ; de legyen szabad megjegyeznem a bizottságnak, hogy érdemes lenne utánanézni annak, amikor a Vickers-cég kiküldi képviselőjét, mert a Kínába küldött tank kétéltű típusú, és ennek Vickersék a specialistái. Szilárd meggyőződésem, hogy Sir Eustace D'Eyncourt némi fényt deríthetett volna erre a különös üzleti tranzakcióra. Szerintünk ez igen jelentősen alátámasztja azt a tényt, amelyre a Kínába irányuló fegyverexport rendeltetésével kapcsolatban hívjuk fel a bizottság figyelmét.

Továbbá a „Dél-Amerika" című szakasszal kapcsolatban, amelyben a Dél-Amerikába irányuló fegyverexport számadatait soroljuk fel, azt hiszem, a bizottságot érdekelni fogja a következő idézet is, az *Aeroplane* című lap 1934 szeptember 9-i számából:

„A repülőgépgyárak is éppily gyorsan megragadják az alkalmat. Dél-Amerikában a brit légügyi érdekeltségek fejlesztése szempontjából a legjelentősebb személyiségek közé tartozik Sir Henry Joseph Lynch, a brazil kormány pénzügyi tanácsadója és a riói Davis and Pullen-cég ügyvezető igazgatója. Azelőtt elnöke volt a brazíliai kereskedelmi kamarának, és úgy tudják róla, hogy szoros kapcsolatban áll a Rothschild érdekeltségekkel."

Ugyanez a lap, az *Aeroplane*, valamivel később, 1934 október 3-án, ismét ír erről a tárgyról, mégpedig a következőképpen:

„Azoknak a tényeknek ellenére, amelyeket az Egyesült Államok kormányának vizsgálóbizottsága a fegyverkereskedelemben elharapózott korrupcióról napvilágra hozott, sem hisszük, hogy az idegen országok számára való fegyvereladások terén az amerikai üzletemberek legyőzhetnék a mieinket. Mindenesetre tény az, hogy az egyik brit gyáros annyi repülőgépet adott el a különböző délamerikai országoknak, hogy ezáltal jelentősen csökkentette a különbséget az ideirányuló amerikai és angol áruk mennyisége között. Ebből természetszerűleg következik az a feltevés, hogy annak a többletnek, amellyel az amerikaiak eladásai felülmúlják az angolokét, személyszállító repülőgépekből, ezekhez való motorokból és más felszerelésekből kell állnia" — nempedig, hála Lynch-nek, hadirepülőgépekhez szükséges felszerelésből.

Utalunk tehát arra, hogy e hivatalos lapból, amely — nézetem szerint a legtalálóbb kifejezéssel — a bombaérdekeltségek érdekeit képviseli, a következők derülnek ki: először az, hogy milyen értékes a számukra ez a Sir

Henry Joseph Lynch-csel fennálló jelentős délamerikai kapcsolat; másodszor, hogy az amerikai kereskedőket saját játszmájukban is meg tudjuk verni; végül harmadszor, hogy ha az amerikaiak el is vesznek egy kicsit a mi üzletünkből, — hála Lynch-nek, ők csak személyszállító gépekkel kereskednek, mi viszont hadirepülőgépekkel. Véleményünk szerint a fenti idézet megérdemli a bizottság figyelmét.

ANGLIA FELFEGYVERZI HITLERT

Továbbá, a „Németország" című szakaszban a következőket mondjuk: „Nem állnak rendelkezésünkre számadatok a Németországba irányuló brit fegyverexportról, de köztudomású, hogy Nagy-Britannia, a versailles-i szerződés ellenére, tevékenyen résztvesz Németország újrafelfegyverzésében" — s ezután egy nyilatkozat következik. Úgy véljük, hogy azt a nyilatkozatot, amely e hét keddjén hangzott el a parlamentben a német újrafelfegyverkezéssel kapcsolatban, a bizottságnak komolyan fontolóra kell vennie, különös tekintettel az alsóház tegnapesti vitájára, valamint arra, hogy — véleményünk szerint — miután felfegyvereztük Hitlert, most ezt ürügyként használjuk fel arra, hogy példátlan fegyverkezési hajszát indítsunk hazánkban. Arról a kérdésről van szó, amelyet kedden este tett fel az alsóházban Mr. Bevan. Szószerint felolvasom a *Hansard*[2] vonatkozó részét:

„Mr. Aneurin Bevan megkérdezte a kereskedelemügyi minisztertől, hogy Németország milyen mennyiségű és értékű nikkelt importált Kanadából az 1933-as illetve 1934-es év folyamán, továbbá 1935 első három hónapjában, összehasonlítva 1933 és 1934 első évnegyedével; milyen mennyiséget és értéket exportáltak Németországba közvetlenül, illetve Rotterdamon keresztül; s mivel az

[2] A brit parlament üléseinek hivatalos jegyzőkönyve. — *Szerk.*

érdekelt cégek tőkéjének nagyrésze brit állampolgárok kezében van, szándékszik-e lépéseket tenni a miniszter, Őfelsége kanadai kormányával egyetértésben, hogy megakadályozza brit cégek további részvételét Németország újrafelfegyverzésében.

Mr. Runciman: Ami a kérdés első részét illeti, a «Hivatalos jelentésben» közzétettem a rendelkezésünkre álló adatokat. Arról nincs tudomásom, hogy a nikkelgyártó cégek tőkéjének mekkora része van brit alattvalók kezében. A többi kérdésre én is csak azt közölhetem a képviselő úrral, amit tiszteletreméltó barátom, a Főpecsétőr felelt Dumbarton Burghs képviselőjének (Mr. Kirkwoodnak) május 14-én.

Mr. Cocks: Tudja-e a miniszter úr, hogy ha nem hajlandó lépéseket tenni ebben az irányban, Hitlernek játszik a kezére?

Mr. Runciman: Nem tudom."

Hogy kevesebb idejüket vegye igénybe, írásban adom át azt a táblázatot[3], amely feltünteti a szóbanforgó nikkelexport mennyiségének és értékének számadatait. A bizottság nyilván megérti és helyesen értékeli, hogy milyen fontos szerepet játszik ez Németországnak hadifontosságú anyagokkal való ellátásában. Jelentőségét,

---

[3] *Hivatalos jelentés.*
(1935 május 21, kedd. 165. hasáb.)
Táblázat a Németországba importált kanadai eredetű nyers- és hulladéknikkel (valamint nikkelpénz) összmennyiségéről és értékéről az alant feltüntetett évek folyamán:

Év	100 kg	1000 R. M.
1933	6 885	2 131
1934	11 037	3 441
Január—március		
1933	612	(a)
1934	3 893	1 312

(a) Nincs adat.

Megjegyzés. — Nem lehet megállapítani, milyen arányban áll egymással a közvetlenül és a Rotterdamon keresztül importált mennyiség; mindenesetre, az összmennyiség tekintélyes részét nem közvetlenül szállítják Kanadából Németországba.

mint mondottam, az mutatja, hogy éppen most, miközben ez a bizottság ülésezik, óriási mennyiségű fegyver hagyja el kikötőinket, s így, miután hozzásegítették Hitlert jelenlegi helyzetéhez, ezt ürügyül használják fel arra, hogy roppant mértékben fejlesszék a fegyvergyártás minden ágát.

Elnök: Mielőtt tovább menne, szeretnék kérdezni valamit. Ön a Németországba irányuló brit nikkel-exportra utal, ugyebár?

Mr. Pollitt: Igen.

Elnök: De ha jól értem, most valójában kanadai exportról beszél?

Mr. Pollitt: Igen, de kanadai *és* brit tőkével rendelkező cégek vesznek részt benne, s ezt az exportot nem lehetne az angol kormány engedélye nélkül lebonyolítani.

BRIT FEGYVEREKKEL BRITEKET ÖLNEK

Végül az egész II. résszel kapcsolatban, amelyben igyekeztünk kimutatni, hogy ez a kormány által engedélyezett fegyverexport ténylegesen háborúk szítására vezet, s hogy a munkásosztály harcainak elfojtására is felhasználják, szükségesnek tartjuk, hogy egy további következtetésünket is a Bizottság elé tárjuk. Arról van szó, hogy ha a brit katonáknak megint részt kell venniük egy háborúban, brit cégek által gyártott fegyverekkel és munícióval fogják lemészárolni őket. Ebben a vonatkozásban, elnök úr, azt hiszem, hasznos lesz felhívnom a figyelmét Vickersék legutóbbi közgyűlésére, amelyen még egy tiszti rangot viselő úriember is tiltakozott az ellen, hogy a Dardanellák körüli harcokban brit fegyvereket használtak brit katonák lemészárlására. Idézem Marston őrnagyot:

„Nem akarok semmiféle olyan kérdést feltenni, amelyre az igazgatóság célszerűtlennek találná a választ. Másrészt azonban, akárcsak elnökünk, magam is katonaviselt

ember vagyok, s ez a kérdés igen érzékenyen érinti a katonákat. Ön, elnök úr, résztvett a gallipoli harcokban. S ha akkor természetesen nem is tudta, azóta tudomására kellett jutnia, hogy embereinket ott annak a társaságnak a puskáival és golyóival ölték meg, amelynek Ön most az elnöke."

Szeretnénk felhívni a bizottság figyelmét arra, hogy mivel Nagy-Britannia a világ legnagyobb fegyverexportőre — nagyonis kézenfekvő feltevés, hogy az általa exportált fegyvereket egyszer még éppenolyan borzalmas eredménnyel használhatják fel a brit munkások százezrei ellen, mint a Dardanellák körüli harcok idején.

„JÓBARÁTOK AZ ADMIRALITÁSON" — ÉS A BBC-NÉL

A III. részben — „A brit kormány bűnrészessége a fegyvergyártó trösztök tevékenységében" — néhány megállapítást teszünk, amelyekre a bizottság joggal kérhet további bizonyítékokat. A 7. szakaszban ezt mondjuk: „A «magánkézben» levő fegyvergyártó trösztök, s a kormány és az állam apparátusa között csak formális a különbség. A trösztök «magánkézben» vannak, amennyiben a hadianyagüzletek profitját a tőkésosztály tagjai egyénileg, mint részvényesek kapják meg. De a trösztök teljesen együttműködnek a kormánnyal és az államapparátussal, amellyel szorosan összefonódtak."

Bizonyítékul felhívom a figyelmüket Sir Herbert Lawrence-nek, a Vickers-cég elnökének az 1935 április 2-i közgyűlésen mondott beszédére, amelyben kijelentette: „Országunkban a fegyvergyártó cégek törvényes üzleti tevékenységet folytatnak a kormányszervek szigorú ellenőrzésével"; továbbá az Imperial Chemical Industries folyó évi május elsejei közgyűlésére, amelyen egy részvényes megkérdezte, hogy nem lehet-e elválasztani a fegyvergyártást a társaság egyéb tevékenységétől. Sir Harry McGowan, a cég elnöke, ezt felelte: „Nem, sajnos lehetetlen. A kormány kezében vagyunk."

A III. rész 8. szakaszában felhívjuk a figyelmüket a fegyverkezési trösztök és az állam szoros összefonódásának arra a tényezőjére, amely a többinél is világosabban nyilvánul meg: a vállalatok személyzetének, főként a Vickers-Armstrong és az ICI személyzetének összetételére. Ennek alátámasztására felsorolunk néhány igazgatót, s megemlítjük multbeli kormánykapcsolataikat.

Sir Herbert Lawrence tábornok 1926 óta elnöke a Vickers-cégnek. Régebben, 1918 januárjától fogva a brit kormány franciaországi főhadiszállásán volt vezérkari főnök. Fényes katonai pályafutásának további állomásai: Dél-Afrika, Egyiptom, Franciaország és a Dardanellák voltak, majd 1922-ben nyugállományba helyeztette magát és kilépett a hadseregből.

Sir Mark Webster Jenkinson a Hadianyagipari Minisztérium üzemgazdasági és számvevőségi osztályának felügyelője volt, a háború után pedig a Hadianyagipari Minisztérium hadiszerződéseket felszámoló részlegét vezette. Jelenleg ő is a Vickers-cég igazgatója.

Ugyancsak Vickerséknél igazgató Sir J. F. Noel Birch tábornok, aki hosszú katonai pályafutás után 1916-tól 1919-ig a franciaországi főparancsnok tüzérségi segédtisztje volt. 1920—1921-ben a lőtánpótlási osztály vezetője volt; 1921—1923-ban a honi hadsereg főbiztosa; 1923—1927-ben a hadbiztosság főnöke és a haditanács tagja.

Sir J. A. Cooper, szintén Vickersék igazgatója, 1917—1919-ig a Hadügyminisztériumban működött, mint a nyersanyagellátás pénzügyi osztályának megbízott vezetője, azután 1919-től 1921-ig a Hadianyagipari Minisztériumban lett a nyersanyagellátás pénzügyi osztályának vezetője.

Sir A. G. Hadcock póttagja volt a hadbiztossági bizottságnak. A fegyveripari vállalatok több más igazgatója is katonai multra tekinthet vissza.

Mármost, elnök úr, a nyilvánosság előtt talán teljesen az a látszat, hogy ezek az urak lemondtak minden állami

tisztségükről, de azt hiszem, valamennyien éppen eléggé ismerjük az életet, a személyi és társadalmi kapcsolatokat ahhoz, hogy tudjuk: ezek az igazgatók pontosan azért válnak Vickersék hasznára, mert állami kapcsolataik és tapasztalataik vannak, mert a fegyvergyártó trösztök igazgatóságaiban való részvételük a legjobb mód arra, hogy azok a cégek, amelyek szolgálatában állnak, bármilyen fegyverszállítási szerződést megkapjanak a kormánytól.

Elnök: Amikor a tapasztalataikról beszél, nem veszi figyelembe szakmai tapasztalataikat is?

Mr. Pollitt: Szakmai tapasztalataiknál sokkal többre tartom a kormánnyal fennálló személyi és politikai kapcsolataikat, elnök úr, mert ez biztosítja Vickerséknek a tetszésük szerinti profitrátát.

Azt hiszem továbbá, hogy a bizottságnak fel kell figyelnie Guy Dawnay vezérőrnagyra. Ez az úriember elnöke az Armstrong Whitworth Securitiesnek, amely társaság igen szoros kapcsolatban áll Vickersékkel. Ő is hosszú időt töltött az állam szolgálatában; s legyen szabad rámutatnunk arra is, elnök úr, hogy a szóbanforgó úriember fivére e pillanatban véletlenül a British Broadcasting Corporation egyik legfontosabb állását tölti be. Nem kétlem, hogy a bizottság le fogja vonni ebből a megfelelő következtetést.

A MÉRGESGÁZ ÉS A PARLAMENT

Ugyanennek a kérdésnek további megvilágítására vegyük most például az Imperial Chemical Industriest. Ezzel kapcsolatban nyiltan kimondjuk, elnök úr, hogy ámbár az ICI kombinátja mindent elő tud állítani a selyemharisnyák nyersanyagától a műtrágyáig, elsősorban mégis azért jelentős vállalat — főként a modern hadviselés módszerei következtében —, mert ez a leghatalmasabb olyan ipari kombinát Angliában, amely a

szükséges mértékben el tudja látni a kormányt mérgesgázzal, magas hatásfokú robbanóanyagokkal, valamint az összes többi olyan újfajta harcászati anyaggal, amelyeket a legközelebbi háborúban alkalmazni akarnak. Véleményünk szerint hadiipari szempontból nemigen lehet különbséget tenni az ICI és Vickersék jelentősége között.

A 8. szakaszban kifejtett nézetünk további alátámasztása végett felhívjuk a bizottság figyelmét a következőkre: Reading márki, az ország egyik legelőkelőbb személyisége, igazgatói állást tölt be az ICI-nél. Miként ön is tudja, elnök úr, azelőtt indiai alkirály volt, sok fontos kormánytisztséget töltött már be, s csak nemrégen, 1931-ben, az első koalíciós kormány külügyminisztere volt. Sir George Christopher Clayton, Widnes kerület konzervatívpárti képviselője, szintén igazgatója az ICI-nek, akárcsak Mr. W. H. Coates, aki 1900-tól 1904-ig a Hadügyminisztériumban teljesített szolgálatot. 1904-től 1919-ig az adóügyi osztályon működött, 1919-től 1925-ig pedig ugyanezen az osztályon a statisztikai és hírszerző részleg vezetője volt. Állításunk alátámasztása végett azonban mindenekelőtt Lord Weir-re szeretnénk felhívni a figyelmet. Lord Weir igen fontos szerepet játszott hazánkban az elmúlt háború folyamán, jelenleg az ICI igazgatója, szoros kormánykapcsolatai vannak, s miként a ma reggeli lapokból értesülünk, egy újabb fontos állást szánnak neki az újfajta légi hadviseléssel kapcsolatban.

Mármost a 9. szakaszt illetően szeretnénk hangsúlyozni, hogy a kiviteli engedélyek rendszere lehetővé teszi a kormány vagy a magántrösztök számára, hogy mindkét hadviselő félnek szállítsanak hadianyagot. Azt hiszem, e bizottságnak egyetlen tagja sem kételkedik abban, hogy a Bolívia és Paraguay közötti borzalmas háború már régen végetért volna, ha Anglia és Amerika nem osztogatta volna kegyeit „pártatlanul" mindkét félnek. Hasonló a helyzet a Kínában zajló háborúval kapcsolatban, amely olyan régóta húzódik — s most nem a kínai Vörös Hadsereg elleni háborúra utalok, elnök úr, hanem

a kínai nacionalista kormány és a japán kormány közötti állandó összetűzésekre és csatákra. Angliában a kiviteli engedélyek rendszere kétségkívül lehetővé teszi a fegyvergyártó cégeknek, hogy mindkét fél számára szállítsanak hadianyagot.

Még egy következtetésre szeretnénk felhívni a figyelmét, elnök úr, nevezetesen arra, hogy még a kiviteli engedélyek rendszerének ismeretében sem lehet teljes képet alkotni arról, hogy a brit fegyvergyártó cégek tulajdonképpen milyen mértékben vesznek részt más nemzetek háborúra való felszerelésében. Azt akarom ezzel mondani, hogy a fegyverkezési trösztök nemzetközi fiókvállalat-rendszere lehetővé teszi a számukra, hogy amit esetleg nem tudnának közvetlenül kiszállítani Nagy-Britanniából anélkül, hogy a közvéleményben bizonyos felháborodást ne keltenének, azt más országokban levő fiókvállalataik révén szállíthatják, s ezért nem is lehet pontosan megállapítani a brit hadianyagkivitelt. Másodsorban pedig van ennek egy másik, bennünket érintő különösen jelentős következménye is, mégpedig azzal kapcsolatban, elnök úr, hogy 1920-ban a londoni dokkmunkások nem voltak hajlandók berakni az Oroszország elleni felhasználás céljából Lengyelországba irányított hadianyagot. A kiviteli engedélyek jelenlegi rendszere annyi kibúvóra ad lehetőséget, hogy bizonyos politikai helyzetben a hadianyagtrösztök külföldről, fiókvállalataikon keresztül szállíthatnának hadianyagot egyes országokba, s így elkerülhetnék, hogy egy erős háborúellenes mozgalom kibontakozásának eredményeképpen zárolják ezeket az exportra szánt tételeket.

NAGYTŐKÉSEK BŰNSZÖVETKEZETE

A IV. részből, amely ezt a címet viseli: „A tőkésosztály egészének bűnrészessége a fegyverkereskedelemben", hadd emeljük ki a következő mondatokat: „A hatal-

mas hadianyagtrösztök, melyeknek tőkéje sok tízmillió fontra rúg, az egész finánctőkét képviselik, és szorosan össze vannak fonódva a kapitalizmus egész szerkezetével. Részvényeseik jegyzékén szerepelnek az uralkodó osztály minden rétegének képviselői, bankárok és politikusok, lordok és ladyk, tábornokok."

Elnök: Szükségesnek tartja, hogy ezt kiegészítse? Úgy értem, nem merítette-e ki a tárgyat a 10. szakaszban?

Mr. Pollitt: Azt hiszem, egy-két további adatra fel kell még hívnom a figyelmét.

Elnök: Tessék.

Mr. Pollitt: Az idézett résszel kapcsolatban három tételt szeretnék kifejteni és bebizonyítani. Először azt, hogy a tőkésosztály minden rétegéből való részvényesek hasznot húznak a fegyvergyártó iparból és nemcsak azok, akik közvetlenül érdekelve vannak az egyes fegyvergyártó cégekben. Másodszor, hogy minden tőkés vállalkozás hasznot húz a háborús cselekményekből és a háborús előkészületekből. Harmadszor, hogy bár a hadiipari érdekeltségek látszólag igen sok tőkés között oszlanak meg és soknak hajtanak hasznot, a profit zöme mégis azoké a nagybankoké és trösztöké, amelyek a politikát irányítják. Ennek igazolásául felhívjuk a bizottság figyelmét arra a cikkre, amely a *Sunday Times* 1935 május 15-i számának pénzügyi rovatában jelent meg „Kilátások" címmel. Be fogjuk nyujtani az egész cikket, most csak egy részt olvasok fel belőle:

„Az értéktőzsde azonban ahelyett, hogy aggodalommal fogadná ezt a tervezetet — a légihaderő növeléséről van szó — mint az államadósság nem jövedelmező szaporítását, inkább a jó oldalát veszi tekintetbe, s a közönség élénk érdeklődést mutat az olyan társaságok részvényei iránt, amelyek valószínűleg megrendeléseket fognak kapni a kormánytól. Bármennyire logikátlannak látszik is, ez a tervezet, amely súlyos összegeket szán a fegyverkezésre, határozottan fellendített több iparágat . . . Azt, akinek befektetni való tőkéje van, e pillanatban az érdekli,

hogy Európa háborús légköre ösztönzően hat sok iparágra. Többek között ezzel is magyarázható talán az olajrészvények iránt megújult érdeklődés, bár a kereslet közvetlenebb okául a Royal Dutch Shell-csoport kitűnő eredményei szolgálnak."

Véleményünk szerint ez is bizonyítja azt az állításunkat, hogy a tőkés vállalkozások összessége hasznot húz a háborús előkészületek fokozódásából.

Továbbá, ami azt az állításunkat illeti, hogy az egész tőkésosztály érdekelve van a fegyverkezésben és a háborúban, szeretnénk felhívni a bizottság figyelmét a következőkre, különösen a 10. és 11. szakasszal kapcsolatban. Szerintünk az egész tőkésosztály bűnrészességét bizonyítja az a tény, hogy nemcsak a fegyvergyártó cégek, hanem a kapitalista ipar minden szektora hasznot húz a háborúból, s ez világosan kitűnik, ha megnézzük, kik irányítják valójában az ipart. A fegyvergyártással foglalkozó legfőbb cégek irányítását egy maroknyi ember monopolizálta, bár e cégek tulajdonjogának nem kell feltétlenül monopolizálva lennie, s a bizottság világosan láthatja abból az ábrából[4], amelyet benyujtottam, hogy az egész ipar ellenőrzése legnagyobbrészt —

Elnök: Azt hiszem, már megkaptuk ezt az ábrát, vagy egy másikat, amely lényegileg azonos vele, ugyebár?

Mr. Pollitt: Egyszóval, elnök úr, láthatja belőle, hogy a tényleges irányítást valójában egy-két uralkodó csoport monopolizálja, s ezzel kapcsolatban szeretnék nagyon röviden megemlíteni néhány adatot. Az Armstrong Whitworth Securities Limited-cég például, amint azt leszögezzük, a Bank of England ellenőrzése alatt áll. Ha szükséges, további részletekkel is szolgálhatunk. Hasonló a helyzet a Vickers-Armstronggal is: rendkívül fontos pénzügyi érdekeltségek találhatók ebben a cégben és körülötte. A Vickers Limited és az Armstrong Whitworth Securities hatalmas részvénymennyisége mellett ott

[4] Lásd a kovetkező oldalon.

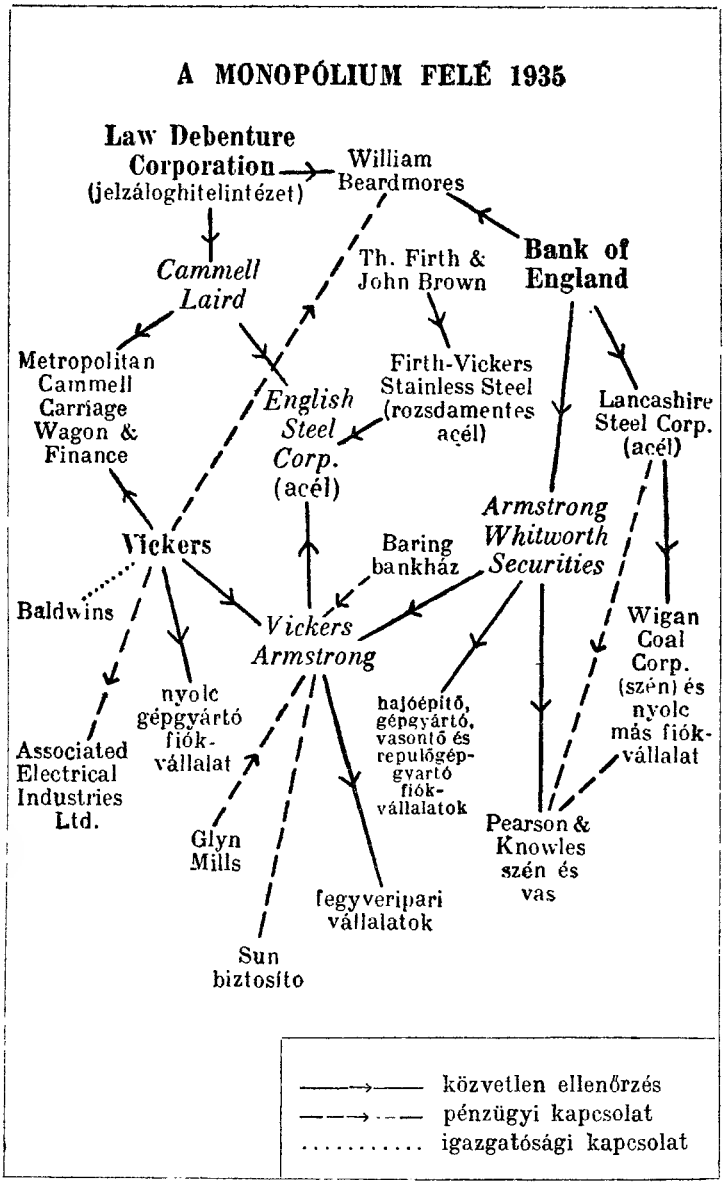
A MONOPÓLIUM FELÉ 1935
Law Debenture Corporation
(jelzáloghitelintézet)
William Beardmores
Cammell Laird
Th. Firth & John Brown
Bank of England
Metropolitan Cammell Carriage Wagon & Finance
English Steel Corp. (acél)
Firth-Vickers Stainless Steel (rozsdamentes acél)
Lancashire Steel Corp. (acél)
Armstrong Whitworth Securities
Vickers
Baring bankház
Baldwins
Vickers Armstrong
Wigan Coal Corp. (szén) és nyolc más fiókvállalat
nyolc gépgyártó fiókvállalat
hajóépítő, gépgyártó, vasöntő és repülőgépgyártó fiókvállalatok
Associated Electrical Industries Ltd.
Glyn Mills
Pearson & Knowles szén és vas
fegyveripari vállalatok
Sun biztosító
közvetlen ellenőrzés
pénzügyi kapcsolat
igazgatósági kapcsolat

van még az A. W. Consolidated Stock Trust, Limited-nek 1 000 000 „B" jelzésű elsőbbségi részvénye, darabonként 1 font névértékben. Ez a konszern a Baring Brothers-bankház ellenőrzése alatt áll. 1934 április 5-én — ez az utolsó rendelkezésünkre álló adat a Somerset House-ból — a Glyn Mills-bankház részint a maga nevében, részint ügyfele, a Vickers Limited megbízásából 2 000 000 „A" elsőbbségi részvénnyel, 1 500 000 „B" elsőbbségi részvénnyel és 5 000 000 rendes részvénnyel rendelkezett, darabonként 1 font névértékben.

NAGYARÁNYÚ SPEKULÁCIÓ — HÁBORÚRA

Ezzel kapcsolatban hadd említsünk meg a bizottság előtt egy szerintünk igen jellemző példát: hogyan spekulálnak egyesek arra a profitra, amit egy esetleges háborúból lehet majd szerezni. A Sun biztosítótársaságnak a Vickers-Armstrong-céggel kapcsolatos ügyletéről van szó. Azt állítjuk, hogy a Sun biztosító pénzügyileg erősen érdekelve van a Vickers-Armstrong-konszernben. A Vickers-Armstrong még megalakulásakor, 1927 végén, olyan értelmű megállapodást kötött a Sun biztosítóval, hogy ha a vállalat profitja az első öt év folyamán, vagyis 1932 december 31-ig bármelyik évben nem éri el az évi 900 000 fontot, a Sun biztosító évente legalább 200 000 font összegű hozzájárulást fizet neki. Minthogy 1928 és 1932 között a profit egyetlen évben sem közelítette meg a 900 000 fontot, a Sun biztosítótársaság 1 000 000 fontot fizetett ki ez alatt az öt év alatt. Különösen figyelemreméltó, hogy milyen feltételek alapján kell ezt az összeget visszafizetni. Először is, a Sun biztosító csak a 900 000 font fölötti profit 40 százalékát kaphatja meg. Másodszor, a visszafizetendő összeg nem haladhatja meg azt, amit kölcsönvettek, plusz 6 százalék kamatot. Harmadszor, ha 1947-ig nem folyik be a visszafizetéshez elegendő profit, a megállapodás érvénytelenné válik, és a Sun biztosító elveszti

az 1 000 000 fontot. Nem hisszük, elnök úr, hogy akadna a világon olyan biztosítótársaság, amely 1 000 000 fontot kockáztatna abban a tudatban, hogy elveszíti. Azt hisszük, hogy a Sun biztosítótársaság igazgatói — ismerve a bankházaknak a hadianyagcégeknél fennálló érdekeltségét és ennek politikai következményeit — tökéletesen biztosak voltak abban, hogy 1947-ig bőségesen visszakapják befektetésüket.

Ugyanez vonatkozik a Cammell Laird-cégre is. Ezt a céget a Law Debenture Corporation (jelzáloghitelintézet) ellenőrzi, amelynek kezében van az első és harmadik kibocsátású jelzálogkötvény-tömeg, s így a társaság egy darab, abszolút többséget biztosító részvényével rendelkezik, s ezáltal leszavazhatja a többi 3 829 717 darab öt shilling névértékű rendes részvényt. Ha tehát, elnök úr, holmi pacifisták vagy lelkészek lelkiismeretüktől indíttatva a vállalat politikájának megváltoztatását követelnék a közgyűlésen, a Law Debenture Corporation a maga egy szavazatnyi többségével azonnal visszaszoríthatná mindezeket a kis ötshillinges kötvényeket. Azt hisszük, hogy a bizottságnak figyelembe kell vennie ezt a körülményt is.

Ugyancsak hasonló a helyzet a Beardmore-cégnél. Ezt a társaságot is a Law Debenture Corporation ellenőrzi. A Law Debenture Corporation kinevezett egy három tagból álló bizottságot, amely tíz rendes részvényre rúgó többséggel rendelkezik, s ilymódon leszavazhatja Lord Invernairn 1 014 790 részvényét, valamint Lord Invernairn feleségének 1 500 000 részvényét. A Law Debenture Corporation ellenőrzési joga mindaddig fennáll, amíg az első kibocsátású jelzálogkötvények és az „A" jelzésű kötvények törlesztése be nem fejeződik. Mármost kik a tulajdonosai e törzsrészvénytöbbségnek? Basil G. Catterns és még egy társa, akik szoros kapcsolatban állnak a Bank of Englanddel, a Lloyds Bankkel, a Royal Bank of Scotland glasgowi fiókjával —

Elnök: Nem megy-e túlságosan bele a részletekbe?

Mr. Pollitt: Befejeztem. Még csak egy nevet szeretnék megemlíteni.

Elnök: Tessék, fejezze be.

Mr. Pollitt: ... és a National Bank of Scotlanddel.

POLITIKA, FŐNEMESSÉG, EGYHÁZ — ÉS BANKOK!

A memorandumban említést teszünk arról a kapcsolatról, amely a vezető politikusok, a magasrangú állami tisztviselők, bírák, a hadsereg felső körei és a trösztök között áll fenn. Hallottuk, hogy a tegnapi ülésen szóbakerültek Sir John Gilmour részvényei, de úgy hisszük, érdemes megjegyezni azt is, hogy Mr. Neville Chamberlain, pénzügyminiszternek 833 ICI elsőbbségi részvénye és 5 414 ICI rendes részvénye van; az arisztokráciának a hadiipari cégekben való részvételére jellemző, hogy Arthur of Connaught herceg 3 000 ötszázalékos Vickers-féle elsőbbségi részvénnyel rendelkezik; továbbá ...

Elnök: Kérem, ez igazán fárasztó, hiszen írásban benyujtottak már mindent, nem igaz?

Mr. Pollitt: Igaz, elnök úr, de ott inkább csak általánosságban beszéltünk erről. Most a részleteket ismertetem. Dysart grófjának 40 000 Vickers-féle rendes részvénye van. Az egyházat St. Andrew püspöke képviseli, 2 100 ICI rendes részvénnyel és elsőbbségi részvénnyel. Barrow Cadbury, quaker vezetőférfiú — ez is mutatja, hogy ki mindenki van benne — 30 875 ICI elsőbbségi részvénnyel rendelkezik.

Elnök: Kénytelen vagyok közbeszólni. Azt hiszem, hogy ön túlságosan messzire megy: minderre nincs szükség ahhoz, hogy bebizonyítsa állítását. Remélem, hogy ez a célzás elég érthető.

Mr. Pollitt: Legyen szabad azzal befejeznem, hogy véleményem szerint ebben a vonatkozásban érdemes még megemlíteni a bristoli törvényszék elnökét és Sir John Eldon Bankest, akinek 1 000 ICI elsőbbségi részvénye,

765 rendes részvénye és 170 deferált részvénye van. Nem folytatom, mert írásban itt van az egész, de okmányokkal bizonyíthatjuk, hogy a hadsereg és az állami tisztviselői kar felső körei befektetett pénzük révén erősen érdekelve vannak olyan cégeknél, amelyek közvetlen vagy nagyon közeli kapcsolatban állnak a hadianyagtermeléssel.

ÉLETEK — ÉS PROFITOK

Ez a táblázat[5], elnök úr, — nem tudom, látta-e már a bizottság — szembeszökő módon ábrázolja, hogyan emelkedett a profit 1934 karácsonyától (remélem, e dátumnak nincs különös jelentősége) 1935 május 17-ig. Ezt a táblázatot több példányban nyujtottuk be annak illusztrálására, hogy az egész tőkésosztály hasznot húz a profit emelkedéséből.

Néhány rövid idézettel szeretném még megvilágítani, hogy a hadiipari cégeknek érdekükben áll a harc minden olyan irányzattal szemben, amely a fegyverkezés korlátozására vagy csökkentésére vezethet. Ha végignézünk az elmúlt éveken, amit most nem akarok megtenni, észrevehetjük, hogyan növekszik a békemozgalom erősödésével párhuzamosan az aggodalom. Például Sir Herbert Lawrence, Vickersék elnöke, az 1927-es közgyűlésen ezeket mondotta:

„Nincs értelme elleplezni azt a tényt, hogy fegyvergyártó cég vagyunk, amelynek üzletmenete a fegyvermegrendelésektől függ. Ha tovább korlátozzák a fegyverkezést, a Vickers cég, akárcsak minden más hazai fegyvergyártó cég, nehézségekkel találhatja magát szemben a fegyverüzletek terén." 1928-ban a következőket hangsúlyozta: „A Vickers-Armstrong-cégen keresztül érdekeink elsősorban a fegyverkezéshez fűződnek", s hozzá-

[5] Lásd a kovetkező oldalon.

A fegyvergyártó cégek részvényeinek áremelkedése

A fenti grafikon hét fegyvergyártó cég (Vickers, Cammell Laird, Svan Hunter, Hadfields, Hawkers, Rolls Royce és Fairey Aviation) rendes részvényeinek áringadozását mutatja be egy indexszám alapján (1934 december 24 = 100). Az indexszámot természetesen az egyes vállalatok különböző rendes részvényeik által képviselt különböző tőkéinek középaranyosa alapján állapították meg.

tette: „Ha elfogadják a tengerészeti leszerelésre vonatkozó javaslatokat, s ennek folytán a tengerészet által igényelt fegyverek és hadianyag csökkentésére kerülne sor, ez természetszerűleg kedvezőtlen hatást gyakorolna a Vickers-Armstrong-cég üzleti eredményeire."

Elnök: Igen, de nem természetes ez? Fel kell-e külön hívni a figyelmet arra, hogy ha valamely cég gyártmánya iránt csökken a kereslet, csökken a nyereség is?

Mr. Pollitt: Tisztelettel megjegyzem, elnök úr, hogy azok után, ami az amerikai vizsgálóbizottság működése során kiderült — hogy tudniillik a fegyvergyártó cégeknek kiküldötteik vannak Genfben, akik aktívan harcolnak az ellen —

Elnök: Ez nem tartozik ide.

Mr. Pollitt: Lehet, hogy nem tartozik ide, de az is meglehet, hogy a mi fegyvergyártó cégeink ugyanezt csinálják.

Elnök: Kérem.

Mr. Pollitt: Azután a trösztök és a hadsereg kapcsolatait illetően hadd idézzem azt, amit Sir Herbert Lawrence 1934-ben mondott: „Kapcsolataink a hadsereg három ágával továbbra is kielégítőek, s bár mint fegyvergyártó cég ki vagyunk téve bizonyos körök megvetésének, azt állítjuk, hogy mindaddig, amíg gyártmányaink a Birodalom védelméhez szükségesek, hazafias szolgálatot teljesítünk." Sir Robert Hadfield, a Hadfields, Limited elnöke 1928-ban ezt mondta: „E változó világban nagyonis kívánatos, hogy erőfeszítéseink ne lankadjanak. Bármennyi szó esik is a Népszövetségről és a békepropagandáról, ami nagyon szép és jó, nem szabad elfelejtenünk a régi mondást: Tartsd szárazon a puskaporodat." Ugyanezen a közgyűlésen Sir Robert Hadfield elismeréssel említette meg, hogy Mr. Bridgeman, aki azidőtájt, azt hiszem, az Admiralitással állt kapcsolatban, kedvezően nyilatkozott a fenti kérdésről. Végül hadd idézzük Sir Robert Hadfieldnek a részvényesekhez intézett szavait 1933-ból: „Van okunk remélni, hogy a közeljövő kelle-

mesebb dolgokat tartogat a számunkra." Nyiltan hangoztatta, hogy milyen baráti kapcsolatok állnak fenn közte és az Admiralitás újonnan kinevezett első lordja, Sir Ernle Chatfield között. Idézem Sir Robert Hadfieldet: „Hadd térjek most rá arra a beszédre, melyet nemrégiben mondott el az Admiralitásnak új és kiváló képességű első lordja. Jómagam és Clark őrnagy hosszú idő óta rendkívül szivélyes viszonyban vagyunk Chatfield admirálissal, aki sokszor elhárította utunkból az akadályokat. Hazánk valóban szerencsés, hogy ilyen kiváló ember áll haditengerészetünk, a Brit Flotta élén, amely birodalmunk védelmének gerincét alkotja." Azt hiszem, ez a néhány adat is bőven igazolja megállapításainkat.

A *TIMES* — ÉS AZ ELÉRT EREDMÉNYEK SZERINT FOLYÓSÍTOTT FIZETÉSEK

Fel szeretném még hívni a figyelmét, elnök úr, a XI. rész 2. szakaszára, amelyben említést teszünk a *Times* című lapról. Fontosnak tartjuk ezt, tekintettel arra a szerepre, melyet a *Times* az angol közéletben játszik. Bizonyára emlékszik rá, elnök úr, hogy ezzel kapcsolatban a Vickers-cég 1934-es közgyűlésén felszólalt egy részvényes, és a következőket mondotta: „Elnök úr, jólesett hallanunk az ön megnyugtató kijelentését, mely szerint a Vickers-cégnek soha legkisebb része sem volt ujságok befolyásolásában. Szeretném azonban megkérdezni, tudja-e ön, hogy néhány évvel a háború után Mr. Bryce, Lord Bryce unokaöccse, egyidőben volt a *Times* belgrádi tudósítója és a Vickers-cég kereskedelmi ügynöke? Nem sikerült elég üzletet kötnie a Vickers-cég számára, ezért a cég felmondott neki, s akkor a *Times* is felbontotta vele a szerződését." Ezenkívül még két-három másik példával illusztrálhatom, hogy a fegyvergyártó trösztöknek néhány kereskedelmi ügynöke különböző alkalmakkor egyidejűleg a *Times*-szal is szerződéses

viszonyban állott. Ebben a megvilágításban hívjuk fel a bizottság figyelmét annak jelentőségére, hogy a *Times*, ez a nagy lap, nem olyan beszámolókat közöl a Vickersék évi közgyűlésein elhangzó fontos kérdésekről, mint a többi ujság.

„CSITT, CSITT" — MONDJA A KORMÁNY

Nem sok hozzátennivalóm van a memorandumnak ahhoz a részéhez, amelyben kifejtjük, hogy a jelenlegi koalíciós kormány felelős azokért az akadályokért, amelyeket maga gördít a fegyverüzlet tárgyilagos kivizsgálásának útjába —

Elnök: Nagyon helyes; de hadd kérdjem meg, valóban úgy vélik-e, hogy komolyan fontolóra kell vennünk, amit a 15. szakaszban javasolnak? Tudniillik a következőket: „Véleményünk szerint a bizottságnak jelentésében a legélesebben tiltakoznia kell hatáskörének és jogainak ilyen korlátozása ellen." Úgy gondolja, hogy egy királyi bizottság, miután elfogadta megbizatását, tiltakozhat működésének feltételei ellen?

Mr. Pollit: Úgy gondolom, elnök úr, hogy e súlyos helyzetben, egy újabb háború küszöbén, önöknek az egész emberiség érdekében mindent meg kell tenniük, amit csak tehetnek, bármennyire igyekszik is korlátozni a kormány e bizottság hatáskörét; javaslatunk tehát a lehető legkomolyabb és legőszintébb.

Elnök: Rendben van.

Mr. Pollitt: Ezzel a kérdéssel kapcsolatban csupán a XIII. rész 4. szakaszát szeretném kiegészíteni, melyben ez áll: „A koalíciós kormány minden rendelkezésére álló eszközzel gátolni igyekezett a fegyvergyártást és fegyverkereskedelmet vizsgáló amerikai bizottság vizsgálatait, és közvetlen diplomáciai nyomást fejtett ki annak érdekében, hogy több fontos okmány ne kerülhessen a vizsgálóbizottság elé."

Mindössze két mozzanatra szeretnék rámutatni. Ez

év február 11-én az alsóházban Mr. Dobbie megkérdezte a külügyminisztertől, hogy történt-e hivatalos tiltakozás az Egyesült Államok kormányánál az Egyesült Államok szenátusának a fegyvergyártás és fegyverkereskedelem vizsgálatára kiküldött bizottsága előtt elhangzott kijelentések miatt; ha igen, mikor történt ez a tiltakozás, és milyen természetű volt. Sir John Simon ezt felelte: „Ha jól értem, a képviselő úr hivatalos tiltakozások felől érdeklődik, s azt kérdi, hogy Őfelsége kormánya benyujtott-e ilyen tiltakozást. Kérdésére azt válaszolom: nem. Az egyetlen kivétel valamilyen nevetséges történettel volt kapcsolatban, melyről már szóltam egy korábbi vita folyamán, s amely belekeverte az ügybe Őfelsége a király nevét." Most pedig arra kérem, elnök úr, hallgassa meg a következő idézetet a *Financial Times* folyó év április 30-i számából: az alsóházban elhangzott közlés szöges ellentétben áll egy másik közléssel, mely olyan fontos lapban jelent meg, mint a *Financial Times.*

Elnök: Csak nem kívánja tőlünk, hogy igazságnak fogadjunk el minden ujsághírt? Hiszen sok ujság közleményeivel ön sem ért egyet, nem igaz?

Mr. Pollitt: Igyekszem is ellensúlyozni a hatásukat, elnök úr, ahányszor csak tudom; de amikor nincs okunk az ellenkezőjére, hitelesnek fogadjuk el őket, mint például ebben az esetben a *Financial Times* szóbanforgó cikkét. Címe: „Az Egyesült Államoknak a fegyvergyártás és fegyverkereskedelem vizsgálatára kiküldött bizottsága el akarja kerülni a bonyodalmakat."

„Sikerrel járt a brit nagykövet tiltakozása az ellen, hogy a szenátusnak a hadianyagok kérdésével foglalkozó bizottsága elé terjesszék az amerikai bankkonszernek és az angol kormány bizalmas levelezését. Nye szenátor, a bizottság elnöke, ma bejelentette, hogy miután a Fehér Házban megbeszélést tartottak Roosevelt elnökkel és Hull külügyminiszterrel, a bizottság tartózkodni fog minden olyan lépéstől, amely a J. P. Morgan and Co.-cég háború alatti könyveinek felülvizsgálásával kapcsolatban

bonyodalmakat idézhetne elő külföldi kormányokkal. Úgy tudják, hogy a vizsgálóbizottság tagjait a brit nagykövet tegnapi nemhivatalos tiltakozásának hatására hívták be a Fehér Házba."

A fenti adatokat azzal terjesztjük a bizottság elé, hogy noha ellenséges forrásból származnak, megerősítik a memorandumban foglalt állításunkat.

JAVASLATOK A HÁBORÚ MEGAKADÁLYOZÁSÁRA

Azzal a résszel kapcsolatban, melynek címe: „A fegyverkezési ipar államosítására vonatkozó jelenlegi reformjavaslatok alkalmatlanok a kérdés megoldására", csupán azt szeretnénk hangsúlyozni, hogy a memorandum záró részében mi is felvetünk néhány javaslatot, amelyek szerintünk megvalósíthatók, s amelyeket végre is lehetne hajtani, ha valóban meg akarnák szüntetni a fegyverkereskedelem legkárosabb jellegzetességeit. Ezért nem akarom részletezni a jelenlegi reformjavaslatok alkalmatlanságáról szóló megállapításainkat, s egyenesen rátérek a memorandum befejező részében kifejtett következtetéseinkre.

Mi volt a célja, elnök úr, a mi memorandumunknak? Igyekeztünk bebizonyítani, a Kommunista Párt álláspontjából kiindulva — és nem számítunk feltétlenül arra, hogy a bizottság elfogadja ezt az álláspontot —, igyekeztünk bebizonyítani, hogy a háború elválaszthatatlan a kapitalizmustól; ugyanakkor azonban még egy fontos dolgot akartunk bebizonyítani, nevezetesen azt, hogy a háború nemcsak rettenetes, hanem rettenetesen jövedelmező is, és azt a meggyőződésünket is, hogy a fegyvergyártó iparral kapcsolatos problémákat mindaddig nem lehet megszüntetni, amíg a jelenlegi rendszer meg nem szűnik; de ez már kívülesik a bizottság hatáskörén. Ennélfogva néhány javaslatot teszünk, melyeknek célja a fegyvergyártó ipar hatékonyabb ellenőrzése, s amelyek egyben

segítenék a munkásosztály harcát minden olyan jelenség ellen, ami a háború ügyével függ össze.

Mit javasolunk? Javasoljuk annak eltiltását, hogy magánvállalkozók fegyver- illetve hadianyaggyártással és kereskedelemmel foglalkozhassanak. Javaslatunkat nem abból a meggondolásból kiindulva tesszük, hogy ez a megoldás kevésbbé lenne rossz a dolgozó tömegek számára, hanem azért, mert ha kikapcsolnák a magánvállalkozást a fegyver- és hadianyaggyártásból, akkor ez ennek az egész iparnak koncentrálására vezetne, s az egész háborúellenes harcot összpontosítani lehetne a kormány ellen, amely ilyen körülmények között teljesen felelős lenne a fegyverkezési iparágak termelésének minden mozzanatáért. Ezzel kapcsolatban nagy súlyt fektetünk arra a javaslatunkra, amely teljes nyilvánosságot követel mindennemű állami fegyver- illetve hadianyaggyártás számára.

Bizonyára olvasta, elnök úr, Mr Baldwin beszédét, melyet tegnap este mondott el az alsóházban. „Csak legalább tudnánk, hogy mi megy végbe a kulisszák mögött!" mondotta Mr. Baldwin. Mi tökéletesen egyetértünk ezzel a kívánsággal, s hozzátesszük: hát még ha azt tudnánk, hogy a fegyveripar kulisszái mögött mi megy végbe! Ha minden szerződést közzé kellene tenni, ha mindegyiknek pontosan ismernők a célját, akkor mindazok, akik a háborút ellenzik, sokkal eredményesebben folytathatnák a háború megakadályozásáért vívott harcukat. Javasoljuk a kiviteli engedélyek rendszerének teljes eltörlését, s mindennemű fegyver- illetve hadianyagexport szigorú eltiltását.

Végül javasoljuk, hogy kemény büntetésekkel sujtsák a fenti rendelkezések mindennemű megszegését, állítsanak fel választott munkás-ellenőrzőbizottságokat a fegyvergyártó üzemekben, továbbá egy központi munkás-ellenőrzőbizottságot, melyet a munkásosztály szervezetei választanának meg, s amely teljes felügyeleti hatalommal rendelkeznék, betekinthetne az okmányokba, ellenőrizné a fenti rendelkezések végrehajtását, időszaki jelentéseket

adna ki. Véleményünk szerint, elnök úr, ez az ipar olyan borzalmas, hogy itt semilyen büntetés sem túl szigorú; s mi a magunk részéről örömmel fogadnánk azt is, ha a bizottság kijelentené, hogy semilyen büntetés sem túl szigorú azok számára, akik megszegik a bizottság munkája nyomán végül megszülető rendelkezéseket.

HOGYAN LEHETNE VALÓRAVÁLTANI A JAVASLATOKAT

Szeretném felhívni a figyelmet, elnök úr, egy példára — nem tökéletes példa ugyan, de szerintünk mégis éles fényt vet arra, hogyan lehetne javaslatainkat a gyakorlatba átültetni. Hazánk szénbányavidékein az a szokás, hogy minden tárna munkásainak joguk van megválasztani egy úgynevezett tárnafelügyelőt. Ez a rendszer minden brit szénbányavidék közül Fifeshire-ben vált be a legjobban. A bányászok megválasztják a tárnafelügyelőt. A tárnafelügyelőnek az a feladata, hogy megvizsgálja a bányának reá kiosztott részét, behatóan foglalkozzék a biztonsággal kapcsolatos valamennyi kérdéssel, és javaslatokat terjesszen az igazgatóság elé, amelyeket annak végre kell hajtania. Minden vizsgálat után jelentenie kell a tárnájában dolgozó bányászoknak, hogy mit észlelt és mit javasolt. Ez csak durva példa, de azt hisszük, ilyesféle elvet kellene majd alkalmazni a munkásosztály ellenőrzése alá helyezett fegyverkezési iparban is. Hangsúlyozom, hogy a miáltalunk javasolt ellenőrzést nem a Szakszervezeti Kongresszushoz tartozó szakszervezeti vezetők gyakorolnák, hanem a munkásságnak ezek az ellenőrzést ellátó képviselői a gyárakban dolgozó munkások közül kerülnének ki, gyári munkástársaik választanák meg őket, és megválasztásukat utólag jóváhagyná az a helyi szakszervezet, amelyhez tartoznak. Ezek a bizottságok természetesen korlátlan jogot kapnának arra, hogy utánajárjanak minden megrendelés eredetének, hogy kiderítsék, hová irányul a megrendelés, hogy megvizs-

gálják az üzleti könyveket — ilymódon semmit se lehetne eltitkolni e bizottság szeme elől.

Röviden ez a Kommunista Párt álláspontja, elnök úr, ezek a mi javaslataink, és biztosak vagyunk benne, hogy a bizottság igen komolyan fontolóra veszi őket.

A BIZOTTSÁG NEM TUD MIT VÁLASZOLNI

Elnök: Remélem, meg van elégedve, hogy ilyen türelmesen végighallgattuk. Mármost szeretnék feltenni önnek néhány kérdést, nehogy valahogyan félreértsem kijelentéseit. A magánkézben levő fegyver- illetve hadianyaggyártás és kereskedelem eltiltását célzó javaslataira vonatkozólag egyáltalán nincs kérdésem, azok teljesen világosak. Szeretném azonban összefoglalni az ön okfejtésének lényegét, hogy lássam, helyesen értelmezem-e. Először is, a VII. pont 20. szakaszának utolsó soraiban önök a következőket mondják: „A fegyverkereskedelem átkos következményei csak a kapitalizmus megdöntésével és a szocialista társadalmi rend világméretű megvalósításával szűnhetnek meg, amely társadalmi rendben nem lesz többé szükség fegyverkezésre, s a termelést a szükségletek, nempedig a profit fogja szabályozni." Ön szerint tehát ez az egyedüli lehetséges és ténylegesen eredményes gyógymód?

Mr. Pollitt: Feltétlenül.

Elnök: Helyes, de gondolom egyetért velem abban, hogy ezt a gyógymódot nemigen lehet most rögtön alkalmazni?

Mr. Pollitt: Annál rosszabb!

Elnök: Szeretném tisztázni a VI. pont 17. szakaszát is. Körülbelül az utolsó nyolc sorban ez áll: „Végül, ha az Állami Fegyvermonopólium átvenné a fegyverexportot, ezáltal hihetetlenül megnövekedne az államnak külföldi kormányokra gyakorolt nyomása. Ezért egy Állami Fegyvermonopólium létrehozása önmagában véve még nem jelentene szükségképpen egy lépést előre a fegyver-

kereskedelem jelenlegi káros velejáróinak megszüntetése felé, sőt, még e káros jelenségek fokozódására is vezethetne." Helyes-e tehát az az értelmezés, hogy önök szerint a fegyvergyártás és fegyverkereskedelem államosítása, mindaddig amíg a kapitalista rendszer fennáll, valószínűleg nemhogy enyhítené, hanem éppen ellenkezőleg, inkább még súlyosbítaná a meglevő bajokat?

Mr. Pollitt: Nem, a memorandumban kifejtjük, hogy a fegyverkereskedelem egészbenvéve rossz dolog, de az állami ellenőrzés, föltéve hogy egyidejűleg megtiltanak minden fegyverexportot és munkás-ellenőrzőbizottságok alakulnak, kisebb rossz, mintha a fegyveripar magánkezekben van, ahogyan azt például Vickerséknél látjuk.

Elnök: Rendben van. Ez tehát világos. Azután a III. pont utolsó bekezdésében, ez áll: „Ilymódon a névleg «magánkézben levő» brit fegyveripar minden műveletéért a brit kormányt terheli a közvetlen felelősség." Az önök véleménye szerint tehát mindazért, ami hazánkban a fegyvergyártás és fegyverexport terén történik, inkább a kormányt terheli a felelősség, mint a magáncégeket?

Mr. Pollitt: A kormányt terheli, mert egyedül a kormánynak áll hatalmában kiviteli engedélyeket adnia; s a fegyvergyárosok meg is említik ezt, különböző beszédeikben.

Elnök: Jó. Azt hiszem, a magam részéről be is fejeztem. Van még kérdése valakinek?

Dame Rachel Crowdy: Nagy érdeklődéssel hallgattam végig Mr. Pollitt memorandumát és érvelését. Nemigen tudnék mit kérdezni, mert még mindig el vagyok merülve magában a memorandumban, s azt szeretném mégegyszer tüzetesen áttanulmányozni Mr. Pollitt mai nyilatkozatának megvilágításában.

Elnök: Van még kérdés? Köszönjük szépen, Mr. Pollitt.

A délelőtti ülés végén bejelentették, hogy a bizottság bizonytalan időre elnapolja tárgyalásait.

A HÁBORÚS VESZÉLY ABESSZÍNIÁBAN ÉS A BRIT MUNKÁSOSZTÁLY

Az abesszíniai helyzet az egész angol munkásmozgalom előtt közvetlenül felvetette azt a kérdést, hogy milyen taktikai vonal alkalmazásával lehetne a háborút megakadályozni, és ugyanakkor a harcot *a koalíciós kormány ellen* fordítani.

Kétségtelen, hogy a hazai munkásmozgalom tevékeny tagjai között is meglevő zavarnak és bizonytalanságnak nagyrészt nem pacifista érzület az oka, nem az az oka, mintha ezek a munkások negatív álláspontot akarnának elfoglalni, hanem az a jogos érzés, hogy a Labour Party-nak és a Szakszervezeti Kongresszusnak Abesszíniával kapcsolatos politikája a munkásmozgalmat a koalíciós kormány imperialista célkitűzéseinek szolgálatába állítja, hogy ez a politika nem választja el a munkásosztály irányvonalát, amely Abesszínia függetlenségét védelmezi, a koalíciós kormány irányvonalától.

Sem a szakszervezeti tagok, sem a többi munkás nem feledkezik meg egykönnyen helyzetének romlásáról, a munkanélküli segélyért folyamodók életkörülményei rendszeres kivizsgálásának bevezetéséről, a munkanélküliekre vonatkozó új törvényről, a bérleszállításokról, a koalíciós kormány fegyverkezési hajszájáról és egész hitlerbarát politikájáról. A munkások gyűlölik a koalíciós kormányt, és nem bíznak benne; ezért óvakodnak minden olyan politika támogatásától, amelyről úgy látszik, hogy akár a legcsekélyebb mértékben is segítséget nyujt a koalíciós kormánynak.

A koalíciós kormány imperialista kormány, amely csak azért foglal állást Abesszíniával kapcsolatban, mert a brit imperializmus életbevágó fontosságú érdekei forognak kockán. Szudáni, egyiptomi, indiai stb. érdekeltségeire való tekintettel a koalíciós kormány ellenzi Mussolininak Abesszíniával szemben követett agresszív politikáját, mert e politika végrehajtása a brit imperializmus létfontosságú érdekeit veszélyeztetné. Sir Samuel Hoare beszédéből kitűnik, hogy a koalíciós kormány most egészen más álláspontot foglal el a Népszövetségben, mint amikor Japán ugyanazt tette Mandzsúriában, amit az olasz fasizmus Abesszíniában szeretne megtenni. Senki se essék azonban abba a tévedésbe, hogy a koalíciós kormány tisztességes szándékokkal küzd Abesszínia függetlenségéért. A koalíciós kormány éppen olyan imperialista rabló, mint Mussolini. Csupán ellentétes afrikai érdekeik miatt állnak szemben egymással. Ezért szeretné tudni például Franciaország, hogy a koalíciós kormány vajjon éppen ilyen határozott magatartást tanúsítana-e akkor, ha Ausztria függetlenségét érné támadás. A kérdést azért vetik fel, mert a brit imperializmussal szemben jogosan bizalmatlan az egész világ, s a legnagyobb imperialista hatalomnak tekinti, amelynek óriási gyarmati területek fölött gyakorolt erőszakos uralma és fennhatósága állandóan ingerli az összes többi imperialista hatalmat.

Mindeddig nem ismerték fel kellőképpen, hogy ha a munkásosztály közvetlen akcióinak és nyomásának együttes hatására teljes egészében alkalmaznák a Népszövetség jelenlegi alapokmányát, s ezáltal megvalósulna a Mussolini elleni politikai, gazdasági és katonai akció és ellenállás minden formájának egysége, — ez két igen fontos politikai következménnyel járna:

1. Abesszínia népe és az egész világ gyarmati népei megerősödnének ebben az imperializmus elleni harcban.

2. Megerősödnék a fasizmus elleni harc Olaszországban és Németországban, különösen annak következtében, hogy e két ország népe tudomást szerezne arról, hogy

milyen intézkedések életbeléptetésére van elszánva a világ többi népe a fasizmus előretörésének megakadályozása érdekében.

Ezt az irányvonalat csak akkor alkalmazhatjuk sikeresen, ha egyidejűleg a legkíméletlenebbül leleplezzük saját kormányunk politikáját.

Ezért a Kommunista Párt a jelenlegi helyzetben az alanti közvetlen követeléseket terjeszti elő, és bízik benne, hogy ha a világ népei erőteljesen és határozottan támogatják ezeket, olyan nyomást fejthetnek ki, amely megakadályozhatja a háború kitörését Abesszíniában.

KOMMUNISTA BÉKEPOLITIKA

1. Meg kell szüntetni mindennemű Olaszországba irányuló hadianyagszállítást, meg kell tagadni a jelenleg brit kikötőkben veszteglő olasz hajók ki- és berakását.

2. Semmiféle kölcsönt nem szabad adni Olaszországnak.

3. Fel kell oldani az abesszín néppel szemben alkalmazott fegyverkiviteli tilalmat, hogy Abesszínia kellőképpen védekezhessék az imperialista agresszió ellen.

4. El kell zárni a Szuezi-csatornát minden olasz szállítmány elől.

5. Pénzügyi alapot kell létesíteni az olaszországi antifasiszták támogatására.

6. Követelni kell, hogy Anglia mondjon le minden abesszíniai mandátumáról és imperialista érdekeltségéről.

7. A Szakszervezetek Országos Tanácsa azonnal hívja össze a munkásosztály valamennyi szervezetének Nemzetközi Konferenciáját, s ez szervezzen világméretű mozgalmat Abesszínia függetlenségének védelmére.

8. Országos kampányt, gyűléseket, tüntetéseket kell azonnal szervezni; tömegküldöttségek követeljék valamennyi nagybritanniai olasz konzulátustól és az olasz nagykövetségtől, hogy vonjanak vissza minden olasz csapatot Abesszínia területéről.

9. Nagymennyiségű röpiratot kell szétosztani, különösen a hadi- és szállítmányozási iparágak munkásai, valamint a fegyveres erők tagjai között; e röpiratok szólítsák fel a munkásokat az abesszín néppel való szolidaritásra.

10. Munkás-ellenőrzőbizottságokat kell választani a haditermeléssel foglalkozó iparágakban, minden hadianyaggyártásra vonatkozó szerződés felülvizsgálása céljából.

11. Támogatni kell a szankciók politikáját, mint olyan eszközt, amely hozzájárul annak megakadályozásához, hogy az olasz fasizmus háborút indíthasson az abesszín nép ellen; továbbá fokozott erőt kell kifejteni a koalíciós kormány megbuktatása érdekében, és biztosítani kell, hogy ismét labourista kormány kerüljön hatalomra, olyan, amely a béke megőrzéséért, a demokrácia védelméért, a munkások életkörülményeinek megjavításáért folyó közös harc alapján áll.

Azt kívánjuk, hogy a munkásosztály indítson akciókat országos és nemzetközi viszonylatban, a Népszövetség pedig Abesszínia védelmében sujtsa Olaszországot a szankciók minden formájával.

Ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy szerintünk a Népszövetség végleg kiküszöbölheti a háborút. A kommunista álláspont teljesen világos ebben a kérdésben. Békepaktumok, egyezmények, megnemtámadási szerződések, a Szovjetunió nagyszerű erőfeszítései a béke megőrzésének érdekében — mindez jelentős tényező a háború késleltetésében, kitörésének ideiglenes megakadályozásában. A háborúk végleges megszüntetését azonban csak egy munkásforradalom biztosíthatja, azáltal, hogy megszünteti a háborúk okát — a kapitalizmust.

Mi, kommunisták, hajlandók vagyunk felhasználni minden eszközt arra, hogy akadályokat gördítsünk a háborús uszítók útjába, de eközben sohasem akarjuk elhitetni a munkásosztállyal, hogy a koalíciós kormány kezei tiszták.

Azoknak, akik a Szocialista Líga és az ILP (Indepen-

dent Labour Party) propagandájának hatására azt mondják, hogy semmi közünk ahhoz, ami Abesszíniában történik, nemcsak arra hívjuk fel a figyelmüket, hogy milyen szűklátókörű ez a felfogás, hanem arra is, hogy ellentmond a nemzetközi szolidaritásnak. Túlzás nékül kijelenthetjük, hogy Indiában, Afrikában és Kínában a gyarmati népeknek milliós tömegei figyelik az abesszíniai események alakulását. Ha a munkásosztályt nem sikerül közvetlen akcióra mozgósítani Abesszínia érdekében, vagy pedig ha nem sikerül megszervezni a tömegek nyomását, amely rákényszeríthetné a kapitalista kormányokat tulajdon békeegyezményeik betartására, s így Abesszínia áldozatul esik az árulásnak, akkor a világ gyarmati népei mindezért a munkásosztályt fogják felelőssé tenni.

Ha viszont meg tudjuk szervezni a tömegek nyomását, s ezáltal sikerül megakadályoznunk Mussolini előretörését Abesszíniában, akkor az egész világ gyarmati népei nemcsak örömmel fogadják majd a nemzetközi munkásosztály szolidaritásának ezt a gyakorlati megnyilvánulását, hanem erősebbé válik az a harc is, melyet a gyarmati népek imperialista kizsákmányolóik ellen vívnak.

Miközben mi ezt a politikát követjük Nagy-Britanniában, az Olasz Szocialista Párt és az Olasz Kommunista Párt minden erejével harcol azért, hogy az imperialista háborút polgárháborúvá változtassa. Sztrájkokat és tüntetéseket szerveznek, felszólítják az olasz katonákat, hogy tagadják meg az engedelmességet és ne menjenek Abesszíniába, akik pedig már Abesszíniában vannak, hagyják el alakulataikat és csatlakozzanak az abesszín hadsereghez.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a fentiekben vázolt politika végrehajtása, az Olaszország határain belül végbemenő eseményekkel együtt, a béke és Abesszínia függetlensége biztosításának eszközévé válhat.

A mi politikánkkal meg lehet védeni a békét, gátat lehet vetni a fasizmus előretörésének. Ha pedig ez a politika megvédi a békét és féken tartja Mussolinit, akkor Hitlert

is meg fogja akadályozni abban, hogy élve az abesszín helyzet adta alkalommal meghódítsa a német fasizmus számára Európa néhány döntő fontosságú területét, például a Memel-vidéket, Ausztriát stb., miáltal közelebb kerülne végső célpontjához — a Szovjetunióhoz.

Az Abesszínia védelméért, függetlenségéért vívott harc egyúttal *minden fasiszta előretörés elleni harccá válik.* Minden gyarmati nép függetlenségéért és nemzeti felszabadulásáért vívott küzdelemmé válik, ugyanakkor pedig hatalmas eszközzé válhat a mi hazai kormányunk háborús politikájának és felelősségének leleplezésében.

Ha az Abesszínia függetlenségének megvédéséért vívott harccal egyidejűleg nem tárjuk fel a legmeggyőzőbb módon, hogy a mai nemzetközi helyzetért, a háborús veszélyért a koalíciós kormány felelős, könnyen előállhat egy olyan helyzet, melyet a koalíciós kormány sietve kihasználna a közelgő általános választásokra való előkészületeiben.

Ha a Labour Party-hoz és a Szakszervezeti Kongresszushoz tartozó munkások nem kényszerítik vezetőiket jelenlegi magatartásuk megváltoztatására, a koalíciós kormánynak módjában áll majd, hogy a béke védelmezőjének szerepét játssza és megjavítsa választási esélyeit.

Minden embernek, aki szeretné fenntartani a békét, gátolni akarja a fasizmus előretörését és meg akarja védeni a Szovjetuniót, készen kell állnia arra, hogy megragadjon minden eszközt, s felhasználjon minden meglevő intézményt, békepaktumot és egyezményt, valamint az imperialisták közötti ellentéteket, amelyek mind akadályokat gördíthetnek a háborús uszítók útjába. A béke védelmében érvényesítenünk kell a munkásosztály akciójának teljes erejét, valamint a Népszövetség alapokmányában előírt „szankciókat".

Ezért tett a Kommunista Párt a munkásosztálynak konkrét javaslatokat a közvetlen akcióra, a tömegek nyomásának megszervezésére, amivel kényszeríteni lehetne a koalíciós kormányt, hogy tegyen eleget a Népszövetség

alapokmányában foglalt, saját aláírásával megerősített békevédelmi kötelezettségeinek. A jelenlegi abesszíniai helyzetre vonatkozó konkrét követeléseink mellett ezért sürgetjük, hogy kényszerítsék a koalíciós kormányt a következőkre:

1. Mondja fel a német flottaegyezményt.
2. Semilyen formában se támogassa többé Hitlert.
3. Teljes mértékben támogassa a francia-szovjet egyezményt.
4. Kössön békeegyezményt a Szovjetunióval.
5. Mondjon le saját imperialista hódításairól, koncesszióiról és mandátumairól.

Ez a politika, továbbá az a harc, amelyet a munkásosztály egyes követeléseiért: a munkanélküliekre vonatkozó törvény visszavonásáért, a szakszervezetek és munkáltatók közötti vitákat szabályozó törvény hatályon kívül helyezéséért, a lázadás elleni törvény hatálytalanításáért vívnak, továbbá az a tömegmozgalom, mely a bányászok béremeléséért folyó mostani kampányt támogatja, mozgósítani fogja hazánk lakosságának mindazokat a rétegeit, amelyek a munkásság anyagi körülményeinek megjavítását, s a béke és a demokratikus jogok megőrzését kívánják. Ez olyan mozgósítást fog eredményezni, amely biztosíthatja a koalíciós kormány vereségét a következő általános választásokon, s akkor ismét labourista kormány kerülne hatalomra, mégpedig olyan alapon, ami lehetővé teszi egy igazi békepolitika megvalósítását, a fasizmus és a háború előretörésének hatásos megfékezését, s ezáltal jelentősen elősegíti a szocializmus irányában való fejlődést is.

1935

KI KELL SZABADÍTANI THÄLMANNT!

1933 március 3-án letartóztatták Ernst Thälmannt, a Német Kommunista Párt nagy vezetőjét. Az azóta eltelt három hosszú évet Thälmann a Moabit-börtön földalatti celláiban töltötte.

Fel tudjuk-e fogni, hogy mit jelentettek a szenvedésnek és idegfeszültségnek ezek az évei, s hogy mi volt a céljuk?

A megkínzottak jajszava, a vesztőhelyre induló bátor forradalmárok haláltmegvető kiáltásai bizonyára mind eljutottak Ernst Thälmann fülébe, hiszen ez volt a cél.

De Hitler, Göring és Goebbels sohasem fogják elérni, hogy megtörjék e rettenthetetlen harcos szellemét.

Ernst Thälmannt, a hamburgi dokkmunkást, aki szocialista családból való és annak a neveltje, aki kora ifjúságától fogva ott harcolt az utcákon, a dokkokban, a lövészárokban, osztályának számtalan csatájában, kipróbált harcossá edzette a forradalmi iskola, amely megtanította arra, hogy büszkén, győzelmesen tudja elviselni ezeknek a modern barbár gyilkosoknak, az úgynevezett nemzetiszocialista kormánynak bestiális kínzásait.

Képzeljék el, milyen lehetett ez a három év. Minden perce szinte egy óráig tartott, minden órája szinte egy álló napig. Milyen lehet az, amikor azt mondják az embernek, hogy holnap bíróság elé állítják — s ez a holnap sohasem virrad fel.

Egyszer úgy hírlik, hogy új tárgyalásra készülnek. Thälmann, a Kommunista Internacionále és a Szovjet-

unió elleni legaljasabb rágalmakat mind egyetlen nagy bolsevistaellenes vádiratba gyúrják.

Többet aztán nem hallani róla.

A vádat visszavonják. A tárgyalást elhalasztják. S ez így megy három hosszú éve.

Mi kényszerítette a fasiszta vámpírokat ennyi ingadozásra? Hiszen nem kétséges, hogy a fasiszták már régóta szeretnék meggyilkolni Thälmannt.

Az, hogy világszerte mindazok, akik gyűlölik a fasizmust, Thälmann szabadonbocsátását követelték.

Nagyon sokan felismerték ugyanis a világ minden országában, hogy Ernst Thälmann-nak, az antifasiszta harc vezetőjének és szervezőjének életműve és egyénisége mindazt megtestesíti, ami a legragyogóbb és legkiválóbb a reakció, a nyomor, a háború ellen vívott küzdelemben, és azért a szocialista társadalmi rendért folyó harcban, amely egyedül képes minden eddigi álomnál nagyszerűbb életcél és kultúra felé vezetni az emberiséget.

KI KELL SZABADÍTANI THÄLMANNT! Letartóztatásának mostani évfordulóján ismét ez a kiáltás töltse be visszhangjával az egész világot, s ezúttal olyan erőteljes legyen, hogy ki is kényszerítse szabadonbocsátását.

Vajjon Hitler és társai, akik annyira kérkednek hősiességükkel, miért félnek attól, hogy nyíltan bíróság elé állítsák Thälmannt, vagy hogy közzétegyék a vádiratot, amelyet — mint már annyiszor világgá kürtölték — náci-Németország legkiválóbb koponyái fogalmaznak meg?

Attól félnek, hogy megismétlődne a lipcsei per. Attól félnek, hogy egy új Dimitrov, egy új hős állna elébük Ernst Thälmann személyében, s megvádolná őket a világ nyilvánossága előtt.

Növeljük ezerszeresére a tömegek nyomását. A munkásosztály harcosai közül még egynek sem követelték olyan sokan a szabadonbocsátását, mint Thälmannét. De még mindig nem elég erős a nyomás.

A Thälmann ügyében kivívott győzelem az egész európai fasizmus fölött aratott győzelem lesz. Üdvös figyelmeztetés lenne a jugoszláv, osztrák, magyar és román kormánynak is.

Erőt öntene minden antifasiszta harcosba, aki börtöncellában vagy koncentrációs táborban sínylődik.

Tudjuk, hogy Thälmannak a Moabit-börtönben tanúsított magatartása és szilárdsága eddig is bizakodással és lelkesedéssel töltötte el a többi elvtársat. Tudjuk, hogy amikor megláthatták egy pillanatra, így szóltak egymáshoz: „Ott megy Teddy!" — felcsillant a szemük, ökölbeszorult a kezük, s a Vörös Front köszöntésével üdvözölték.

Elvtársak, mindnyájatokhoz szólok! Mi nem vagyunk börtönrácsok mögött, a kínzás és a halál nem mindennapos látogatók nálunk. De mindennapos látogatói Hitler, Göring és Goebbels börtöneinek.

Mi nem hallottuk a megkínzottak és agyongyötörtek sikolyait és kiáltásait. Gondoljatok Claus és Scheer szörnyű halálára. Scheer elvtársat, a Német Kommunista Párt titkárát röviddel a kivégzése előtt megkínozták. Ime, mit mond erről egy szemtanú:

„A kályha vörösen izzott, és Scheert odaállították közvetlenül eléje. Aztán szembeálltak vele, és követelték, hogy valljon.

Scheer nem válaszolt.

Puskájuk agyával hátralökték, neki a vörösen izzó kályhának. Scheer felkiáltott, olyan hangosan, hogy mindenütt meg lehetett hallani.

A takarítók, akiket a foglyok elszállítása után felköltöttek, elmondták, hogy amikor beléptek a szobába, megcsapta őket az égett hús orrfacsaró füstje."

Ilyen a fasizmus új kultúrája.

Világos, hogy mi a feladatunk: meg kell mentenünk Thälmannt és az összes többi antifasisztát, nehogy megismétlődjék velük ez a borzalmas és förtelmes tortúra, amelyet csak mániákusok és morfinisták beteg agya eszelhetett ki.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy milyen súlyos a helyzet, és milyen sürgősen kell cselekedni. Szabadítsuk ki Ernst Thälmannt! Kövessünk el mindent, hogy megbosszuljuk e hosszú évek szégyenét!

Henri Barbusse mondotta: „Thälmann: csata, melyet meg kell nyernünk."

Fel hát a csatára! Ernst Thälmann szabadonbocsátása érdekében bombázzunk követeléseinkkel minden német konzulátust, utazási irodát, nagykövetséget. Szervezzünk olyan hatalmas mozgalmat, amely Ernst Thälmann esetében éppúgy biztosítani tudja a világ antifasiszta harcának győzelmét, mint Georgi Dimitrov perének idején.

1936

MENTSÜK MEG SPANYOLORSZÁGOT A FASIZMUSTÓL!

Július 18 óta, amikor Franco tábornok fasiszta bandái Hitler és Mussolini leplezetlen támogatásával fellázadtak Spanyolország törvényesen megválasztott kormánya ellen, az egész világ lélekzetvisszafojtva és határtalan csodálattal figyeli a spanyol nép nagyszerű erőfeszítéseit a szabadság, a demokrácia és a béke megvédésére.

A világtörténelemben még alig volt példa arra, hogy egy ország népe ilyen feledhetetlen tanúbizonyságát adja elszántságának, amellyel nehezen kivívott eredményeihez ragaszkodik. A világtörténelemben soha nem volt még példa arra, hogy egy uralkodó osztály ilyen nyersen kimutassa barbárságát és kegyetlenségét: minden gátlás nélkül mór zsoldosokat és az idegenlégió tagjait használták fel a spanyol nép ellen.

És a brit sajtó történetében soha nem volt még példa a tudatos hazugságoknak és ferdítéseknek olyan felháborító hadjáratára — még a háború alatt, a Németország elleni hazugságok, sőt, a szabadságáért harcoló orosz nép elleni hazugságok idején sem —, mint az elmúlt néhány hét folyamán. A legismertebb brit ujságok tulajdonosainak és szerkesztőinek gondolkozásmódját mi sem világítja meg jobban, mint az a tény, hogy e hazugságokat és ferdítéseket nemcsak a *Daily Mail*-ben, az *Evening News*-ban és Lady Houston „két penny-re leszállított áru" *Saturday Review*-jában találjuk meg, hanem olyan „felelős" lapokban is, mint a *Times*, a *Daily Telegraph* és az *Observer*.

Ezek egytől-egyig annyira szeretik a reakciót, annyira

gyűlölik az egyszerű népet és a társadalmi haladás minden megnyilvánulását, hogy képesek nyiltan támogatni egy bűnöző bandát, amely nemcsak Spanyolországot fojtja vérbe, hanem veszélyezteti Európa békéjét s a brit nép érdekeit is. Akárcsak védenceik, ezek a lapkiadó lordok és szerkesztő urak is hazaárulók, népük árulói, s hazugságaik és ferdítéseik egy még véresebb európai katasztrófát készítenek elő.

Nagy-Britannia népének nagy kárára, ezek a lapok hatalmas példányszámban jelennek meg, s hazugságaikat és egész politikai irányvonalukat igen sok vidéki lap veszi át, a szószékekről hirdetik, a BBC sugározza, s számtalan magánbeszélgetésben elismétlik.

Ezért kell sürgősen a nép elé tárni a spanyolországi helyzet valódi képét, melyet a fentemlített lapok tulajdonosai és szerkesztői nagyonis jól ismernek, de tudatosan eltitkolnak és elferdítenek, hogy ezzel a brit népet a fasizmus és a reakció engedelmes eszközévé tegyék.

MI A SPANYOL KORMÁNY?

A reakciós sajtó a spanyol fasiszták győzelmét kívánja; ezért minden tőle telhetőt elkövet, hogy a spanyol kormánynak rossz hírét keltse a brit nép előtt. Ezért emlegeti a spanyol kormányt és a kormány haderejét mindig csak „vörösök" néven; a fasiszta mészárlásokról közölt jelentésekben, még ha olyan városokról és falvakról van is szó, ahol nincs vagy alig akad kommunista, az áldozatokat „kommunistáknak" nevezi; a kormány csapatait „fegyveres csőcseléknek" hívja.

Milyen is hát valójában az a kormány és milyenek azok a kormánycsapatok, melyek most a demokráciát védelmezik Spanyolországban?

Ez év februárjában, egy reakciós kormány több mint kétévi uralma után, a nép elégedetlensége olyan arányokat öltött, hogy általános választásokat kellett tartani. A jobb-

oldal börtönben tartotta a baloldali pártoknak 30 000 vezető tagját, ezenkívül maga irányította a választásokat, tehát biztos volt a győzelemben.

De a jobboldal minden előnyének ellenére a választás a baloldali pártok elsöprő győzelmével végződött: százhetvennégy mandátumaik számát, és hatvanhárommal több mandátumot kaptak, mint a közép- és jobboldali pártok együttvéve. Az előző parlamentben a közép- és jobboldali pártoknak kétszázharminceggyel több mandátumuk volt, mint a baloldaliaknak. A választás tehát döntő módon fejezte ki a nép akaratát. Annyira döntő módon, hogy az addigi reakciós kormány azonnal lemondott, s a világsajtó — beleértve a *Daily Mail*-t is — elismerte a baloldal hatalmas győzelmét. A *Daily Mail* ezt írta a választásról: „Óriási meglepetést keltett a választások eredménye. Mindenki azt várta, hogy a jobboldal elsöprő győzelmet arat."

A spanyol falangisták (fasiszták) vezére, Primo de Rivera, nyolc kerületben lépett fel a választásokon — és mind a nyolcban vereséget szenvedett. A volt miniszterelnök, a fasisztabarát Lerroux két kerületben lépett fel, és mind a kettőben megbukott. Gil Robles fasiszta vezér három kerületben lépett fel, és közülük kettőben vereséget szenvedett.

Mindenekelőtt leszögezhetjük tehát, hogy a jelenlegi spanyol kormány döntő választási győzelem alapján szerezte meg a hatalmat, és a nép akaratát képviseli.

De kikből is áll voltaképp ez a „baloldali" többség? Kizárólag vagy túlnyomórészt kommunistákból, esetleg szocialistákból?

Szó sincs róla. A „baloldalnak" összesen 268 mandátuma van, ebből 16 a kommunistáké és 98 a szocialistáké — vagyis együttvéve 114, ami az összes „baloldali" mandátumok felénél is jóval kevesebb. A fennmaradó 154 „baloldali" mandátum így oszlik meg: baloldali köztársaságiak (Azaña pártja), 81 mandátum; Köztársasági Unió, (vezetője Martínez Barrio), 36; baloldali katalán köz-

társaságiak (akik elsősorban Katalónia önkormányzatáért harcolnak), 29; a többi mandátum kis csoportoké — Angliában ezeket mind liberálisoknak neveznék, de semmiesetre sem szocialistáknak vagy kommunistáknak.

Hát a kormánynak milyen az összetétele? Vajjon képviseli-e a baloldali többség minden pártját? Lehet-e azt mondani, hogy akár csak részben is kommunista vagy szocialista, következésképpen — egy kis képzelőtehetséggel — „vörös"?

Megintcsak az ellenkezője az igaz. A kormánynak nincs és soha nem is volt egyetlen kommunista vagy szocialista tagja sem. José Giral professzor, a spanyol miniszterelnök, nagyon világosan vázolta a helyzetet a *News Chronicle*-nak adott augusztus 8-i nyilatkozatában:

„A lázadók és külföldi barátaik legostobább híreszteléseit közé tartozik az a szemenszedett hazugság, hogy Madridban «vörös» kormány van uralmon. Bár a mi köztársasági kormányunkat a Népfront februári választási győzelme következtében nevezték ki, nincs benne egyetlen szocialista vagy kommunista miniszter sem. A kormány egyszerűen csak köztársasági."

De ha egyszerűen csak köztársasági is a kormány, vajjon nem léptetett-e életbe bármiféle olyan intézkedéseket, amelyeket a „vörösök" politikájának lehetne nevezni?

Ennek a kérdésnek a megválaszolásához egy kissé vissza kell tekintenünk a multba. Miután Alfonz király elmenekült Spanyolországból, és 1931 áprilisában kikiáltották a köztársaságot, érvénybe lépett néhány szociális törvény, amire mindaddig nem volt példa az országban. A reakciós kormány uralma alatt, vagyis 1933 végétől az 1936 februárjában megtartott választásokig, e szociális törvényeket visszavonták, a béreket leszállították, és számos munkást elbocsátottak azért, mert gazdasági vagy politikai téren osztályának érdekeiért harcolt. A városi munkások bérét, amely akkor napi 10—12 peseta, vagyis 5—6 angol shilling volt, a felére csökkentették; a vidéki munkások bérét, amely napi 8—9 peseta volt,

vagyis 4—4½ angol shilling, a monarchia idejének színvonalára szállították le: napi 1½ pesetát (9 pennyt) fizettek a férfiaknak, s a felénél is kevesebbet a nőknek.

Az a programm, melynek alapján a Népfront (köztársaságiak, szocialisták, kommunisták) az 1936 februári választáson győzött, nem volt forradalmi vagy szocialista, csupán a köztársaság első, 1931—33-as korszakának szociális viszonyait kívánta visszaállítani. Szabadonbocsátották azt a 30 000 köztársaságit, szocialistát, kommunistát és anarchistát, akiket a reakciós kormány börtönbe vetett; elrendelték, hogy a politikai és gazdasági harcokban való részvétel miatt elbocsátott munkásokat vegyék vissza és nyujtsanak nekik kárpótlást. Hatálytalanították a reakciós törvényeket. Visszaállították Katalónia önkormányzatát. Visszaállították az 1931—33-as bérszínvonalat. Amikor a fasiszták baloldali politikusokat és szakszervezeti vezetőket gyilkoltak meg, letartóztatták őket. Bíróság elé állították azokat a lovassági tiszteket, akik megtagadták a kormány rendeleteinek végrehajtását. Amikor az éhező parasztok követelték azt a földet, melyet 1931 és 1933 között odaígértek nekik, de azután nem adtak meg, a kormány kiosztotta közöttük az elmenekült földesurak birtokainak egy részét.

Nincs ebben semmi forradalmi; mindezek az intézkedések csupán a nép legégetőbb szükségleteit elégítették ki. A köztársasági liberálisok belátták, hogy Spanyolország gazdasági és szociális jóléte érdekében feltétlenül szükség van ezekre az intézkedésekre.

Amikor pedig kirobbant a fasiszta lázadás, a spanyol kormány és hívei — a köztársaságiak, szocialisták, kommunisták, anarchisták, sőt még a közép- és jobboldali pártok egyes tagjai is — nem szovjetek felállításáért vagy szociális forradalom végrehajtásáért fogtak fegyvert, hanem csupán azért, hogy megvédjék a köztársaság demokratikus rendszerét és az érvénybelépett szociális törvényeket.

A lázadók elleni harc folyamán a kormánynak persze más lépéseket is kellett tennie, amelyeket a helyzet paran-

csolóan megkövetelt: így például ellenőrzése alá vonta a közlekedést és a hadiipart. Ilyen intézkedéseket a háború alatt minden ország életbeléptetett.

E szükségintézkedések közé tartozott a munkások felfegyverzése és a munkásmilícia felállítása is. A reakciós sajtó szereti ez utóbbit „fegyveres csőcseléknek" vagy „fegyveres bandának" nevezni. Különös, hogy amikor az uralkodóosztály felfegyverzi és egy másik ország uralkodóosztálya ellen küldi harcolni a munkásokat, mint például a brit uralkodóosztály tette a háború idején, a *Daily Mail* és társai „hősökké" kiáltják ki a felfegyverzett munkásokat. De amikor liberálisok fegyverzik fel Spanyolország munkásait, hogy kivédhessék azt a támadást, melyet egy kivénhedt, levitézlett uralkodóosztály intéz a demokrácia és a szabadság ellen, külföldi fasiszta kormányok támogatásával, — akkor a felfegyverzett munkásokat „csőcseléknek" minősítik, és nincs az az aljas rágalom, amit a fejükhöz ne vágnának.

KIK A LÁZADÓK?

A *Daily Mail* és társai, miután a kormányt „vörösnek" kiáltották ki — hogy betetőzzék olvasóik megtévesztését —, a fasiszta lázadókat „hazafiaknak" nevezik. Nézzük hát meg, hogy kik ezek a „hazafiak", milyen érdekeket képviselnek, és kik támogatják őket.

Spanyolország az egyedüli olyan állam Nyugat-Európában, melyben nagyrészt még mindig egy elavult és hanyatló feudalizmus uralkodik. A spanyol lakosság ötvenhét százaléka a mezőgazdaságból él, de a földnek csak negyven százaléka kerül megművelésre. A földterület kétharmada feudális földbirtokosok kezén van, akik a közvetítők egész hierarchiáján keresztül adják bérbe földjeiket, s ezek mind a szerencsétlen parasztság vérét szívják. A parasztok és földnélküli mezőgazdasági munkások túlnyomó többsége a legnagyobb nyomorban él. Magas árak,

magas behozatali vámok és mindenféle primitív uzsoramódszerek hátráltatták mindmáig Spanyolország gazdasági fejlődését. De a régi feudális családok, a földbirtokos arisztokrácia s egy maroknyi nagybankár, a kereskedelem és az ipar mágnásai fényűzésben élnek a nép munkájából. Ennek az osztálynak az ivadékai közül kerülnek ki a katonatisztek, különösen a magasrangúak. Ebből az osztályból rekrutálódnak a fasiszták. Ez a brutális és korrupt osztály igyekszik most megint visszaállítani korlátlan hatalmát.

A lázadás nem a néptömegek felkelése egy népszerűtlen kormány ellen. Katonatisztek lázadtak fel egy olyan kormány ellen, amely a nép akaratát igyekezett végrehajtani.

A lázadás még csak nem is Spanyolországban tört ki, hanem Marokkóban. Rohamcsapatai nem spanyol hősök, hanem zsoldosok: marokkóiak és az idegenlégió tagjai — szedett-vedett európai bűnözők és kalandorok, akiket eredetileg a marokkóiak leigázására fogadtak fel.

Sehol semmi sem mutat arra, mintha a néptömegek támogatnák a lázadókat. Ellenkezőleg. A lázadók azáltal „tartják" az egyes vidékeket, hogy kezükben vannak a helyőrségi városok, ahová előzőleg a reguláris hadsereg minden fegyverét és hadianyagát összpontosították. Ahol előretörnek, *lemészárolják a népet*, mert senkit sem mernek maguk mögött hagyni.

A multimilliomos March, valamint más nagybankárok és földbirtokosok pénzelik őket. Rendszeres fegyverellátást és kiképzést kapnak Hitlertől és Mussolinitól. Ugyan miért?

Nem valamiféle elvont „fasiszta eszmények" érdekében, nem is azért, hogy „megmentsék Európát Moszkva fenyegetésétől". A támogatás célja egyszerűen és kizárólag az, hogy a német és olasz agressziónak és hódításnak új ugródeszkák álljanak a rendelkezésére. Nincs okmány annak kimutatására, hogy mit ígért Franco tábornok Hitlernek és Mussolininak cserébe a segítségükért. De

mindenki tudja, hogy mivel fog fizetni: flottatámaszpontokkal és egy olyan szövetséggel, amely nemcsak Franciaország ellen irányul, hanem — talán még fenyegetőbben — Nagy-Britannia ellen is. A *News Chronicle* tangeri tudósítója augusztus 21-én beszámol arról, hogyan szűrte össze a levet az ott működő Nemzetközi Bizottság elnöke — egy olasz — Franco tábornokkal. Franco tábornok vezérkarában német és olasz tisztek is helyetfoglalnak. A fasiszta Spanyolország ilyen körülmények között nem is lehetne egyéb, mint a fasiszta Németország és a fasiszta Olaszország gyarmata.

S mégis, a *Daily Mail* és társai — ezek a lapok, amelyek állítólag „a királyért és a hazáért" szállnak síkra — minden igyekezetükkel azon vannak, hogy eltitkolják, miért is folyik valójában a harc.

MI AZ IGAZSÁG A RÉMTETTEKKEL KAPCSOLATBAN?

Láttuk, hogy a reakciós brit sajtó fejetetejére állítja az igazságot, amikor a liberális köztársasági kormányt „vörösnek" nevezi, a lázadókat pedig, importált muzulmán csapataikkal, az idegenlégióval, a németekkel és olaszokkal együtt „hazafiaknak" titulálja. Nem meglepő tehát, hogy ugyanez a sajtó fittyethány az igazságnak azokkal a rémtettekkel kapcsolatban is, amelyeket Spanyolországban ma kétségkívül elkövetnek.

Ki a felelős a spanyolországi vérengzésért? A tények beszélnek, bárki megvizsgálhatja őket. Ezért a borzalomért a spanyolországi fasiszta tábornokokat terheli a felelősség, a spanyol földbirtokosokat és nagytőkéseket, akik pénzelték őket, továbbá Olaszország és Németország fasiszta kormányát, amelyek segítettek megszervezni a lázadást, s amelyeknek támogatása a lázadás kitörésének pillanatától fogva százszorosan meghosszabbította és fokozta a vérengzést és szenvedést.

A legnagyobb rémtett mind közül maga a fasiszta

lázadás kirobbantása volt, mert ez a lázadás elmondhatatlanul sok szenvedést, halált és pusztítást okoz Spanyolországnak, Európát pedig még nagyobb arányú katasztrófával fenyegeti.

A *Daily Mail* és a többi hasonló ujság nagyhangú történeteket közöl arról, hogy Spanyolországban templomokat gyujtanak fel, papokat és apácákat gyilkolnak meg. Igaz, Barcelonában például leromboltak templomokat. De kit terhel érte a felelősség? A papokat, akik a fasiszták oldalára álltak, megengedték, hogy a fasiszta lázadók erődítménynek használják fel a templomokat, gépfegyverállásoknak, ahonnan a kormány csapataira és a munkásokra tüzeltek. A papokat terheli a felelősség, akik megengedték, hogy a fasiszta lázadók raktárnak használják fel a templomokat, muníciójuk, fegyvereik és más készleteik számára. A papokat, akik maguk is fegyvert fogtak, és tüzeltek a kormány csapataira és a munkásokra. Ők követtek el szentségtörést, ők szegték meg a törvényt, ők sértették meg azokat az eszményeket, amelyeket minden tisztességes gondolkodású vallásos embernek védelmeznie kell.

Hadd kérdezzem meg e röpirat bármelyik protestáns, katolikus vagy nonkonformista[1] olvasójától: tegyük fel, hogy a munkáltatók egy csoportja bérleszállítást akar kierőszakolni, elbocsátja a sztrájkoló munkásokat, s ön és munkatársai kénytelenek kiállni érdekeik védelmében — mit szólna ahhoz, ha ekkor a plébánosok, papok és lelkészek a rendőrségnek, a sztrájktörőknek rendelkezésére bocsátanák templomaikat és kápolnáikat, s maguk is résztvennének a munkások verésében, mit szólna ön ahhoz, ha látná, hogy a papok nyiltan megsértenek minden elvet, amelyet ön szerint a vallásnak védelmeznie kell?

Mit szólna ehhez? És mit tenne?

---

[1] Nonkonformisták — angol protestánsok, akik nem fogadták el az Erzsébet angol királynő által 1562-ben kötelezőnek nyilvánított államegyházat. — *Szerk.*

Azt hiszem, tudom a választ.

S ha nem csupán arról lenne szó, hogy a sztrájkoló munkásokat kizárják az üzemből, — ha Mosley fasiszta banditái, a hadsereg tábornokai és magasrangú rendőrtisztek gyilkos támadást intéznének a nép és a megválasztott kormány ellen, s ön rájönne arra, hogy a templomokban és kápolnákban halmozták fel fegyvereiket, muníciójukat, élelmüket, hogy a plébánosok, papok és lelkészek nyiltan támogatják őket és tüzelnek a kormány csapataira és a munkásokra — mit tenne akkor?

Ha Spanyolországban felgyujtottak néhány templomot, ha megtámadtak néhány papot — nem a kormány felelős érte. A felelősség azokat terheli, akik tudatosan bűnös célokra használták fel a templomokat, s annyira felháborították a népet, hogy ennek haragját nem lehetett többé fékentartani.

Egyetlen vallásos embernek vagy intézménynek sem kellett a legkevésbbé sem félnie a köztársasági kormánytól vagy a spanyol néptől attól kezdve, hogy a köztársasági kormány a folyó évi februári választások után hatalomra került, egészen a fasiszta lázadás kitöréséig. Ha most helyenként erőszakot alkalmaznak ellenük, a fasisztákat és az egyháznak általuk megtévesztett képviselőit kell okolni érte. Van-e olyan őszinte és becsületes hivő, bármelyik valláshoz tartozik is, aki ne értené meg ezt?

S különösen a katolikusokat szeretném figyelmeztetni a következőkre: mielőtt felülnének a hazug történeteknek, mielőtt a fasiszták oldalára hagynák csalogatni magukat azzal az érvvel, hogy a spanyol munkások elpusztítottak néhány templomot, kérem, ne feledkezzenek meg arról, hogy ha a fasizmus hatalomra jut, és érdekeinek megfelel a római katolicizmus elpusztítása, szervezeteinek és működésének megbénítása, akkor — amint azt a németországi példa mutatja — nem fog visszariadni tőle.

Hadd figyelmeztessem olvasóimat — akár protestánsok, akár katolikusok — arra, hogy a dolgozó férfiak és nők évszázadokon át hagyták, hogy soraikat megosszák

a vallási ellentétek, ennek pedig a gazdasági és társadalmi viszonyok megjavításáért vívott harcuk látta a kárát.

John Mitchell, az 1848-as ír szabadságharc híres vezére tökéletesen felismerte, hogy Írország szabadságtörekvéseit mindig Észak és Dél vallási ellentétei hiúsították meg.

Nem árt, ha ma emlékezetünkbe idézzük Mitchell szenvedélyes felhívását Ulster[2] népéhez — valamennyien tanulhatunk belőle:

„Aki felekezeti különbségekről beszél nektek most, amikor az állampolgári és politikai jogokról, a kormányzati rendszerről, a vagyon megoszlásáról van szó, *higgyétek el, hogy az ilyen ember be akar csapni, még ha hercegi koronát visel is a fején.*"

Ha a konzervatívpárti vagy vallásos lapok és szervezetek most vallási viszályok szítására törekednek, ha a vallás hatalmával és befolyásával igyekeznek támogatni a spanyolországi fasizmus sötét, bestiális erőit, hidd el, hogy *be akarnak csapni.*

A sötétség és babona évszázadai után a spanyol nép nagy nehézségek árán és lassan megindult a társadalmi haladás, a szabadság fénye felé.

A legnagyobb elismerés illeti a spanyol köztársasági kormányt, amiért a spanyol inkvizíció szülőföldjén, abban az országban, ahol oly soká uralkodott a máglya, a kínpad, a kerékbetörés, ahol ezrek haltak meg iszonyú kínok közepette, megvakítva a klerikális és monarchista reakció földalatti börtöneiben, ahol meggyilkolták Ferrert[3] a nagy nevelőt, — amiért ebben az országban kezdettől fogva megengedte minden vallási szervezetnek, hogy szabadon terjessze hitét, bár e szervezetek másoknak sohasem biztosították ezt a szabadságot.

---

[2] Ulster — északírországi tartomány.

[3] Ferrer (1859—1909) világszerte ismert kiváló, haladó pedagógus volt. Követelte, hogy az egyházi oktatást helyettesítsék világi oktatással. 1909-ben hamis vádat emeltek ellene, a katonai törvényszék állítólagos lázadásért halálra ítélte és a nemzetközi tiltakozás ellenére kivégezték. — *Szerk.*

Ami a papok és apácák tömeges lemészárlásáról szóló meséket illeti, ezeknek nagyrésze olyan nevetséges, hogy egyetlen értelmes ember sem hihet bennük. Aki emlékszik arra a propagandára, amely a németek ellen folyt a háború alatt, a templomok felgyujtásáról, a papok meggyilkolásáról, apácák megerőszakolásáról, az oltári szentség megszentségtelenítéséről szóló mesékre, az fel fogja ismerni a *Daily Mail* és a többi hasonló ujság most közölt történeteiben a reakciós laptulajdonosok szokásos propagandáját, amelyet bárki ellen felhasználnak, akit pillanatnyilag éppen ellenségüknek tartanak.

Kétségtelen, hogy egy olyan irányú harc folyamán, mint amilyen most folyik Spanyolországban, sok egyéni erőszakosság történik, s ezeket senki sem akarja egy pillanatra sem védelmébe venni.

De a spanyol kormány és a felelős Népfront-bizottságok (amelyek köztársaságiakból, szocialistákból, kommunistákból és anarchistákból állanak) a kezdet kezdetétől fogva megtettek minden lehetséges intézkedést a rend fenntartása érdekében. A tisztességes sajtótudósítók élesen meg is cáfolják a *Daily Mail* és a többi hazug ujság által terjesztett történeteket.

Vegyük például azokat a rémhistóriákat, amelyeket a barcelonai fosztogatásról és gyilkosságokról közölt a sajtó. A *Times* barcelonai tudósítója július 27-én ezt jelentette: „Mindenütt fenntartják a rendet ... A fosztogatásról és erőszakosságokról szóló híresztelések alaptalanok: ezt bizonyítják a szavahihető tanuk és magam is ezt tapasztaltam."

Vagy nézzük a madridi helyzetről szóló hazugságokat. Reuterék madridi tudósítója augusztus 11-én ezt táviratozta: „Itt egyáltalán nem volt semilyen atrocitás. Senki sem látott vagy hallott olyan eseteket, amilyenekről különböző külföldi lapok adtak hírt." Frank Pitcairn elmondja madridi jelentésében, amelyet augusztus 15-én közölt a *Daily Worker*, hogy meglátogatta a kapucinusrendi apácáknak a Szeplőtelen Fogantatásról elnevezett

madridi templomát és kolostorát. A fasiszta felkelés első napján három pap lövöldözött a templomból; mire a milícia odaért, a papok megszöktek, s a kolostor épületében hagyták a huszonegy apácát. A milícia nem bántalmazta, még csak le sem tartóztatta az apácákat, akik nem vettek részt a harcban. Megengedték nekik, hogy ismerőseikhez költözzenek. Néhány nappal később az egyik apáca elment a templomba, s ezután írta a következő levelet, amelyet Pitcairn látott:

„Szeretnénk megköszönni a milíciának jóindulatát és nekünk nyujtott segítségét, s hálánkat és csodálatunkat fejezzük ki, amiért gondoskodott a templom műkincseiről és más értékeiről. Veronica La Gasca nővér."

Ékesszóló kommentár ez az apácák bántalmazásáról szóló történetekhez. Csak a munkásosztály legtudatlanabb és legdühödtebb ellenségei vádolhatják a munkásokat olyan rémtettekkel, mint amilyenekkel a spanyolországi munkásokat vádolják. A munkásosztály nem vad és nem brutális: ezek a tulajdonságok az olyan élősdi osztályokat jellemzik, mint amilyen a régi spanyol uralkodó kaszt.

A munkásosztály ügyének soha nem volt és nem is lesz szüksége ilyen aljas fegyverekre: rémtettekre, idegenlégióra és marokkói zsoldoscsapatokra, amelyek egyedül a fasizmus és a reakció eszközei.

Alfonz spanyol exkirály volt az, aki azt mondőtta, hogy célja a spanyolországi baloldali pártok kiirtása (lásd július 24-i nyilatkozatát a londoni *Evening Standard*-ben). A fasiszta tábornokok voltak azok, akik Albacetében kivégeztek „minden baloldali személyt". (*The Times*, augusztus 6.) „Monarchisták bombákat helyeztek a búzakévék közé, hogy így ártatlan parasztokat pusztítsanak el." (*The Times*, augusztus 6.) „La Campanában, Sevilla mellett tömegesen égették el a foglyokat a börtönben . . . A lázadók csapatai úgyszólván az egész lakosságot legépuskázták, és porig égették a falut." (*News Chronicle*, augusztus 7.) És nincs szörnyűbb rémtett annál, amelyet

a marokkóiakból és az idegenlégió tagjaiból álló fasiszta csapatok követtek el, miután elfoglalták Badajozt.

Még a *Times* is ezt a címet adta beszámolójának (augusztus 17-én): „Kegyetlenkedés Badajozban: tömeges kivégzések." A jelentés szerint 1 200 embert lőttek agyon előre megfontolt szándékkal. Egy portugál ujságíró, aki elsőnek érkezett a városba, miután a lázadók elfoglalták azt, a következőket írja:

„A parancsnokságon egy vértől vörösre festett, golyóktól átlyuggatott fal mutatja azt a helyet, ahol a lázadók mintegy 2 000 embert végeztek ki. «Annyi talán mégsem volt» — mondotta Yague ezredes, Badajoz jelenlegi parancsnoka, amikor megemlítettem neki, hogy 2 000 áldozatról hallottam." (*Manchester Guardian*, augusztus 17.)

Ugyanez a tudósító rombadőlt, véröntözte utcákról beszél, amelyeken „a legsötétebb gyászba öltözött asszonyok és gyerekek szánalomraméltó alakjai kóborolnak, s lopva keresik hozzátartozóik holttestét". Másnap Reuterék tudósítója a következőket táviratozta Lisszabonból:

„A marokkói csapatok, amelyek lázadó alakulatokkal együtt két nappal ezelőtt elhódították a kormánytól Badajozt, folytatják a kormány híveinek kivégzését. A hullákat hatalmas tömegmáglyákon égetik el — mint mondják, a fáradság és időveszteség elkerülése végett."

Francia tudósítók elmondják, hogy sok áldozatot, akik a székesegyházban kerestek menedéket, az oltár lépcsőin mészároltak le.

Van-e olyan rémtett, amely ehhez az előre megfontolt szándékkal elkövetett badajozi tömegmészárláshoz fogható volna? Van-e olyan tisztességes gondolkodású férfi vagy nő — protestáns, katolikus, nonkonformista, vagy felekezetenkívüli —, aki megindulás nélkül fogadná e mészárlás hírét? Csakugyan „a katolicizmus megmentői" volnának azok, akik ezt elkövették, akik kiadták rá a parancsot? Aki ilyesmit állít, az a brit katolikusok becsületébe gázol.

Az Abesszínia elleni olasz támadás idején ugyanazok az ujságok, melyek most a spanyol népet rágalmazzák, a semlegesség politikáját hirdették — azt, hogy Nagy-Britannia „ne ártsa bele magát". Eleinte a brit kormány tartotta is magát ehhez az úgynevezett „semlegességhez" — kijelentette, hogy sem Olaszországnak, sem Abesszíniának nem enged fegyvert szállítani.

Vajjon semlegesség volt-e ez? Olaszország modern ipari ország, s annyi fegyver, muníció, repülőgép és tank állott a rendelkezésére, amennyire csak szüksége volt. Abesszíniának nem volt fegyveripara, s nem volt fegyvere sem, hogy szembeszálljon egy jól felszerelt hadsereggel. Annak, hogy Anglia nem szállított fegyvert Olaszországnak, nem volt jelentősége. De az, hogy Abesszíniának sem szállított fegyvert, Abesszínia vereségét jelentette. A „semlegesség" csak a fasiszta agresszornak kedvezett.

Igaz, hogy később Nagy-Britannia megváltoztatta ezt a politikáját, és elkezdett fegyvereket szállítani Abesszíniába — de *túl későn*. És egyáltalán nem lehet kétséges, hogy Abesszínia olasz meghódításából közvetlenül következett Olaszország bátorító magatartása a spanyolországi fasiszta lázadók iránt, valamint a jelenlegi európai háborús veszély.

Mármost vizsgáljuk meg a spanyol helyzetre alkalmazott „semlegességet". Itt sem egyenlőek az erők. Egyfelől a lázadók kezükben tartják a hadsereg egész felszerelését, s Németország és Olaszország további repülőgépekkel és fegyverekkel látja el őket, másfelől a spanyol kormány csapatai szedett-vedett fegyverekkel vannak felszerelve — kevés az ágyújuk és gépfegyverük, kevés a repülőgépük, kevés a modern puskájuk.

„Szavahihető forrásból tudom, hogy Franco tábornoknak jelenleg 20 Junker-féle szállítórepülőgépe van, 5 német vadászgépe, amelyeken a felségjeleket fekete festékkel mázolták át; azonkívül 7 Caproni-repülőgépe, abból

a típusból, amelyet az olaszok olyan szörnyű hatással alkalmaztak Abesszíniában.

Nem tudni, vajjon e gépeket csakis spanyol pilóták vezetik-e majd; mindenesetre sokatmondó az a körülmény, hogy e pillanatban állítólag hatvan német és tizenkét olasz pilóta tartózkodik Sevillában." (Sir Percival Phillips, a *Daily Telegraph* augusztus 13-i számában.)

A munkásmilícia első alakulatait elavult puskákkal, vadászpuskákkal és revolverekkel kellett felszerelni. A „semlegesség" ilyen körülmények között csak egyet jelenthet — azt, hogy megerősítik a fasiszta lázadók előnyös helyzetét a törvényes spanyol kormánnyal szemben.

Az is figyelemreméltó, hogy éppen Sir Samuel Hoare-t, — azt a minisztert, akit a nép felháborodása buktatott meg, amikor a brit kormány megpróbálta szabotálni a Népszövetséget és elárulni Abesszíniát — állítja oda ugyanez a brit kormány augusztus 18-án egy új semlegességi nyilatkozat elmondására.

Franciaország és Nagy-Britannia kormánya ahelyett, hogy elismerték volna azt a Népszövetség alapokmányában vállalt kötelezettséget, amely szerint minden törvényes kormányt támogatni kell lázadás esetén, a semlegesség álláspontjára helyezkedtek, s ezt többé-kevésbbé érvényesítették is. Augusztus elsején, amikor Franco tábornok felé tartó olasz repülőgépek lezuhantak Francia Algériában, s ezáltal mindenki előtt világossá vált, hogy Olaszország támogatja a spanyol fasisztákat, a francia kormány semlegességi javaslatokkal állt elő.

Mindenki tudja, hogy a törvényes spanyol kormány már régen leverte volna ezt a fegyveres felkelést, ha Hitler és Mussolini nem támogatnák állandóan a fegyverek, lövegek és bombázórepülőgépek özönével a fasiszta árulókat.

Hitler és Mussolini spanyolországi fegyveres beavatkozási politikája, valamint a szankcióknak az a bűnös politikája, amelyet Franciaország és Nagy-Britannia köve-

tett a baráti és demokratikus spanyol kormánnyal szemben, azt eredményezte, hogy a fasiszták elfoglalták Badajozt.

Badajozban borzalmas vérfürdőt rendeztek. Az utcákat és a földet átitatta a spanyol nép legjobb fiainak vére.

A spanyol nép sikeres harcának kulcsát Nagy-Britannia tartja kezében.

A koalíciós kormány elég erős, politikai befolyása elég jelentős ahhoz, hogy a spanyolországi polgárháború és az európai háború szervezőit már holnap visszavonulásra kényszeríthesse.

Baldwin „én mosom kezeimet" — politikájával a spanyol kormány vereségét akarja előidézni.

Igaz, most már Németország és Olaszország is kijelentette, hogy semleges marad. De ez négyheti huzavona után történt, s közben elárasztották a lázadókat repülőgépekkel és más fegyverekkel; sok hajójuk, hadianyaggal megrakva, még most is útban van a lázadók kezében levő kikötők felé.

Tehát függetlenül attól a kérdéstől, hogy a fasiszta Németország és Olaszország egyáltalán megkísérli-e, hogy eleget tegyen a vállalt semlegességi kötelezettségeknek, a lázadókat katonai felszerelés tekintetében máris fölényes helyzetbe juttatták. Tehát ha most érvényt szereznek is a semlegesség követelményeinek, ez ma már a spanyol kormány ellen irányul.

Még mindig nem késő rákényszeríteni a koalíciós kormányt, hogy vessen véget a „semlegesség" képmutató politikájának, és lássa el a spanyol kormányt a szükséges fegyverekkel, repülőgépekkel és hajókkal.

Felhívjuk a Labour Party minden férfi- és nőtagját, minden szakszervezeti és szövetkezeti tagot, minden liberálist, a szabadság és a béke minden hívét, hogy egyesüljenek egy hatalmas, ellenállhatatlan mozgalomban, amely követeléseinek teljesítésére kényszerítheti a koalíciós kormányt.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa augusztus 25-én, kedden, ülést tartott. Elhatározta — hogy további üléseket tart. A munkásmozgalom minden résztvevőjében

biztosan megvan a tehetetlen düh érzése azért, hogy most, e válságos pillanatban sem vezetik erőteljes akcióra.

Vívjátok ki, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa terjesszen ultimátumot a koalíciós kormány elé, és követelje a parlament haladéktalan összehívását; követelje, hogy Nagy-Britannia lássa el a törvényesen megválasztott spanyol kormányt minden szükséges fegyverrel; hogy Nagy-Britannia kezdeményezzen közös akciót Franciaországgal és a Népszövetség más demokratikus államaival a spanyolországi szabadság védelmére!

Követeljétek, hogy ha a koalíciós kormány nem hajlandó megváltoztatni jelenlegi politikáját, amely a spanyol demokrácia leverését támogatja, a Szakszervezetek Országos Tanácsa mozgósítsa a munkásosztályt politikai sztrájkokra, s ezáltal szerezzen érvényt annak az elhatározásának, hogy megmenti Spanyolországot a tömeggyilkosságtól és mészárlástól.

Szabadság- és békeszerető emberek! Csaknem száz évvel ezelőtt a brit nép támogatta Garibaldit az olasz szabadságért vívott harcában.

1920-ban a brit nép végetvetett a Szovjetunió elleni intervenciós háborúnak.

Ma a szenvedő, de törhetetlen győzelmi akaratú Spanyolország kéri segítségeteket.

Sokezer fia és lánya eddig is büszkén ment a halálba.

E névtelen hősök a szabadságért és a békéért áldozták életüket. Most ezernyi nyitott sírból kiáltanak felénk, és arra kérnek, hogy tegyük meg a kötelességünket.

Nagy-Britannia népének most cselekednie kell, és cselekedni is fog, hogy biztosítsa a spanyol nép teljes győzelmét a fasiszta gengszterek, terroristák és gyilkosok fölött, hogy biztosítsa a demokrácia győzelmét Spanyolországban, s a békét egész Európa számára.

1936

VÉGETVETETTEK EGY HÁBORÚNAK

(A dokkmunkások és a „Jolly George" története)

Milyen könnyűnek látszott 1918 után néhány évig egy újabb háború megakadályozásáról beszélni! „Soha többé" — ezt vallotta mindenki. De hogy milyen nehéz tevékenyen harcolni a háború ellen egy új világméretű tűzvész közeledtekor, az csak most derül ki, a közvetlen háborús veszéllyel fenyegető mai helyzetben, amikor a háborúnak számottevő ellenzéke van ugyan — erre mutat például a Népszövetség békeszavazása —, de mégsem folyik megfelelő harc a háború ellen.

Hozzátehetjük még, hogy mivel saját kormányunk afféle harmadik személy egy háborúban, vagyis a hadianyagszállító szerepét vállalja — még nehezebb rávenni a munkásokat arra, hogy közvetlen akcióval igyekezzenek meggátolni ennek a fenyegető háborúnak kitörését.

Azért mondom el ezt, mert mindazokat, akik ellene vannak a háborúnak, szeretném meggyőzni arról, hogy a háború megelőzéséhez, feltartóztatásához vagy szabotálásához állandó és lankadatlan előkészítésre, agitációra, propagandára és szervezkedésre van szükség. De ha sikerült rávenni a munkásokat a közvetlen akcióra, akkor az ilyen akció eredményei valóban döntő csapásokkal sujtják a háborús gyujtogatókat, és alkalomadtán rákényszeríthetik őket arra, hogy megváltoztassák egész politikai vonalukat.

Ebben a vonatkozásban a legfigyelemreméltóbb példa a londoni dokkmunkásoké, akik 1920-ban megtagadták a Lengyelországba irányuló, Oroszország elleni felhaszná-

lásra szánt hadianyag berakását a *Jolly George* nevű hajóra, ezáltal rákényszerítették Lloyd George koalíciós kormányát, hogy hagyjon fel Lengyelország katonai támogatásával, s olyan eseménysorozatot indítottak el, melynek eredményeképpen végül létrejött az első kereskedelmi megállapodás a Szovjetországgal.

Az a hír, hogy az orosz munkások és parasztok 1917-ben forradalmi úton megdöntötték a cárizmust, hatalmas lelkesedést keltett hazánk egész munkásosztályában, s ugyanilyen hatalmas gyűlöletet az uralkodó osztályban. Soha egyetlen kormányra sem zúdítottak még annyi aljas rágalmat, mint Nagy-Britannia urai a világtörténelem első munkásköztársaságának kormányára. A kapitalista sajtó s a kormánypolitikusok hatalmával és befolyásával szemben igen szerénynek tűntek azok az eszközök, amelyek az orosz forradalom iránti szolidaritás propagálásához a mi rendelkezésünkre álltak, és mégis egyre nőtt a rokonszenv a munkások Oroszországa iránt. A munkásosztály különböző szervezetei megmozdultak, s 1919 nyaráig, amikor megszületett az „El a kezekkel Oroszországtól"-mozgalom, már jelentős munkát végeztek.

Azidőtájt Londonban folytattam igen tevékeny munkát elvtársaimnak egy csoportjával együtt, akik kapcsolatban voltak Sylvia Pankhursttel a Szocialista Munkásszövetségben. Péntekenként és szombatonként sok elvtársunkat lehetett a londoni dokkok és hajójavító műhelyek kapujában látni, amint az „El a kezekkel Oroszországtól"-mozgalom kiadványait árulták, s bent a hajógyárakban és hajójavító műhelyekben is terjesztettük ezeket az írásokat. Nap nap után plakátokat, felragasztható cédulákat, falragaszokat helyeztünk el a dokkok falán, valamint a hajók különböző részein és a mosdóhelyiségekben.

Sylvia Pankhurst állandóan ellátott bennünket Lenin „Felhívás a dolgozó tömegekhez" című művének példányaival. A mi demokratikus uraink ezt lázadó írásnak

tartották, úgyhogy illegálisan kellett kinyomtatni. Poplarben[1] laktam, s a háziasszonyom egyszer fejcsóválva megjegyezte, hogy a derékaljam napról napra változtatja a formáját, „nagyon nyugtalan alvó lehetek", vélte, „attól olyan hepehupás". Nem tudta persze, hogy a derékaljban tartottuk Lenin „Felhívásának" példányait, és naponta kivettünk belőle egy adagot, hogy szétosszuk a dokkok és hajójavító műhelyek munkásai között.

Csoportunk minden szombat este és vasárnaponként gyűléseket rendezett, könyveket és röpiratokat terjesztett. Emlékszem egy elvtársnőre, a néhai Mrs. Walkerre, Poplarből, hogy milyen fáradhatatlanul dolgozott az „El a kezekkel Oroszországtól"-mozgalom érdekében. Soha egy pillanatra sem pihent meg. Ha reggelenként lement az ember bevásárolni a poplari Chrisp Streetre, biztos lehetett benne, hogy ott találja Mrs. Walkert, amint a csoportokba verődött asszonyokkal beszél Oroszországról, elmondja nekik, hogyan kell segítenünk az orosz forradalmat, és arra kéri őket, mondják meg a férjüknek, hogy „tartsa nyitva a szemét, ne engedjen hadianyagot szállítani azoknak, akik az orosz forradalom szétzúzására törekednek".

Vasárnapesti gyűléseink egyre népesebbek és lelkesebbek lettek. A szövetségesek ekkor tették az első kísérleteket arra, hogy Lengyelországot használják fel az orosz forradalom leverésére. Lengyelország volt legfőbb reményük. A dokkok között a hírek gyorsan terjednek szájról szájra, s nemsokára hallottuk, hogy ez vagy az a hajó hadianyagot szállít Lengyelországba. Minthogy egyszer sem sikerült bizonyítékokat szereznünk, fokozott erővel folytattuk a propagandát, és Poplarnek nem maradt egyetlen zuga sem, ahová az „El a kezekkel Oroszországtól" jelszó el ne jutott volna. Végül határozottan megtudtuk, hogy két nagy belga uszály fekszik a Keleti Dokk mögött a Blackwall-műhelyben, át akarják alakítani

[1] Londoni városrész, a dokkok közelében. — *Szerk.*

őket, hogy hadianyagot szállíthassanak Lengyelországba. Engem odaküldtek dolgozni ezekre az uszályokra. Egyenesen megkérdeztem: „Háborús célokra készül-e a két uszály, hogy Lengyelországot segítse Oroszország ellen?" Igenlő választ kaptam. Erre megtagadtam a munkát, elbocsátottak, s be kell vallanom, nagyon el voltam keseredve, amiért minden befolyásommal sem tudtam rávenni a javítóműhely munkásait, hogy sztrájkkal szabotálják ezt a munkát. Minden ember magas munkabért kapott, s bár szívesen eleget tettek volna a felhívásomnak, ha valami tisztán szakszervezeti kérdésről lett volna szó, ezt a problémát nem ugyanabban a színben látták.

Vészjel volt ez! Kétségbeestünk arra a gondolatra, hogy nem tudunk segíteni orosz elvtársainknak. A javítóműhelyt elárasztottuk az „El a kezekkel Oroszországtól"-mozgalom felhívásaival. A munkásokat egy vasárnap is kirendelték dolgozni, hogy befejezzék a munkát. Ezen a vasárnapon már reggel hétkor ott állt a csoportunk a javítóműhely kapujában. Amikor a munkások dolgozni jöttek, mindegyiknek adtunk egy példányt Lenin „Felhívásából", és sokat közülük személyesen is igyekeztünk meggyőzni. Kilenc órakor esni kezdett a hó, és féltizenegykor minden munkást hazaküldtek, de kétszeres bért fizettek nekik az egész napra, hogy ellensúlyozzák a mi propagandánkat.

Aznap este gyűlést tartottunk a bow-i Old Ford Road-on levő helyiségben. Izgalmas este volt, izgalmas gyűlés. Azt hiszem, mindannyian mélységesen átéreztük, hogy mi forog kockán. A gyűlés után találkoztam egy régi munkástársammal, aki rejtélyesen ennyit mondott csak: „Mit izgulsz, Harry? A végén úgyis minden jóra fordul." S amikor néhány héttel később híre jött, hogy a két uszály vontatókötele az Északi-tengeren elszakadt és az uszályok elsüllyedtek, az volt az érzésem, mintha e jóslatnak lett volna némi reális alapja!

Egyre többet beszéltek arról, hogy a Keletindiai

Dokkokban hadianyagot raknak be Lengyelország számára, s egy napon kiderült, hogy a szóbeszéd valóság. Ágyúk és repülőgépek jelentek meg a dokkban, a következő felírással: „Hadianyag Lengyelország részére." Ugyanakkor Bonar Law a parlamentben méltatlankodva tiltakozott az ellen, mintha a brit kormány bármiféle hadianyagot is szállítana Lengyelországba.

1920 május elsején a *Neptune* nevű dán gőzös kifutott a Keletindiai Dokkokból. Nem sikerült visszatartanunk, de látszott, hogy a dokkmunkások rosszkedvükben vannak. Nem tetszett nekik a dolog. Nem sok hiányzott már hozzá, hogy akcióba lépjenek. Mégis nehéz szívvel vonultunk Poplarból a Hyde Parkba a május elsejei menettel. Szörnyűnek láttuk az ellentmondást: nemzetközi szolidaritás a Hyde Parkban — Poplarben pedig hadianyagot hajóznak be orosz elvtársaink meggyilkolására. De a Hyde Parkban új erő szállt belénk. Vissza Poplarbe! Ahol csak gyűlést lehetett rendezni, mindenütt éltünk a lehetőséggel. Mrs. Walker a végkimerülésig dolgozott. Ezúttal nem szabad kudarcot vallanunk.

Két kazánfűtő is — mindkettő forradalmár volt — elszegődött a *Neptune*-ra. Jól kidolgozott terveik voltak. A hajótulajdonosok és a kormány azt hitték, hogy minden rendben van. Amikor a hajó Gravesendbe ért, a két fűtő akcióba lépett. Gyűlésre hívták a matrózokat, megmagyarázták nekik, hogy Oroszország ellen szállítanak hadianyagot — mi hát a teendő?

A kapitány is odament, és megkérdezte, mi akar ez lenni? Nagyon érthetően megmagyarázták neki. Míg a vita folyt, egy másik hajó, amely felfelé jött a Temzén, összeütközött a hadianyagszállító hajóval. Ezzel aztán végetért a vita. A *Neptune*-t süllyedő állapotban bevontatták a dokkokba, s ennél közelebb soha nem is került Lengyelországhoz.

A *Neptune* esetének híre csakhamar elterjedt Poplarben, mindenütt erről volt szó, ahol matrózok és dokkmunkások találkoztak. Úgy esett, hogy éppen ezidőtájt, május

első napjaiban, a Walford hajózási vállalat egyik *Jolly* nevű hajója, a *Jolly George*, a Keletindiai Dokkokban várta rakományát. A rakomány nemsokára meg is érkezett, megint ezzel a jelzéssel: „Hadianyag Lengyelország részére." Vajjon a dokkmunkások követni fogják-e a matrózok példáját? Hamarosan megmutatták, hogy igen. Küldöttséget menesztettek Fred Thompsonhoz és Ernest Bevinhez, a Dokkmunkás Szövetség londoni titkárához, illetve főtitkárához. Igéretet kaptak arra, hogy a Szövetség támogatni fogja őket, ha akcióba lépnek a *Jolly George* ügyében.

Ó, milyen boldog volt a *Times* május 10-én! A lengyelek óriási sikereket aratnak. A lengyelek elfoglalták Kievet. „A Vörös Hadsereg súlyos veresége", mennydörögte a híres lap, s diadalittas vezércikkében a következőket írta:

„Kiev eleste a lengyelek és ukrán szövetségeseik hatalmas győzelme, s ugyanolyan súlyos csapás a bolsevikokra. Mint az orosz rádió jelentette, a várost pénteken foglalták el, két napig tartó kemény harcok után, s a legújabb jelentések szerint az oroszok tovább vonulnak vissza, a lengyel lovasság pedig üldözi őket. György király a brit nép hagyományos érzéseit fejezi ki, amikor a lengyel nemzeti ünnep alkalmával «legszívélyesebb üdvözletét és a lengyel állam jövőjét illető jókívánságait» küldi Piłsudski marsallnak." *(The Times*, 1920 május 10.)

György király trónralépésének mostani 25. évfordulójára, s azokra a háborút előkészítő politikai lépésekre való tekintettel, amelyek, azt hiszem, nem egészen függetlenek az ezüstjubileum megünneplésétől, hadd jegyezzem meg, hogy György király üdvözlő táviratát, amely 1920 május 3-án kelt, csak Kiev elestének hírére tették közzé.

Oroszország ellenségei persze ujjongtak. Annyira ujjongtak, hogy a parlamentben már nem is tagadták, hogy

Anglia hadianyagszállítmányokat küldött Lengyelországba. Nagy-Britanniának részt kell vennie a vadászaton, de csak „úri" módon, úgy, ahogy szokta. E feladat megoldását Winston Churchillre bízták.

„A Brit Hadügyminisztérium nem támogatta a lengyeleket ebben a vállalkozásukban, de régebben — tavaly és máskor — mind a brit, mind a francia kormány segített megerősíteni és felszerelni a lengyel hadsereget, minthogy ez fontos része a békeszerződésből fakadó politikának." *(The Times*, 1920 május 12.)

Lassabban a testtel, urak! Történik itt más is, ami Kiev elestét pyrrhusi győzelemmé változtatja!

1920 május 10-én a londoni dokkmunkások sztrájkbaléptek, megtagadták a *Jolly George* rakományának berakását. 1920 május 10-én a szénrakodók megtagadták a szén berakását a *Jolly George*-ra. Jobban odavágtak ezzel, semmint gondolták volna!

A hír gyorsan végigfut egész Nagy-Britannián. Minden munkás érzi a diadalt. Ahol a *Jolly George* és a londoni dokkmunkások szóbakerülnek, mindenütt lelkes jelenetek játszódnak le. Az alsóházban kérdések hangzanak el ebben az ügyben, és ugyanaz a Bonar Law, aki 1920 május 6-án letagadta, hogy hadianyagot küldtek Lengyelországba, most elismeri, hogy mind a brit, mindpedig a francia kormány 1919 október óta díjtalanul hadianyagot szállít Lengyelországnak.

Az Oroszország elleni offenzíva tovább tart, de az ellenoffenzíva Oroszország érdekében egyre lendületesebbé válik.

A *Jolly George*-sztrájk új erőt öntött az egész munkásmozgalomba. Május 15-én a hadianyagot visszarakják a hajóról a dokkokba, s az egyik láda oldalára ragasztva egy nagyonis jólismert cédulát látni: „El a kezekkel Oroszországtól." Kis cédula volt, de azon a napon mégis elég nagy volt ahhoz, hogy az egész világon elolvassák.

A brit munkások most már valóban felébredtek.

Oroszország védelmében a munkások minden akcióra készek voltak. Mindenütt akcióbizottságok alakultak. A mozgalom latbavetette minden erejét. A Labour Party vezetői kénytelenek voltak engedni a tömeghangulatnak. 1920 augusztus 9-én a Szakszervezeti Kongresszusnak, a Labour Party-nak és parlamenti csoportjának rendkívüli konferenciája határozatot hozott, amelyben ez áll:

„Ennélfogva figyelmeztetik a kormányt, hogy a szervezett munkások egész gazdasági erejüket latba fogják vetni, hogy meghiúsítsák ezt a háborút" (tudniillik az Oroszország elleni háborút).

A szövetségesek, és különösen Nagy-Britannia, már régóta arra készültek, hogy közvetlenül is belépnek e nyilt háborúba, s ebből a célból találkozót rendeztek Hythe-ban, ugyancsak augusztus 9-én. De a játszma elveszett. Az általános sztrájk fenyegetése megállította őket. Le kellett mondani a nyilt háborús tervekről.

A *Jolly George*-sztrájk teljes győzelmet aratott. Ez az akció változtatta meg gyökeresen a nemzetközi helyzetet — ez kényszerítette a brit kormányt politikájának megváltoztatására.

Hallgassuk meg erről Winston Churchill tanúságát:

„A British Labour Party heves agitációt indított meg az ellen, hogy Nagy-Britannia bármilyen formában is támogassa Lengyelországot... Az országban sokhelyütt akcióbizottságok alakultak. Az emberek sehol, a legkevésbbé sem értették meg, hogy az eddigi angol külpolitikai vonal feladása milyen káros következményekkel járna. E nyomás hatására Mr. Lloyd George kénytelen volt közölni a lengyel kormánnyal, hogy az oroszok feltételei nem sértik Lengyelországnak, mint független államnak etnográfiai határait, s hogy amennyiben elutasítanák e feltételeket, Nagy-Britannia semilyen lépést sem tehetne Oroszország ellen." (*A világválság*. Következmények. 269. old.)

Így győztek a munkások. Így győzhetnek megint,

ha most minden nap és minden órában felkészülnek a háború elleni tevékeny harcra. Bár a Labour Party vezetői immár végleg elvetették a sztrájkot, mint a háború elleni harc fegyverét, mégis a sztrájk a munkások egyik legerősebb fegyvere. Ismételten hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a sztrájk sikerét csak lankadatlan előkészítő munka biztosíthatja.

A *Jolly George*-sztrájkot az tette lehetővé, hogy előzőleg az elvtársaknak egy odaadó csoportja két éven át hihetetlenül nehéz és szívós munkát végzett London keleti negyedeiben. Ezt a tanulságot manapság minden alkalommal fel kell eleveníteni. Széltében-hosszában érezhető a pacifista hangulat és a koalíciós kormány nagyarányú „hazafias" propagandát folytat, ugyanakkor pedig nagyon kevés a harcos háborúellenes propaganda, s ezért súlyosan felelősek vagyunk mi mindannyian, akik azt állítjuk, hogy aktív ellenségei vagyunk a háborúnak.

Sohasem volt ilyen nagy szükség arra, hogy vigyázzunk, hogy éberek legyünk. Ha 1930 és 1933 között bármikor sikerült volna csak egyetlen tiltakozó sztrájkot is megszerveznünk valamelyik hadianyaggyárban, vasúti telepen, dokkban vagy hajón, amely hadianyagot gyártott, illetve szállított Japánnak, súlyos csapást mértünk volna a Szovjetunió ellenségeire, vagyis a brit munkásosztály ellenségeire, mindazoknak az ellenségeire, akik szeretik a békét és gyűlölik a háborút.

Ne feledjük, a kormány soha többé nem lesz olyan ügyetlen, hogy a vasúti telepeken vagy a dokkokban a régi felirattal kérkedjék: „Hadianyag . . . részére. Tanultak a *Jolly George* esetéből. Tanulhatnak belőle a munkások is. Azoknak, akik az üldözéstől félnek, csak ennyit mondok: ha a *Jolly George* dokkmunkásai közül csak egyet is bántalmaztak volna, Poplarben kitör a lázadás. Az egész mozgalom kész volt arra, hogy kiálljon a dokkmunkások mellett. A munkásosztály most is kész arra, hogy kiálljon azok mellett, akik eredményes csapásokat

tudnak mérni a háborús uszítókra. Nem pacifista felhívásokkal, hanem kizárólag cselekedetekkel késleltethetjük és akadályozhatjuk meg a háborút, s építhetjük ki azt az erőt és szervezetet, amely véget tud vetni minden háború okának, a kapitalizmusnak.

1936

ÜDVÖZLET A SZOVJETUNIÓNAK

A gazdag, hatalmas, haladó Szovjetunió országszerte lelkes éljenzéssel és zászlólobogtatással ünnepli a huszadik évfordulóját annak a forradalomnak, amely megdöntötte a cárizmust, s százhetvenmillió férfit, nőt és gyermeket elindított a szocialista élethez, békéhez, szabadsághoz és bőséghez vezető széles úton.

Az 1917 óta eltelt húsz sorsdöntő év alatt egy gigászi erő működött a Szovjetföldön. Ez az erő a szovjethatalom; Marx, Engels, Lenin és Sztálin ereje, amely áthatotta a gyárakban, üzemekben, bányákban, a végtelen termőföldeken dolgozó férfiak és nők elméjét és izmait.

A szovjethatalom minden vonatkozásban ösztönző erőként hatott az orosz nép életére, és minden vonatkozásban olyan csodálatos eredményeket ért el, amilyenekre nincs példa az emberiség hosszú történetében.

Ahol éhínség volt, ott a szovjethatalom élelmet adott. Ahol sötét, évszázados tudatlanság volt — oda elhozta a művelődés ragyogó fényét. Ahol orvosok, kórházak és klinikák híján szenvedtek az emberek, kiváló modern gyógyintézeteket létesített. Ahol a munkanélküliség rákfenéje pusztított, és a munkában levőket bizonytalanság fenyegette, ott teljes biztonságot teremtett, és mindenki számára biztosította a munkalehetőséget. Ahol a munkabér alacsony volt, magas fizetéseket rendszeresített. Ahol a munkaidő olyan hosszú volt, mint a rabszolgáké, bevezette a hétórás munkanapot, és minden hatodik napot

munkaszünetnek nyilvánított. Ahol a pihenés ismeretlen fogalom volt, bevezette a sportnak számtalan ágát, óriási és egyre növekvő kulturális lehetőségeket teremtett és fizetett szabadságot biztosított a dolgozóknak, amit azok a hegyekben, más szép vidékeken és a tengerparton tölthetnek.

Ezt a szovjethatalmat, ezt a szocialista hazát, amely most lép férfikorának huszonegyedik évébe, új alkotmányának évébe, üdvözlésre emelt öklök erdejével, őszinte csodálattal köszönti a brit munkásmozgalom.

A brit munkásmozgalom testvéri büszkeséggel tekint a szocializmus dicső vívmányaira, melyeket a Szovjetunió határain belül értek el a belföldi trockista szabotázs és a külföldi trockista cselszövés ellenére, a Távol-Keleten áskálódó japán militaristák és a nyugaton áskálódó hitleri militaristák ellenére.

A brit munkásmozgalom a munkásosztály győzelmes erejének nagyszerű képét látja a Szovjetunióban, azét az erőét, amely óráról órára, napról napra emeli az ember életszínvonalát, növeli az emberi boldogságot.

A brit munkásmozgalom olyan népet lát a Szovjetunió népében, amely szilárdan a béke mellett áll, amely eltökélte, hogy fenntartja a békét, hogy így fáradhatatlan munkával még gazdagabbá és teljesebbé tehesse a telhetetlen kapitalisták életétől olyan tökéletesen különböző életét.

S a brit munkásmozgalom látja a Szovjetunió védelmezőit, hatalmas hadseregét, amely a népből származik, és kívülről jövő támadás esetén kész harcolni a népért, amely nemcsak azt biztosítja, hogy a szocialista emberek eszével és erejével felépített hazát semilyen háború sem fogja elpusztítani, hanem arra is kész, hogy latbavesse roppant súlyát a német, olasz és japán fasiszták ellen, akik borzalmas vérfürdőbe szeretnék belerántani a Szovjetuniót és világszerte minden dolgozó férfit és nőt.

A brit munkásmozgalom üdvözli a szovjet nép belföldi eredményeit és kérlelhetetlenül ellenséges magatartását a külföldi békebontókkal szemben, és a mostani évforduló ünnepe alkalmából arra buzdítja a szovjet népet, hogy egyre nagyobb eredményeket érjen el a szovjethatalom huszonegyedik évében is.

A brit munkásmozgalom résztvevői, akikre ránehezednek az emelkedő létfenntartási költségek, a roppant fegyverkezési kiadások, az üzemek hajszolt munkája, a munkanélküliség, akiknek egészségét aláássa a rossz táplálkozás — ezek a férfiak és nők, amikor elküldik üdvözletüket és biztatásukat, sokatmondó összehasonlításokat tesznek egyfelől a maguk jelenlegi sorsa és jövőbeli kilátásai, másfelől szovjet elvtársaik helyzete és perspektívája között, akiket a jobb életért vívott harcukban a Szovjethatalom erős fegyvere támogat.

Ennek a röpiratnak az a célja, hogy hozzásegítsen e párhuzam helyes megvonásához. Először vizsgáljuk meg kissé részletesebben, hogy milyen az átlagembernek és feleségének helyzete a modern, kapitalista Nagy-Britanniában, azután pedig nézzük meg, milyen ma a munkások helyzete a Szovjetunióban.

Nemzeti vagyon. — Először is, kié nálunk a „nemzeti" vagyon? Szakértők nemrég végzett számításaiból kiderül, hogy Angliában és Walesben a 25 éven felüli lakosság egy százaléka rendelkezik az ország össztőkéjének 60 százalékával, s a 25 éven felüli lakosság 5 százaléka az ország egész vagyonának nem kevesebb mint 85—90 százalékával.

„Igen ám", mondják a kapitalizmus védelmezői, „de a rendkívül magas örökösödési adók végülis felbontják a nagy vagyonokat, és demokratikus alapra helyezik az ország vagyonának megoszlását."

Sir John Ellerman vagyonának példája csattanós

választ ad erre a megtévesztő érvre. Az Ellerman Line és többtucat más vállalat tulajdonosa halálakor 40 millió fontra rúgó vagyont hagyott maga után. Az örökösödési adó 22 millió fontot tett ki. Ez négy évvel ezelőtt történt. Ez év szeptember 9-én bejelentették, hogy az Ellerman-vagyon ismét elérte a 40 millió fontot. Az örökösödési adó tehát nem „bontotta fel" ezt a vagyont, nem osztotta el „demokratikusan" ezt a roppant mennyiségű felhalmozott tőkét!

A gazdasági virágzás korát éljük-e? — Ha tehát a brit nép nagy tömegei még mindig nem rendelkeznek azzal a vagyonnal, melyet az ő kemény munkájuk és világhírű szakértelmük halmozott fel, legalább előrehaladnak-e egy kicsit a magasabb bérek és biztosabb munkalehetőségek felé?

A válasz: nem — annak ellenére, hogy a „nemzeti kormány" minden szószékről és a Fleet Street minden lapjának szerkesztőségéből azt kürtöli szét, hogy „a gazdasági virágzás korát" éljük.

Minden nyolcadik brit munkás sorsa és osztályrésze továbbra is a munkanélküliség maradt. E nagy „demokráciának" 1 460 000 polgára még mindig állástalan, az úgynevezett konjunktúra ellenére, amely máris rohamosan végéhez közeledik és a kapitalizmus törvényei szerint elkerülhetetlenül katasztrofális válságba torkollik.

Bérek és létfenntartási költségek. — Nézzük most meg, mi a helyzet a bérekkel. Egyesek talán vastagabb borítékot kapnak, valami kevéssel vastagabbat; de ha csak egy csöppet is emelkedik a fizetés, hamarosan kiegyenlítik a felszökő élelmiszerárak, ruhaárak és lakbérek, valamint a munkaintenzitás fokozása.

A létfenntartási költségek hivatalos indexszáma (1914 = 100) akaratlanul is figyelmezteti a brit munkásságot a veszélyes áremelkedésre:

1934 (okt.)	1935 (okt.)	1936 (okt.)	1937 (máj.)
143	145	148	158

A Whitehall[1] tehát elismeri, hogy a létfenntartási költségek több mint tízszázalékos emelkedése csökkenti a vásárlóerőt. De még ennek az elismerése sem ad képet az áremelkedés valódi mértékéről. A nagytőke lapja, az *Economist* ugyanis ez évben rámutatott arra, hogy az az indexszám, amelyen a Whitehall számításai alapulnak, már elavult, s az áremelkedés mértékének leplezésére szolgál.

Ahhoz, hogy az áremelkedéssel összevethessük a béremelkedést, s így pontosan rávilágíthassunk a brit munkás helyzetére, ismernünk kellene a béremelkedés százalékszámát. Ehhez a döntő fontosságú adathoz azonban nem lehet hozzáférni. Mégis, azon az úton, amerre a zord gazdasági szél fúj, némi eligazítást nyujtanak a nemzeti jövedelem alakulására vonatkozó számítások, mint például a cambridge-i Colin Clark professzoré. Ez év júniusában Clark professzor a következő táblázatot tette közzé az *Economic Journal*-ban:

Bérek és fizetések összege millió font sterlingben, egy évnegyedre számítva

1934	1935	1936	1936 (utolsó negyed)
496	508	538	551

E számítás szerint a bérek és fizetések *összege* 1934-től 1936 utolsó negyedéig mintegy tíz százalékkal emelkedett. De ugyenebben az időszakban körülbelül tíz százalékkal emelkedett a foglalkoztatott és biztosított munkások száma is, tehát a brit dolgozó nép egészének névleges összjövedelme 1934-től 1936-ig éppen annyival lett több, mint amennyivel az iparban foglalkoztatott munkások számának emelkedése szaporította az összjövedelmet.

1934-től 1936-ig a létfenntartási költségek csaknem 4 százalékkal emelkedtek, tehát az egyes munkások reálbére ebben az időszakban pontosan ugyanilyen arányban csökkent.

---

[1] Londoni utca, ahol a kormány épületei vannak. — *Szerk.*

Ugrásszerűen emelkedő profitok. — Eközben a brit nagytőke fokozza a munkások kizsákmányolásának ütemét.

Colin Clark professzornak egy másik táblázata elénk tárja a meztelen adatokat. A gyárilag előállított cikkek árának százalékos megoszlását vizsgálva a következő érdekes összehasonlítást teszi:

1930-ban az eladott árukért kifizetett minden 100 fontból 37 font esett a nyersanyag árára, szállításra stb., 42 font a bérekre, a fennmaradt 21 font pedig profitra.

1937 első negyedében a nyersanyagok ára, a szállítás stb. 37 font volt, a kifizetett bérek 34 fontra csökkentek, s a profit 29 fontra szökött fel.

A tőkések kapzsiságának ehhez a leleplezéséhez még hozzátehetjük, hogy a munkáltatók profitja 1936-ban 20 százalékkal magasabb volt, mint 1929-ben, a konjunktúra évében, s továbbra is emelkedik. 1937 első hat hónapjában 765 vállalat több mint 100 millió font tiszta hasznot vágott zsebre, vagyis nyolcmillióval többet, mint 1936 első felében.

A nép éhezik. — Világosan kiderül tehát az a kegyetlen igazság, hogy míg a tőkések profitja ugrásszerűen emelkedik, a dolgozó tömegek szüntelenül s egyre fokozottabban elnyomorodnak.

Milyen arányokat ölt ez a nyomor a vagyoni cenzus és a magas árak országában? Hallgassuk meg, mint mondanak a tudósok.

„Hazánkban négy és fél millió ember átlagosan csak négy shillinget költ fejenként élelemre minden héten", mondja Sir John Boyd Orr.

„A rendelkezésünkre álló adatok alapján nem látszik valószínűtlennek, hogy Anglia és Wales lakosságának csaknem a fele kisebb vagy nagyobb mértékben az egészséges táplálkozás színvonala alatt él", írják Dr. McGonigle és Dr. Kerbey, az „Élelmiszer és családi költségvetés" című munka szerzői.

Sir John Boyd Orr még a következőkre figyelmeztet:

„A lakosság felének élelmezése elégtelen. Nem kevesebb, mint ötmillió ember táplálkozása minden szempontból hiányos — és ebbe az ötmillióba beletartozik az országban élő gyermekek 25 százaléka . . .

Az átlag családnak heti egy fontot kellene költenie csupán tejre. Nem csoda, hogy sok anya idő előtt megöregszik. S mi még azzal vádoljuk, hogy nem tud főzni."

Munkaidő. — Most pedig vizsgáljuk meg a munkás életének egy másik igen fontos oldalát — azt, hogy mennyi időt tölt munkában. A brit tőkések ebben a tekintetben is saját adataikkal bélyegzik meg és ítélik el magukat. Lássuk, mit ír az *Economist:*

„Kétségkívül téves az az állítás, hogy a brit munkás kevesebb munkaórát dolgozik, mint bármikor ezelőtt. Ellenkezőleg, az elmúlt tizenöt év folyamán valamelyest még rosszabbodott is a helyzete.

Nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy ebben a vonatkozásban Nagy-Britanniát ma sajnos a világ elmaradott országai közé kell sorolni."

1924-ben a heti munkaórák száma átlagosan 46 volt. 1935-ben ez a szám 47,8-re emelkedett. Azt is meg kell jegyezni, hogy 1935-ben a munkások 27 százaléka hetenként átlagosan hat órát túlórázott.

A munkaintenzitás fokozódik. — A kapitalizmus rovására kell még írni a munkahajszát. Nemcsak a munkaidő nőtt meg, hanem az a munkamennyiség is, amit óránkint kifacsarnak a munkásból.

1932-től 1936-ig az össztermelés 37 százalékkal emelkedett. Minthogy a foglalkoztatottak száma ezekben az években 15 százalékkal lett magasabb, az egy munkásra eső termelés emelkedése több mint 19 százalék, vagyis csaknem egyötöd.

A hajsza fokozza a munka veszélyességét, s a gyárak főfelügyelőjének jelentése szerint 1936-ban a nem halálos

balesetek száma 18 százalékkal, a halálos baleseteké pedig 9 százalékkal emelkedett 1935-höz képest.

Mi jellemzi tehát Nagy-Britanniát 1937-ben — a „nemzeti" kormány-féle „gazdasági virágzás" korában? Kevesek gazdagsága; tíz- és százezrek munkanélkülisége; emelkedő létfennntartási költségek, amelyek felfalják a béreket; kíméletlen tőkés profithajhászás; rossz táplálkozás, sőt éhezés számtalan családban; munkahajsza a gyárban.

A jövő. — És mivel kecsegtet a közeljövő? Bízzuk ismét a tőkések lapjára, az *Economist*-ra, hogy mondja ki az ítéletet gazdái fölött:

„Több mint valószínű — írja az *Economist* —, hogy 1935 és 1936 csúcspontot fog jelölni a brit munkás reálbérének alakulásában."

Ami nyers egyszerűséggel azt jelenti, hogy a modern brit kapitalista rendszerben a brit munkásra nem vár egyéb, mint az, hogy hosszú munkaidő mellett egyre kevesebb élelmet tud vásárolni.

Emlékezetünkben tartva ezeket a tényeket, térjünk vissza ahhoz a néphez, amely szovjet rendszerben él, a modern Szovjetunió népéhez, vizsgáljuk meg helyzetét és perspektíváját.

A SZOVJET RENDSZERBEN

December 5 pirosbetűs nap volt Oroszország számára. Olyan esemény történt ekkor, amely feltette a koronát a szocialista gazdaság felépítésének két ötéves tervére (mindkettőt az előírt határidőn belül teljesítették); ekkor jelentették be a világnak, hogy a Szovjetállam új korszakba lépett.

Ezen a napon fogadta el a Szovjetunió Rendkívüli VIII. Szovjetkongresszusa az új Alkotmányt (alaptörvényt).

A régi alkotmány azt a feladatot állította a nép elé,

hogy alakítsa át Oroszországot szocialista országgá. E feladatot végrehajtották.

Az új alkotmány szocialista állam alkotmánya, olyan államé, amelyet a munkások építettek fel a maguk számára, Sztálin biztoskezű és mindig lelkesítő vezetése alatt.

Amikor Sztálin elvtárs Moszkvában e történelmi kongresszus elé terjesztette az új alaptörvény tervezetét, világos szavakban foglalta össze, milyen alapvető jellegzetességek különböztetik meg azt az országot, amelyben a dolgozó közösség már kivívta jogait és megszilárdította hatalmát, azoktól az országoktól, ahol a munkásoknak még ezután kell kivívniok a győzelmet. Sztálin a következőket mondotta:

„A burzsoá országok alkotmányai rendszerint abból a meggyőződésből indulnak ki, hogy a kapitalista rend megingathatatlan. Ezeknek az alkotmányoknak fő alapját a kapitalizmus elvei, legfőbb pillérei alkotják: az, hogy magántulajdon a föld, az erdő, a gyár és a többi munka- és termelési eszköz; az, hogy az ember az embert kizsákmányolja, az, hogy kizsákmányolók és kizsákmányoltak vannak; az, hogy a társadalom egyik sarkán az ellátatlan dolgozó többség van, a másikon a nem-dolgozó, de jól ellátott kisebbség fényűzése stb. stb. Azok az alkotmányok a kapitalizmusnak ezeken és ezekhez hasonló pillérein nyugszanak. Ezeket tükrözik vissza és rögzítik meg törvény formájában.

Ezekkel az alkotmányokkal ellentétben a Szovjetunió új Alkotmányának tervezete a kapitalista rend felszámolásának tényéből indul ki, abból a tényből, hogy a Szovjetunióban győzött a szocialista rend. A Szovjetunió új Alkotmánya tervezetének fő alapját a szocializmus elvei, a szocializmusnak már kivívott és megvalósított legfőbb pillérei szolgáltatják: a föld, az erdők, a gyárak s egyéb munka- és termelési eszközök szocialista tulajdona; a kizsákmányolás és a kizsákmányoló osztályok felszámolása; a többség nyomorának és a kisebbség fényűzésének felszámolása; a munkanélküliség felszámolása; a munka,

mint minden munkaképes polgár kötelessége és becsületbeli ügye, e tétel szerint: «aki nem dolgozik, az ne is egyék».

A munka joga, vagyis minden polgárnak az a joga, hogy biztosított munkát kapjon; a pihenés joga, a művelődés joga stb. stb. Az új Alkotmány tervezete a szocializmusnak ezekre és ezekhez hasonló pilléreire támaszkodik. Ezeket tükrözi vissza és ezeket rögzíti meg törvény formájában."

Igen jelentős még, amit Sztálin a továbbiakban mond:

„A burzsoá alkotmányok hallgatólag abból indulnak ki, hogy a társadalom egymással ellentétes osztályokból áll, vagyonos és vagyontalan osztályokból, hogy bármilyen párt jutna is hatalomra, a társadalom állami vezetésének (a diktatúrának) a burzsoázia kezében kell lennie, hogy alkotmányra azért van szükség, hogy megszilárdítsa a vagyonos osztályoknak tetsző és előnyös társadalmi rendet.

A burzsoá alkotmányokkal ellentétben a Szovjetunió új Alkotmányának tervezete abból indul ki, hogy a társadalomban nincsenek többé egymással ellentétes osztályok, hogy a társadalom két, egymás iránt baráti osztályból, munkásokból és parasztokból áll, hogy a hatalmon éppen a dolgozó osztályok vannak, hogy a társadalom állami vezetése (a diktatúra) a munkásosztálynak, mint a társadalom élenjáró osztályának kezében van, hogy az alkotmányra azért van szükség, hogy megszilárdítsa a dolgozóknak tetsző és előnyös társadalmi rendet."

Biztonság. — Sztálin elvtárs idézett szavaiban a nagybritanniai kapitalista hatalom és a Szovjethatalom közötti legélesebb ellentétre talán ezek a kifejezések mutatnak rá: „a munkanélküliség felszámolása" és „a munka joga".

E két kifejezés értelme a BIZTONSÁG szóban fejezhető ki; ez a szó ígéretet jelent a kapitalista világban élő munkások és kihívást a kapitalista világ uralkodó osztálya számára, hiszen e világban, amint azt maguk a kapitalisták is elismerik, nem kevesebb mint 22 millió ember vergődik a munkanélküliség hálójában.

A fentiekben már rámutattunk arra, hogy Nagy-Britannia gazdagságát egy maroknyi ember birtokolja és élvezi, míg százezreknek a munkanélküliség jut osztályrészül.

Rámutattunk arra, magának Sztálinnak a szavaival, hogy a Szovjetunióban a nemzeti vagyon a törvény értelmében a népé, s hogy a munkanélküliség lidércét mindörökre száműzték.

Amióta végetért az Októberi Forradalom után bekövetkezett polgárháború, egyetlen olyan év sem volt, amikor a szovjet iparban a munkásosztály bére ne emelkedett volna.

1924-től 1937-ig a munkások és hivatali alkalmazottak bérének összege a húszszorosára emelkedett (1924-ben nem egészen négymilliárd rubel volt, 1937-ben 78 milliárd rubel). Ez idő alatt természetesen a munkások és alkalmazottak száma is rendkívüli mértékben megnőtt; a legutóbbi tíz év alatt tízmillióval növekedett, s ma már eléri a huszonhatmilliót. De a kifizetett bérek összege nem csupán a munkások számának emelkedése miatt növekedett. Jelentősen emelkedett minden egyes munkás bére is. 1924-ben például az átlagos évi bér 450 rubel volt, 1936-ban már 2 770 rubel, s 1937-ben további 7 százalékkal emelkedtek a bérek.

Kulturális juttatások a Szovjetunióban. — De önmagukban véve még az egyéni és összjövedelemnek e ragyogó számadatai sem nyujtanak teljes képet a szovjet munkásosztály életszínvonalának emelkedéséről.

A szocializmusban nincs meg a profithajhászó tőkések csoportja, amely kiszívná az ipar vérét. Ehelyett olyan állami rendszer van, amely hatalmas összegeket fordít a nép kulturális és anyagi szükségleteinek kielégítésére. Ezekből az összegekből tartják fenn a boldog Szovjetország más fontos intézményei mellett az üdülőket és szanatóriumokat, kórházakat és rendelőintézeteket, kultúrotthonokat, iskolákat és tanfolyamokat, felsőoktatási intézményeket, napköziotthonokat és bölcsődéket.

Az egyéni fizetésekhez járuló többletet jelentik a szocialista Szovjetállamnak azok a kiadásai is, amelyeket a nép kulturális igényeinek s a munkaidőn túl megnyilvánuló egyéb mindennapos szükségleteinek kielégítésére fordít; ezek egy nehézipari munkás háztartásában a kereset 34,5 százalékát teszik.

A szovjethatalommal felfegyverzett munkást többek között ez a nagy, elvi eltérés is megkülönbözteti attól a munkástól, akit ma még kizsákmányol a tőkés hatalom.

A kapitalizmusban a munkás kizárólag a családi költségvetés terhére kénytelen kielégíteni legtöbb szükségletét.

Csakis a Szovjetunióban gondoskodik az állam, teljesen ingyenesen és hatalmas arányokban, a nép kulturális, egészségügyi szükségleteiről és szórakozásáról. Ez is a *biztonság* fogalomkörébe tartozik.

Biztosítás a Szovjetunióban. — A Szovjetunióban rendkívül nagy szerepet játszik a társadalombiztosítás. Az elmúlt hat év folyamán a társadalombiztosítási költségvetés többször is emelkedett, s a folyó évre előirányzott összeg már eléri a tízmilliárd rubelt.

Ebből az összegből kapnak táppénzt a dolgozók, átlagos jövedelmük alapján. A várandós és szoptató anyákra különös gondot fordít a társadalombiztosítási alap, de részesülnek belőle a különböző társadalmi szervezetek pénztárai is, amelyek segélyeket és kölcsönöket nyujtanak a dolgozóknak.

Ez az alap sokmillió munkásnak teszi lehetővé, hogy gyógyintézeteket és szanatóriumokat keressen fel; hiteles számadatok állnak rendelkezésünkre, amelyek a társadalombiztosítási munka hatalmas kiszélesedését mutatják.

1920-ban mindössze 48 435 embert kezeltek a gyógyintézetek; 1924-ben már 114 564 volt a számuk, 1928-ban 235 300, 1932-ben 736 000, 1935-ben pedig 895 500. Ezenkívül évente 3 millió munkás és hivatali alkalmazott vesz részt az üdültetésben.

Oktatás a Szovjetunióban. — Évente emelkedik a közoktatásra fordított összeg is; az oktatás mindenki számára hozzáférhető, s ezen a réven a fiatal és felnőtt munkások megszerezhetik azokat az ismereteket, amelyek képessé teszik vezetőállások: igazgatói, mérnöki vagy művezetői munkakör betöltésére és a legmagasabb fizetések elnyerésére.

Jelenleg sokmillió szovjet állampolgár tanul ingyenesen az egyetemeken és technikai főiskolákon. Azok a munkások, akik állásukról lemondva valamilyen tanfolyamra mennek, nemcsak tandíjmentességet, hanem külön pénzsegélyt is kapnak.

1936-ban a Szovjetállam 13,4 milliárd rubelt fordított közoktatásra — másfélszerannyit, mint az előző évben és kétszerannyit, mint 1934-ben. A Szovjetunió érvényesítette a tanuláshoz való *jogot.*

Árak a Szovjetunióban. — Anglia és a Szovjetunió reálbérei között az is lényeges különbség, hogy nálunk a létfenntartási költségek emelkednek, a Szovjetunióban viszont csökkennek.

A folyó év június 1-én és július 1-én kibocsátott rendeletek 5—16 százalékkal csökkentették egy egész sor iparcikk árát, a pamuttextiláruktól és lábbeliktől kezdve a sportfelszerelésekig, cigarettákig, játékszerekig és bútorokig.

A hivatalos statisztikák szerint a szovjet fogyasztók 4,5—5 milliárd rubelt nyertek 1936 folyamán azokon az árleszállításokon, amelyeket a szovjet kereskedelem mindhárom ágában: az állami, szövetkezeti és kolhozkereskedelemben hajtottak végre.

Egyenlőség a Szovjetunióban. — A Szovjetunió ellenségei, a trockisták és mások, politikai tőkét szeretnének kovácsolni abból a tényből, hogy a Szovjetunióban a bérek nem mind egyenlők. „A szocialista társadalomnak egy színvonalra kell hoznia mind a béreket, mindpedig a javak

fogyasztását", mondják a trockisták, akik a szovjet termelés növekedésének fékezésével a kapitalizmus visszaállítását szeretnék elősegíteni.

Az egy szinten mozgó béreknek azonban semmi közük sincs a szocialista egyenlőséghez. Sztálin elvtárs a XVII. pártkongresszuson meghatározta, hogy a marxizmus-leninizmus értelmében mit jelent az egyenlőség:

„A. minden dolgozó egyenlő felszabadítását a kizsákmányolás alól, miután a kapitalistákat megdöntötték és kisajátították;

B. a termelési eszközök magántulajdonának mindenki számára egyenlő megszüntetését, miután az egész társadalom tulajdonába adták azokat;

C. mindenki egyenlő kötelezettségét arra, hogy képességei szerint dolgozzék, és minden dolgozó egyenlő jogát arra, hogy ennek fejében munkájának megfelelő díjazásban részesüljön (szocialista társadalom);

D. mindenki egyenlő kötelezettségét arra, hogy képességei szerint dolgozzék, és minden dolgozó egyenlő jogát arra, hogy ennek fejében mindenből szükségleteinek megfelelő ellátásban részesüljön (kommunista társadalom)."

A Szovjetunió felszámolta a kizsákmányoló osztályokat, és máris megvalósította a szocialista társadalomnak — a kommunizmus első fokának — alapelvét: „Mindenkitől képességei szerint, mindenkinek munkája szerint".

Ennek megfelelően a legjobb munkások — rohambrigád-vezetők és sztahanovisták, akik különleges ügyességgel, szaktudással és lendülettel vesznek részt a szocialista termelékenység emelésében — megkereshetik az átlagbérek nyolc- vagy kilencszeresét is.

A szovjet bérpolitika eredményeit mutatják azok a jelentős számadatok, melyeket ez év júniusában közölt a *Bulletin Mensuel de Statistique*. A kapitalista világ indexszámai nem lehetnek pontosak, de így is elég jól kitűnik belőlük a két rendszer közötti óriási különbség:

Az ipari termelés indexszáma (1929 = 100)

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937 (március)
Kapitalista világ	86	74	63	71	77	85	95	102
Szovjetunió ...	130	161	183	198	238	293	382	412

A rohammunkást természetesen nem a magas bér ösztönzi elsősorban. Az ilyen munkás élenjáró építője a szocialista társadalomnak, s a magas bér csupán járuléka a munkájának.

A szovjet munkás tudja, hogy a Szovjetunió összes többi polgárával együtt társtulajdonosa minden társadalmi tulajdonban levő vállalatnak. Önmagáért dolgozik, osztályáért és a szocialista társadalomért, amelyben a kormányrúd ugyancsak osztálya: a munkásosztály élenjáró tagjainak kezében van. Mint Sztálin mondotta, „a munka nálunk becsület és dicsőség dolga". A munkás „országa szabad polgárának ... érzi magát".

Ez a rúgója azoknak a hatalmas erőfeszítéseknek, melyek oly gyors ütemben alakítják át a Szovjetunió arculatát és az emberek gondolkodását a szovjet nép gyönyörűségére és büszkeségére, s irígységet és rettegést keltve a kapitalistákban.

Élelmezés a Szovjetunióban. — Mire költi pénzét a szovjet polgár abban az országban, ahol a bérek és a termelékenység emelkednek, a létfenntartási költségek pedig csökkennek? Házbérre a családfő mindössze saját jövedelmének egytizedrészét költi — nem az egész család jövedelmének egytizedrészét, ha más családtagok is dolgoznak.

Egyre több pénzt költhet élelemre, amely mind változatosabbá és jobb minőségűvé válik. 1935-ben a munkások 10 százalékkal több húst, 21 százalékkal több tejet és 21 százalékkal több vajat fogyasztottak, mint az előző évben. A gyümölcsfogyasztás kétszeresére, a tojásfogyasztás pedig több mint kétszeresére emelkedett.

1936-ban még nagyobb lett a bőség, s ennek következtében 23,2 százalékkal emelkedett általában a háztartások költségvetése.

Még ízletesebbé vált a koszt, s minden jelentős élelmiszer fogyasztása jóval meghaladta az 1935-ös színvonalat.

A húsfogyasztás 43,2 százalékkal, a tejé 22,8 százalékkal, a cukoré nem kevesebb mint 67,1 százalékkal, a sajté 18 százalékkal emelkedett.

Érdekes az is, milyen eltolódások következtek be az elmúlt év folyamán a szovjet munkás által fogyasztott élelmiszerfajtákban. A táplálóbb élelmiszerfajták fogyasztása megnövekedett, az egészség számára kevésbbé fontosaké csökkent.

1935-ben például a nagyipari munkások családjának étrendjében a hús 11,6 százalékot foglalt el, 1936-ban 15,2 százalékot.

A tej aránya 1935-ben 7,1 százalék volt, 1936-ban 7,7 százalék; a cukoré 1935-ben 3,8 százalék, 1936-ban pedig 5,7 százalék.

1937 első hónapjaiban tovább emelkedtek a bérek, s ezzel együtt az életszínvonal is, amint az az étrendben tükröződik.

Ruházkodás a Szovjetunióban. — Az étrend megjavulásával egyidejűleg csaknem ugyanolyan jelentős mértékben megjavult a dolgozóknak ruhával és kényelmes bútorokkal való ellátása.

1935-ben 30 százalékkal többet költöttek ruhára, fehérneműre és lábbelire, mint 1934-ben, s főként a legjobb minőségű ruházati cikkek fogyasztása emelkedett.

A gyapjúszövetek fogyasztása például ez idő alatt 67 százalékkal emelkedett. A szovjet munkás nemcsak csinosabban, hanem melegebben is akart öltözködni, és megengedhette magának, hogy ilyen igényei legyenek!

Az elmúlt évben ismét jelentős javulás mutatkozott ezen a téren. 1936-ban a munkáscsaládok több mint másfélszer annyit költöttek ruhára, fehérneműre és lábbelire, mint 1935-ben.

A munkások költségvetésének óriási emelkedésén belül igen jelentős a bútorokra fordított összeg növekedése.

A bútorvásárlás az életszínvonalemelkedés egyik legfőbb jele. 1935-ben a bútorvásárlás 44 százalékkal emelkedett az előző évhez képest; 1936-ban a bútorokra és más háztartási cikkekre fordított összeg nem kevesebb mint 48,4 százalékkal szökött fel. Újabb ragyogó jele ez a szovjet munkás jólétének.

Lakásviszonyok a Szovjetunióban. — A szovjet polgár egyre több és jobb ellenszolgáltatást kap a lakbérért. 1936-ban óriási fejlődést értek el a lakás- és városépítés terén.

Tizenkét hónap alatt összesen 4 154 000 000 rubelt fordítottak erre a célra — ami több mint 25 százalékos emelkedést jelent az előző évhez képest.

Évente sokmillió munkás, hivatali alkalmazott, szakember és tudós kap vadonatúj, jólfelszerelt lakást.

A szovjethatalom alatt új városok és munkástelepek nőttek ki a földből.

Az első ötéves terv, valamint a második ötéves terv három éve alatt több mint harmincnyolcmillió négyzetméter új lakásterületet adtak át a lakosságnak.

A gyárak tulajdonában levő régi épületek tízezreit építették át és tatarozták ki, s ugyanilyen hatalmas arányban vezették be a munkáslakásokba a villanyt és a folyóvizet.

A szovjet polgárok költségvetése. — Mielőtt befejeznénk a szovjet helyzet ismertetését, forduljunk az általánostól az egyéni, az átlagos családi költségvetéstől egyes családok költségvetése felé.

Jezovszkij elvtárs mintakészítő az Urali Gépgyárban. A következőket mondja:

„Körülbelül három-négyszer annyit keresek mint tavaly. Négy személyt tartok el.

A bérem elegendő ahhoz, hogy mindnyájan jól táplálkozzunk és ruházkodjunk, színházba járjunk; egyszóval, hogy jól éljünk.

Asztalunkra rendszeresen kerül vaj, tej, fehér kenyér, tojás. Tekintélyes összeget költök ruházkodásra. Nemrég

vettem magamnak télikabátot és öltönyt, a gyerekeknek cipőt és ruhára való anyagot. Előfizetője vagyok egy ujságnak, és gyakran járok moziba és cirkuszba."

Nyekraszov elvtárs ugyanabban a gyárban dolgozik, mint Jezovszkij. Az ő bére is magas: körülbelül háromszorosa az átlagos szovjet béreknek.

Elmondja, többek között miket vásárolt az elmúlt hat hónap folyamán: először varrógépet (amely Nagy-Britanniában legalább tíz fontba kerülne), aztán ágyat betéttel (4—5 font), ruhásszekrényt és székgarnitúrát. S e hat hónapban ennek a munkásnak még maradt pénze arra, hogy selyemruhát, kosztümöt és cipőt vegyen a feleségének, önmagának pedig öltönyt, cipőt és csizmát.

Kalinyin elvtárs vasesztergályos az Urali Gépgyárban. Valamivel többet keres Nyekraszovnál. Íme, mit mond:

„Régebben mindig rossz anyagi helyzetben voltam. De most, a szocializmusban, kiadásaim fedezése után is marad pénzem, és betétem van a takarékpénztárban."

A szovjet munkásnak nem kell élére raknia minden garast, mint az angol munkás teszi, a munkanélküliségtől tartva, vagy attól a nyomortól, ami öregkorában vár rá, amikor nyugdíjas lesz. Nézzük például Usakov elvtársat, a Verh-Iszetszkij Művek sztahanovistáját.

Elmondja, hogy egy hónap alatt csaknem annyit keresett, mint a kevésbbé ügyes és erős munkások hat hónap alatt. De mivel a szovjethatalom alatt biztonságban érzi magát, gondtalanul elköltötte bőséges jövedelmének kétharmadát.

Menjünk át az Uralból a bakui olajiparba: itt dolgozik Gulam Ali-Zade sztahanovista. Mindig sokat keres, mondja, az átlagbéreknek körülbelül a hatszorosát.

Beszámol egyhavi költségvetéséről: miután minden megélhetéssel kapcsolatos költséget kifizetett, még mindig megmarad jövedelmének csaknem egyharmada — ezt hozzáteszi megtakarított pénzéhez, vagy luxuscikkekre fordítja.

Összes kiadásainak valamivel több mint egyharmada esett élelemre, körülbelül egynyolcada pedig ruházkodásra.

A bakui Sztálin Művekben dolgozó Tirszova elvtársnő négytagú családjának összjövedelme körülbelül annyi, mint Gulam Ali-Zadeé. Úgy határoztak, hogy egyhavi keresetüknek több mint negyedét egy nagyszerű gramofonra és lemezekre költik. Abban a hónapban jövedelmük 25 százalékát költötték élelemre.

A moszkvában találkozhatunk Oblomova elvtársnővel, aki szövőnő a Dzerzsinszkij-gyárban. Elmondja, hogyan alakult költségvetése egy olyan hónapban, amikor az átlagbéreknek több mint kétszeresét kereste meg, s előrebocsátja, hogy családjának minden tagja kereső.

A szóbanforgó hónapban jövedelmüknek nem egészen a felét költötték élelemre és körülbelül egytizedét ruházkodásra.

A közszolgáltatások, ujságok, folyóiratok, színházjegyek kifizetése és adójuk kiegyenlítése után még mindig megmaradt jövedelmüknek körülbelül nyolc százaléka. Ilyen kényelem és biztonság jellemzi a családok és egyének életét a munkások országában.

A Szovjetunió ellenségei. — Huszadik születésnapján a Szovjetunió büszke és hatalmas munkásállamként néz szembe a kapitalizmussal, amely nyilt és titkos fegyverekkel szüntelenül harcol ellene, amióta csak a Szovjetunió a világ porondjára lépett.

Kezdődött a polgárháborúval és az intervenciós háborúval. A nép hadseregei sokszor rosszul felfegyverezve, rongyosan és éhesen, de osztályuk győzelmének biztos tudatában a Szovjetunió egész területén felvették a küzdelmet a világ reakciós erői ellen.

A kapitalizmus, miután a harctéren vereséget szenvedett, a háborút földalatti aknamunka formájában folytatta, s a szabotázs és kártevés fegyverével harcolt tovább a gyárakban, bányákban, kolhozokban. A kapitalizmus

szövetségesekre talált az ellenforradalmárok között, Trockij, Zinovjev, Kamenyev és híveik személyében.

Éppen az idén, amikor ezt a nagy évfordulót ünnepeljük, leleplezték, hogy a kapitalizmus még a Vörös Hadseregbe is bejuttatta kártevő ügynökeit. Tuhacsevszkij marsallt és a vezérkarban helyetfoglaló összeesküvő cinkosait árulás miatt, a fasizmushoz való átpártolás miatt elítélték.

A szovjet nép és a szovjet kormány újból legyőzte minden belső és külső ellenségét. A kém, akár külföldi ügynök, akár a Szovjetunió megvásárolt, lealjasult polgára, végül mindig a szovjet igazságszolgáltatás kezére kerül.

A kártevőt, akár a Vörös Hadsereg marsallja, akár vasutas a távoli Szibériában, előbb-utóbb mindig tettenérik.

A Szovjetunió biztonsága lankadatlan éberséget követel meg kapitalista ellenségeivel szemben.

A Szovjetunión kívül a kapitalizmus két kézzel szórja a pénzt a munkásmozgalom letörése érdekében. Az Egyesült Államokban például, megbízható becslések alapján, a munkáltatók évente legalább 16 millió fontot fizetnek a detektívügynökségeknek „gazdasági szolgálataikért".

Ez a „szolgálat" abban áll, hogy kémeket helyeznek el a munkásmozgalom minden ágában. A General Motors autógyár vezetői elismerik, hogy vállalatuk 1934 januárjától 1936 júliusáig 83 970 fontot fizetett a Pinkerton detektívügynökségnek. Ugyanezen idő alatt valamennyi kémügynökségének összesen 198 970 fontot fizetett ki a vállalat.

Az iparban működő kémszolgálatnak az a célja, hogy ha lehet, megszerezze a szakszervezetek vezető állásait, megakadályozza a munkások szervezkedését, s a munkáltatók párnázott ajtói mögött beárulja a szakszervezeti vezetőket. S ami érvényes Amerikára, az különböző mértékben a kapitalista világ valamennyi országára érvényes.

Ha a kapitalizmus a maga területén ilyen eszközöket használ a szakszervezeti mozgalom letörésére, mit ne tenne meg a munkások hazájának megsemmisítése érdekében?

Mit ne tennének meg a német nácik, hogy megkaparinthassák Ukrajna kincseit? Mit ne tennének meg a japán militaristák, hogy kifoszthassák azt a területet, amely bábállamuk, Mandzsukuo határai és az Ural-hegység között terül el? Mit ne tennének meg a kapitalista ipar mohó urai, hogy megsemmisítsék a Szovjetállamot, s ezáltal megakadályozzák a szovjethatalomnak, a munkásosztály hatalmának megvalósulását az egész világon?

A válasz nyilvánvaló. A kapitalizmus, amelyet önnön sötét erői sarkalnak, sohasem fogja abbahagyni harcát a Szovjetunió ellen, amíg csak maga a kapitalizmus el nem pusztul. Amit háborúval — nyilt és földalatti háborúval — meg lehet próbálni e cél elérése érdekében, azt a kapitalizmus már megpróbálta, és továbbra is próbálkozni fog, hogy elpusztítsa a Szovjethatalmat.

A munkások állama azonban, szilárd szövetségben minden ország munkásmozgalmával, a jövőben is visszaver minden támadást és leküzd minden nehézséget. A Szovjethatalom egy új civilizációt hozott létre. A reakciónak előbb-utóbb el kell buknia.

Az Októberi Forradalom huszadik évfordulója válasz a kapitalista reakciósok fenyegetéseire, és válasz azoknak az aggódó brit embereknek is, akik kiutat keresve a nyomor ingoványából, a reakciótól és háborútól való rettegésből, felteszik a mindenki számára égető kérdést: „Merre menjünk?"

A Szovjetunió példája világosan mutatja, hogy a munkások csak egységgel és forradalmi harccal vívhatják ki a hatalmat, osztályuk diktatúráját és a kizsákmányolók megsemmisítését.

Ezen az úton kell haladnia a világ munkásságának — óvakodva a reakciós uralkodó osztállyal való mindennemű együttműködéstől, óvakodva mindennemű kapitulációtól, mert az közvetlenül fasizmusra vezet.

Csakis így teremthetik meg a munkások minden országban a szocialista gazdasági rend osztatlan uralmát, termelőerőik állandó növekedését, a gazdasági válságok s a

munkanélküliség felszámolását. Csakis így biztosíthatják mindenki számára a munkához, pihenéshez, tanuláshoz és művelődéshez való jogot.

E huszadik évfordulón a Szovjetunió minden részéből üdvözletek szállnak a hős spanyol és kínai nép felé, amelyek most 1917 óta a legnagyobb harcot vívják.

S a spanyol és kínai népet bizonyára meg fogja ihletni az a tény, hogy húsz évvel ezelőtt, leküzdhetetlennek látszó nehézségek ellenére, a munkások kivívták a győzelmet, melyet — biztosak vagyunk benne — spanyol és kínai elvtársaink is ki fognak vívni.

A Szovjetunió most is ugyanolyan erőteljesen szólítja békére a világot, mint húsz évvel ezelőtt Lenin. S e felhívásra ma érces hangon válaszolnak az egész világ békeszerető erői.

Nehéz időket élünk, komorak a kilátások. De minél sötétebb az éjszaka Európában, annál fényesebben ragyog a Szovjetunió csillaga.

A világ dolgozóinak szocialista hazája szilárdan mellettünk áll, legyőzhetetlen szövetségesünk a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért folyó harcban.

Minél tovább szenvednek a munkások a kapitalista elnyomás igája alatt, annál forróbb vággyal tekintenek a Szovjetunióra, ahol bebizonyosodott, hogy a szocializmust meg lehet valósítani.

Ezért köszöntsük az Októberi Forradalom huszadik évfordulóját ünnepélyes fogadalommal: sohasem fogjuk megengedni, hogy a fasizmus veszett kutyái vagy a reakciós toryk rátámadjanak a Szovjetunióra.

És ezenkívül, tanulva a tapasztalatokból, építsünk ki Nagy-Britanniában egy erős Kommunista Pártot, amely a brit munkásokat is győzelemre vezetheti, s létrehozhatja Szovjet Nagy-Britanniát, amely a Szovjetunióval szövetségben mindörökre végetvethetne a nyomor, a munkanélküliség, az elnyomás, a fasizmus és háború fenyegetésének.

Minél erősebb ugyanis a Kommunista Párt, annál

erősebb az egész munkásmozgalom, s annál hamarabb változtathatja meg egy egységes munkásosztály a jelenlegi erőviszonyokat országos és nemzetközi viszonylatban, annál hamarabb készítheti elő a kormány bukását.

A Szovjethatalom új életet fog önteni a brit iparba, a közösség munkáját a közösség szükségleteinek megfelelően tervszerűen szervezi meg, s ezáltal véget fog vetni a munkanélküliségnek.

A Szovjethatalom meg fogja semmisíteni a földesurak és kapitalisták hatalmát, s jólétet fog teremteni mindenki számára.

A Szovjethatalom fel fogja szabadítani Nagy-Britannia népét és a gyarmati népeket.

A Szovjethatalom le fogja győzni a brit imperializmust; s az a megtörhetetlen egység, amely Szovjet Nagy-Britannia, a Szovjetunió, valamint az összes békeszerető népek között jön majd létre, le fogja győzni a háborút.

Az Októberi Forradalom huszadik évfordulóján ezeket a gondolatokat szeretné tudatosítani a brit munkások millióiban Nagy-Britannia Kommunista Pártja.

1937

1938 március 11-én, pénteken, Hitler csapatai betörtek Ausztriába.

Három órával előtte Hitler ultimátumot adott át az osztrák kormánynak; ezt Miklas elnök visszautasította. Ez már a második ultimátum volt azon a napon.

Az ultimátumnak és Ausztria elözönlésének az volt a célja, hogy megakadályozza a demokratikus népszavazást, amelyet az osztrák kormány március 13-ra, vasárnapra tűzött ki, s amellyel a nép támogatását akarta elnyerni a szabad és független Ausztria ügye számára.

RÉG KITERVELTÉK EZT A TÁMADÁST

A náci sajtó azt állította, hogy az ausztriai zavargások tették szükségessé az ország megszállását. Amikor március 11-én Schuschnigg osztrák kancellár lemondott, Seyss-Inquart, osztrák náci belügyminiszter táviratilag kért csapatokat Hitlertől, a vérontás megakadályozására.

Schuschnigg nem sokkal azelőtt beszédet mondott a bécsi rádióban. Többek között ezeket mondotta:

„Kijelentem az egész világ előtt, hogy azok a hírek, amelyek ausztriai munkászavargásokról és utcai vérengzésekről számolnak be, egytől-egyig koholmányok. Az elnök kérésére közlöm az osztrák néppel, hogy az erőszaknak engedünk."

Nem a rend felbomlása váltotta ki Ausztria megszállását. Náci-Németország már régóta készülődött Ausztria bekebelezésére, s most végrehajtotta ezt a tervét.

MIÉRT KELL HITLERNEK AUSZTRIA?

Az ausztriai németajkú nép sohasem érezte magát a Német Birodalomhoz tartozónak. Hitlernek egyáltalán nem érdeke, hogy bármit is adjon az ausztriai németeknek. Hitlernek és támogatóinak, a gazdag németországi bankároknak és kapitalistáknak csak ahhoz fűződik érdekük, hogy megvalósítsák a náci háborús terveket. Ausztria magnezittelepeire, rengeteg épületfát szolgáltató erdeire, elektromosenergiát termelő hatalmas vízierejére van szükségük. Ha beilleszthetnék Ausztria nehéziparát Göringnek a háborús előkészületeket szolgáló négyéves tervébe, ez nagymértékben növelné náci-Németország katonai erejét.

Hitler háborús terveiben a következő lépés Csehszlovákia birtokbavétele. Ausztria elfoglalása után a nácik három oldalról támadhatnák Csehszlovákiára.

Ezek az igazi okai annak, hogy Ausztriát erőszakosan megszállták és bekebelezték, hogy megsemmisítették az osztrák nép szabadságát és függetlenségét.

DOLLFUSS MEGGYILKOLÁSA

1934 júliusában az osztrák nácik, akiket a németországi nácik pénzeltek és szerveztek, meggyilkolták Dollfuss osztrák kancellárt, s náci kormányt akartak felállítani, hogy ilymódon Németország kezére játsszák Ausztriát. Ez a puccs teljes kudarcot vallott, mert az osztrák nép nem volt hajlandó eltűrni, hogy a nácik bekebelezzék Ausztriát.

A nácik azonban gyilkosságokat követtek el, hidakat

és vasutakat robbantottak, népes utcákon bombákat dobtak az emberek közé, hogy félelmet és nyugtalanságot támasszanak a nép között.

Az ausztriai náci szervezkedést elnyomták, de Hitler és Göring tovább folytatta cselszövéseit. Osztrák nácikból légiót alakítottak és képeztek ki Németországban.

Hitler, mint rendesen, békés szavakkal leplezte Ausztria elfoglalására irányuló aktív előkészületeit.

„A NÉMET KORMÁNY ELISMERI AUSZTRIA TELJES SZUVERENITÁSÁT"

1936 július 11-én Hitler szerződést írt alá Schuschniggal, aki Dollfuss után Ausztria kancellárja lett. E szerződés első bekezdése így szól:

„A führer és birodalmi kancellár 1935 május 21-i nyilatkozatának megfelelően a német kormány elismeri Ausztria teljes szuverenitását... mindkét kormány kijelenti, hogy egymás belpolitikáját — beleértve az ausztriai nemzetiszocializmus kérdését is — mindegyik ország saját belügyének tekinti, és semmiképpen sem igyekszik közvetlenül vagy közvetve befolyásolni."

Hitler, miután 1936 márciusában megszállta a Rajnavidéket, kijelentette, hogy bár megszegi a ráerőszakolt szerződéseket, de betartja azokat, amelyeket önként írt alá. Az Ausztriával kötött szerződést, amelyet fentebb idéztünk, önként írta alá. De Hitler ezzel csupán Ausztria függetlenségének aláaknázását leplezte, és továbbra is állandóan beavatkozott Ausztria belügyeibe.

Nagymennyiségű náci kiadványt csempésztek Németországból Ausztriába. Az osztrák nácik számára illegális nyomdákat állítottak fel. Ellátták pénzzel az osztrák nácikat, s a berlini titkosrendőrség (gestapo) terrorista különítményeket szervezett Ausztriában.

1938 januárjának végén az osztrák kormány leleplezte, hogy a nácik az osztrák határon végrehajtandó né-

met hadmozdulatokkal egyidejűleg lázadást terveznek Ausztriában. Válaszul az összeesküvés leleplezésére, Hitler 80 000 főnyi gépesített haderőt összpontosított az osztrák határon.

Február 4-én Hitler menesztette mindazokat a tábornokait, akik nemcsak a Spanyolországba irányuló csapatszállítmányokat, hanem Ausztria megrohanását is ellenezték. Ezzel Hitler kiküszöbölt minden ellenállást Ausztria fegyveres megszállásával szemben.

HITLER RÁPARANCSOL SCHUSCHNIGGRA

1938 február 11-én az osztrák sajtó közölte, hogy Schuschnigg fiával együtt szabadságra ment Tirolba, síelni. Február 12-én kiderült, hogy Berchtesgadenbe ment tárgyalni Hitlerrel, s hogy kénytelen volt engedni Hitler zsarolásának.

Hitler azonnali katonai támadással fenyegetőzött és a következő ultimátumot adta át Schuschniggnak:

1. Azonnal szervezzék át az osztrák kormányt, és vegyék be a nácikat is; a belügyminiszteri tárcát, ami együttjár az osztrák rendőrség irányításával, adják a náci Seyss-Inquartnak.

2. Bocsássanak szabadon minden Ausztriában bebörtönzött nácit, beleértve azokat is, akiket 1934-ben Dollfuss meggyilkolásával kapcsolatban tartóztattak le.

A *Times* február 16-i száma szerint Hitler „annak a nézetének adott hangot, hogy ha Ausztria megmakacsolja magát, nem remélhet támogatást semilyen harmadik féltől".

A brit és francia kormány értesült az eseményekről, de Chamberlain befolyására megtagadott minden segítséget. Ennek következtében az osztrák kormány kénytelen volt engedni.

A francia sajtó összehasonlította Hitlernek ezt a lépését Belgium 1914-es megszállásával, s egy ujságíró kimondta azt, amire mindenki gondolt:

„Az osztrák kormányban bekövetkezett változások a jelenlegi európai helyzet legdöntőbb fejleményei közé tartoznak, és lehetőséget nyujtanak arra, hogy Németország teljesen ellenőrzése alá vonja Közép-Európát és a Balkánt."

CHAMBERLAIN A FELELŐS

Az ausztriai események közvetlenül érintenek bennünket itt Nagy-Britanniában. Hitler, mint minden erőszakos fráter, erőszakosan rátámad a kisebb nemzetekre, ha azt hiszi — s csakis akkor, ha azt hiszi —, hogy símán megússza erőszakoskodását. Most is ezt hiszi, mert Chamberlain, Nagy-Britannia miniszterelnöke, egy olyan világhatalom vezetője, amely — mint maga Chamberlain mondotta — „szinte félelmetes erejű", közölte vele, hogy Nagy-Britannia szabad kezet ad neki. A berchtesgadeni zsarolás után Chamberlain ezt mondotta:

„Van-e, aki azt hitte, hogy a Népszövetség... meg tudná valósitani a kollektív biztonságot?

Melyik európai kis ország bízhat manapság nyugodtan egyedül a Népszövetség védelmében, ha egy nagyobb ország invázióval fenyegeti? Miért vezessük félre őket azzal, hogy garantáljuk biztonságukat, amikor az ő biztonságuk csupán illúzió?"

Miután Hitler bejelentette (február 20-i beszédében), hogy meg akarja kaparintani Ausztriát és Csehszlovákiát, ez a nyilatkozat csak egyet jelenthetett.

Hitler tehát nyugodtan közölhette Schuschnigg-gal, hogy ha „megmakacsolja magát", nem remélhet „támogatást semilyen harmadik féltől". Ez nem véletlen, és nem „gyengeség" Chamberlain részéről. Nem azt jelenti, mintha Chamberlain nem akarna beavatkozni Európa ügyeibe, amint azt a Beaverbrook-sajtó állítja. A brit imperializmus mindig beavatkozott Európa ügyeibe. Nem: arról van szó, hogy Chamberlain és azok a nagybirtokosok és milliomosok, akik most Nagy-Britannia urai, szeretnék,

ha Hitler győzne. Azt akarják, hogy a fasizmus diadalmaskodjék.

Félnek a néptől, félnek a demokráciától. Ezért állnak mindenütt a fasizmus pártjára, ezért lett külügyminiszter Halifax (akiről Hitler lapja azt írta, hogy „gentleman, vagyis olyan férfi, akiben az angol ember legjobb tulajdonságai testesülnek meg"), ezért vettek be a brit kormányba olyan fasisztabarátokat, mint Lennox-Boyd és Winterton, ezért igyekeznek szövetséget kötni a fasiszta államokkal.

Ausztria a legújabb áldozat — mert szét akarták zúzni az Ausztriában egyre erősbödő függetlenségi és szabadságtörekvéseket. Chamberlain megtagadta a segítséget Schuschniggtól, ugyanúgy, ahogy a nemzeti kormány elárulta már Spanyolországot, Kínát, Abesszíniát és Mandzsúriát is. Mindezek az országok áldozatul estek a mi „kétszáz családunknak", amelyek, akárcsak a napoleoni háborúk után, egy sötét Szentszövetséget akarnak kiépíteni a demokrácia és a kis nemzetek jogai ellen.

A *Daily Express*-nek az az érve, hogy a békét tartjuk fenn azzal, ha nem állunk ellen Hitlernek, csupán arra jó, hogy ezzel leplezzék a hitleri agresszió támogatását.

A Szovjetunió, Csehszlovákia, a francia népfrontkormány a béke hatalmas erői. Ezen országok népének hangja azonos Nagy-Britannia népének igazi hangjával, a szocialistákéval és más szervezett munkásokéval, akik látják, hogyan zúzzák szét a nácik a munkásság szervezeteit és kínozzák meg vezetőit, a liberálisokéval, akik látják, hogyan működik Himmler hírhedt gestapója Bécsben, vagy az egyházi emberekével, akik látják, hogy a bécsi érseknek még azt sem engedik meg, hogy telefonon beszéljen a pápával. *(Evening Standard*, március 12.)

Herr Chamberlain ellensége ezeknek az embereknek, márpedig ők teszik a lakosság többségét.

Igaz, hogy Chamberlain „hangot adott" Ribbentrop előtt „aggódó tiltakozásának a miatt az önkényes erőszak

miatt, amelyet a német kormány tanúsít". *(Evening Standard*, március 12.)

De ez is félrevezetés: az összeesküvés kivitelének *módozata* ellen tiltakozva, Chamberlain azt szeretné elhitetni a néppel, hogy az ausztriai náci beavatkozás *ténye* ellen tiltakozik.

Márpedig, mint a *Times* írja, „a beavatkozás elvének ez a kiterjesztése messze túlmegy azokon a sajátos kapcsolatokon, melyek a két németajkú államot egymáshoz fűzik". Más szavakkal: legyenek „sajátos kapcsolataitok", de tartsátok be a játékszabályokat. Ez is része a nemzeti kormány által kialakított módszereknek: önmaga állít fel egy *ál*-ellenzéket, politikája végrehajtásának leplezésére.

Hitler kétszer is követelte, hogy tiltsák be a német eseményeket tárgyaló brit sajtóközleményeket. Erre Chamberlain engedelmesen felszólította a brit sajtót, hogy „türtőztesse magát és legyen türelmes". Eredmény: a BBC nem közvetítette Wedgwood ezredes beszédét, a Paramount filmhíradó törölte Mr. Attlee megjegyzéseit, s a *World Press News* elmondhatta: „Más vonatkozásban is megakadályozták a hírek közlését, vagy legalábbis próbálkoztak vele" (március 10).

Valójában Ausztria nincs is olyan messze a Chamberlain-kormány Fleet Streetjétől. Ebben a kérdésben is, akárcsak életünk minden más vonatkozásában, a Chamberlain-kormány a reakciót pártolja és a demokrácia ellen foglal állást.

AZ OSZTRÁK NÉP EGYSÉGE

Hitler február 12-i ultimátumának fenyegetésére az osztrák nép minden olyan rétege, amely szabad és független Ausztriát kívánt, közeledni kezdett egymáshoz.

Egy angol megfigyelő szerint, aki Bécsben született, s a legutóbbi időkig ott élt, „csaknem hatvan év óta először érezhette az ember, hogy igazi nemzeti öntudat alakul ki".

A gyárakban és üzemekben a munkások, az illegális

szocialista és kommunista párt tagjai, valamint az illegális szabad szakszervezetek tagjai összeültek Schuschnigg híveivel és a Hazafias Front tagjaival, hogy megvitassák a helyzetet.

Villámsebességgel sztrájkok törtek ki az ország legfontosabb gyáraiban. E sztrájkok egyrészt az 1934 februárjában megölt szocialisták és kommunisták emlékének áldoztak, másrészt a nácik ellen tüntettek.

Jellemző volt az akkori közhangulatra az a beszéd, amelyet Haim, az állami ellenőrzés alatt álló Fémmunkás Szakszervezet elnöke mondott:

„Emlékezzünk azokra az áldozatokra, akik négy évvel ezelőtt Ausztria szabadságáért és függetlenségéért estek el. Ma, az új Ausztria négy éve után elmondhatjuk, hogy még azokban a körökben is, amelyek félreértették az osztrák munkásokat, most már felismerik, hogy ezek a munkások az osztrák függetlenséget védelmezték."

Különösen erőteljesen tiltakoztak a katolikusok az ellen, hogy Ausztria behódoljon Németországnak. Látva a katolikus egyház tagjainak üldöztetését a Harmadik Birodalomban, attól tartottak, hogy nemsokára őket is ugyanez a sors éri. (S könnyen meglehet, hogy úgy lesz. Waitz salzburgi érseket már március 12-én letartóztatták. S a *La Libre Belgique* című belga katolikus lap azt írja március 12-i számában: reméli, hogy Hitler jelenlegi magatartása ki fogja ábrándítani azokat, akik azt hitték, hogy Hitler csak az anarchia és a bolsevizmus ellen harcol.)

A NEMZETI FÜGGETLENSÉGÉRT

Ez a hangulat, amely országszerte erőteljesen megnyilvánult és minden osztályt egyesített, a hivatalos körökben is éreztette hatását, és ezt dr. Schuschnigg is kifejezésre juttatta Berchtesgadenben, Hitlerrel folytatott tárgyalásán.

Később, a szövetségi gyűlés rendkívüli ülésén Schuschnigg kijelentette:

„Ausztria számára az az egyezmény, amelyet Berchtesgadenben kötöttünk Hitlerrel, határozottan és véglegesen ezt jelenti: «Eddig és ne tovább». Ausztria szabad marad, s ezért halálunkig harcolni fogunk. Mindhalálig — éljen Ausztria!"

Erre országszerte megmozdult az osztrák nép. Hatalmas tüntetésekre került sor. E tüntetéseken a Hazafias Front tagjai együtt meneteltek a katolikusokkal, a Heimwehr volt tagjaival, munkásokkal és parasztokkal, protestánsokkal és zsidókkal. Sokszor, amikor elhangzott az „Éljen Ausztria!" kiáltás, ökölbeszorított kezek is emelkedtek a magasba.

A nácik ellenoffenzívát indítottak. Grácban és egész Stájerországban zavargásokat keltettek, megpróbálták elfoglalni a középületeket, letépték az osztrák zászlót, megtámadtak és megvertek sok embert, aki a Hazafias Front jelvényét viselte.

Az ilyen náci provokációk azonban csak még jobban fokozták az osztrák nép harci szellemét. Újabb „függetlenségi" tüntetésekre került sor. A tüntetők kórusban kiáltották:

„Piros-fehér-piros — mindhalálig!" — és: „Halál Hitlerre!"

A NÉPRE BÍZTÁK A DÖNTÉST

Ilyen körülmények között Schuschnigg biztos volt abban, hogy az osztrák nép nyolcvan százaléka szabad és független Ausztriát kíván, elhatározta tehát, hogy országos népszavazást rendez, amelynek időpontját március 13-ára, vasárnapra tűzték ki.

E népszavazáson minden 24 éven felüli osztrák polgárnak szabadon válaszolnia kellett volna a következő kérdésre:

„Akarod-e a szabad és független, német, keresztény és egységes Ausztriát, amely egyenlőséget biztosít mindenkinek, aki a haza szabadságát és érdekeit a szívén viseli?"

Nem lehet kétséges, hogy ha valóban sor kerül erre a népszavazásra, a nép túlnyomó többsége igennel válaszolt volna.

De a nácik semmi áron sem tűrhették el ezt a tüntetést, amely az egész világ színe előtt súlyos csapást mért volna rájuk. Érveik teljesen összeomlottak volna, hiszen legfőbb érvük az volt, hogy az osztrák nép nagy többsége kívánja az egyesülést Hitler birodalmával.

A nácik nem akartak olyan népszavazást, amely nem teljesen az ő ellenőrzésük alatt folyik le, kizárólag olyan népszavazást akartak, amelyen a szavazónak náci revolvert nyomhatnak az oldalába.

Ezért sujtottak le. Ezért vezették be Európa szívében is a hadüzenet nélküli háború módszerét — amelynek sikeres alkalmazását láttuk már Abesszíniában, Spanyolországban és Kínában —, ezért lépték át a határt Hitler csapatai, és vonultak be Bécsbe.

SEGÍTENÜNK KELL AUSZTRIÁN ÉS MEG KELL MENTENÜNK NAGY-BRITANNIÁT

A *Reynolds News* című lap 1938 február 6-i számában Herbert Morrison a következőket írta:

„Nemcsak a munkásokhoz szólok, hanem minden férfihoz és nőhöz, aki szereti Nagy-Britanniát, s az emberek barátságát és haladását kívánja: szívvel-lélekkel vegyenek részt abban a hatalmas erőfeszítésben, amely a világ minden nemzetének békéjét és biztonságát akarja megvalósítani."

A mostani válságos pillanatban válaszolnia kell e felhívásra minden férfinak és nőnek, aki szereti Nagy-Britan-

niát, s az emberek barátságát és haladását kívánja. Ausztriában a szocialisták, katolikusok, kommunisták és a legkülönbözőbb pártállású demokraták egységre lépnek függetlenségük védelmében. Nekünk is egyesülnünk kell, itt Nagy-Britanniában, hogy segíthessük őket.

Magunkat segítjük az osztrákok megsegítésével. Ha tűrjük, hogy a fasizmus végrehajtsa katonai invázióját és ténylegesen bekebelezze Ausztriát, legközelebb Csehszlovákiára fog rátámadni.

Abesszínia, Kína, Spanyolország és most Ausztria — ezzel a kör bezárul körülöttünk.

Franciaországban máris egyesül minden demokratikus párt egy népfrontkormányban, amelyet támogatni fog a francia nép túlnyomó többsége. A Szovjetunió egy szocialista nép hatalmas erejével áll a béke oldalán.

Ha nekünk itt, Nagy-Britanniában sikerül egyesítenünk a demokrácia és a béke erőit, elkergethetjük a fasisztabarát Chamberlain-kormányt, s Nagy-Britannia erejét Franciaországgal, a Szovjetunióval és a köztársasági Spanyolországgal együtt latbavethetjük az európai agresszió megállítása érdekében.

A brit népnek most végre fel kell ismernie, hogy mindazzal, amit az elszigetelődésről fecsegnek, csupán leplezni akarják a fasizmus előretörését Európában és magában Nagy-Britanniában. Nincs veszteni való idő.

A munkásosztály szervezetei s más haladó szervezetek mindenütt hívjanak össze rendkívüli konferenciákat, állítsanak fel akcióbizottságokat, s ezek indítsanak elszánt harcot Chamberlain és fasisztabarát kormánya ellen.

Hívjanak össze egy központi konferenciát, s ez alakítson Országos Akcióbizottságot, amelyben vegyen részt a Labour Party, a liberálisok, a kommunisták, a szakszervezetek, a szövetkezetek, a béke és a demokrácia minden híve — mindezek harcoljanak közösen egy békekormányért.

A MUNKÁSMOZGALOM VEGYE KEZÉBE A VEZETÉST!

Anglia nagy munkásmozgalmának kell kezébe vennie a vezetést. Morrison szavai, amelyek hatalmas erőfeszítésre szólítják fel a brit népet, nem maradhatnak hatástalanok, ha a munkásmozgalom hivatalosan adja ki a felhívást.

A béke és demokrácia egyesült brit erőinek éppenúgy ki kell állniuk Ausztria mellett, ahogyan Spanyolország mellett is kiállnak.

Népi mozgalom szervezésével el kell kergetniük hivatalából a Chamberlain-kormányt, amely megcsúfolta a brit nép legjobb hagyományait.

Követelniük kell Hitler megszálló hadseregének visszavonását Ausztriából, hogy az osztrák nép szabadon, náci beavatkozás nélkül megtarthassa demokratikus népszavazását.

Követelniük kell, hogy utasítsák ki Londonból a német nagykövetet és fasiszta beosztottjait.

Követelniük kell és meg kell szervezniük a német kereskedelmi tengerészet és áruszállítmányok azonnali bojkottját.

Egyesülniük kell Franciaország, a Szovjetunió és a Spanyol Köztársaság népével, legyőzhetetlen egységfrontot kell szembeállítaniuk a fasiszta agresszióval.

Európa békéje forog kockán.

A brit népnek ki kell állnia Ausztria mellett.

Mentsétek meg Ausztriát, mentsétek meg Nagy-Britanniát a fasizmustól és a háborútól!

1938

BESZÉD A BRIT ZÁSZLÓALJ TISZTELETÉRE

a Nemzetközi Brigád Brit Zászlóaljának emlékünnepélyén

A Nemzetközi Brigád Brit Zászlóalja emlékének adózva, szeptemberben, Nagy-Britannia Kommunista Pártja XV. kongresszusán a következőket fogadtuk meg:

„Nem fogjuk abbahagyni a harcot azokért az elvekért, amelyekért ezek a férfiak az életüket áldozták. Továbbra is együtt küzdünk a spanyol néppel a végső győzelem kivívásáig, a béke és a demokrácia ügyének diadaláig."

Ha valóra akarjuk váltani ezt a fogadalmat, ha méltónak akarunk bizonyulni a zászlóalj hőstetteihez, szenvedéseihez és áldozataihoz, ha meg akarjuk valósítani reményeit és célkitűzéseit, el kell érnünk, hogy ez a tüntetés, amelynél hatalmasabbat még nem látott Nagy-Britannia, kiindulópontja legyen egy új, az egész országot megmozgató erőfeszítésnek a Spanyol Köztársaság érdekében.

Ostobaság volna tagadni a mostani helyzet súlyosságát. A spanyol népre a fasizmus ellen vívott titáni küzdelmében minden eddiginél nehezebb pillanatok várnak.

Chamberlain támogatásával és jóváhagyásával Mussolini éppen most hatalmas offenzívát folytat a katalán fronton Negrin ellen.

Senki sem ingathat meg bennünket a Spanyol Köztársaság végső győzelmébe vetett bizalmunkban; de nincs jogunk azt várni a spanyol néptől, hogy mindvégig segítség nélkül és egymagában harcoljon ilyen szörnyű túlerővel szemben.

Tavaly ősszel, amikor sokmillió embert azzal ijesztgettek, hogy bombázók jelenhetnek meg London fölött,

nagy volt a riadalom. Spanyolország fölött azonban már csaknem három éve újra és újra megjelennek a bombázók és végzik ördögi munkájukat. És a spanyol nép jelenlegi válságos helyzetében joggal kívánja, hogy nyujtsanak neki hatékonyabb formában segítséget.

A német és olasz fasizmus tervei nemcsak a spanyol demokrácia ellen irányulnak. Meg akarják szerezni az uralmat az egész spanyol félsziget s a Földközi-tenger nyugati medencéje fölött, hogy ilymódon körülvegyék és elszigeteljék Franciaországot, s életbevágóan fontos brit érdekekre is döntő csapást mérjenek.

A mostani offenzívának az a célja, hogy végkép leterítse a Spanyol Köztársaságot. Ez az oka a gyalogság, a tankok, repülőgépek és tüzérség minden eddigit felülmúló méretű összpontosításának.

Ezzel az offenzívával akarnák lehetővé tenni Mussolini számára, hogy olyan helyzetet teremthessen, amelyben Chamberlain elismerné, hogy Francót megilletik a hadviselő fél jogai, politikai téren pedig őt ismerné el Spanyolország urának.

A fasiszták tervei ismét kudarcot vallottak.

A Spanyol Köztársaság és néphadserege ismét meghiúsította — 1936 óta ki tudja hányadszor — a fasiszták szándékát, s hősies ellenállásával bámulatba ejtette az egész világot.

Mindenáron rendkívüli erőfeszítéseket kell tennünk, hogy maximális segítséget nyujthassunk Negrinnek és maximális ellenállást fejthessünk ki Chamberlainnel szemben, aki közvetlenül felelős a jelenlegi olasz offenzíváért.

„No pasaran"[1] — Spanyolországban még mindig ez a jelszó, de itt az ideje, hogy jelszó legyen Nagy-Britanniában is, és akadályozza meg, hogy Chamberlain meglátó-

[1] A spanyol köztársaság valamennyi harcosának, Madrid hős védőinek jelszava volt: „Itt nem törnek keresztül", és arra vonatkozott, hogy Franco hordái nem fognak a köztársaságiak vonalain áttörni. — *Szerk.*

gassa Mussolinit. Elég régóta tart már, hogy Nagy-Britanniát sorozatosan megszégyenítik és sértegetik. Sok tengerészét megölték, hajóit bombázták és többet közülük pozdorjává zúztak; tisztviselőit letartóztatták; Franco pimaszul megtagadta azoknak az egyezményeknek a végrehajtását, amelyeket éppen Chamberlain kötött vele.

Mindez, a spanyol nép szenvedésével együtt, bosszúért, méghozzá gyors bosszúért kiált.

Még többet kell tehát dolgoznunk az élelmiszer-, gyógyszer- és ruhaszállítmányok érdekében, s ezenkívül számtalan módon fokoznunk kell a politikai nyomást, hogy Franco ne kaphassa meg a hadviselő fél jogait, a spanyol kormány viszont kapja meg a fegyvervásárlás jogát. S mindenek fölött: hogy Chamberlain ne követhessen el még egy müncheni árulást, ezúttal a spanyol nép ellen.

Azt hiszem, a Munkanélküliek Országos Mozgalmának nemrég lefolyt akciói példát mutatnak arra, hogyan lehet jelentős eredményeket olyan módon kivívni, hogy egy politikai kérdést az előtérbe állítanak és milliók érdeklődését keltik fel.

Egy ilyen tömegmozgalom kibontakozása hozzájárulhatna ahhoz, hogy megbuktassuk Chamberlaint, aki beszennyezte kezét a spanyol nép vérével, s aki a brit népet is hasonlóan veszélyes helyzetbe döntötte. Roosevelthez intézett üdvözlete csupán arra szolgál, hogy leplezze vele azt az ördögi munkát, amelyet Rómában akar elvégezni.

Nagy-Britannia kiszabadítása Chamberlain láncaiból nemcsak a mi ügyünk, de ügye az egész haladó emberiségnek szerte a világon. Ez azonban megköveteli, hogy mindazok, akik ellenzik a nemzeti kormány politikáját, *lépjenek egységre.* S mindenekelőtt megköveteli, hogy a *munkásmozgalom* legyen egységes és vegye kezébe a vezetést.

Ha a spanyol köztársaságiak, anarchisták, liberálisok, szocialisták és kommunisták nem egyesültek volna, Spanyolország most semmiben sem különbözne a mai Cseh-

szlovákiától. Az, hogy a háború még nem tört ki Európában, éppen annak a szerepnek köszönhető, amelyet a spanyol nép magáravállalt, s ezért nemcsak segítenünk kell a spanyol népet, de tanulnunk is kell tőle.

A Brit Zászlóalj azt a spanyol nép körében létrejött egységet testesítette meg, amely — ha itt Nagy-Britanniában is meg tudnók valósítani — átalakíthatná az egész helyzetet, s megszabadítaná az aggódó milliókat a háború forró lehelletétől.

Bajtársaink, akik ma este itt felvonultak, a legkülönbözőbb pártokhoz és csoportokhoz tartoznak, s olyan dolgokat láttak, amelyek nem emberi szemnek valók. Olyan dolgokat, amilyeneket, reméljük, a jelenlevők közül senkinek sem kell meglátnia soha — meggyilkolt és megsebesült bajtársakat, a föld színéről eltörölt falvakat és városokat, amelyekben egyetlen élőlény sem maradt.

Most itthon vannak, és szükségük van segítségünkre. „Otthont a hősöknek" — s utána a munkanélküli segélyért folyamodók életkörülményeinek rendszeres vizsgálata és éhezés — nekünk ez sohasem lehet jelszavunk. Segítenünk kell bajtársainkat, hogy munkát, megélhetést találjanak, megfelelő ellátást kell biztosítanunk az elesett és megsebesült bajtársak családjainak. Ápolást és gondoskodást annak a sok harcosnak, aki még nem gyógyult fel. S mindenekfölött, újabb bajtársi segítséget, hogy elfoglalhassák helyüket a munkásmozgalomban és más demokratikus mozgalmakban.

A bajtársak tapasztalni fogják, hogy a helyzet megváltozott. Időbe fog telni, amíg megszokják. De nem kétséges, hogy éppen olyan határtalan odaadással szolgálhatják és fogják is szolgálni a mi nagy ügyünket, mint Spanyolországban. Ösztönző és vezető magvává válhatnak az egész mozgalomnak, új fegyverekkel és új lendülettel gazdagíthatják.

E végzetes pillanatokban, amikor a spanyol demokrácia, nekivetve hátát a falnak, elszántan harcol a végsőkig, ne feledkezzünk meg arról, hogy *Oroszország* is sok

ilyen pillanatot élt át a polgárháború s a szövetségesek intervenciója idején. A Vörös Hadsereg nem volt olyan jól felfegyverezve, mint a spanyol néphadsereg. Tizenegy fronton kellett harcolnia. De a szent ügy, az egység, a bizakodás, és mindenekfölött a nemzetközi segítség, elsősorban a brit munkásmozgalom, szakszervezeti és szövetkezeti mozgalom segítsége lehetővé tette, hogy Oroszország legyőzze minden ellenségét. Ugyanígy történhet és fog is történni Spanyolországban. A spanyol nép megszégyenítette a defetistákat és pacifistákat, akik megadást tanácsolnak, vagy leteszik a fegyvert, és tűrnék, hogy Spanyolország a fasizmus kapcájává váljék.

Gondoljunk a *José Luis Diaz* nevű torpedóromboló parancsnokára és legénységére, akiket Chamberlain kiutasított a gibraltári kikötőből; erre a hajó egymagában vette fel a harcot az egész fasiszta flottával. — Azt az országot, amelynek ilyen fiai vannak, sohasem lehet leigázni.

De most rajtunk a sor. Újra megfogadjuk itt, hogy életünket továbbra is annak a nagy ügynek szenteljük, amelyért egyedül érdemes harcolni, s harcolni fogunk mindaddig, amíg fel nem virrad az emberiség boldogságának kora.

S nem idézhetnénk ezzel kapcsolatban illőbb szavakat azoknál, melyeket a fiatal, hős és lánglelkű szovjet író, Nyikolaj Osztrovszkij mondott:

„Az ember legdrágább kincse... az élet. Életet csak egyszer kap az ember és ezt az életet úgy kell leélni, hogy ne kelljen sajnálkozni a hasztalanul, céltalanul eltöltött évek felett, hogy ne kelljen szégyenkezni a haszontalan, semmitmondó mult miatt és hogy a halál küszöbén nyugodt lelkiismerettel elmondhassa önmagáról: igen, egész életemet és minden erőmet a legszebb, a legnemesebb cél — az emberek felszabadítása érdekében használtam fel”[2].

---

[2] *Osztrovszkij.* Az acélt megedzik. Ifjúsági Könyvkiadó 1951. 287. old.

Spanyolország szólít most bennünket — a hősies, csodálatraméltó, szenvedő és éhező Spanyolország szólít mindannyiunkat, hogy újítsuk meg ezt a fogadalmat, s merítsünk ihletet a spanyol nép és a Nemzetközi Brigád örökemlékezetű áldozataiból, amelyeknek az volt a céljuk, hogy egyszer majd mégis a béke és a szabadság uralkodjék Európában.

1939

AZONNALI MEGSEMMISÍTŐ CSAPÁST HITLERRE!

Pontosan egy évvel ezelőtt Pártunk a Chenies Streeten olyan hatalmas tüntetést rendezett, amilyet csak keveset látott London, hogy népszerűsítse Központi Bizottságunk kiáltványát, amely „A népnek cselekednie kell" címmel jelent meg. Az azóta eltelt idő és azok a tapasztalatok, amelyeket a nép ezalatt szerzett, megmutatták, hogy e kiáltványnak minden egyes szava igaz volt. A kiáltvány többek között a legerőteljesebben hangsúlyozta, hogy mindent meg kell tenni, ami csak emberileg lehetséges, a Szovjetunióval való baráti kapcsolatok és együttműködés létrehozása érdekében.

Sajnos a kormány nem hozott alapvető, konkrét intézkedéseket e fölöttébb szükséges és kívánatos egyezmény megteremtése érdekében.

Némi érdeklődéssel veszek tudomást azokról a különböző gúnyos, csúfolódó megjegyzésekről, amelyek szerint a Kommunista Párt ismét megváltoztatja az irányvonalát. Szeretném elmondani, hogy a Kommunista Párt, a marxizmus alapjára helyezkedve, mindig is az adott konkrét politikai helyzethez fogja alkalmazni irányvonalát. De kik azok, akik a Kommunista Pártot irányvonalának újabb megváltoztatásával vádolják? Egy olyan osztályt képviselnek, amely sorozatos pálfordulásokat hajtott végre és fog is végrehajtani. Ha 1938—1939-ben megegyeztek volna a Szovjetunióval, elkerülhettük volna ezt a kegyetlen háborút.

Mindössze két héttel ezelőtt a Labour Party konferen-

ciája megengedte magának azt a fényűzést, hogy gúnyos kijelentéseket és olcsó tréfákat süssön el a Szovjetunió rovására. Noel Baker azzal hozakodott elő, hogy Hess talán eltévesztette a leszállás helyét, mert voltaképpen Oroszországba akart kerülni. Az egész labourista, liberális és tory sajtó heteken át megengedte magának azt a kétes fényűzést, hogy mindenféle rosszindulatú célzásokat hangoztasson a Vörös Hadsereg tehetetlenségéről és elmaradottságáról. A Vörös Hadsereg pedig most egy 1 200 mérföld hosszú fronton harcol, s ezzel csúffá teszi gúnyolódásaikat.

Tudomásul vesszük Mr. Churchill nyilatkozatát a Szovjetunió megsegítéséről, s azt is nagyon jól tudjuk, hogy Nagy-Britannia kétségbeejtő helyzete idézte elő ezt az új közeledést a Szovjetunió felé.

Hitler aljas támadása a Szovjetunió ellen azt mutatja, hogy ő is felismerte az új helyzetet, amely saját országában gyors ütemben egyre jobban kialakul, s amelynek az elkövetkező hónapok folyamán éppoly fontos szerepe lesz a fasizmus feletti végső győzelemben, mint a szovjet és brit nép együttes erejének.

NAGY KÖZÖS ERŐFESZÍTÉSRE VAN SZÜKSÉG

Egy dolog mindenesetre tökéletesen világos. Mind a brit, mind a szovjet nép rendkívüli veszélyekkel néz szembe, s ez megköveteli mindannyiunktól, hogy minden eddiginél nagyobb erőfeszítéssel igyekezzünk létrehozni azt az anyagi erőt, vezetést és stratégiát, amely egyszersmindenkorra eltörölheti a fasizmust a föld színéről.

Félreérthetetlenül leszögezzük, hogy minket, kommunistákat, e súlyos, történelmi pillanatban csakis a brit és szovjet nép közös érdekei vezérelnek — s ezek azonosak a német nép érdekeivel.

Lankadatlanul harcolunk hazánk reakciósainak minden olyan kísérlete ellen, amely azonosítani akarja a német népet az aljas nácipárttal és a fasizmus bestiális felfogásá-

val. Tudjuk, hogy a most kezdődő küzdelemben a brit és szovjet nép nem fog egyedül harcolni. Támogatni fogják a legjobb és leghaladóbb elemek nemcsak náci-Németországban, hanem Európa valamennyi megszállt országában is. Tudjuk, hogy ez a nagy hadsereg utat és módot talál majd Hitler háborús erőfeszítéseinek szabotálására, s arra, hogy testvéri kapcsolatokat fejlesszen ki a német, szovjet és brit nép között; azt is tudjuk, hogy a Szovjetunió részvétele ebben a háborúban az egész világ népeit biztosítja afelől, hogy a jövőben egyetlen országra sem kényszeríthetnek reakciós monopolkapitalista hatalmak valamilyen újfajta versailles-i szerződést. Ha majd a brit és szovjet nép együttműködése szétzúzta a náci katonai gépezetet, olyan béke következik, amely meghozza a hitleri véres uralom alatt nyögő európai népek felszabadulását.

BÁTORÍTÁS A NÁCI IGA ALATT SÍNYLŐDŐ NÉPEKNEK

Ez a tudat óriási ösztönzőerőt fog jelenteni egész Németországban és mindenütt a nácik megszállta Európában. Egyik legerősebb fegyvere lesz az egyszerű embereknek a most következő harcban.

Nagy-Britannia Kommunista Pártja habozás nélkül kijelenti, hogy bizonyos dolgokat egyszersmindenkorra el kell ismerni. Hazánk népének minden erejével támogatnia kell a brit kormány valamennyi olyan intézkedését, amely a brit és szovjet nép közös és eredményes védelmét igyekszik biztosítani a német fasizmussal szemben.

NINCS HELYE AZ ILLÚZIÓKNAK

Nem szabad eltűrni semmiféle olyan illúziót, hogy most, miután az oroszok is beléptek a háborúba, mi már megpihenhetünk. Nem engedhetjük meg, hogy olyan helyzet álljon elő, amelyben Nagy-Britannia hatalmas

propagandaerői azt sugallhatnák, hogy nem kell megtenni ezt vagy amazt; az a feladatunk, hogy fokozzuk a termelést és készüljünk fel a jövőévi offenzívára. Minden rendelkezésünkre álló eszközt be kell vetnünk ebbe a harcba, hogy északon és délen, keleten és nyugaton végkép szétzúzhassuk a fasizmust, s mindazt, amit képvisel. Nem szabad eltűrni az olyan fecsegést, hogy „most már békében élhetünk, mert megszűntek a légitámadások". Ha ilyen jelenségek mutatkoznának nálunk, a fasizmus igen erős fegyverre tenne szert hazánkon belül.

Figyelmeztetem e röpirat minden olvasóját, hogy a jelenlegi katonai és politikai helyzetben a szó szoros értelmében minden pillanatnak és órának szerepe van abban, hogy Nagy-Britannia és a Szovjetunió népei milyen gyorsan és eredményesen tudják összefogni és együttesen felhasználni a két ország hatalmas erőit. Sztálin már rámutatott erre, azzal a ragyogó világossággal, amely annyira jellemzi őt és az általa képviselt elveket. Amikor Winston Churchill felajánlotta, hogy hajlandó támogatni a Szovjetuniót, Sztálin ezt válaszolta: Helyes, de ez a segítség kölcsönös lesz.

NAGY-BRITANNIÁBAN VÁLTOZÁSOKRA VAN SZÜKSÉG

Mindez megköveteli, hogy bátran feltárjuk a jelenlegi belföldi helyzet egyes vonásait — nem ellenségei Nagy-Britanniának azok, akik nem hajlandók elhinni azokat a tündérmeséket, amelyek szerint a mostani kormány és politikája körül minden rendben van. Hazánk minden üzemében és szakszervezetében felvetődött ez a kérdés, és csak kötelességünket teljesítjük a brit nép jelenlegi és jövőbeli érdekeivel szemben, amikor rámutatunk a politikai élet néhány olyan alapvető vonására, amelyeket nemcsak tudomásul kell venni, hanem amelyek az azonnali cselekvést is megkövetelik.

Winston Churchill a minap kijelentette, hogy nem von vissza egyetlen bíráló szót sem mindabból, amit eddig a kommunizmus ellen mondott. Mi, kommunisták sem vonunk vissza egyetlen szót sem mindabból a bírálatból, melyet eddig a toryk ellen mondtunk. Ismerjük a toryk történelmi pártját — földesuraival, bankáraival, arisztokratáival, pénzembereivel és nagyiparosaival —, tudjuk, hogy a konzervatív párt sem békében, sem háborúban nem törődött soha országunk dolgozó népének érdekeivel. Elsősorban a tory pártot terheli a felelősség minden katonai vereségért, Dunkerque-től Dakarig és Dakartól Krétáig.

Azt is tudjuk, hogy a tory párt tökéletesen semmibe veszi az egyszerű emberek létérdekeit a jelenlegi háború folyamán. Fenntartja az egyenlőtlenséget gazdagok és szegények között — nagyvárosaink West Endjeinek és East Endjeinek[1] kiáltó ellentétét. Ismerjük a nép számára készítendő bombabiztos óvóhelyek elleni propagandát, s közben halljuk, hogy a kormány száz lábnyi mélységben készíttetett magának óvóhelyet, és kibélelte a legfényűzőbb szőnyegekkel, amelyeket egy híres skóciai cég szállított. Tudjuk, hogy a kormány tervei nem arra valók, hogy felszabadítsák a nép alkotóerejét és tehetségét, ellenkezőleg, osztályunk jogainak és vívmányainak megvonásával béklyóba akarják verni.

Most, hogy más hangon beszélnek, tudomásul vesszük ezt a változást, és szervező munkánkkal gondoskodni fogunk arról, hogy a brit szigetek egyszerű néptömegei éberen ügyeljenek és minden erejükkel akadályozzák meg, hogy azok a toryk, akik titokban Hitler pártján állnak, valamilyen aljasságot követhessenek el, vagy aknamunkát végezhessenek. Most már számolniuk kell a brit néppel. Ez a háború és borzalmas tapasztalatai óriási mértékben kifejlesztették az osztályöntudatot, fokozták a politikai tisztánlátást, s a magasállású vezetők számára a jövőben

[1] West End — London gazdagjainak negyede, East End — a szegénynegyed. — *Szerk.*

egyre veszélyesebbé válnak az olyan áruló kísérletek, amilyeneket a multban sikerrel hajtottak végre.

A Kommunista Párt minden erejét megfeszíti annak érdekében, hogy elhárítson minden akadályt a brit és szovjet nép közös győzelmének útjából.

Pártunk tud harcolni. Igaz, kevesen vagyunk — tagjaink száma mindössze 20 000 —, de amikor Pártunk akcióba lép, nagy dolgokra vagyunk képesek, amint azt a nép védelmében indított kampányaink során már bebizonyítottuk, s most újra be fogjuk bizonyítani!

De most úgy szállunk harcba, hogy hiányzik a legerősebb fegyverünk — elvették tőlünk a *Daily Worker*-t. Nem Hitler vette el, hanem Churchill kormánya. Márpedig ha teljes erőnkből harcolni akarunk, vissza kell kapnunk ezt a fegyvert.

Ugyanakkor nekünk, kommunistáknak, van néhány sürgős követelésünk, amelyeket véleményünk szerint azonnal teljesíteni kell.

A LEGTELJESEBB EGYÜTTMŰKÖDÉST

Először is, követeljük a legteljesebb együttműködést a Szovjetunióval — katonai, diplomáciai, gazdasági vonatkozásban, a teljes kölcsönösség alapján —, hogy a német fasiszta barbárok hatalmát a lehető leghamarabb szét lehessen zúzni. Ennek kell ami központi célkitűzésünknek lennie, és többi követelésünket is azért terjesztjük elő, mert e cél elérése érdekében fontosnak tartjuk őket.

A FASISZTABARÁT ELEMEK ELTÁVOLÍTÁSA

Másodszor, követeljük, hogy a kormányból s a közhivatalok és a fegyveres erők minden posztjáról távolítsanak el minden fasisztabarátot és megátalkodott reakciót, aki gátolni igyekszik a teljes együttműködést a Szovjet-

unióval, s azt reméli, hogy egyengetni tudja a Hitlerrel való alku útját. Megbízható demokraták vegyék át a helyüket, olyan férfiak és nők, akik izzón gyűlölik a fasizmust és hűségesek a néphez.

Fontos követelésünk továbbá a jelenlegi politikai helyzetben, hogy Rudolf Hesst állítsák bíróság elé. Miért tulajdonítunk fontosságot Hessnek? A következő okból. Nagy-Britanniában minden rothadt, korrupt, munkásosztályellenes elem lesi, mikor adódik alkalma arra, hogy megkísérelhessen pálfordulást előidézni a háborúban, arra, hogy Nagy-Britanniát és Németországot a Szovjetunióval szemben sorakoztathassa fel. Olvashattuk a lapokban, hogy von Papen máris ezzel a javaslattal fordult a törökországi brit nagykövethez, nem sokkal a Szovjetunió ellen intézett német fasiszta támadás után.

Ne felejtsük el, hogy a szabadság ára — ahogy mondani szokás —: örökös éberség. Az osztályellenség sohasem adja fel a harcot. A körülmények arra kényszerítették, hogy most egy másik fronton harcoljon. Csak a néptömegek ereje biztosíthatja, hogy az általunk követelt politikát hajtsák végre.

Szükség van a BBC alapos megtisztítására is. Népünk sok méltatlanságot szenvedett el e háború folyamán, de egyik sem fogható ahhoz, ahogyan a BBC minden reggel, délben és este megalázza. Az irányvonal megváltozásáról beszélnek. Most, hogy Oroszország is belépett a háborúba, nem közvetítik többé a nemzeti himnuszokat, mert akkor talán el kellene játszani az Internacionálét is! Ne legyen szempont az a bizonyos BBC-kiejtés[2], ne kelljen kijárni a Temple[3] jogi iskoláit ahhoz, hogy valaki bejuthasson a Tájékoztatási Minisztériumba. Hadd szólaljanak meg a munkások az éter hullámain. Hadd szólaljanak meg azok, akik perzselő antifasiszta propagandát tudnak kifejteni, s nemcsak Nagy-Britanniában érhetnek el hatást, hanem fel-

[2] Az angol rádió bemondóinak sajátos, a koznyelvtől eltérő beszédmodora. — *Szerk.*

[3] A londoni jogászkollégiumok. — *Szerk.*

lelkesíthetik a német, francia, holland, lengyel, norvég és olasz népet is. Mert a propaganda, ha jól használják, éppen olyan erős fegyver, mint a bombázók, amelyek minden este felszállnak az égre.

Ismerek egy országot, amely tudni fogja, hogyan kell élni a propagandával. Ismerek egy országot, amely máris jelentős munkát végzett ezen a téren. Mi is éppen ilyen jó munkát végezhetünk, ha alkalom nyílik rá.

LEGYEN VÉGE AZ IPAR HELYTELEN VEZETÉSÉNEK

Harmadszor, követeljük, hogy az iparban vessenek véget a korrupciónak, pazarlásnak és szervezetlenségnek; eredményesen szervezzék meg az élelmiszerkészletek egyenlő elosztását, a nép szükségleteinek kielégítését s a megfelelő légoltalmat.

Hangsúlyozzuk, hogy az iparban azonnal meg kell szüntetni a botrányos „költség plusz tíz százalék"-rendszert[4], mivel ez, mint minden munkás tudja, egyik fő gyökere a jelenlegi pazarlásnak, káosznak és szervezetlenségnek, ami már egyenesen országos botránnyá nőtt. Egyes elemek jobb híján arra vetemedtek, hogy a Kommunista Pártot vádolták meg azzal, hogy a termelés vonalán hátráltatja a nemzet erőfeszítéseit. Felelősségünk teljes tudatában, higgadtan kijelentjük, hogy ha Anglia nagyiparosai szántszándékkal meg akarnák hiúsítani saját terveiket, ezt semmi mással nem érnék el eredményesebben, mint azzal, ahogyan jelenleg az ipart irányítják. A *Daily Worker* volt az első lap, amely rámutatott, hogy mi megy végbe az üzemekben, s amíg meg nem szabadulunk a „költség plusz tíz százalék"-rendszertől, addig megmarad a szervezetlen-

[4] A „hazafias" kapitalisták a második világháború idején főként a „szerény" „költségmegtérítés és 10 százalékos nyereség" rendszere révén vágták zsebre hatalmas háborús profitjaikat. Ez a rendszer mindennemű kockázattól mentesítette őket, s költségmegtérítés, fenntartási költségvisszatérítés, igazgatási díjak és a 10 százalék tiszta haszon címén busás profitra tettek szert. — *Szerk.*

ség, korrupció, vesztegetés és helytelen vezetés. Nagy-Britanniában nincs egyetlen olyan üzem, hajóépítő és javítóműhely vagy lőszergyár sem, amelyben a munkások holnaptól számított egy héten belül jelentősen fokozni ne tudnák a termelést, ha módot nyujtanának nekik arra, hogy megszervezzék. Ha a termelés fokozásáról akarnak beszélni, vizsgálják meg az alapvető okokat, keressék fel azt az osztályt, amely úgy ismeri a gyárakat, mint a tenyerét, s tudja, hogyan lehet a termelés folyamatosságát biztosítani, amely érti ezt a mesterséget. A munkásosztály soraiban született és nevelkedett emberekről beszélek — minél hamarább bízzák rájuk, hogy a Szovjetunió oldalán elérjék a termelés lehető legerőteljesebb fokozását, annál jobb.

Üzemi bizottságokra van szükségünk a gyárakban, bányákban és a közlekedésben, hogy végetvethessünk a helytelen vezetésnek, pazarlásnak, korrupciónak, és biztosíthassuk a maximális termelést.

SZÉN

Ha több szenet akarunk, be kell bizonyítanunk a bányászoknak, hogy soha többé nem lesznek a munkásság legmostohábban kezelt rétege. Ha az ország több szenet kíván a bányászoktól, be kell bizonyítania nekik, hogy nem tűri tovább azokat a borzalmas körülményeket, melyekkel a bányászok 1918 óta küszködnek. Megfelelő biztosítékot kell nyujtani a bányászoknak. A mult háború befejezése óta a brit munkásosztály egyetlen rétegével sem bántak olyan gyalázatosan, mint velük. Országszerte a bányászok tízezreinek kellett otthagyniuk otthonukat és ide-oda vándorolniuk. Szégyen-gyalázat, hogy egy olyan ország, amely civilizáltnak nevezi magát, ilyen csekély kárpótlásban részesíti őket betegség vagy baleset alkalmával. Biztosítani kell a bányászokat arról, hogy mindenki kárpótlást kap, aki szilikózisban szenved. Gondoskodja-

nak róla, hogy ellássák a beteg embert, aki kiköhögi a tüdejét. Ha ma körülnézünk Nyugat-Walesben, láthatjuk az ablakokon kihajoló embereket, amint levegőért kapkodnak, s köhögve igyekeznek könnyíteni magukon. S aki megkapta a szilikózist, tudja, hogy vége van. A hálás haza mégis megtagadja tőlük a kárpótláshoz való jogot és igényeik elismerését. De aki azt hiszi, hogy a munkások még mindig beveszik a szép szavakat és hangzatos ígéreteket, az nagyon téved, s minél hamarabb ismerik fel az illetékesek, hogy örökre elmúltak ezek az idők, annál jobb nekik is és mindazoknak, akikre ez tartozik.

ÉLELMEZÉS

Az élelmiszertermelés érdekében ki kell sajátítani a földet, s olyan mezőgazdasági politikát kell életbeléptetni, amely nincs tekintettel az arisztokrácia kiváltságaira. Lloyd George nagyon helyesen mondta, hogy az arisztokraták inkább eltűrnék Nagy-Britannia vereségét, semhogy egyetlen talpalatnyi földjükről is lemondjanak. Itt az ideje, hogy elvegyük tőlük a földet, élelmiszert termeljünk rajta, s így ellensúlyozzuk az atlanti csata következményeit, amelyek most a brit népet sujtják.

Ahhoz, hogy helyesen meg tudjuk szervezni az élelmezést és igazságosan oszthassuk el az élelmiszerkészleteket, meg kell értenünk, hogy a nagy monopóliumok képviselőit nem hagyhatjuk meg az ellenőrző posztokon, nem bízhatjuk rájuk az árak megállapítását s a készletek elosztásának megszervezését. Ha a nép érdekeit képviselő és bizalmát élvező emberek veszik kezükbe az ellenőrzést, meg fognak szünni a jegyrendszerrel, árakkal stb. kapcsolatos igazságtalanságok. Egy öltönyért például mindenkinek ugyanannyi ruhajegyet kell leadnia, akár az én ötvenshillinges ruhámról van szó, akár egy tizenkét guineás férfiruháról, melyet a Saville Row-n rendeltek meg, s amely tízszer annyi ideig tart.

A LÉGITÁMADÁSOK ÁLDOZATAI

Ahhoz, hogy a légitámadások áldozatainak ellátásához megfelelő segélynyujtási eszközök álljanak rendelkezésre, és a légvédelem érdekében behatóan tanulmányozni kell mindazokat a tapasztalatokat, amelyek az ország különböző részein történt bombázásokból adódnak. Senki sem mentegetőzhet azzal, hogy erre még nem volt idő. Nem tűrhetjük, hogy bárhol is megismétlődjék az a káosz, amelyet például Plymouth-ban tapasztalhattunk a kiürítés kérdéseivel kapcsolatban.

TÖRHETETLENÜL BÍZUNK A HARC KIMENETELÉBEN

Meggyőződésünk, hogy a fentebb vázolt intézkedések, továbbá a szakszervezetek jogainak biztosítása, a polgári szabadságjogok visszaállítása és a *Daily Worker* betiltásának érvénytelenítése nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a brit nép fenntartás nélkül bízzék a harcban, amely ki fogja vívni a teljes győzelmet a fasizmus felett. Hazánk munkásosztálya nem fukarkodik erejével, képességeivel, ötleteivel, s önként és boldogan példátlan erőfeszítésekre vállalkozik. Népünket nem kell ösztökélni, ha igaznak tartja az ügyet, amelyért küzdeni kell, és ha világosan elébe tárják a feladatokat. Hajtsák végre a fenti intézkedéseket, s egészen új felfogás fog kialakulni a kötelességről. Az emberek erkölcsi ereje szilárdabb és magasabb fokú lesz, mint bármikor eddig Nagy-Britannia történelme folyamán.

Ezért szállunk síkra. Ezért harcolunk, s fogunk továbbra is harcolni minden gyárban, minden szakszervezetben, mindenütt, ahol alkalmunk van arra, hogy előterjesszük politikánkat.

Harcolni fogunk e politikáért, mert a nép érdekeiért harcolunk; a munkásmozgalom erősödéséért harcolunk, és jogunk van ahhoz, hogy kifejtsük álláspontunkat. Ki is fogjuk fejteni, s az elkövetkező hónapokban meg is fogjuk nyerni a magunk álláspontjának a nép többségét.

GIGÁSZI CSATÁK

E pillanatban a szovjet honvédelem erői rettenetes csatákat vívnak egy 1 200 mérföld hosszú gigászi fronton. A fasizmus minden aljas eszközt be fog vetni a szocializmus országa ellen. Hitler a hadviselésnek olyan módszereit fogja alkalmazni a Szovjetunió ellen, amilyeneket egy kapitalista ország ellen sohasem próbálna alkalmazni. S a szovjet nép minden csapásra csapással fog válaszolni. Egyszer már megtette ezt, amikor a puszta öklén kívül jóformán nem volt egyéb fegyvere. Most is csapással válaszol majd minden csapásra, mert először is, országában igazi politikai egység uralkodik; másodszor, mert van fegyvere, amivel harcoljon; harmadszor, mert saját hazájáért harcol. Negyedszer, mert a Szovjetunióban senki sem húz hasznot a háborúból. Mert nincs egyenlőtlenség az osztályok között. És mert az ő fegyveres erőiket munkások vezetik, akik nemcsak fegyverrel, hanem politikai látókörrel is rendelkeznek.

A SZOVJETUNIÓ NÉPEI GYŐZNI FOGNAK

A szovjet nép nem kímélve az áldozatokat, 23 éven át harcolt, hogy olyan országot építsen fel, amelyben nem lesz többé nyomor és munkanélküliség. Végigküzdötte a polgárháborút. Éhezett, hogy megteremthesse szocialista iparát és a kollektív mezőgazdaság rendszerét. Olyan áldozatokat hozott, amilyenekre nem volt még példa a történelemben. S végülis győzött, aminthogy győzni fog most is, minden nehézség ellenére. A szovjet nép a maga hazáját védelmezi, és meg is fogja védeni ezt a hazát. Olyan szívóssággal és hősiességgel fog harcolni, amilyet még nem látott a világ. Megjósolom, hogy az emberek világszerte bámulattal adóznak majd azoknak a hőstetteknek, melyeket a szovjet nép e hosszú küzdelem folyamán végre fog hajtani.

„BÁTRAN SZEMBENÉZÜNK A VESZÉLLYEL"

S a szovjet nép harci elszántságát és győzniakarását fokozni fogja az is, hogy mélyen átérzi a munkásosztály internacionalizmusát. Hadd idézzek a *Pravda* keddi számából: „Bátran szembenézünk a veszéllyel. Tudjuk, hogy erős ellenség támad ránk. Nem számítunk könnyű győzelemre. Tudjuk, hogy nehéz lesz kivívni a győzelmet a fasizmus fölött, az idegen hordák fölött, amelyek betörtek országunkba, tudjuk, hogy nem kis áldozatokat kell hoznunk. De azt is tudjuk, hogy győzni fogunk. Biztosítja e győzelmet annak a népnek az ereje, amely Lenin és Sztálin nagy pártja köré tömörül; a mi szeretett Sztálinunk köré, akinek a nevét szívükbe zárva, bátor harcosaink már sokszor indultak csatába és győztek. Biztosítja e győzelmet nagy népünk bátorsága — ez a nép szüntelen újabb és újabb megpróbáltatásokon ment át történelme folyamán, s mindegyikből dicsőségesen került ki. Biztosítja az is, hogy a mi oldalunkon van a becsület, az igazság, a jog, az egész dolgozó emberiség rokonszenve és szeretete. De rendkívül szervezettnek és fegyelmezettnek kell lennünk, hogy az erőszakos és aljas fasiszta söpredék fölött minél kevesebb áldozat árán, minél kevesebb vérveszteséggel vívjuk ki a győzelmet. Mostantól fogva az egész országnak a haza védelméért kell dolgoznia. A győzelem nemcsak a fronton dől el, hanem a hátországban is."

Ha a BBC közvetíti ezt a lelkesítő felhívást, sokkal több hatást ért volna el vele, mint azzal a sok fecsegéssel, ami nálunk mostanában elhangzik.

Nem volna rossz ötlet, hogy a Szovjetunióból és Nagy-Britanniából népi küldöttségek keressék fel egymás országát, s azután számoljanak be otthon arról, hogy milyennek látták a másik ország helyzetét, s ezzel is kerüljön közelebb egymáshoz a két ország népe.

És mi is harcolhatunk, itt Nagy-Britanniában, elvtársak! Nekünk is vannak hagyományaink, melyekre büszkék vagyunk. S hiszünk abban, hogy a brit és szovjet népek

olyan potenciális erőt képviselnek a világban, melyet soha semmi sem pusztíthat el.

E válságos pillanatban, amely mégis új reményt önt az egész világ népeinek szívébe, mi, kommunisták büszkén hirdetjük, hogy szilárdan bízunk a brit és szovjet nép közös győzelmében. E győzelmet a Sztálin említette alapon fogjuk kivívni, a „kölcsönösség" alapján.

Brit férfiak és nők! Hozzátok fordulok: ettől a pillanattól fogva minden erőtökkel igyekezzetek kiaknázni minden elképzelhető erőforrást, hogy végrehajthassuk az előttünk álló feladatot és teljes súlyunkat latbavethessük e gigászi harcban.

1917 óta ezer alkalommal is megfogadtuk, hogy halálunkig védelmezni fogjuk a Szovjetuniót, mert ezt követelik meg a brit nép legigazabb érdekei. Most önmagatokat kell megvédenetek a Szovjetunió népének az oldalán.

Sokmillió német férfi és nő is meg fogja tenni a kötelességét. Nem lesz könnyű dolguk, de gátolni fogják Hitler minden erőfeszítését, amellyel el akarja pusztítani a szocializmus országát. A világ munkásai ma olyan egységesek lehetnek, amilyenek sohasem voltak, mióta Marx és Engels 1847-ben kiadta híres jelszavát, — minden munkás és munkásnő közös ügye egyesítheti őket. Mutassunk nekik mi is dicső példát.

TÁLPRA!

Férfiak és nők! Munkára fel! Előre! Fejtsétek ki minden erőtöket! A ti karotok a legerősebb, a ti elmétek a legéleslátóbb. Söpörjetek félre mindent, ami útjában áll ennek a brit és szovjet nép közös győzelméért folyó nagy, hatalmas, egységes harcnak.

Éljen a brit és szovjet nép szolidaritása!

Éljen a fasizmus fölötti győzelem!

Éljen a világ népeinek tartós békéje, amelyet ez a győzelem fog kivívni!

1941

AZ AMERIKAI KOMMUNISTÁK PERE

Az amerikai kommunisták elleni perről szóló brosúra bevezetése

A TIZENKÉT KOMMUNISTA LETARTÓZTATÁSA

1948 július 21-én az Egyesült Államok kormánya letartóztatta az Egyesült Államok Kommunista Pártjának tizenkét vezetőjét. Azzal vádolták őket, hogy olyan szervezethez tartoznak, amely „a kormány erőszakos megdöntését hirdeti". Óvadék ellenében szabadlábra helyezték őket, majd többszöri elhalasztás után ez év március 21-én megkezdődött a tárgyalásuk. A tárgyalás előtt a kommunista vezetők és ügyvédeik kilenc héten át ragyogó küzdelmet folytattak a gondosan „összeválogatott" esküdtek rendszerének leleplezéséért, amit Knox, New York déli körzetének bírája eszelt ki. E rendszernek az az alapja, hogy kizárja a munkanélkülieket, a külföldi születésűeket, az ipari munkásokat és feleségüket, valamint egyes olyan városrészek lakóit, melyekben tudvalevőleg haladó szavazók is élnek. A kommunista vezetők kemény harca, amely a nyilvánosság előtt folyt, nem vetett véget az amerikai osztálybíróság esküdtrendszerének, annak a rendszernek, amely az esküdtek listáját úgy állítja össze, hogy ezzel már eleve biztosítja az elmarasztaló döntést, de mégis arra kényszerítette a bíróságot, hogy bevegyen az esküdtszékbe néhány négert és néhány nőt is.

A vád alá helyezett tizenkét kommunista vezető a következő: William Z. Foster (a párt országos elnöke), Eugene Dennis (a párt főtitkára), Henry Winston (szervező titkár), John Williamson (szakszervezeti ügyekkel megbízott titkár), Jack Stachel (oktatási ügyekkel megbízott titkár), John Gates (a *New York Daily Worker* szerkesztője), Benjamin J. Davis (városi tanácstag), Robert Thompson (a New York-állami pártszervezet elnöke), Gilbert Green (az illinoisi Chicago pártszervezetének vezetője), Carl Winter (a michigani Detroit pártszervezetének vezetője), Gus Hall (az ohiói Cleveland pártszervezetének elnöke), végül Irving Potash (a CIO-hoz tartozó hatalmas Szűcsmunkás Szakszervezet vezetője).

Mindezek amerikai állampolgárok, akiket jól ismer az amerikai nép, akik egész életüket az amerikai munkásosztály ügyének szentelték. Vannak köztük olyanok, akik a spanyolországi Nemzetközi Brigádban harcoltak, vannak olyanok, akik magas amerikai kitüntetéseket kaptak a második világháborúban tanúsított hősiességükért, akik híressé váltak a lincstörvények és a négerüldözés elleni harcuk folytán, akik vezető szerepet játszanak a szakszervezeti mozgalomban, amelynek kiépítéséért oly sokat tettek.

Eugene Dennis, az Egyesült Államok Kommunista Pártjának főtitkára most negyvennégy éves, s régebben favágó, majd szállítómunkás, villamosipari munkás és kikötőmunkás volt. Már fiatalon résztvett a csendesóceáni partvidék munkásmozgalmában, a harmincas évek nagy gazdasági válsága idején segített megszervezni a mezőgazdasági és tengerészeti munkásokat, valamint a munkanélkülieket, s kemény gazdasági harcokat vezetett Dél-Kaliforniában.

Többször börtönbe vetették a munkásosztály érdekében kifejtett tevékenységéért, s 1930 áprilisában, amikor a

munkanélküliek március 6-i tüntetésének vezetése miatt bíróság elé állították, a munkásosztály legjobb hagyományainak szellemében látta el saját védelmét.

EUGENE DENNIS NYILATKOZATA

Most ismét kommunista álláspontjáért áll bíróság előtt, a newyorki Foley Square-en, ismét maga látja el saját védelmét. Ebben a brosúrában az esküdtszékhez intézett bevezető nyilatkozatát közöljük.

Megjegyzendő, hogy William Foster, a Kommunista Párt elnöke, súlyos beteg, és orvosi tilalom folytán nem jelenhet meg a bíróság előtt.

Dennis ebben a nagyszerű és bátor nyilatkozatában kifejti, hogy valójában miről van szó a tizenkét kommunista perében. Rámutat arra, hogy a Kommunista Párt vezetőit a politikai társulás jogának gyakorlásával és a marxizmus-leninizmus elveinek hirdetésével vádolják.

Felhívjuk az olvasók figyelmét arra, hogy Dennis nyilatkozatának azokat a részeit, amelyekben ismerteti, hogy milyen magatartást tanúsított és milyen tevékenységet fejtett ki a Kommunista Párt a választások során, a Taft—Hartley-törvény elleni harcban, valamint a fasizmus és háború elleni harcban, a bíróság törölte nyilatkozatából. Dennist, akárcsak a többi kommunista vezetőt, azzal vádolták, hogy a marxizmus-leninizmust hirdeti, de amikor megpróbálta kifejteni, hogy mit hirdetnek a marxisták és igyekezett szétzúzni a vád hazug rágalmait, akkor Medina bíró beléfojtotta a szót.

MI A VÁD?

Hiába tanulmányozzuk a vádiratot, hiába olvassuk át újra meg újra, egyetlen határozott vádat sem találunk benne. Egy morzsányi konkrét bizonyítékot sem hoznak

fel arra, hogy a tizenkét vádlott vagy az amerikai Kommunista Párt szervezete valamiféle *meghatározott* erőszakos cselekedetet hirdetett volna vagy követett volna el az amerikai kormány ellen. Nem szolgáltattak erre semmiféle konkrét bizonyítékot a vád tanúi sem, akik között pedig fizetett kémek és spiclik voltak.

Ezek az emberek csak egy „bűnt" követtek el. Az a „bűnük", hogy marxisták, a Kommunista Párt tagjai; a marxizmus-leninizmust hirdetik; az amerikai munkásságnak, az amerikai nép nagy többségének érdekeiért harcolnak.

Az Egyesült Államokban már csaknem száz éve állnak fenn marxista szervezetek. Az első marxista klub 1858-ban alakult meg New Yorkban. 1870-ben az I. Internacionále harminc szervezete adta ki és hozta forgalomba a „Kommunista Kiáltványt" az Egyesült Államokban. Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 1943-ban nem volt hajlandó megvonni William Schneiderman kommunista vezetőtől állampolgárságát, és leszögezte, hogy a kommunisták *nem* folytatnak törvényellenes tevékenységet.

De 1948—49-ben az Egyesült Államok nagy monopóliumai, amelyek az egész világ fölötti uralomra törekednek és háborúra készülnek a szocialista Szovjetunió ellen, úgy vélik, hogy mielőtt rátámadnának más népekre, előbb saját népüket kell leigázniuk és megtörniük, mindenekelőtt pedig a munkásosztály élcsapatát, a Kommunista Pártot.

Mindig így van ez! A boszorkányüldözésnek és a háborús uszításnak megvan a maga végzetes logikája. Az Egyesült Államokban is, akárcsak Németországban, a reakció először az *élcsapatot*, a Kommunista Pártot támadja meg, majd rátör az egész munkásosztályra és a szakszervezeti mozgalomra, végül pedig minden liberális, haladó, békeszerető polgárra. Azok a liberálisok és szocialisták, akik gyengeségük és határozatlanságuk folytán tűrték, hogy Németországban megtámadják a kommunistákat,

csakhamar maguk is áldozatul estek az üldözésnek. Amerikában a tizenkét kommunista perével együttjár a Taft—Hartley szakszervezetellenes törvény (melyet mindezideig a választási ígéretek ellenére sem vontak vissza), s ugyanakkor minden haladó elemet és a New Deal minden hívét eltávolítják az állami szolgálatból.

A tizenkét kommunista perével akarnak ürügyet szolgáltatni a Kommunista Párt törvényen kívül helyezésére, ez volna az első lépés afelé, hogy a milliomosok még erőteljesebb támadást intézzenek a szakszervezeti mozgalom és a dolgozók életszínvonala ellen, s elfojtsák az amerikai békemozgalmat.

MIT KÍVÁN TŐLÜNK A SZOLIDARITÁS

A tizenkét kommunista pere szolgáljon például és figyelmeztetőül arra, hogy mit forral a reakció más olyan országokban is, amelyek alá vannak rendelve az amerikai trösztöknek. Az Egyesült Államok gazdasági válságát most a Marshall-terv segítségével Nyugat-Európába exportálják. A Taft—Hartley-törvény mintaként szolgál a nyugateurópai kormányok számára. Más amerikai fölös termékekkel együtt a tisztogató akciókat is exportálják. Az angol rendőrség amerikai parancsra letartóztat egy német antifasiszta politikai menekültet, Gerhart Eislert, aki egy lengyel hajón került brit vizekre. A hagyományos brit menedékjogot felváltja az „amerikai életforma".

Az a kommunistaellenes kampány, amely most teljes dühvel tombol Nagy-Britanniában, része az egész munkásosztály életszínvonalának leszállításáért indított kampánynak. A Kommunista Párt ellen intézett boszorkányüldöző támadások mind csak a trösztöket és a torykat segítik. Cripps 1949-es háborús költségvetése és a toryk előretörése a községi választásokon elegendő bizonyítékot szolgáltatnak erre.

Huszonnégy évvel ezelőtt a Brit Kommunista Párt

tizenkét vezetőjét küldték börtönbe koholt vádak alapján. Most már nyiltan bevallják, hogy ez is része volt a torykapitalisták előkészületeinek, amelyekkel a bányászokat akarták letörni 1926-ban.

Ma az *egész* brit munkásosztály előtt az a sürgető feladat áll, hogy mutassa meg az amerikai kommunista vezetőkkel való szolidaritását. Az ő harcuk a *mi* harcunk is. Ez a harc az életszínvonal emeléséért és a békéért folyik, a monopóliumok profitja és a háború ellen.

Fokozzuk tehát a tizenkét kommunista perbefogása ellen indított tiltakozó kampányunkat. Árasszuk el a per megszüntetésére irányuló követeléseinkkel az amerikai nagykövetet. — Címe: 1 Grosvenor Square, London, W. 1.

S ne feledjük el, hogy embereket börtönbe lehet vetni, de eszméket nem. Nem lehet lakat alá helyezni a marxizmus-leninizmust. Akik el akarták nyomni a munkásmozgalmat, mindig a vesztükbe rohantak. Hadd idézzük Abraham Lincoln szavait:

„*Aki a munkásságnak akar ártani, az Amerika árulója. Nem lehet választóvonalat húzni e kettő között. Ha valaki azt mondja, hogy szereti Amerikát, de gyűlöli a munkásságot, akkor hazudik. Aki azt mondja, hogy bízik Amerikában, de fél a munkásságtól, az bolond. Nincs Amerika munkásság nélkül.*"

1949

A KOMMUNISTA PÁRT BÉKEPOLITIKÁJA

Mindenki tisztában van azzal, hogy ma a legfőbb kérdés így hangzik: háború vagy béke? Az erre adott választól függ minden más kérdés megoldása.

Ha a háború mellett döntenek, akkor ez nyakló nélküli fegyverkezést eredményez, a fogyasztási cikkek hiányát, magas árakat, a nép nélkülözését, amíg csak egy atomháború szörnyű mészárlása és pusztítása pontot nem tesz mindenre. Ha a béke mellett döntenek, akkor a fegyverkezést észszerű határok közé lehet szorítani, a pénzt a társadalmi haladás céljaira lehet fordítani, és a valamennyi nemzettel kiépülő baráti és kereskedelmi kapcsolatok, a békés szükségletek kielégítése az életszínvonal emelkedésére, a munkanélküliség felszámolására vezet majd.

Háborút akar-e a nép vagy békét? Csupán egy maroknyi milliomos akar háborút. Valamennyi ország népe békét akar.

Azok a határozatok, amelyeket a Labour Party helyi szervezetei a Labour Party scarboroughi konferenciájára küldtek, feltárták, hogy milyen nagy tömegek akarják a békét. Ezt mutatták azok a határozatok is, amelyeket a szakszervezetek évi konferenciáin és a szakszervezeti kongresszuson hoztak. Az ipari munkásokat, háziasszonyokat, anyákat, szabadfoglalkozásúakat, kiskereskedőket és a különböző hivatású dolgozók tömegeit mind mélységesen nyugtalanítja, félelemmel tölti el a háború lehetősége.

Sok emberben az az érzés alakult ki, hogy a háború elkerülhetetlen. Ez azonban nem áll. A népeket érintő kérdések között egyetlen olyan sincs, amelyet ne lehetne tárgyalások útján rendezni. Fegyverkezéssel egyetlen kérdést sem lehet rendezni.

Végső fokon tehát amúgyis tárgyalásokat kell folytatni, ha azonban most *kezdenek tárgyalásokat, akkor ezzel meg tudják akadályozni, hogy a háborús irányzat feltartóztathatatlanul erőssé váljék. A népnek kell tehát ragaszkodnia ahhoz, hogy az öt nagyhatalom kezdjen azonnal tárgyalásokat a vitás kérdések rendezése és a békeegyezmény megkötése céljából.*

Ezt akarja a nép. Ennek csak azoknak önző érdekei állnak az útjában, akik a háborún nyerészkednek. Mindazoknak tehát, akik nem hajlandók a háborút politikai eszközként elfogadni, egyesült erővel el kell érniük, hogy az öt nagyhatalom azonnal kezdjen tárgyalásokat, mert a háborús irányzattal szemben az egyetlen járható út a tárgyalások útja.

A koreai kérdés

Az angol nép azt akarja, hogy fejeződjék be a Koreában dúló elkeseredett, kegyetlen háború. Koreában angol haderők állnak egy amerikai „fővezér" parancsnoksága alatt.

Már hetekkel ezelőtt be lehetett volna fejezni a harcokat, ha a 38. szélességi kört demarkációs vonalnak nyilvánították volna, és tűzszünetet rendeltek volna el. Ezt azonban az amerikaiak megtagadták. Újabb támadást indítottak és ismét angol fiúkat is küldtek az öldöklő harcokba.

Véget kell vetni az Amerika háborús céljai érdekében hozott súlyos emberáldozatnak. Ennek tárgyalások útján azonnal véget is lehet vetni.

Az újrafelfegyverzés világháborúra vezet

Az Egyesült Államok és az Egyesült Államok nyomására Anglia és más „nyugati" országok két év óta állandóan növelik katonai költségvetésüket, emelik a haderő létszá-

mát és hatalmas költséggel fejlesztik szárazföldi, tengeri és légifegyverzetüket.

Azt mondják nekünk, hogy a fegyverkezési hajsza révén olyan erőssé akarják tenni a nyugati hatalmakat, hogy ez „elrettentse" a Szovjetuniót a támadástól. A legcsekélyebb bizonyíték sincs azonban arra, hogy a Szovjetunió bárkit is támadással fenyegetne. Ellenkezőleg, minden jel arra mutat, hogy a Szovjetunió békés építőmunkát folytat és békét akar. Másrészt éppen elég bizonyíték van arra, hogy az Egyesült Államok — vagy pontosabban az Egyesült Államok egyes csoportjai, melyek óriási vagyonnal és hatalommal rendelkeznek, háborút akarnak.

Kétségbevonhatatlanul az Egyesült Államok az az ország, amelynek világszerte, Amerikától többezer mérföldnyire is támaszpontjai vannak. Az Egyesült Államok az az ország, amely ebben az évben 60 milliárd dollárt (több mint 20 milliárd font sterlinget, vagyis Anglia *egész* termelése értékének majdnem a kétszeresét) fordít fegyverkezésre. Az Egyesült Államok az az ország, amely gazdasági és politikai nyomást gyakorol a nyugateurópai országokra, hogy ezzel mind nagyobb és nagyobb katonai kiadásokra kényszerítse őket.

Vajjon mi a munkásmozgalom tapasztalata azzal kapcsolatban, ha béke idején fegyvert halmoznak fel? Az, hogy ez nem békére, hanem háborúra vezet. Arthur Henderson, aki a két világháború közötti labourista kormányok külügyminisztere volt, a következőket írta arról az elméletről, amely szerint a fegyverkezés a béke megőrzésének egyedüli útja:

„Ez az álláspont végső elemzésében egymásnak ellentmondó érveken alapul; az egyes államoknak azon a képtelen törekvésén, hogy mindegyikük erősebb legyen a másiknál. Ez a nemzetközi anarchia visszatérését vonja maga után . . . Aligha lehet ezt a háború kockázatának nevezni, mivel ez a történelem folyamán mindvégig a háború bizonyosságát jelentette. Mindig háborúra vezetett és mindig is háborúra fog vezetni." *(Arthur Henderson.* Labour's Way to Peace. 43. old.)

Támadó háborúra készülődnek

Nekünk ugyan azt mondják, hogy a hatalmas háborús kiadások „tisztán védelmi" célokat szolgálnak, de Amerikában nem csinálnak titkot abból, hogy mi is az igazi rendeltetésük. Oroszország az ellenség — mondják —, és ha Oroszországot provokációkkal nem lehet rávenni arra, hogy megtámadja a Nyugatot, akkor a Nyugat fogja megtámadni őt. Kenneth Matthews, az Egyesült Államok tengerészeti minisztere, 1950 augusztus 26-án Bostonban kijelentette:

„Az agresszív háború kirobbantásával büszke és népszerű címet szereznénk magunknak — mi lennénk az első olyan agresszorok, akik a béke ügyéért harcolnak."

G. D. Jackson, a *Fortune* című amerikai lap kiadója 1950 áprilisában Los Angelesben azt mondta, őszintén kételkedik abban, „hogy Oroszországot provokációkkal háborúba lehetne sodorni"; az volt a véleménye, hogyha Oroszország nem kezdi meg a háborút, akkor nekünk kell megindítanunk.

Ilyen hangnemben beszélnek az amerikai tábornokok, vezető politikusok és az amerikai milliomosok, akik hatalmas profitot zsebelnek be a háborús előkészületekből és a tényleges háborúból.

Az északatlanti háborús szövetség

Azokat az erőket, amelyeknek ezt a Szovjetunió ellen irányuló agresszív háborút meg kellene vívniuk, az Egyesült Államok szervezte meg az 1949 április 4-én aláírt Északatlanti Egyezmény értelmében.

Az egyezmény kimondja, hogy az aláíró felek azonnal közös háborút indítanak, mihelyt úgy látják, hogy valamelyik aláíró felet „fegyveres támadás" érte; kimondja továbbá, hogy beavatkoznak bármelyik aláíró fél belső ügyeibe, ha a belső események véleményük szerint az ország „politikai függetlenségét vagy biztonságát fenyege-

tik". Az egyezmény a tagállamok egyesült haderőit már béke idején egyetlen katonai parancsnokság ellenőrzése alá helyezte és kimondta, hogy minden tagállam köteles fegyverzetét növelni.

Ennek az egyezménynek az értelmében helyeztek angol csapatokat és angol tengeri haderőt az amerikaiak „legfelsőbb parancsnoksága" alá, s ennek értelmében fokozta Anglia háborús készülődéseit.

Az egyezményt úgy harangozták be, mint a „demokratikus" nemzetek paktumát. Mégis már az aláíró felek legelső listáján is szerepelt Portugália, ahol hosszú ideje fasiszta katonai diktatúra van uralmon. Ebben az évben azonban még hozzávették Törökországot és Görögországot is, továbbá Nyugat-Németországot, amelynek élén számos olyan ember áll, aki Hitlert támogatta, és amelynek hadseregét a terv szerint náci tábornokok fogják irányítani. Az Egyesült Államok külön egyezményt kötött Franco Spanyolországával, ami valójában azt jelenti, hogy Franco is egyik zászlóvivője az Atlanti Egyezmény értelmezése szerinti „demokráciának". Jugoszláviából Titót pedig ugyancsak „nem hivatalos" részvevőként vonja be fokozatosan az Egyesült Államok és Anglia az Atlanti Szövetségbe.

Még a *Times* is kénytelen volt megírni egyik szerkesztőségi cikkében (1951 július 25.), hogy a szavak, úgylátszik, megváltoztatták értelmüket, hogy a „demokrácia elvei" ma kommunistaellenességet jelentenek, az Atlanti óceán északi részének hullámai pedig újabban Kis-Ázsia partjait mossák.

Valójában az Atlanti Egyezménynek semmi köze a „demokrácia" vagy az északatlanti államok védelméhez. Ez az egyezmény tőkés államok amerikai ellenőrzés alatt álló nyilt háborús szövetsége, s az a célja, hogy agresszív háborút indítson a szocialista Szovjetunió ellen. A vérszomjas amerikai nagytőkések parancsára a „hidegháborút" tényleges háborúvá kellene változtatnia.

Omar Bradley tábornok, az Egyesült Államok vezérkari főnökei egyesült bizottságának elnöke, 1949 július 29-én kifejtette a Szovjetunió elleni amerikai háborús tervek főbb stratégiai irányvonalait. Ezek dióhéjban így foglalhatók össze: „Az Egyesült Államok feladata lesz a stratégiai bombázás ... A szárazföldi haderő magvát Európa fogja szolgáltatni."

Vagy, amint Eisenhower tábornok, az Atlanti Egyezmény rendelkezései értelmében felállított hadseregek „legfőbb parancsnoka" mondotta 1951 augusztus 11-én Párizsban, a látogatásra odaérkezett amerikai szenátoroknak: „A harchoz emberre és fegyverre van szükség. Az Egyesült Államok adja a fegyvert, Európa az embert."

Azoknak, akik esetleg féreértették a tábornokokat, Taft szenátor 1951 május 19-én Washingtonban megmagyarázta:

„Olcsóbban jövünk ki, ha a háborút idegen nemzetek katonái vívják meg, még ha nekünk kell is felfegyverezznünk őket, mint ha amerikai fiúkat küldenénk harcba. Azonkívül így sokkal kevesebb amerikai pusztul el."

Cannon, az Egyesült Államok képviselőháza költségvetési bizottságának elnöke pedig szintén egész világosan kifejtette:

„Az Egyesült Államoknak vállalnia kell azt, hogy a következő háborúban felfegyverzi más nemzetek katonáit, és ezeknek a nemzeteknek fiait kell a tűzvonalba küldenie; így saját fiainkat nem kell harcba küldenünk."

Ezért növelték az angol haderő létszámát. Ezért hosszabbították meg a kötelező katonai szolgálat idejét két évre és ezért toldották meg még három és fél évi katonai szolgálattal, amit a honi hadseregben kell letölteni. Ezért hívják be és képezik ki újra a tartalékosokat. *A mi fiainkat* akarják a tűzvonalba küldeni az amerikai nagytőke parancsára, amely az eddiginél is nagyobb hasznot fog bezsebelni a fegyverszállításokból. Az amerikai nagytőke

azonban nem szándékszik vállalni a költségeket, csak a profitot akarja lefölözni. *A mi fiainkat* szervezi és képezi ki a pusztító harcra, s ugyanakkor még hatalmas méretű fegyverkezési kiadások megfizetésére is kényszerít bennünket. Egyre inkább a dollártól függő helyzetbe hoz bennünket, hogy ezzel nyomást tudjon gyakorolni politikánkra, piacainkra és dolgozó népünkre.

Közben az amerikaiak egyre jobban befészkelik magukat Angliába. Már tizenkilenc repülőterük van, s a terv szerint ezekről kiindulva akarnak atombombákat ledobni a Szovjetunióra. Amerikai „tanácsadók" határozzák meg gazdaságpolitikánkat. Amerikai tisztek és civilek pöffeszkednek városainkban és falvainkban.

Mit jelent a fegyverkezés Anglia számára?

1949—50-ben Anglia fegyverkezési kiadásai 760 millió font sterlingre rúgtak. 1950 szeptemberében bejelentették, hogy ezt az összeget felemlik 1,2 milliárd font sterlingre. Még ez sem felelt meg azonban az amerikai agresszorok terveinek, és így 1951 áprilisában az ezévi fegyverkezési kiadások összegét 1,49 milliárd font sterlingre, az 1951-től 1954-ig terjedő három évét pedig összesen 4,7 milliárd font sterlingre emelték.

Az amerikaiak most a fegyverkezési kiadások további növelését követelik. Gaitskell azt mondja, hogy a nyersanyagárak emelkedése, ami máris bekövetkezett, jelentékenyen növeli a kiadásokat. G. D. H. Cole professzor „Weakness Through Strength" című munkájában ezt írja:

„Az a teher is elég súlyos, amelyet a következő három évben kell viselnünk, de ez még semmi ahhoz képest, amit valószínűleg nemsokára viselnünk kell, hacsak véget nem tudunk vetni a hidegháborúnak."

Mihelyst Angliát — és természetesen az Atlanti Egyezményhez csatlakozott valamennyi országot — a fegyverkezési kiadások nagyarányú növelésére kötelezték, az amerikai nagytőke hozzálátott a munkához. Neki-

fogott mindazoknak a nyersanyagoknak a felvásárlásához, amelyekre szükség van a fegyverkezési programm végrehajtásához, és miután mindent felvásárolt, kegyesen felajánlott kisebb tételeket inflációs áron.

Ennek egyik következménye az volt, hogy iparunk nehezen tudott hozzájutni azokhoz a nyersanyagokhoz, amelyekre a fegyvereket vagy a fogyasztási cikkeket termelő iparágaknak szükségük van, úgyhogy sok gyárban csökkenteni kellett a fizetett heti munkaidőt, sőt egyes részlegekben be is kellett szüntetni a termelést. A másik következmény az volt, hogy Angliának magasabb árat kell fizetnie az importált áruért, ami felborította a „fizetési mérleget" és növelte a dollárhiányt. Júniusban például Anglia 76 százalékkal többet fizetett az importált nyersanyagért, mint 1950-ben. A magas árak a foglalkoztatottságra is kihatnak. Az emberek nem tudnak vásárolni, és ennek következtében például számos ruházati és bútoripari munkást kidobtak munkahelyéről.

Sem a nyersanyaghiány, sem a dollárhiány nem átmeneti jellegű. Sőt, ellenkezőleg, amíg a háborús fegyverkezési hajsza tart, addig ez a hiány mindig fokozódik, amint arra Cole professzor rámutatott, és amint azt más szavakkal a „Bevan-csoport"[1] is kifejtette.

Ez a nyersanyaghiány pedig nemcsak a bankároknak és a közgazdászoknak okoz gondot. Ez is hozzá fog járulni ahhoz, hogy Anglia dolgozó népének életkörülményei még súlyosabbá váljanak, mint amilyenek ma.

Az amerikaiaktól kapott parancsok végrehajtóinak

---

[1] Bevan — Attlee kormányának munkaügyi minisztere volt; 1951 áprilisban azzal az indokolással mondott le, hogy nem ért egyet a túlzott fegyverkezéssel és a kormány külpolitikájával. Ugyanakkor azonban ő is síkraszállt az amerikai imperializmussal való szövetség és a Szovjetunióval szemben folytatott ellenséges politika mellett. A Bevan-csoport demagóg frazeológiájával maga mellé akarja állítani a Labour Party-ből kiábrándult tömegeket és meg akarja akadályozni balratolódásukat. — *Szerk.*

ugyanis az a jelszavuk, hogy *az első a fegyverkezés*. Az import terén ez azt jelenti, hogy a fizetési nehézségek miatt csökkenteni fogják az élelmiszernek és a fogyasztási cikkekhez szükséges nyersanyagoknak a behozatalát.

Az ellátás egyre rosszabbodni fog, a termelésben egyre gyakoribb lesz a fennakadás, egyre inkább csökkentik a fizetett munkaidőt, és fokozódik a munkanélküliség. Arra is figyelmeztetnek bennünket, hogy a szénnel való ellátás és a villanyáramszolgáltatás terén igen rossz lesz a helyzet. Kevesebb lesz az áru és az árak még magasabbak lesznek, mint ma. A „takarékosság" érdekében csökkenteni fogják a szociális juttatásokat, de még hogyha ugyanakkora *pénzösszeget* fordítanak is a közoktatásra, közegészségügyre és lakásépítésre, a pénz vásárlóerejének csökkenése folytán a juttatások értéke akkor is automatikusan kisebb lesz. A kórházak és iskolák máris tapasztalják, hogy mennyire helytálló ez a megállapítás.

És tévedés ne essék, bármilyen szemforgató nyilatkozatok hangozzanak is el az „egyenlő áldozatvállalásról", minden terhet a dolgozó nép, a középrétegek, a „kisemberek" fognak viselni.

A bankárokat és a nagyiparosokat nem éri veszteség. Éppen ellenkezőleg, a hadiszállítások jó üzletet hoznak nekik, és az áremelkedés rendkívül előnyös a számukra. A profit emelkedik, s még a legutóbbi években elért magas színvonalát is meghaladja. A *Financial Times* szerint az 1951. év első nyolc hónapjában 2 729 magánvállalat profitja, az előző évi 1 062 millió font sterlinggel szemben összesen 1 339 millió font sterling volt. 1951 augusztusában 199 társaság 39 millió font sterling tiszta nyereséget jelentett (az adók, az elértéktelenedés, kamat stb. levonása után), holott a megelőző évben ugyanezek a vállalatok összesen 25 millió font sterling profitot mutattak ki.

A munkásmozgalomban mindenki tudja, hogy a hadiszállítások hatalmas profitot jelentenek. Gaitskellnek magának is el kellett ezt ismernie költségvetési beszédében:

„A profit általános színvonala és a nemzeti jövedelemből való részesedése emelkedik . . . Úgy gondolom, elkerülhetetlen, hogy 1951-ben még lényegesen magasabbra ne emelkedjék."

A nagytőkének mindig érdeke fűződött a háborúhoz és a háborús előkészületekhez. A háború rettenetes, de egyszersmind rettenesen jövedelmező is, — mondta Lenin az első világháborúról, és ez éppen olyan igaz ma is.

A fegyverkezés hatása Anglia kereskedelmére

A fegyverkezésnek Anglia kereskedelmére gyakorolt káros hatása nemcsak abban nyilvánul meg, hogy Angliának magas árat kell fizetnie az importált áruért.

Az Amerika által szervezett „hidegháború" miatt exportunk egyre csökken és az Egyesült Államok nem engedi meg, hogy Anglia kereskedelmi kapcsolatokat építsen ki azokkal az országokkal, amelyekkel ez a legelőnyösebb volna számára.

Az Egyesült Államok már 1947-ben közbelépett és megakadályozta, hogy olyan egyezményt kössünk a Szovjetunióval, amelynek értelmében a Szovjetunió nagymennyiségű gabonát és épületfát adott volna Angliának cserébe gépipari termékekért. Ez a politika folytatódott, a kereskedelem szűk keretek között mozog, Angliának tilos bármilyen úgynevezett hadianyagot exportálnia a Szovjetunióba, Kínába és az európai népi demokráciákba, vagyis gyakorlatilag semmiféle gépipari terméket és ezenkívül még számos más cikket sem szállíthat ezeknek az országoknak. Ez azt jelenti, hogy Anglia kénytelen sok olyan árut a dollárövezet országaiban vásárolni, amit például a Szovjetunió is szállíthatna nekünk. Ezáltal az Egyesült Államok még jobban a karmai közé kaparint bennünket.

De ez még nem minden. Az Egyesült Államok háborús terveihez az is hozzátartozik, hogy Németországot és Ja-

pánt újra talpraállítsa mint olcsó munkaerőforrást és katonai hatalmat — természetesen úgy, hogy az amerikai tőke támogatja ezeket az országokat és lefölözi a hasznot.

E politika következtében Nyugat-Németország fém-, gépáru- és vegyiipari exportja rohamosan emelkedik és súlyosan veszélyezteti Anglia exportlehetőségeit. A japán exporttal kapcsolatban még rosszabb a helyzet — Japán exportja igen jelentős (árai pedig igen alacsonyak), és a Brit Birodalom országaiban, továbbá más országokban is csökkenti az angol exportlehetőségeket.

Amíg a „hidegháború" és a fegyverkezés tart, mindezek a káros hatások tovább fognak erősödni, és ámítás az a fecsegés, hogy Anglia nehézségei az export fokozásával, vagy a termelés növelésével megoldhatók.

Összegezés

Ha tekintetbe vesszük mindezeket a tényeket, azt látjuk, hogy a háborús előkészületek politikája, az amerikai parancsok végrehajtásának politikája a következőket jelenti:

Minél inkább bízunk abban, hogy a fegyverkezés révén meg lehet őrizni a békét, annál inkább azoknak a kezére játszunk, akik háborút akarnak.

Minél inkább bízunk abban, hogy a fegyverkezés révén meg lehet védeni a békét, annál inkább az amerikai nagytőke ellenőrzése alá helyezzük országunkat, politikánkat és életünket.

Minél inkább bízunk abban, hogy fegyverkezés révén meg lehet védeni a békét, annál jobban veszélyeztetjük Anglia gazdasági szilárdságát, annál több nélkülözést hárítunk népünkre.

Felmerül a kérdés: Van-e más lehetőség, amely valóban biztosítja a béke megőrzését, amely egyben végetvet az Egyesült Államok ránk nehezedő nyomásának, s a nélkülözések és a kétségbeesés helyett reményteljes jövőt és jólétet nyujt nekünk?

A HÁBORÚ ÚTJA HELYETT A TÁRGYALÁSOK ÚTJÁRA KELL LÉPNI

Igen, *van* ilyen másik lehetőség, *van* ilyen másik politika is.

Azt mondják nekünk, hogy a fegyverek felhalmozásának nem az agresszió a célja, hanem kizárólag az, hogy a nyugati hatalmak „az erő biztonságával tárgyalhassanak". Nos hát, miután 4,7 milliárd font sterlinget költünk fegyverkezésre és Angliában s az Atlanti Egyezmény valamennyi más országában is eltorzítottuk és normális menetéből kizökkentettük a termelést, miután visszavetettük a társadalmi fejlődést, és évekre szóló nélkülözést hárítottunk ezeknek az országoknak a népeire — ha mindezek után még mindig tárgyalásokra van szükség, *miért ne kezdenénk tárgyalásokat most?*

Tulajdonképpen melyek azok a kérdések, amelyekkel kapcsolatban véleménykülönbségek merültek fel a Szovjetunió és a nyugati hatalmak között, és amelyeket végül tárgyalások útján kell majd rendezni?

Németország jövője

A legkomolyabb és legsürgetőbb kérdés Európában Németország jövője. A Szovjetuniónak az az álláspontja, hogy 1945-ben Potsdamban a három nagyhatalom megegyezett abban, hogy egységes, demokratikus, békeszerető Németországot kell létrehozni, amelyet teljesen megtisztítanak a náciktól. A nyugati hatalmaknak az a nézetük, hogy a potsdami egyezmény már nem érvényes, és nekik joguk van felállítani egy külön nyugatnémet államot, amelynek saját fegyveres ereje van volt náci tisztek vezetésével, s amelynek iparát a nyugati hatalmak háborús terveinek szolgálatába állítják.

Ez kétségtelenül igen fontos nézeteltérés. Nyugaton vannak egyesek — különösen a nácik —, akik azt hiszik, hogy ezt a nézeteltérést azzal lehet kiküszöbölni, ha Nyu-

gat-Németország fegyveres erővel meghódítja Kelet-Németországot. De minden épeszű ember tisztában van azzal, hogy ez világháborúra vezetne. Tehát, ha igaz az, hogy a Nyugat fegyverei csupán a tárgyalások, nempedig a Kelet elleni agresszív háború céljait szolgálják, nyilvánvaló, hogy előbb-utóbb le kell ülni a tárgyalóasztalhoz.

Talán a Szovjetunió nem akar most tárgyalni? Ellenkezőleg, ismételten javasolta, hogy kezdjünk tárgyalásokat, de a nyugati hatalmak mindezideig nemcsak azt nem akarták fontolóra venni, hogy visszatérjenek a potsdami egyezmény alapjára, hanem még azt sem, hogy a tárgyalásokig felfüggesszék a különálló Nyugat-Németország megszervezését, hadiiparának és hadseregének kiépítését.

A Szovjetunió most kifejezésre juttatta, hogy egyetért a Német Demokratikus Köztársaság (Kelet-Németország) miniszterelnökének, Grotewohlnak következő javaslataival: 1. mind Keleten, mind Nyugaton meg kell szüntetni a fegyverkezést; 2. szabad, demokratikus választások útján létre kell hozni egy olyan testületet, amely egész Németországot egyesíti; 3. békeszerződést kell kötni minden hatalommal, és valamennyi idegen csapatot ki kell vonni Németország területéről.

Ha a nyugati hatalmak nem értenek egyet ezekkel az indítványokkal, mondják meg, mi a kifogásuk, kezdjenek tárgyalásokat, hogy ki lehessen küszöbölni az ellentéteket és megegyezés jöhessen létre. E javaslatokban semmi olyasmi sincs, ami indokolná a háborút.

Korea és Kína

A másik, fontos, nem európai vonatkozású kérdés, amely elválasztja a nyugati hatalmakat a Szovjetuniótól — a Koreával és ennek kapcsán a Kínai Népköztársasággal szemben elfoglalt álláspont.

A Szovjetuniónak az az álláspontja, hogy Korea kormányzatának kérdése a koreai nép belső ügye és sem az

Egyesült Államok, sem az „Egyesült Nemzetek Szervezetének" intervenciója nem indokolt. A nyugati hatalmak úgy vélekedtek, hogy beavatkozásuk jogos. A szovjet álláspont szerint a 38. szélességi foknál kell a demarkációs vonalat meghúzni, tűzszünetet kell elrendelni, s ez szolgáljon a kölcsönös megegyezésen alapuló rendezés kiindulópontjául. Az „Egyesült Nemzetek Szervezete" haderőinek amerikai parancsnoka nem ért ezzel egyet, és a háború folytatódik. De senki sem vitathatja, hogy a Szovjetunió, csakúgy mint Korea, a tárgyalások útján való rendezést óhajtja.

A Kínai Népköztársasággal kapcsolatban még a nyugati hatalmak között is nézeteltérések vannak. Anglia, továbbá sok más nemzet, és minden bizonnyal a világ népei mind egyetértenek a Szovjetunióval abban, hogy a Kínai Népköztársaság a kínai népet képviseli, és az ő küldötteinek kellene Kína helyét elfoglalniuk az Egyesült Nemzetek Szervezetében. Az Egyesült Államok kormánya más nézeten van és Csang Kaj-seket támogatja, nem hajlandó tudomásulvenni, hogy Tajvan (Formoza) kínai terület, holott a háború alatt a hatalmak megegyeztek abban, hogy Tajvant vissza kell adni Kínának.

Van-e olyan angol ember, aki a Kínára vonatkozó szovjet álláspontot észszerűtlennek tartja?

Vannak-e más kérdések is?

Igen, vannak más alapvető kérdések is: ilyen például a nyugati hatalmaknak Japánnal kötött békeszerződése és Japán felfegyverzése, amivel a Szovjetunió megítélése szerint megsértették a háború alatt létrejött megegyezéseket és veszélyeztetik a Távol-Kelet békéjét.

Egyetlen ilyen valóban döntő kérdéssel kapcsolatban sem a szovjet kormány alkalmaz azonban erőszakot és nem a szovjet kormány az, aki erőszakkal fenyegetőzik, hogy így rákényszerítse a világra a maga nézetét. Éppen ellenkezőleg, a nyugati hatalmak igyekeztek — természetesen az Egyesült Államok vezetésével — erőszak és erőszakkal

való fenyegetőzés révén rákényszeríteni másokra a maguk álláspontját. Nem Sztálin, hanem Truman az, aki erőszakkal fenyeget. 1951 szeptember 20-án, az ottawai konferencia után, egy sajtókonferencia alkalmával Truman azt mondta, hogy Amerika Oroszországgal való érintkezésében ma inkább az erőszak, mintsem a diplomácia eszközeit alkalmazza. Amikor egy ujságíró megkérdezte tőle „vajjon olyan erőszakra gondol-e, melyet megelőz a másik fél által alkalmazott erőszak", Truman ezt felelte: „Nem ezt mondtam."

Egy dolog világos, mégpedig az, hogy a Szovjetunió minden megoldatlan kérdést tárgyalások útján kíván rendezni, világos, hogy nem szándékozik és nem óhajt erőszakot alkalmazni.

A tárgyalások elutasítása Nyugatról indul ki, és éppen ezért azoknak, akik országunkban a békét akarják, ragaszkodniuk kell ahhoz, hogy Anglia a tárgyalások és a béke mellett foglaljon állást, ne pedig az „erőszak eszközeinek alkalmazása" mellett, ami csak háborúval végződhet.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete

Sohasem szabad elfelejtenünk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét azért hozták létre, hogy rendezze az egyes államok közti ellentéteket és megakadályozza a háborút. Az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül pedig az első ellentétek egyike az atombomba kérdésében robbant ki.

A Szovjetunió az atombomba eltiltását és a teljes atombombakészlet megsemmisítését javasolta. Akkor még csak az Egyesült Államok kormánya rendelkezett ezzel a fegyverrel és a leghatározottabban elutasította azt, hogy fontolóra vegye az atombomba eltiltását.

Ugyancsak a leghatározottabban elutasították a nyugati hatalmak a Szovjetuniónak azt a javaslatát is, hogy valamennyi ország csökkentse fegyverzetét egyharmadával. Nemhogy csökkentették volna, ellenkezőleg,

állandóan fokozták a fegyverkezést, mivel — mindenkor az Egyesült Államok vezetésével — tárgyalások helyett az „erőszak eszközeit alkalmazták". Ezért aláásták az Egyesült Nemzetek Szervezetét és létrehozták az Atlanti Egyezményt.

Kétségtelenül az egyik fő kérdés, amelyet tárgyalások útján rendezni kell, az, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét újból azzá kell tenni, aminek eredeti rendeltetése szerint lennie kell, fel kell venni ebbe a szervezetbe minden országot és be kell tartani alapokmányát. Nem a Szovjetunió áll ennek útjában, hanem a nyugati hatalmak.

A SZOVJETUNIÓ BÉKÉT AKAR

Mint mondtam, a Szovjetunió semmiféle kérdést sem szándékozik vagy kíván erőszakos úton rendezni. Ellenkezőleg, a szovjet politika a béke fenntartására irányul, mivel a szovjet nép minden energiáját országának építésére fordítja, hogy hazáját olyan modern országgá építse ki, amelyben hatalmas méretű termelőmunka folyik, hogy emelje az életszínvonalat és megteremtse a nép számára egy új élet alapját.

Erről tanúskodnak azok a nagy építkezési tervek, amelyeket ma városban és falun végrehajtanak, amint azt a Szovjetunióban járt minden látogató és még a Szovjetország legellenségesebb érzületű bírálói is megerősítik. A „Friends"[2] Szovjetunióban járt küldöttségének beszámolója például, amely a *Friend* 1951 szeptember 14-i számában jelent meg, a következőket mondja:

„Vitán felül áll, hogy a szovjet ember hőn óhajtja a szilárd nemzetközi békét és ez a vágy talán éppen azért olyan tudatos benne, mivel a béke olyan nyilvánvalóan

[2] Friends — quakerek társasága, vallási szekta, amely a XVII. században keletkezett Angliában és az Egyesült Államokban is elterjedt. — *Szerk.*

szükséges a helyreállítás és a korszerűsítés soronkövetkező hatalmas feladatának végrehajtásához."

A *United States News and World Report* 1950 decemberi száma az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének véleményéről számol be:

„Kirk tengernagy jelenleg a háborús előkészületeknek semmiféle olyan jelét sem látja, amely után a szakértők kutatnak. A Szovjet Hadsereg egységeinek állománya például ugyanolyan, mint békeidőben. A katonaköteles koron felüli korosztályokat nem hívták be. Nem fedezhetők fel különleges csapatmozdulatok vagy készletszállítások. Oroszországban nem építenek tömegesen óvóhelyeket, nem korlátozzák a hadiszempontból fontos anyagok polgári fogyasztását. A munkaerőt nem viszik át a békeiparágakból a hadiiparba."

Mindamellett állandóan olyan kijelentések hangzanak el, hogy a Nyugat rettenetes veszélyben van, hogy bármely pillanatban hatalmas szovjet seregek söpörhetnek végig Európán és így tovább. Mindezt azért terjesztik, hogy ezzel igazolják a Nyugat fegyverkezési hajszáját. Ezzel kapcsolatban a *Wall Street Journal* 1951 augusztus 3-i száma ezt mondja:

„A Pentagon zord figyelmeztetései nagyrészt propagandacélokat szolgálnak ... Valójában attól félnek, hogy mihelyt Koreában alábbhagy a harc, csökken a fegyverkezési programm. Biztosak akarnak lenni abban, hogy a Kongresszus teljes egészében megszavazza azt a 61 milliárd dollárt, amit ők a folyó költségvetési évben honvédelmi célokra kérnek. Valójában a katonai tanácsadók és diplomaták semmiféle olyan jelet sem látnak, ami újabb orosz lépésekre utalna."

Jellemző arra a módra, ahogyan az igazságot kezelik, hogy Gaitskell, az ottawai konferencia után hazatérve, 1951 szeptember 25-én megjegyezte, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének európai ügyekkel foglalkozó gazdasági bizottsága szerint Angliában minden ezer lakos közül nyolcvankettő teljesít honvédelmi szolgálatot, az

Egyesült Államokban pedig hetvennégy. Azt a tényt azonban elfelejtette megemlíteni, hogy ugyanaz a szerv azt is leszögezte, hogy a Szovjetunióban ezer ember közül csak negyvenkilenc teljesít honvédelmi szolgálatot. Ez a közlés semmivé foszlatta volna azt az érvet, hogy a Szovjetunió meg akarja támadni a Nyugatot, és helyes megvilágításban mutatta volna meg a nyugati fegyverkezést.

A BÉKÉS EGYMÁS MELLETT ÉLÉS

Napjaink nagy hazugsága az a fecsegés, hogy a Szovjetunió támadással fenyeget. Mégis ez a hazugság az egyetlen érv, amelyet a nyugati hatalmak a fegyverkezési hajsza indokolására fel tudnak hozni. Mind a konzervatív, mindpedig a labourista vezetők ezt a hazugságot hajtogatják, mivel mind a konzervatív, mind a labourista vezetők valójában az amerikaiak háborús programmjának szolgálatába álltak.

Ma már azonban a nagy hazugság kezdi végre elveszíteni varázsát, legalábbis Anglia néptömegei előtt. Különösen a munkásmozgalom egyre több gyanakvással fogadja ezt a hazugságot és a vele kapcsolatos egész politikát.

Egyre több férfi és nő érti meg, hogy a Szovjetuniótól nemcsak hogy távoláll minden agresszív szándék, hanem ezen felül nap nap után minden lehetőt megtesz azért, hogy minden vitás kérdésben tárgyalásokat kezdeményezzen és kiküszöböljön minden olyan okot, mely ürügyül szolgálhat a háborúra. A Szovjetunió politikája mindig a béke és valamennyi más országgal való baráti kapcsolatok politikája volt.

A *News* című szovjet lap 1951 július 15-én a következőket írta:

„Az az őszinte szándék vezet bennünket, hogy legjobb tudásunk szerint előmozdítsuk a nagyobb meg-

értés kialakulását a Szovjetunió és az angolszász világ népei között. Szilárd meggyőződésünk, hogy nincs olyan kényszerítő ok, amely miatt a nemzetek ne működhetnének együtt békében és egyetértésben, függetlenül attól, hogy milyen országuk politikai szerkezete és társadalmi rendszere."

Az első világháború után a tőkés világ tizennégy nemzete megtámadta a fiatal Szovjetuniót. Az intervenciósok vereséget szenvedtek. Ezután a Szovjetunió húsz éven át békében élt a környező világgal, kereskedelmi és baráti kapcsolatokat létesített a tőkés országokkal. Nem a Szovjetunió vetett véget ennek a békés állapotnak, hanem a hitleri Németország. A Szovjetunió akkor négy éven át szövetségesünkként harcolt, és pozdorjává zúzta Hitler seregeit. Anglia és az Egyesült Államok a Szovjetunióval kötötték meg a háborús célkitűzésekre vonatkozó egyezményeket, és azokat a megállapodásokat, amelyek az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányában leszögezték, hogy mi legyen a tartós béke alapja, továbbá együtt dolgozták ki az európai és távolkeleti kérdésekre vonatkozó javaslataikat. A háború után a Szovjetunió minden erőfeszítését arra összpontosította, hogy helyreállítsa a Hitler seregei által okozott pusztítást, majdpedig arra, hogy előrevigye a kommunizmus felé való haladás ügyét, amit a háború elodázott.

A legcsekélyebb ok sincs arra, hogy miért ne élhetnének a tőkés országok és a szocialista országok békében egymás mellett, úgy mint az első világháború után húsz éven át.

Annál több érv szól amellett, hogy békében és barátságban éljenek együtt. Hiszen a „hidegháború" máris komoly fennakadást okoz a nemzetközi kereskedelemben; s ennek következményei sokkal több kárt okoznak a tőkés országok népeinek, mint a szocialista országok népeinek.

Igaz, a kapitalizmus és a szocializmus versenyezni fognak egymással. De miért jelentené ez azt, hogy a háború elkerülhetetlen? Szocialista országnak semmiféle érdeke sem fűződik „piacok meghódításához". Csupán az olyan

árucseréhez fűződik érdeke, amely az árucserét lebonyolító országoknak kölcsönösen előnyös. Szocialista ország számára a kapitalizmussal való verseny abban áll, hogy a szocializmus sikereket érjen el a maga országában; a példamutatással, nempedig a fegyverekkel folytatott versenyről van itt szó.

De biztos-e az, hogy országunk népének, kiváltképpen pedig a munkásmozgalomnak semmi oka sincs arra, hogy féljen ettől a versenytől? Ha a szocializmus bebizonyítja, hogy jobb rendszer, mert olyan fokú társadalmi fejlődést biztosít a nép számára, amilyen a tőkés világban ismeretlen, vajjon rossz dolog lesz-e ez az angol dolgozók számára? Márpedig ez az egyetlen igazi „veszély" fenyegeti a tőkés világot, és ez nem akadályozhatja meg azt, hogy a tőkés és a szocialista országok békében éljenek egymás mellett.

Az öt nagyhatalom békeegyezménye megteremtené e békés egymás mellett élés időszakának feltételeit, egy olyan időszakét, amelyben normális kereskedelmi kapcsolatok, normális érintkezés, normális kulturális cserekapcsolat alakul ki az országok között — egyszóval, amelyben a népek barátságban élnek egymással.

Ez végetvetne a feszültségnek, a mostani lázas fegyverkezésnek, a háborús Atlanti Egyezménynek, a koreai háborúnak, a fantasztikusan magas áraknak, amelyeket a háborús politika eredményez, végetvetne az Egyesült Államok Anglia fölötti uralmának, megszüntetné az Angliában létesített amerikai támaszpontokat.

Azt jelentené, hogy pénz szabadul fel a szociális juttatásokra, s így nemcsak hogy meg lehet szüntetni az eddigi csökkentést, hanem teljes mértékben megvalósíthatók lesznek azok a célok, amelyeket a lakásépítés, közegészségügy és közoktatás terén tűztek ki és amelyek valóraváltására a nép 1945-ben biztosan számított.

Azt jelentené, hogy a kereskedelem szabadon bonyolódik le, hogy a világ elmaradott országainak fejlesztésére vonatkozó nemzetközi terveket valóban végrehajtják, és nemcsak beszélnek róluk; hogy teljes lesz a foglalkoz-

tatás, mégpedig nem a háborús előkészületek miatt, hanem azért, mert a termelés itthon és külföldön egyaránt a nép szükségleteinek kielégítését szolgálja.

Ilyen célokért kétségtelenül érdemes harcolni. Ez a másik lehetőség azzal a háborús politikával szemben, amely Angliában minden család jövőjére árnyékot vet.

Ha most megkezdenék a tárgyalásokat és azok az öthatalmi békeegyezmény megkötésére vezetnének, ez nemcsak a Szovjetuniónak és a szocialista tábor többi tagjának válnék előnyére. Előnyére válnék minden országnak, minden népnek. Kizárólag a háborús nyerészkedők, a háború megszállottjai, a spekulánsok számára volna hátrányos.

És mindenki, aki bármilyen ürüggyel ellenzi azt, hogy *most* induljanak meg a tárgyalások, valójában a béke ellen és a háború mellett van. Ezt meg kell értenie mindenkinek, aki békét akar.

ELÉRHETJÜK-E, HOGY TÁRGYALÁSOKRA KERÜLJÖN A SOR?

Amint ezt már bebizonyítottam, a Szovjetunió részéről nem áll fenn semmiféle nehézség. Őszintén szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a tárgyalások és az öthatalmi békeegyezmény létrejöttét a nyugati hatalmak akadályozzák — mindenekelőtt az Egyesült Államok kormánya.

Ez a tény azonban nem jelenti azt, hogy Anglia semmiféle szerepet nem játszhat. Ellenkezőleg. *Anglia kezében van az egész helyzet kulcsa.* Anglia segítsége nélkül az Egyesült Államok nem tudná végrehajtani háborús terveit, és ha Anglia szilárd ellenállást tanúsítana, Amerika sok országot nem tudna rávenni arra, hogy eltűrjék területükön az amerikai támaszpontokat és az amerikai ellenőrzést.

Anglián belül pedig *a döntő szót a munkásmozgalom*

mondja ki, ha együttműködik mindazokkal, akik őszintén óhajtják a békét.

Számos szakszervezet, köztük olyan hatalmas szakszervezetek, mint a Vasutasok Országos Szakszervezete és az Egyesült Gépipari Szakszervezet határozatban foglaltak állást a tárgyalások mellett. Az egész munkásmozgalomra — minden szakszervezeti alapszervre, minden kerületi bizottságra, minden végrehajtó bizottságra, a Labour Party minden szervezetére, minden szövetkezeti szervezetre és mindenekelőtt a gyárakban, bányákban, kikötőkben és a vasútnál dolgozó munkásokra vár az a feladat, hogy olyan kampányt indítsanak, amelynek eredményeképpen Anglia politikája alapvetően megváltozik.

Ebben a kampányban fontos fegyver az öthatalmi békeegyezmény megkötésére vonatkozó követelés, amelyet az Angol Békebizottság bocsátott ki és amelyre eddig már 800 000 aláírást gyüjtöttek. Ugyancsak fontos fegyverek azok a nyilatkozatok is, amelyeket a „Friends" Szovjetunióban járt küldöttsége tett közzé, továbbá a mult évben a Szovjetunióban járt különböző küldöttségeknek a beszámolói.

Meg vagyok róla győződve, hogy az emberek annyira tudatára ébredtek annak, hogy mi is az igazság Koreát, a Szovjetunióval való kapcsolatokat, s az Egyesült Államok célkitűzéseit illetően, hogy az idő megérett egy olyan kampányra, amely végigsöpör az országon, és győzelmet fog aratni, s ez a győzelem az egész világ egyszerű embereinek érdekeit szolgálja.

Ezért arra kérlek benneteket, hogy bármely szervezethez tartoztok is, vegyetek tevékenyen részt annak munkájában, sőt — gyertek és lépjetek be a Kommunista Pártba és foglaljatok helyet azoknak a körében, akik a legőszintébben, a legelszántabban és a leglelkesebben harcolnak a békéért, országunk nemzeti függetlenségéért, a magasabb életszínvonalért, azért, hogy előrehaladjunk a szocialista Anglia felé vezető úton.

1951

NEM ENGEDJÜK HATALOMRA JUTNI A NÁCIKAT!

1945 májusában a hitlerista Németország elleni háború a szövetségesek győzelmével és a náci haderő, valamint a náci rendszer teljes megsemmisítésével végződött.

Mindazok az európai népek, amelyekre a legnagyobb súllyal nehezedett a náci támadás, meg voltak róla győződve, hogy ezzel megsemmisült az a vadállati rendszer, amely milliószámra mészárolta le az egyszerű embereket, szenvedést és pusztulást vitt mindenüvé, rabolt és fosztogatott, milliókat hurcolt el és kényszerített rabszolgamunkára a német gyárakban, és olyan kegyetlen diktatúrát gyakorolt, amilyenre még nem volt példa.

Európa népei, köztük a mi népünk is, elhatározták, hogy a nácik többé nem fognak menetelni; hogy a háborús bűnösöket meg kell büntetni és meg kell akadályozni, hogy Németországban újból uralomra jussanak; és hogy a háborúban szövetséges hatalmak a háború után békében és barátságban együtt építik újjá a világot.

Ez volt a helyzet 1945-ben, amikor még mindenkinek élénken emlékezetében éltek a háború keserű tapasztalatai.

Ezeket a reményeket szétzúzta a nyugati kormányok bűnös politikája. Ez a politika újból talpraállítja a nácikat, hogy az amerikai milliárdosok „megbízható" szövetségeseiként vegyenek majd részt abban a háborúban, amelyet a szovjet nép, a keleteurópai népek és Kína népe ellen szerveznek, azok ellen a népek ellen, amelyek megszabadultak elnyomóiktól és a szocializmus útjára léptek.

1952 május 26-án Anglia nevében Eden, Franciaország nevében Schuman és az Egyesült Államok nevében Acheson egyezményt írtak alá Adenauerrel, aki Nyugat-Németországot képviselte.

Másnap a miniszterek Párizsba utaztak és ott aláírták az úgynevezett „európai védelmi közösségre" vonatkozó szerződést.

E szerződések értelmében Nyugat-Németországnak azonnal hozzá kell fognia tizenkét teljesen felszerelt, a légierő és a tengeri flotta egységeivel kiegészített hadosztálynak — összesen 300 000 főből álló haderőnek a felállításához. Ez a haderő náci tábornokok vezetése alatt fog állni, akik közül sokat éppen ezért helyeztek szabadlábra, annak ellenére, hogy háborús bűneik miatt hosszú börtönbüntetésre ítélték őket.

Ezek a szerződések megtagadják azokat a háború alatt kitűzött célokat, amelyekre vonatkozóan Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok kötelezettséget vállaltak.

Ezeknek a háború alatt kitűzött céloknak, amelyeket a felsorolt országok népei teljes mértékben támogattak, a lényege Németország „nácitlanítása" volt, mindazoknak a megbüntetése, akik felelősek a felháborító mészárlásokért, azoknak a nagy trösztöknek szétzúzása, amelyeknek jelentős részük volt az Európa meghódítására irányuló náci tervekben, továbbá Németország lefegyverzése és egy egységes, békeszerető, demokratikus Németország felépítése.

Ma a nyugati hatalmak kormányai — nem a népek — megtagadják mindezeket a célkitűzéseket. Azt akarják, hogy a nácik újra meneteljenek, méghozzá nagyrészt éppen a régi háborús bűnösök vezetésével. A nagy trösztöket amerikai tőkével újra működésbe hozták, és ugyancsak a régi igazgatók irányítása alá helyezték. Ezek a trösztök ugyanazoknak az expanziós céloknak az érdekében fognak korlátlan mennyiségben mindenfajta fegyvert

gyártani. Németországot nemcsak hogy nem fegyverzik le, hanem hatalmas katonai erejű állammá fejlesztik. Visszaemlékezve arra, hogy hogyan építették ki a Wehrmachtot az első világháború után, senkinek sem lehetnek olyanfajta illúziói, hogy a most engedélyezett 300 000 főnyi létszám lesz a felső határ. Az Egyesült Államok és Anglia fognak segítséget nyujtani e haderők kiképzésében. Anglia fogja kiképezni a náci repülőket; minden bizonnyal arra képezik majd ki őket, hogy hogyan kell „színleges" támadásokat intézni Coventry és London ellen.

Ami az egységes, békeszerető és demokratikus Németország kérdését illeti — mindenki láthatja, hogy a most aláírt szerződésekkel állandósítani akarják Németország kettéosztottságát; és nyilvánvaló, hogy nem lehet sem békeszerető, sem demokratikus az a Nyugat-Németország, ahol a haderő nácik vezetése alatt áll, ahol nácik vezetik a nagy trösztöket és ahol az amerikai „főparancsnoknak" alárendelt hatalmas amerikai, angol és francia megszálló haderők állomásoznak.

A nyugati kormányok nemcsak a Szovjetunióval kötött megállapodásaikat szegik meg azzal, hogy megtagadják a szövetségesek legfőbb háborús céljait.

Hitszegés ez saját népükkel szemben, azokkal szemben, akik a nácizmus megsemmisítéséért vívott háborúban elpusztultak és megsebesültek, azokkal szemben, akik végigszenvedték a náci bombázásokat és éjjel-nappal dolgoztak a nácik legyőzéséért.

A kormányoknak erre a hitszegésére csak az lehet a munkásosztály és minden becsületes ember válasza, hogy összefognak és megakadályozzák a kormányt abban, hogy a parlamenttel ratifikáltassa ezeket a szerződéseket.

HARC A NÁCIK FELFEGYVERZÉSE ELLEN

A legközvetlenebbül érdekelt nép — Nyugat-Németország népe — határozottan ellenzi a Bonnban és Párizsban most aláírt szerződéseket.

Nem akarnak egy Kelet-Németországtól elszakított külön Nyugat-Németországot, amely az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország katonai megszállása alatt álló harci tábor. Torkig vannak a háborúval és a nácikkal; nem akarják, hogy újjáéledjen a militarizmus, hogy szétzúzzák a munkásosztály szervezeteit és elfojtsanak minden haladó gondolatot, nem akarják, hogy újra működjenek a nácik vezetésével a munkásnyúzó trösztök és terveket szőjenek arra, hogyan terjeszkedhetnének más országok megtámadása révén. Tiltakoznak a hatalmas adók ellen, melyeket a nyugati hatalmakkal kötött szerződések értelmében az új Wehrmacht, a szárazföldi, légi és tengeri haderő felállításának költségeire kell majd fordítani.

Egy nemrég megtartott nemhivatalos népszavazás alkalmával (melyet a rendőrség betiltott és aláírások gyüjtése miatt több mint 7 000 embert letartóztatott) Nyugat-Németországban nem kevesebb mint 9 119 667 állampolgár — a megkérdezettek 90 százaléka — a fegyverkezési tervek ellen szavazott és egy egységes, független és békeszerető Németország mellett foglalt állást.

Ez a szám azt mutatja, hogy a fegyverkezést távolról sem csak a kommunisták és a baloldal ellenzik. Az a helyzet, hogy a nyugatnémetországi szociáldemokraták is nyiltan állástfoglaltak, hivatalosan harcolnak a nyugati hatalmakkal kötött szerződések ellen, és arra kényszerítették vezetőiket, Schumachert és Ollenhauert, hogy a nyilvánosság előtt nyilatkozzanak e szerződések ellen. Még Adenauernek, a szerződéseket aláíró nyugatnémetországi miniszterelnöknek támogatói közül is néhányan az ellenzékkel tartanak.

Ezért gyakoroltak a nyugati hatalmak nyomást Adenauerre, ezért kívánták, hogy hajszolja keresztül a szerződéseket, és ezért nem voltak hajlandók figyelembevenni a szovjet kormánynak azt a javaslatát, hogy egész Németországban, Nyugaton és Keleten egyaránt tartsanak azonnal választásokat, s azokon válasszák meg egy egységes Németország össznémet kormányát.

A SZOVJET JAVASLATOK

A szovjet kormány ismételten javaslatokat terjesztett elő, amelyek alapján létre lehetne hozni az egységes, békeszerető, demokratikus Németországot. A nyugati hatalmak pedig minden alkalommal „nemmel" válaszoltak. Mindig megtalálták a módját annak, hogy kitérjenek a komoly tárgyalások elől, és folytatták terveik végrehajtását. E tervek értelmében továbbra is szétszakítva akarják tartani Németországot, és Nyugat-Németországban uralomra akarják juttatni a nácikat, mint egyedüli „megbízható" támaszaikat, amelyekre az amerikai trösztöknek a Szovjetunió ellen előkészített háborújában számítani lehet. E tervek végrehajtása érdekében az Egyesült Államok vezette nyugati hatalmaknak el kellett vetniük azt a Szovjetunióval kötött szerződést, amelyet a nácik legyőzése után, 1945 augusztusában Potsdamban írtak alá.

E szerződés értelmében Németország négy megszállási övezetében, a szovjet, angol, amerikai és francia övezetben, a közigazgatás és a pénzügyek ellenőrzésére közös szövetségi ellenőrző szervet kellett felállítani. Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok azonban kezdtek külön értekezni, és maguk döntöttek a Németországgal kapcsolatos kérdésekben, anélkül hogy megvitatták volna azokat a Szovjetunió képviselőivel.

Elhatározták, hogy visszautasítják a Szovjetuniónak azt a javaslatát, amelyet Molotov ismertetett 1947 márciusában a Külügyminiszterek Tanácsa előtt. A Szovjetunió ebben azt indítványozta, hogy a négy nagyhatalom képviselői a német demokratikus pártok, a szakszervezetek és más náciellenes szervezetek képviselőivel együtt dolgozzák ki azokat a rendszabályokat, amelyek alapján kell megtartani az össznémet választásokat.

A Külügyminiszterek Tanácsának következő ülésén, 1947 novemberében, ismét elutasították a Szovjetuniónak azt a javaslatát, hogy azonnal tűzzék napirendre a német

békeszerződés kérdését, s ennek előfeltételeként hozzanak létre egy összném et demokratikus kormányt.

Miután visszautasították azokat a javaslatokat, amelyek egy összném et választások alapján létrejött kormánnyal rendelkező egységes Németország kialakítására vezettek volna, Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok kormányai 1948 júniusában külön konferenciát tartottak Londonban. Ezen a konferencián elhatározták, hogy Nyugat-Németországban kormányt létesítenek, majdpedig „pénzreformot" hajtottak végre Nyugat-Németországban anélkül, hogy ezt a szovjet kormánnyal bármiféle formában is megvitatták volna, noha a potsdami egyezmény többek között azt is kimondja, hogy „Németországot a pénz- és bankügyletekkel kapcsolatban gazdasági egységként" kell kezelni.

Amikor a szovjet hatóságok különböző intézkedéseket tettek, hogy megvédjék Kelet-Németországot a nyugatnémetországi pénzreform pénzügyi következményeitől, a nyugati hatalmak tiltakoztak, létrehozták a Berlinbe irányuló „légi hidat", s ezzel olyan konfliktust idéztek elő, amely hónapokon keresztül rendezetlen maradt.

1949 júniusában, a Külügyminiszterek Tanácsának következő ülésén a szovjet küldöttség javasolta, hogy három hónap alatt készítsék el a békeszerződés tervezetét, de ezt a javaslatot is elvetették.

Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok elutasította a Szovjetunió mindezen javaslatait, amelyekben a békeszerződés megkötését és egy demokratikusan megválasztott kormány alapján az egységes Németország létrehozását indítványozta. A nyugati hatalmak ugyanis elhatározták, hogy kettészakítják Németországot, és Nyugat-Németországot a jövőben is saját ellenőrzésük alatt tartják.

Ez bebizonyosodott 1949 szeptemberében, amikor Bonnban külön nyugatnémet kormányt létesítettek.

Csak ezután, 1949 októberében járultak hozzá a szovjet hatóságok ahhoz, hogy Kelet-Németországban megalakítsák a Német Demokratikus Köztársaság ideigle-

nes kormányát, ugyanakkor azonban kijelentették, bíznak benne,

„hogy a német nép meg fogja találni a módját annak, hogy helyreállítsa Németország egységét, amit jelenleg erőszakosan megakadályoznak, és létre fogja hozni az egységes, demokratikus és békeszerető német államot."

NYUGAT-NÉMETORSZÁGOT BEVONJÁK A HÁBORÚS SZÖVETSÉGBE

A nyugati hatalmaknak az az elhatározása, hogy Bonnban nyugatnémet kormányt létesítenek, csupán az első lépés volt afelé, hogy Nyugat-Németországot hadiipari bázissá építsék ki és a nyugati tőkés országok háborús tervei érdekében haderőt toborozzanak.

Fokról fokra megszüntették azokat a hadiiparra vonatkozó korlátozásokat, amelyekben a négy nagyhatalom Potsdamban megegyezett, szabadonbocsátották a német trösztök régi náci igazgatóit és visszaültették őket régi pozícióikba. A bonni kormány volt nácikkal rakta meg a közhivatalokat. 1950 decemberében például 252 magasrangú külügyi tisztviselő közül 151 régi náci volt. A rendőrség tisztikarának és legénységének hasonló volt az összetétele. Hírhedt náci tábornokok — akik közül többnek az amerikaiak engedték el a háborús bűneikért rájuk kiszabott börtönbüntetés kitöltését — újból hozzáfogtak a nácik szervezéséhez és beszédeikben a Szovjetunió elleni újabb háborúra uszítanak.

Blumentritt tábornok, Rundstedt volt vezérkari főnöke, 1951 januárjában a következő nyilatkozatot adta az *Associated Press*-nek:

„Németországnak harcolnia kell, hogy ezzel visszanyerhesse a nyugati világ bizalmát, amelyhez maga is tartozik. Németország csak harc útján szerezheti meg a nyugati szövetségesek támogatását ahhoz, hogy visszaállítsa keleti határait."

Az ilyenfajta kijelentések napirenden voltak a bonni kormánykörökben. A *Times* 1951 március 19-i száma például a következőket jelenti:

„Kaiser úr, az összn émet kérdések nyugatnémetországi minisztere azt mondta, hogy az egyesült Európához egy egységes Németországon keresztül vezet az út, és ennek a Németországnak határa nem az Elba és nem a Neisse vonala lesz."

Nem csoda, hogy Walter Lippmann az ilyen kijelentések alapján a *New York Herald Tribune*-ban azt írta, hogy egy új Wehrmacht „menetelni akar majd és mindannyiunkat magával sodor Königsberg és Varsó ellen".

Ez azt jelenti, hogy Németország kettéosztása és a Wehrmacht újjászervezése a koreaihoz hasonló helyzetet teremt. Egy nyugatnémet Li Szin Man vállalkoznék arra, hogy provokációjával kirobbantja a harmadik világháborút.

Az amerikai hatóságok távolról sem ítélik el az ilyen kijelentéseket, sőt széleskörű nyilvánosságot biztosítanak nekik, és kommunista lapokat tiltottak be azért, mert megbélyegezték ezeket a kijelentéseket. Az amerikai tábornokoknak és az Egyesült Államok legbőszebb háborús gyujtogatóinak ugyanis pontosan ugyanez a tervük.

Miután a Marshall-terv pénzügyi és gazdasági téren egész Nyugat-Európát függő helyzetbe hozta az Egyesült Államokkal szemben, az Egyesült Államok kormánya létrehozta az Északatlanti Egyezmény Szervezetét, ami hatalmas fegyverkezési programmot hárított valamennyi nyugateurópai országra. Ennek következtében ezeknek az országoknak komoly gazdasági nehézségeik támadtak és külkereskedelmi mérlegükben súlyos deficit keletkezett.

Ugyanakkor az amerikai nagy konszernek segítséget nyujtottak a német trösztöknek, különösen a ruhrvidéki iparvállalatoknak ahhoz, hogy újból megindíthassák üzemeiket. Ezt részben háborús céljaik érdekében tették, részben azért, hogy az alacsonybérű német munkások felhasználásával megkaparintsák azokat a piacokat, amelyek birtoklásától Anglia, Franciaország és más nyugateurópai

országok gazdasági élete a legnagyobb mértékben függött. Amerikai parancsra ezek a nyugateurópai országok nem folytathattak számottevő kereskedelmet a keleteurópai országokkal. Még a nyugatnémet ipar sem kereskedhetett Kelet-Németországgal.

Mindez egyre függőbb helyzetbe hozta Angliát, Franciaországot, Belgiumot és a többi nyugateurópai országot az Egyesült Államokkal szemben, ami az amerikaiak számára lehetővé tette, hogy nyomással arra kényszerítsék ezeknek az országoknak a kormányait, hogy népeik tiltakozása ellenére járuljanak hozzá Nyugat-Németország felfegyverzéséhez.

Ennek az egész folyamatnak betetőzéseképpen, sok hónapon át tartó tárgyalások után és az amerikaiak fenyegetőzéseinek hatására, 1952 májusában Bonnban és Párizsban szerződéseket írtak alá. Így Nyugat-Németországot most már — a kormányhatározatok értelmében — teljesen be fogják vonni az amerikai irányítás alatt álló agresszív háborús szövetségbe.

Az amerikaiak ugyan előszeretettel „európai védelmi közösségnek" nevezik azt a szervezetet, amelybe a Wehrmachtot bevonják, ez azonban mitsem változtat azon a tényen, hogy a nácik újból menetelni fognak, mégpedig háborúba — hacsak a népek ezt meg nem akadályozzák.

Csoda-e tehát, hogy Európa népei — beleértve magát a német népet is — határozottan ellenzik ezt a politikát?

AZ ÚJ SZOVJET JAVASLAT

A hivatalos nyugati propaganda a nácik felfegyverzését sajnálatos szükségszerűségnek igyekszik feltüntetni, melynek az az oka, hogy „az oroszok fenyegetik Európát". Ez a propaganda főleg Amerikából indul ki, de Churchill, sőt a legreakciósabb munkáspárti vezetők közül is néhányan gátlástalanul felhasználják.

A bizonyítékok azonban éppen ennek az ellenkezőjét

mutatják. Eltekintve a Németországban és Ausztriában levő szovjet megszálló erőktől — amelyek ugyanazon jogon vannak ott, mint az amerikai, angol és francia megszálló csapatok —, a Szovjetunió területén kívül nincsenek szovjet csapatok. Amerikai csapatok ellenben az Egyesült Államok határain túl is mindenfelé vannak az egész világon. Csupán Angliában húsz amerikai támaszpont van, amelyeknek hivatalosan elismert rendeltetésük a Szovjetunió bombázása.

Az említett tények mindenesetre azt mutatják, hogy a szovjet kormány ismételten megkísérelte egy össznémet választások útján létrejövő egységes Németország megteremtését; minden egyes alkalommal a nyugati hatalmak utasították vissza a javaslatokat.

1952 március 10-én a szovjet kormány újabb kísérletet tett: jegyzéket intézett Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok kormányához, s azt javasolta, hogy azonnal kezdjenek négyhatalmi tárgyalásokat össznémet választásokról az össznémet kormány létrehozására, amit azután a Németországgal való végleges békeszerződés megkötése követne.

A szovjet kormány, hogy félreérthetetlenül leszögezze a maga álláspontját a békeszerződésre vonatkozó javaslatot terjesztett elő, amelynek főbb pontjai a következők voltak:

Németországnak egységes államnak kell lennie és az országból egy éven belül ki kell vonni minden megszálló csapatot.

A német népnek teljes demokratikus jogokat kell adni; állampolgári és politikai jogokat kell adni a volt náciknak — kivéve azokat, akik háborús bűneik miatt börtönben ülnek.

Németország nem léphet katonai szövetségre egyetlen olyan ország ellen sem, amely résztvett a háborúban.

Németország határai azok maradnak, amelyekben Potsdamban megállapodtak.

Meg kell engedni, hogy Németországnak az ország védelme szempontjából szükséges saját szárazföldi, légi és

tengeri hadereje legyen, amelynek nagyságát a négy nagyhatalom állapítja meg.

Ezeket a javaslatokat mind Kelet-, mind Nyugat-Németországban őszinte örömmel üdvözölték, mivel ezek konkrét formába öntötték a német népnek azt a vágyát, hogy létrejöjjön az egységes, demokratikus Németország, hogy végetvessenek az idegen megszállásnak és megszüntessék a nácik felfegyverzését, ami amerikai ellenőrzés alatt jelenleg folyik.

Franciaországban és Angliában is örömmel üdvözölték ezeket a javaslatokat, noha a sajtóban megjelent hírmagyarázatokból és a félhivatalos nyilatkozatokból világosan kitűnt, hogy a nyugati kormányok, akárcsak annakelőtte, valamiképpen módot fognak találni arra, hogy visszautasítsák a javaslatokat. Valóban, a nyugati hatalmak március 25-én halogató választ küldtek, és a nyugatiak a további jegyzékváltással már csupán leplezni akarták azon egyezmény létrehozásának előkészületeit, amelyet május végén azután meg is kötöttek, és amelynek célja Németország kettészakítása és a Wehrmacht felállítása volt. A nyugati hatalmak mindig azt mondják, hogy „az oroszok nem akarnak tárgyalni". Mégis, valahányszor a Szovjetunió tárgyalásokat javasol, a nyugati hatalmak az amerikaiak sugalmazására mindig elutasítják ezeket a javaslatokat.

A döntő fontosságú német kérdésre vonatkozó tárgyalások elutasítása bűn Anglia népe és az egész világ ellen.

Nyugat-Németországban nemcsak a kommunisták, hanem a szociáldemokraták is olyan határozottan kívánták a négyhatalmi tárgyalásokra vonatkozó szovjet javaslatok elfogadását, hogy a COMISCO április 3-i londoni konferenciáján Ollenhauer, aki a Német Szociáldemokrata Pártot képviselte, kénytelen volt kijelenteni:

„Németországnak érdekében áll, hogy létrejöjjön egy négyhatalmi értekezlet. De a jelenlegi (nyugat) német kormány mindenekelőtt arra törekszik, hogy Németország-

got a nyugati védelemhez láncolja. Ez a politika sem Németország, sem Európa érdekeit nem szolgálja. Nem kell sietni Németország véderejének kiépítésével. A négyhatalmi egyezmény a német egység megvalósításának egyedüli útja és semmi olyat nem szabad tennünk, amivel ezt az utat eltorlaszolnánk."

Azóta a rendőrségi tilalmak és többszáz letartóztatás ellenére, a német munkások Essenben és más fontos nyugatnémetországi városokban hatalmas tüntetések során tiltakoztak Adenauer politikája, vagyis a nyugati hatalmakkal való szövetkezés és a nácik felfegyverzése ellen, és követelték, hogy az egységes Németország létrehozása érdekében kezdjenek tárgyalásokat a Szovjetunióval.

Az angol munkásmozgalom is hasonló álláspontot foglalt el. Húsvétkor és azóta is számos konferencián hoztak olyan határozatokat, amelyekben tiltakoztak Nyugat-Németország felfegyverzése ellen és követelték, hogy kezdjenek tárgyalásokat a Szovjetunióval.

A Szövetkezeti Párt, az AEU[1], az USDAW[2] és sok más szakszervezeti konferencia fogadott el ilyen határozatokat és az egész mozgalomban olyan erős volt a nyomás, hogy a Labour Party végrehajtó bizottsága április 30-án kénytelen volt közzétenni egy nyilatkozatot, amelyben követelte, hogy hívjanak össze négyhatalmi értekezletet a német kérdésben, és „tartsanak Nyugat-Németországban újból választásokat, még mielőtt az Adenauer-kormány vállalná azt a kötelezettséget, hogy Németország résztvesz az európai védelmi közösségben".

Mindenki jól tudja, hogy miként vélekedik a nép. Eltökélte, hogy a nácik nem fognak újból menetelni és visszautasít minden olyan érvet, amellyel Churchill és az amerikaiak indokolni akarják a nácik felfegyverzését.

Igaz, azt a politikát, amelyet ma Churchill követ, a labourista kormány kezdeményezte, és ez a magyarázata

[1] Amalgamated Engineering Union. — *Szerk.*
[2] Union of Shop Distributive and Allied Workers. — *Szerk.*

annak, hogy Attlee a képviselőházban lényegében megtagadta a Labour Party végrehajtó bizottságának Németországra vonatkozó nyilatkozatát. Hatvan munkáspárti képviselőházi tag azonban javaslatot terjesztett be, amelyben állástfoglalt a Labour Party végrehajtó bizottságának nyilatkozata mellett. Nem kétséges, hogy mögöttük áll az egész munkásmozgalom, amely egyre inkább felismeri, hogy az a külpolitika, amelyet Attlee és egynéhány társa támogat, nem a munkásosztály érdekeit képviseli.

Ma már a munkásmozgalom igen széles rétegei megértik, hogy az a külpolitika, amelyet a labourista kormányok az amerikaiak nyomására folytattak, mind Korea, mindpedig Németország esetében helytelen volt, és hogy a Labour Party kizárólag ennek a politikának a teljes megváltoztatásával vethet véget az amerikai háborús terveknek.

Ezeket a terveket ma az angol, francia, nyugatnémet és más nyugateurópai kormányok beleegyezésével hajtják végre. Csakis ezen országok népeinek az akciója vethet egyszer és mindenkorra véget az összeesküvésnek, és kényszerítheti a kormányokra a Németországgal kapcsolatos egyedüli békepolitikát, az össznémet választások és az egységes Németország politikáját — egy olyan Németországét, amelyet nem kötnek katonai szövetségek, és amely nem engedi meg a náciknak, hogy újra felfegyverkezzenek és az országot újabb háborúba sodorják.

MIT TEHETÜNK?

A munkásosztály szervezeteinek és a különféle gyűléseknek sürgősen meg kell ostromolniuk a képviselőházi tagokat, követelve, hogy a képviselők szavazzanak a bonni és párizsi szerződések ratifikálása ellen, amelyek célja Nyugat-Németország felfegyverzése és Németország kettészakításának fenntartása.

A német szerződések ratifikálása ellen indított kampányt erősítené, ha a Labour Party kijelentené, hogy ha

ismét labourista kormány kerül hatalomra, az semmiféle ilyen szerződést nem fog elismerni.

Követelni kell, hogy sürgősen kezdjenek négyhatalmi tárgyalásokat a német kérdés rendezésére, s hogy ennek a rendezésnek az összn émet választások és az egységes Németország kormányának létrehozása legyen az alapja, továbbá az, hogy teljes demokratikus jogokat adnak a német népnek, és kivonják az országból a négy hatalom megszálló erőit.

Ebben a harcban, amely meg akarja akadályozni, hogy a nácik újból meneteljenek, az angol nép együtt harcol minden olyan ország dolgozóival, amelyet a nácik elpusztítottak. Együtt harcol a német dolgozókkal is, akiket — akár kommunisták, akár szocialisták — egyesít az a vágyuk, hogy felépítsék a békés, demokratikus Németországot, amely nem lesz játékszere sem a náciknak, sem az amerikai tábornokoknak, akik harmadik világháborút akarnak.

Az európai béke megőrzésének kulcsa egy békés és demokratikus, egységes és független Németország; egy kettéosztott Németország ellenben, melynek nyugati részében a nácik vezetésével újból feltámasztják a Wehrmachtot, harmadik világháborút jelent.

Ha a nép nyomása meg tudja akadályozni a bonni és a párizsi szerződések ratifikálását és ki tudja kényszeríteni, hogy négyhatalmi tárgyalások útján rendezzék a német kérdést, ez nemcsak Európában biztosítja a békét. Ez útját egyengetné egy szélesebbkörű megegyezésnek is a Szovjetunió, Anglia, Franciaország, az Egyesült Államok és a Népi Kína között, békeegyezményt hozna létre, ezzel végetvetne a jelenlegi fegyverkezési hajszának és minden velejáró gazdasági nehézségnek, s a világ valamennyi népe között ismét baráti és kereskedelmi kapcsolatokat létesítene.

E cél eléréséért érdemes harcolni; és az első lépést azzal tesszük meg felé, ha meggátoljuk a nácik felfegyverzését.

1952

ANGLIA ÚTJA A SZOCIALIZMUS FELÉ

(Az Angol Kommunista Párt XXII. Kongresszusán tartott beszámolóból)

Az angol munkásosztálynak az a történelmi küldetése, hogy megszüntesse a kapitalizmust és megvalósítsa Angliában a szocializmust. Ez az angol munkások előtt álló feladat egyre sürgősebbé válik, mivel a kapitalizmus jelenlegi imperialista szakaszában mind nagyobb és nagyobb nélkülözéssel sujtja a népet, és csak egy harmadik világháborúnak, s országunk pusztulásának perspektíváját tudja nyujtani.

Ezért pártunk „Anglia útja a szocializmus felé" címmel nyilvánosságra hozta programmját. Ez a programm tárta fel először világosan Anglia dolgozó népe előtt, hogy a jelenlegi helyzetet, népünk világnézetét és hagyományait véve alapul, milyen lépéseket kell tennie a hatalom megszerzése érdekében.

Programmunk részletes megvitatása külön napirendi pont. Itt csupán a legfőbb gondolatokat emelem ki ebből a fontos okiratból, amelyet testvérpártjaink az alkotó marxizmushoz való jelentős hozzájárulásnak tekintenek.

Az „Anglia útja a szocializmus felé" a jelenlegi helyzetből kiindulva a békeharcot helyezi előtérbe és rámutat arra, hogy

„Az angol nép jövője, felvirágzása és jóléte, valamint a szocializmus céljainak elérése Angliában elválaszthatatlanul összefügg azzal az egységes nemzetközi harccal, amelyet a világ valamennyi országának népe folytat a békéért, a szabadságért és a nemzeti függetlenségért"[1].

[1] Az Angol Kommunista Párt harci programmja Szikra 1951. (Nemzetkozi kérdések. 52. szám.) 16. old.

Az angol munkásosztály békeharcának központi feladata, hogy megszüntesse az Egyesült Államok uralmát Anglia gazdaságpolitikája, kereskedelmi orientációja, külpolitikája és katonai politikája fölött. Vagyis élesen szakítani kell azzal a politikával, amely kiszolgáltatja az országot az Egyesült Államoknak, azzal a politikával, amelyet a jobboldali labourista kormányok követtek, és a jelenlegi konzervatív kormány is követ.

Azért követték ezek a kormányok ezt a politikát, mert mindkét párt meg akarta tartani az angol imperializmus pozícióit, folytatni akarta a gyarmati és félgyarmati népek kizsákmányolását, s ezt a célt ma csak az Egyesült Államok segítségével lehet elérni.

Ezért saját országunk függetlensége elválaszthatatlan attól a feladattól, hogy végetvessünk „annak az abnormális viszonynak, amely jelenleg az angol nép és a birodalom népei között fennáll, s amely gyarmati háborúkban és megtorlásokban jut kifejezésre"[2], és az egyenjogúság alapján tartós barátságot teremtsünk ezekkel a népekkel.

A tartós barátság azt követeli, hogy „vonjunk ki minden fegyveres erőt a gyarmati és függő helyzetben levő országok területéről, és az e területek fölötti felségjogot ruházzuk az ott élő népek által szabadon választott kormányokra . . . Ez megteremti majd az alapját egy új, szoros, önkéntes és baráti szövetségnek"[3], ami elősegíti a kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok és együttműködés kialakulását és az amerikai imperialista agresszióval szembeni közös védekezést.

Rendkívül fontos új felfogás ez, amelyet első alkalommal szögeztek le ilyen világosan. E felfogás nemcsak azt ismeri el, hogy meg kell szüntetni a jelenlegi birodalom népei között minden olyan kapcsolatot, amely politikai, gazdasági és katonai leigázáson alapul, hanem azt is, hogy ugyanakkor tekintetbe kell venni a szóbanforgó

[2] Az Angol Kommunista Párt harci programmja. 20. old.
[3] Ugyanott, 21. old.

népek gazdasági szükségleteit és különösen azt a veszélyt, amely az amerikai imperialisták részéről minden elszigetelt országot fenyeget.

Programmunk azután leszögezi, hogy csak a szocializmus tudja véglegesen megoldani Anglia problémáit és biztosíthat Anglia népének jó életet, tartós békét és állandóan emelkedő életszínvonalat. A jobboldali labourista vezérek azonban nem akarják megszüntetni a kapitalizmust és gyakorlatilag az uralkodó osztályt támogatják, amely még mindig kezében tartja Angliában az igazi hatalmat.

Ezért a nép csak akkor haladhat előre a szocializmus felé, ha a munkásosztály vezetésével kiragadja a kapitalista kisebbség kezéből a hatalmat és szilárdan a maga kezébe veszi. Az a véleményünk, hogy ehhez az angliai viszonyok között nincs szükség szovjethatalomra és a parlament intézményének megszüntetésére. Nézetünk szerint a nép átalakíthatja a parlamentet a maga akaratát kifejező demokratikus eszközzé, és a kapitalista demokráciát átalakíthatja igazi népi demokráciává, amelynek segítségével egy népi kormány meg tudja törni a tőkés osztály gazdasági, politikai s a propaganda terén érvényesülő hatalmát és meg tudja teremteni a szocializmus feltételeit Angliában.

Ezt az átalakulást azonban csak egységes munkásosztály hajthatja végre, amely megszüntette a kapitalizmussal való együttműködést és a tőkéseknek való behódolást, s a dolgozó nép valamennyi rétegéből — irodai és szabadfoglalkozású dolgozókból, tanítókból, műszaki értelmiségiekből és tudósokból, dolgozó parasztokból, kiskereskedőkből és kisebb vállalkozókból — népi szövetséget hoz létre.

Ezt a mozgalmat csak a békéért, az Amerikával szembeni függetlenségért, a magasabb bérekért és juttatásokért, a társadalmi szolgáltatások megjavításáért vívott harcban lehet úgy kiépíteni, hogy a mozgalom ereje és

egysége lehetetlenné tegye, hogy a konzervatívok és a jobboldali munkásvezetők végrehajthassák politikájukat.

Világosan leszögezzük, hogy ennek a nagy népi szövetségnek, miután elnyerte a parlamenti többséget és népi kormányt alakított, minden erejét latba kell majd vetnie, hogy a nagytőkések ellenállásával szemben, akik minden rendelkezésükre álló eszközzel, még erőszak alkalmazásával is harcolni fognak kiváltságaik megtartásáért, biztosítsa az új parlamentben a fizikai és szellemi dolgozók által megállapított programm végrehajtását.

Az „Anglia útja a szocializmus felé" egy ilyen népi kormánynak a programmját körvonalazza. Gazdaságpolitikájának sarkköve a nagy konszernek szocialista államosítása, ellentétben a labourista kormány által végrehajtott kapitalista államosítással.

A programm hangsúlyozza, milyen nagy szerepe van a marxista elmélet szilárd alapján nyugvó Kommunista Pártnak az egységes munkásmozgalom és népi mozgalom kifejlesztésében, amelyen keresztül az „Anglia útja a szocializmus felé" című programmban kitűzött cél megvalósítható.

Elvtársak, mi ezt a programmot nem közvetlen, hanem hosszúlejáratú programmnak tekintjük. Ezen nem azt értjük, hogy valamiféle távoli elgondolásról van szó, amely talán húsz vagy ötven év mulva valósulhat meg, hanem azt, hogy ennek a programmnak a végrehajtásához előbb ki kell alakítani a munkásosztály és az egész dolgozó nép egységét, mivel kizárólag ez tudja megvalósítani a programmot. Az egység létrehozása nem valami távoli feladat, hanem a ma és a holnap feladata, amely mindenekelőtt a konzervatív kormány megdöntéséért vívott harcban valósul meg.

Hogy milyen gyorsan tudunk ezen túljutni, mikor válik a népi kormány létrehozása közvetlen jelszóvá, nem meghatározott számú hónap vagy év kérdése, hanem

teljes egészében annak a munkának az eredményétől függ, amelyet mi magunk végzünk a munkásmozgalom legjobb elemeivel együtt abban a harcban, amely jelenleg a népet érintő valamennyi kérdésben folyik.

1952

MEG KELL SZÜNTETNI A MALÁJFÖLDI HÁBORÚT!

A konzervatív kormány Malájfölddel kapcsolatos hivatalos propagandájában még mindig él az a régesrégi időkből származó mese, hogy mi „egy maroknyi bandita" ellen harcolunk. De ez ma már egyetlen komoly gondolkodású munkást sem téveszt meg. Még Churchill is beismeri, hogy a Malájföldön bevetett fegyveres haderő létszáma 102 000, a többezer fegyveres polgárőrön kívül. A Szuezi-csatornától keletre a legjelentősebb brit tengeri haderőt Malájföld partjai körül összpontosították.

A világ minden részéből küldtek haderőt Malájföld népei ellen. Százával jöttek a népi mozgalom elleni harcra külön kiképzett brit rendőrök a Csang Kaj-sek-féle sanghaji és a volt palesztinai rendőri alakulattól. Szárazföldi, tengeri és légiegységeket küldtek Angliából, Ausztráliából, Új-Zélandból, a Fidzsi-szigetekről, Nepalból és Afrikából. Ceylonból utászalakulatokat küldtek. Saravakból fejvadászokat, Borneóból iban nyomozókat és polgárőröket. Majdnem egy tucatnyi országból küldött haderőt vetettek be Malájföld népe ellen.

Az a körülmény, hogy egy olyan ország ellen, amelynek területe egyenlő Angliáéval, amelynek lakossága azonban jóval Nagy-Londoné mögött marad, ilyen nagyszámú fegyveres alakulatot sorakoztatnak fel, döntő bizonyítéka annak, hogy nem „egy maroknyi bandita elleni rendőri akcióról" van szó, amint azt az angol kormány állítja, hanem az egész malájföldi nép ellen folytatott háborúról.

Amikor a *Times* 1951 november 19-i számában

kijelenti, hogy „az úgynevezett szükségállapot valójában háború", ezzel valójában beismeri a kormány propagandájának hazug voltát.

Miért visel az angol kormány háborút Malájföld népe ellen? Mert Malájföldnek hatalmas természeti kincsei vannak, és az angol kézben levő ón- és gumivállalatok óriási profitot zsebeltek be a malájföldiek, a kínaiak és az indiaiak olcsó munkaerejéből. Ezért nem egyezik bele az angol kormány abba, hogy Malájföld népe maga kormányozza országát és ezért visel ellenük majdnem négy éve háborút.

EGY HÁBORÚ CSŐDJE

A Lincoln, Spitfire és Tempest típusú gépek szakadatlan légioffenzívát folytatnak Malájföld népe ellen. A napalmbombák és lángszórók kunyhókat s egész falvakat gyujtottak fel és égettek le a földig, gyámoltalan öregasszonyokat, ártatlan gyermekeket pusztítottak el. Az embereket farkaskutyák és daják fejvadászok üldözik. Páncélkocsik cirkálnak az utcákon, 25 fontos ágyúk dörögnek éjjel-nappal. A felfegyverzett ültetvényesek agyonlövik azokat a kaucsukültetvényeken dolgozó munkásokat, akik szervezkedni mernek magasabb munkabér kiharcolásáért. A nácik által elpusztított Lidice példájára egész falvakat tesznek Malájföldön a földdel egyenlővé — ilyen volt Jendaram és Tras Pahang; a falvak lakóit letartóztatják, javaikat elrabolják vagy elpusztítják, és az embereket koncentrációs táborokba zárják.

Csak nemrég történt, hogy egy aránylag kisebb hadművelet folyamán, amely mindössze néhány napig tartott, 250 000 font súlyú bombát dobtak le és 12 000 rakétát használtak fel.

Mintegy 500 000 parasztot, az egész lakosságnak majdnem egytizedét zárták koncentrációs táborokba. A Malájföldi Szövetségről szóló 1950. évi jelentés (amely

1951-ben jelent meg) beismeri, hogy 140 ilyen tábor létezik, és további 195 tábor felállítását tervezik. A szövetségi kormány az elmúlt évben összesen 2 156 tonna szögesdrótot rendelt.

Legalább 12 000 embert deportáltak, többezret letartóztattak, több mint 3 000 embert megöltek.

Három és fél évi elkeseredett harc, kegyetlen elnyomás és embermészárlások után a hősies malájföldi nép büszkén, az ellenséggel dacolva és veretlenül áll. A malájföldi nép, amely igazságos ügyért, hazájának felszabadításáért harcol, a három és fél évi harc után elszántabb és egységesebb, mint valaha.

Hősies ellenállásuk teljes kudarcba fullasztotta az imperialisták minden tervét. Ezt ma mindenki elismeri.

„Csúfosan meghiúsult Briggs tábornoknak az a terve, hogy Johore Bahrutól északra, a singapore-i szigettel szemben, «végigsöpri» a félszigetet, s katonáival, rendőri alakulataival körzetről körzetre űzi a gerillacsapatokat, majdpedig a megtisztított területen a polgári közigazgatás segítségével megszilárdítja a törvényes rendet. Briggs háta mögött a gerillacsapatok csakhamar újból tevékenykedni kezdtek és magának Johore Bahru városnak külső övezete is gyakran szerepel a gerillatámadásokról szóló hivatalos nyilatkozatokban." (*Daily Mail*, 1951 november 21.)

A *Times* 1951 november 13-i vezércikkében ezt írja:

„Emberéletben a veszteség jelentős; pénzben milliókról van szó... Több hozzáértő és leleményes ember igyekezett már megoldani ezt a problémát, de egyetlen újabb hír sem nyújt több reményt a jövőre vonatkozóan."

A tory párt nem talált megoldást erre a válságos helyzetre. Politikája kizárólag abban merül ki, hogy fokozza ezt a szörnyű, végzetes háborút és továbbviszi azt a politikát, amelyet örök szégyenére a labourista kormány kezdeményezett.

A TORYK VÉDIK A GUMI ÉS AZ ÓN KIAKNÁZÁSÁBÓL SZÁRMAZÓ PROFITOT

Churchill, azzal, hogy nem volt hajlandó a képviselőházban Malájföld függetlensége mellett állástfoglalni, leleplezte, hogy őmaga és pártja, a Konzervatív Párt egyaránt ellensége Malájföld függetlenségének. A nagy angol gumi- és ónérdekeltségek hetek óta követelik, hogy indítsanak könyörtelen akciót Malájföld népe ellen. Amikor Lyttelton, aki azelőtt maga is a nagy ónérdekeltségek egyik közvetlen képviselője volt, nyomatékosan kijelenti, hogy a nyers „katonai és rendőri akció az első", ezzel leleplezi, hogy a konzervatívpárti kormány a gumin és ónon nyerészkedő érdekeltségek védelmezője. A hat pontból álló úgynevezett Lyttelton-terv kizárólag azt tartalmazza, hogy hogyan kell fokozni Malájföldön a torypárti nyerészkedők érdekében a katonai és a rendőri elnyomást. Nem csoda, hogy a *Times* ezt mondja:

„A szokásos gyarmati gyanakvással együtt egyre erősebb az a meggyőződés — amit a gumitermelők kijelentései csak még jobban alátámasztanak —, hogy Malájföldet elsősorban olyan tőkebefektetési területnek tekintik, amelynek zavartalan birtoklását akarják biztosítani az angol tőke számára." (1951 november 30.)

A lap kuala lumpuri külön tudósítója szintén beismeri:

„Az angol kormány nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy a Konzervatív Pártot itt olyan reakciós testületnek tekintik, amely át van itatva a XIX. századbeli gyarmatosítók eszméivel." (1951 december 5.)

És ezért a Konzervatív Pártért s az általa képviselt élősdi nyerészkedőkért küldik az angol fiúkat az őserdőbe meghalni. Ha a Malájföldre vonatkozó Churchill—Lyttelton-terveket elfogadják, a harc lankadatlanul tovább fog folyni, az elnyomás fokozódni fog, további emberéletveszteséggel kell számolni az angolok és a maláj-

földiek oldalán egyaránt — és egyre nagyobb költségeket hárít ránk a háború.

Malájföldön annyira válságossá vált a helyzet, hogy ennek a konzervatív politikának egyedüli következménye még több vérontás. Ezt tulajdonképpen maga Lyttelton is beismerte, amikor kijelentette, hogy még az ő hat pontból álló tervének végrehajtása esetén is „hosszú lesz a győzelemhez vezető út".

KINEK A HÁBORÚJA EZ?

Ez a malájföldi háború nem a demokráciáért, és nem a malájföldi vagy az angol nép érdekeiért folyik. Ez a háború, amint azt a kapitalista *Sunday Pictorial* beismeri, „szennyes háború" — szennyes nemcsak a nőkkel, öregekkel és gyermekekkel szemben elkövetett kegyetlenkedések miatt, hanem jellegénél és célkitűzéseinél fogva is alapvetően az.

Az angol gumikirályok fantasztikus profitot szivattyúztak ki az elmúlt évben a robotoló malájföldi munkások izzadságából, és ennek a profitnak a biztosítása céljából követelték a háború könyörtelen folytatását. Itt van például az, amit a Bekoh Consolidated Rubber Estates Ltd. elnöke mondott, amikor jelentette, hogy a tiszta nyereség az előző évihez képest 500 százalékkal növekedett: „Erős, megbízható és teljesen felfegyverzett rendőri és katonai erővel kell rendelkeznünk . . . és ezt a most ímmel-ámmal folytatott kampányt igazi, könyörtelen támadássá kell változtatnunk." *(The Times*, 1951 november 27.)

Nézzük meg néhány malájföldi társaságnak az elmúlt hetekben nyilvánosságra került üzleti eredményeit. A Merlimau Pegoh Ltd. profitja 1949—50-ben 85 812 font sterling, 1950—51-ben 538 003 font sterling volt, tehát több mint hatszorosára emelkedett. Mi sem mutatja jobban, mennyire védi a konzervatív kormány e társaságok

érdekeit, mint az, amit a Merlimau Pegoh elnöke mondott a részvényeseknek: „A zárszámadás időpontja óta a *kormányban bekövetkezett bizonyos változások lehetővé tették*, hogy az igazgatóság átmeneti osztalékként kifizesse azt a 20 százalékot, amit mint átvitelezett egyenleget visszatartottak." *(Financial Times*, 1951 november 29.) Annak a csoportnak a profitja, amelyhez ez a társaság tartozik, ugyanebben az időszakban 167 758 font sterlingről 928 808 font sterlingre emelkedett. A Strathisla (Perak) Rubber Estates 40 százalék osztalékot fizetett, és beszámolója szerint 40 év leforgása alatt most érte el a legjobb üzleti eredményt. A Southern Malayan Company 1 212 000 font sterling profitot jelentett, az előző évinek több mint kétszeresét.

A kormány azt állítja, hogy a malájföldi nép érdekeit akarja megvédeni, de Lyttelton körútja folyamán az egyik megvitatott probléma az volt, hogy az ültetvényesek és a bányaigazgatók részére „megfelelő fegyvereket, például amerikai karabélyokat kell beszerezni". *(The Times*, 1951 december 12.) Igen, a kaucsukültetvények és az ónbányák igazgatói és tulajdonosai számára mindig van fegyver, ha kérnek, a malájföldi munkásokat és parasztokat pedig börtönbüntetéssel, letartóztatással, kínzással és halállal sujtja a kormány.

A NEMZETI FÜGGETLENSÉGÉRT FOLYIK EZ A HÁBORÚ

A háború jellege nemcsak azokból a célkitűzésekből tűnik ki, amelyek érdekében az angol Konzervatív Párt ezt a háborút folytatja. E háború jellegét még élesebben feltárja a malájföldi nép ellenállásának nemzeti jellege.

Noha általában azt mondják, hogy „csupán az idegen kínaiak" csinálják a zavart, a *Times* egyik legutóbbi jelentése (1951 december 27.) leírja, hogy az egyik ütközet-

ben a húsz gerillacsoportból álló alakulat mind a négy malájföldi nemzeti csoport tagjaiból — kínaiakból, indiaiakból, malájokból és szakaiokból (őslakók) — állt. Ez az alakulat nem volt egy különösképpen összeválogatott vagy különös összetételű csoport, hanem az egész nemzeti felszabadító mozgalom keresztmetszetét mutatta.

Azt, hogy milyen odaadással és hűséggel segíti Malájföld népe hősi felszabadító hadseregét, mutatják a katonai és rendőri hatóságok állandó panaszai arról, hogy nem tudják együttműködésre bírni a polgári lakosságot. Sir Harold Briggs ezt valójában be is ismerte akkor, amikor azt mondta: „Az ellenség soraiban a legnagyobb erőt a polgári lakosság körében alakult kommunista sejtek jelentik." (*The Times*, 1951 november 28.) Malájföld Kommunista Pártja a malájföldi nép érdekeit képviseli, és a nép kívánságát hajtja végre azzal, hogy minden lehetőt megtesz a nép felszabadító harcának szervezése és vezetése érdekében. A malájföldiek még akkor is, amikor összefogják és szögesdrót mögé helyezik őket, sikeresen legyőznek minden akadályt és hihetetlen bátorsággal, kezdeményezéssel és ügyességgel továbbra is együttműködnek felszabadító hadseregükkel a közös ügy érdekében. Gyakori eset, hogy olyan parasztokat, akiket szülőfalujukból erőszakkal áttelepítettek és fogvatartottak, később újból áttelepítenek, mivel a rendőri felügyelet ellenére továbbra is támogatják a felszabadító hadsereget.

A Reuter november 12-i kuala lumpuri tudósítása megírja, hogy áttelepítették a lakosságot a Dél-Szelangorban levő Bukit Csanggang nevű faluból, ahová előzőleg költöztették át őket. A kormány közlése szerint azért került sor erre, mert a falu lakói állandó segítséget nyujtanak az őserdőben harcoló gerillacsapatoknak. A jelentés azzal fejeződik be, hogy „a rendőrség és a katonaság ma korán reggel körülzárta ezt a területet és az ezernyi külföldi kínai telepesnek megparancsolták, hogy vegyék holmijukat és telepedjenek le a harminc mérföldnyire levő Pandan Marannál, ahol jobban meg tudják őket

védeni" (a „védelem" természetesen az amerikai gengszterek egyik régi szélhámossága).

Nem egészen tizennégy nappal később azokat a falusi lakókat, akiket ez év elején áttelepítettek és egy délszelangori táborban helyeztek el, átköltöztették a Port Swettenham közelében levő pandarami táborba. A kormány közleménye ismét leszögezi, hogy ezek a telepesek a rendőri felügyelet ellenére együttműködtek a gerillacsapatokkal, és azon kesereg, hogy „sokkal nagyobb rendőri készültségre lenne szükség, mint amekkorát a község nagysága indokolttá tesz", hacsak nem költöztetik a falu lakóit egy másik táborba.

Tulajdonképpen nem kellene meglepődnünk azon, hogy a malájföldi szabadságharcosok ilyen bátorságról tesznek tanúságot. Ez a nép 1945-ig állandóan nyugtalanította a japánokat és harcolt ellenük, és végül 1945 augusztusában, egy hónappal az angol megszálló csapatok megérkezése előtt, az egész félszigetet felszabadította. Amikor az angolok 1942-ben magukra hagyták őket, továbbfolytatták a harcot a japánok ellen. Erről a következőket írta a *Daily Express* 1942 január 15-i száma:

„Ime Malájföld nagy tragédiája . . . Malájföldön lehetett volna bennszülöttekből álló véderőnk . . . De egy csomó whisky-t vedelő ültetvényes és néhány ma itt, holnap ott felbukkanó katonatiszt megfeledkezett a lakosságnak erről a részéről. A rádióállomással és az áruházakkal együtt kiszolgáltatták a népet a japánoknak . . "

Ugyenezeket a malájföldieket tüntették ki bátorságukért, róluk beszélt olyan elismeréssel Lord Louis Mountbatten, amikor mellükre kitűzte az érdemrendeket, őket éljenezte meg London népe, amikor a győzelmi menetben végigvonultak a Mall fasoron. És sohasem szabad elfelejtenünk, hogy a háború nehéz éveiben, amikor rettenetes nélkülözések, szenvedések és életük árán harcoltak azért, hogy kiűzzék a japán megszálló csapatokat, az önkormányzat ígéretével kecsegtették őket, és

ezt az ígéretet a munkáspárti kormány 1945 októberében megismételte. A Labour kormánynak erre az ígéretére tette le a malájföldi nép japánok ellen küzdő hadserege a háború végén a fegyvert. 1945-től 1948-ig Malájföld népe békés eszközökkel igyekezett elnyerni függetlenségét. De már maga a mozgalom ereje félelemmel töltötte el a gumi- és ónkirályok szívét, ők pedig 1948-ban rá tudták venni a kormányt arra, hogy katonai erőt vegyen igénybe, s azzal törje le a nép mozgalmát.

„MINDÖSSZE ÖTEZER EMBERRŐL VAN SZÓ"

Nézzük csak, hány emberre sujtott le közvetlenül a kormány. Félmillió ember meghatározott vád és bírósági eljárás nélkül táborokban sínylődik; ezreket tartóztattak le és deportáltak; sokszáz embert megöltek; ez Malájföld lakosságának összesen egytizede. És a kormány még panaszkodik, hogy nem kap támogatást a néptől; ugyanakkor pedig kijelenti, hogy még több katonai felszerelést küldenek majd Malájföldre, még kegyetlenebb rendszabályokat léptetnek életbe a néppel szemben.

És mindez — amint ők mondják — „egy maroknyi bandita ellen" irányul! Bizonyára akkora és olyan kemény marokról van szó, amilyet a történelem eddig még nem ismert. Amikor a kormány 1948-ban megindította háborúját a malájföldi munkások és parasztok ellen, kijelentette, hogy legfeljebb 5 000 ember ellen irányuló rendőri akcióról van szó.

Mi sem mutatja világosabban a malájföldi nép harcának nemzeti jellegét és az angol kormány elszigeteltségét, azt, hogy a kormány semmi támogatást nem kap a malájföldiektől, mint azok a rendkívüli biztonsági intézkedések, amelyeket Lyttelton legutóbbi útja alkalmával hoztak. A *Times* tudósítója megállapítja: „Sohasem volt 1 000 katonánál és rendőrnél kevesebb készenlétben, amikor pedig Penangot látogatta meg, körülbelül 2 000-et vontak be közvetlenül. Kuala Lumpur területén kívül Mr.

Lyttelton kénytelen volt zárt páncélkocsiban utazni, és az egyik megfigyelő megjegyezte, hogy utazása nagyon hasonlított ahhoz, ahogyan a náci vezetők közlekedtek a megszállt Európában." *(The Times*, 1951 december 9.)

EGY NYOMORSUJTOTTA RENDŐRÁLLAM

Azok az angol fiúk, akiket elküldenek Malájföldre, sokezer mérföldnyire hazájuktól, nem Angliát védik, és nem a demokráciát őrzik. Azért vannak ott, hogy azt a korrupt gyarmati rendszert védjék, amelyben a gyermekek kétharmada nem részesül oktatásban, amelyben betiltják a munkások szakszervezeteit és a reálbér a háború előttinek egyharmada, pedig a dolgozók már akkor is az éhínséggel küzdöttek. Hiába hirdeti a hivatalos propaganda, hogy Malájföld a legvirágzóbb angol gyarmat — a malájföldi nép borzalmas viszonyok között él. A Gyarmatügyi Hivatal „Távolkeleti angol gyarmatok 1945—1949-ben" című beszámolója megállapítja, hogy a rossz táplálkozás és a túlzsúfolt lakások miatt ma „gyilkosabb" járvány Malájföldön a tuberkulózis, mint a malária. Hogyha elolvassuk a vidék és az olyan nagyvárosok, mint Singapore lakásviszonyairól szóló leírásokat, megértjük, miért olyan általános a tuberkulózis. A jelentés kimutatja, hogy Singapore egyes részeiben a lakosság sűrűsége akkora, hogy körülbelül 1 500 ember jut egy holdnyi területre, és egy helyszíni vizsgálat alapján megállapították, hogy „a lakosság 15 százaléka «térközökben» (vagyis átjárókban, emeletes ágyakban, lépcsők alatti vagy fölötti polcokon stb.) lakik, 21 százaléka «rendkívül túlzsúfolt» és 28 százaléka «túlzsúfolt» helyen — ami összesen a lakosság 64 százalékát teszi". A jelentés hozzáfűzi, hogy idegen telepesek „viskókban, rozoga kunyhókban és rozsdás hullámlemezből készült tákolmányokban laknak ... egészségügyi berendezések és víz nélkül, olyan lakóhelyeken, amelyek a legelemibb egészségügyi követelményeknek sem felelnek meg".

Még a hiányos hivatalos adatok szerint is, amelyek pedig nem foglalkoznak a vidéki területekkel, 1949-től 1950-ig a csecsemőhalandóság 81 ezrelékről 102 ezrelékre emelkedett. A gyermekegészségügy szakértője megállapítja: „A Malájföldön előforduló leggyakoribb gyermekbetegségek a rossz táplálkozás, a féregbántalmak és a tuberkulózis következményei." (Idézi a Malájföldi Szövetség 1950. évi jelentése.)

A gumi- és óntársaságok az éhbérek révén és a malájföldi nép szörnyű életkörülményei árán szerzik óriási profitjukat. Ennek a Konzervatív Párt számára paradicsomi állapotnak a fenntartására indították meg Malájföld népe ellen a háborút és ezért kényszerítettek rájuk egy könyörtelen rendőrállamot. A rendkívüli intézkedések olyan szigorúak, hogy a kormány nem is tartotta fontosnak, hogy hivatalosan kihirdesse az ostromállapotot.

EZ A HÁBORÚ NEM SZOLGÁLJA ANGLIA ÉRDEKEIT

A torypártiak ezért a gyalázatos rendőrállamért akarnak még több angol életet feláldozni. Máris többszáz angol fiú pusztult el Malájföldön. Legfőbb ideje, hogy az angol nép végetvessen ennek a kegyetlen és szörnyű háborúnak. Az angol nép egyetlen penny-t sem nyerhet ezen a háborún. A konzervatívpárti gumi- és ónnyerészkedők rengeteget nyerhetnek, de az angol nép számára egyedüli osztalékként halál, több adó, csökkentett szociális juttatások, alacsonyabb bérek és rosszabb munkafeltételek jutnak.

Valahányszor az angol kormány újabb lépést tesz a malájföldi háború fokozására, ezzel mindig együttjár valamilyen újabb támadás az angol nép életkörülményei ellen.

Churchill már beismerte, hogy az angol kormány évi 50 millió font sterlinget költ a malájföldi háborúra azon a 20—30 millió font sterlingen kívül, amit maga a malájföldi kormány költ erre a célra. Ehhez most újabb

terhek járulnak. Nem volt véletlen, hogy Lyttelton malájföldi útjával és a háború fokozását követelő hat pontból álló tervének bejelentésével egyidejűleg utasították vissza a munkáltatók a dokkmunkások, a bányászok és más angol munkások követeléseit; nem véletlen, hogy ugyanakkor utasították vissza a tűzoltóknak azt a követelését, hogy fizetésüket emeljék fel a rendőrök fizetésének színvonalára s végül, hogy a kormány ugyanakkor jelentette be a közoktatási költségvetés 15 millió font sterlinggel való csökkentését, a fejadagok további leszállítását és az árak emelkedését.

Mentől tovább tart a háború, annál jobban elmérgesedik a helyzet, és az angol népnek annál nagyobb áldozatokat kell hoznia. Egyre több tizennyolcéves fiút fognak besorozni. Mind nagyobb anyagi terheket fognak ránk hárítani.

És mindez egy olyan háborúnak az érdekében történik, amely nemcsak hogy igazságtalan, erkölcstelen és ellentétben áll az angol nép érdekeivel, hanem azonkívül még minden tekintetben kilátástalan háború is. A kínai nép történelmi győzelmének, a soknemzetiségű Szovjetállam hatalmas fejlődésének hatására az egész gyarmatvilág népei, elnyomóikkal szemben táplált olthatatlan gyűlöletükben felkelnek, el vannak rá szánva, hogy felszabadítják országukat az imperialista uralom alól és természeti kincseik kiaknázását saját fejlődésük szolgálatába állítják. Malájföld, Egyiptom, Irán és a gyarmatvilág többi országának népe szabad akar lenni. A gyarmati népek alkotják a kapitalista világ lakosságának túlnyomó többségét. E népek öntudatuk fejlődése során eljutottak a gyarmatellenesség és az imperialistaellenesség olyan fokára, amely az emberek százmillióit készteti a függetlenségért folytatott harcra. Semmi sem tudja feltartóztatni ezt a nemzeti felszabadulásért folytatott történelmi jelentőségű harcot. A hős Korea példája azt mutatja, hogy bármilyen erőket vet is be ellene a külföldi imperializmus, semmiféle földi hatalom sem tud legyőzni egy olyan

nemzetet, amely szabadon akar élni. Ennek a felszabadulásért vívott világküzdelemnek során az angol kézben levő gyarmatokon folyó harcok legkiemelkedőbb pontja eddig a malájföldi háború. Amikor Churchill és Lyttelton a malájföldi háborús erőfeszítések fokozását követelik, valójában azt kívánják, hogy az angol nép egyre szégyenletesebb módon bonyolódjon bele egy hiábavaló küzdelembe egy olyan nép letöréséért, amely mindössze ugyanolyan jogokat kér, mint amilyeneket az angol nép is igényel a maga számára.

A KÖZÖS HARC

A malájföldi nép függetlenségének ügye egyaránt szolgálja az angol és a malájföldi nép érdekeit. A malájföldi nép nem az angol nép ellen harcol, hanem ellenkezőleg, a nagytőkések ellen, akik az angol munkásosztálynak és az angol népnek is ellenségei. A Malájföldről származó hatalmas profit nem az angol nép zsebébe vándorol, hanem az angol uralkodó osztály hatalmát erősíti az angol néppel szemben. A Malájföld függetlenségének kivívásáért és a háború befejezéséért folyó küzdelem szerves része annak a harcnak, amelyet Anglia maga is folytat a békéért és a jólétért.

Ha abbahagynák a vérontást, baráti és szoros kereskedelmi kapcsolatokat lehetne létesíteni a malájföldi néppel, mindkét nép kölcsönös érdekében. Ennek azonban azon a felismerésen kell alapulnia, hogy a malájföldi népnek ugyanúgy megvan a joga ahhoz, hogy saját országát a maga választotta módon kormányozza, mint nekünk.

Szüntessék be a malájföldi háborút! Vonják vissza az angol csapatokat! Malájföld népe kormányozza a maga országát!

Ezek a jelszavak hangozzanak fel mindenütt Angliában. A gyárak, a bányák és a dokkok, a szakszervezetek, a labourista és szövetkezeti szervezetek, békebizottságok és

más demokratikus szervek árasszák el a kormányt a malájföldi háború ellen hozott tiltakozó határozataikkal.

Az angol népnek régi és dicső hagyományai vannak arról, hogy hogyan lehet harcolni az igazságtalan háborúk ellen. Keir Hardie és mások hevesen ellenezték a búr háborút. Connolly, MacLean és Gallacher vezették az első világháború elleni harcot. 1920-ban az egész angol munkásmozgalom egyesült ereje lökte félre Churchillnek a fiatal Szovjetunió ellen felemelt kezét. 1926-ban országszerte elterjedt az „El a kezekkel Kínától"-mozgalom. 1927-ben pedig a Szakszervezeti Kongresszus erélyes határozatot hozott, amelyben élesen elítélte a gyarmati rendszert, és függetlenséget követelt valamennyi gyarmati nép számára. Még később „Segítsd meg Spanyolországot" jelszóval a Brit-szigeteken mindenütt hatalmas mozgalom alakult ki.

Az angol munkásmozgalomnak, amely ezekre a nagy hagyományokra támaszkodik, megvan az ereje ahhoz, hogy megszüntesse ezt a szörnyű malájföldi háborút. Használjuk ezt az erőt arra, hogy békét teremtsünk Malájföldön és hogy szabaddá tegyük az utat az angol és a malájföldi nép új baráti kapcsolatainak megteremtéséhez, ami mindkét nép javát fogja szolgálni.

1952

Most, hogy megint átlépjük egy új év küszöbét, az egyszerű férfiak és nők Angliában mindenfelé felteszik a kérdést: „Vajjon mit fog hozni?"

Amikor a harangzúgás jelezte az óesztendő végét és az újév beköszöntését, a gyárakban, a bányákban, a hajógyárakban, a műhelyekben, a hivatalokban és otthonokban dolgozó férfiak és nők azt kérdezték, hogy vajjon az 1953-as esztendő valóban valami újat fog-e hozni, vagypedig minden régi probléma: a háború és a magas árak, a lakáshiány és a munkanélküliség kérdése még jobban súlyosbodik-e.

AZ 1952-ES ESZTENDŐ MÉRLEGE

Hogy mennyire indokoltak ezek a kérdések, azt akkor látjuk, ha egészen röviden áttekintjük, mit hozott az 1952-es év, és megnézzük a jelenlegi helyzetet.

Az árak szakadatlanul emelkedtek. Úgyszólván egyetlen hét sem telt el anélkül, hogy valamely szükségleti cikknek vagy kisebb luxuscikknek az ára ne emelkedett volna.

Ugyanakkor azonban a munkáltatók olyan profitokat vágtak zsebre, mint még soha; a munkások szerény bérköveteléseit arcátlanul visszautasították, és vagy egyáltalában semmit sem adtak nekik, vagy csak felháborítóan

jelentéktelen összegeket, melyek semmiképpen sem álltak arányban jogos követeléseikkel és a létfenntartási költségek emelkedésével.

A MUNKANÉLKÜLISÉG FOKOZÓDÁSA

Ez a politika, amelyet Angliában és a világ többi tőkés országában egyaránt alkalmaztak, azzal a következménnyel járt, hogy mind a hazai piac, mind az exportpiac mind jobban összeszűkül, egyre nehezebbé válik az angol ipar termékeinek eladása, nem azért, mintha az embereknek nem lenne szükségük ezekre a cikkekre, hanem azért, mert nem tudják megvásárolni őket. Más tőkés országok népe nem tudja megvásárolni azokat a cikkeket, amelyeket mi exportálni akarunk, az Egyesült Államok pedig ugyanakkor megfosztja Angliát attól a jogától, hogy áruit a szocialista világ népeinek exportálja, amelyek pedig meg akarnák venni őket.

Ezért nőtt 1952-ben a munkanélküliség, különösen a ruházati iparban, a textiliparban és más fogyasztási cikkeket gyártó iparágakban. A lakáshiány fokozódik, és félő, hogy a lakbérek emelkedni fognak.

ERŐSZAK, ELNYOMÁS, HÁBORÚK

Miközben az országon belül így alakultak a dolgok, a tory kormány külpolitikája egyre veszélyesebb és súlyosabb helyzetbe sodor bennünket.

A szerencsétlen és kegyetlen koreai háború folytatódik, tizenkilenc- és húszéves angol fiúk pusztulnak el és sebesülnek meg annak a véres és szégyenletes erőfeszítésnek következtében, amellyel meg akarják akadályozni, hogy a koreai népnek olyan demokratikus jogai legyenek, mint amilyeneket mi követelünk magunknak. Azonkívül fennáll az az állandó veszély, hogy az Egyesült

Államok gátlást nem ismerő, kalandor elemei kiszélesítik a háborút egy Kína ellen irányuló általános támadássá.

Malájföldön a brit imperialisták több mint négyévi küzdelem után távolabb vannak attól, hogy leigázzák Malájföld népét, mint a háború kezdetén. Malájföld népe megmutatta, hogy a végső győzelemig szakadatlanul harcolni fog szabadságáért és függetlenségéért.

Az erőszaknak és az elnyomásnak ez a politikája, amelyet Ázsia és Afrika népeivel szemben alkalmaznak, arra vezet, hogy az emberiség többsége elkeseredetten és ellenségesen fordul el Angliától, pedig országunknak soha nem volt nagyobb szüksége barátokra és szövetségesekre, mint éppen most.

A NÁCIK FELFEGYVERZÉSE

Európai politikájuk is olyan, hogy — ha tovább is így folytatják — az csak katasztrofális lehet népünk számára. Nem egészen nyolc évvel a második világháború befejezése után azt javasolják, hogy újra fel kell támasztani a náci hadsereget, légihaderőt és tengeri flottát, melynek legyőzéséért oly sok angol fiú áldozta fel életét. A náci háborús bűnösöket kiengedik a fegyházból, hogy tábornoki és tiszti állásokat tölthessenek be ebben az új nyugatnémet haderőben. Kruppnak 30 millió font sterlinget adnak, hogy működésbe tudja hozni hadiüzemeit és pénzelje a nácikat. Ugyanakkor azok az angol fiúk, akiket kimondhatatlanul megkínoztak a japán fogolytáborokban, 15 font sterlingnyi „fejedelmi" összeget kapnak teljes kárpótlásképpen. Churchill rávette a konzervatívpárti parlamentet, hogy ratifikálja a bonni háborús szerződéseket, amelyeket — e sorok írásakor — még a francia, olasz és a bonni parlament sem ratifikált.

Az amerikai parancsra ránk kényszerített fegyverkezési programm tönkreteszi gazdaságunkat, a Szovjet-

unióval, Kínával, Lengyelországgal, Csehszlovákiával, Magyarországgal, Romániával, Bulgáriával és a Német Demokratikus Köztársasággal való kereskedelmet eltiltó amerikai rendelkezés pedig megakadályoz bennünket abban, hogy a legelőnyösebben adhassuk el nehézipari termékeinket, és élelmiszert, nyersanyagot, épületfát kapjunk érte cserébe, amivel ezek az országok el tudnának látni bennünket.

MEG KELL SZABADULNI A KONZERVATÍVPÁRTI KORMÁNYTÓL

Mindez kétséget kizáróan azt bizonyítja, hogy minden békeszerető embernek, minden hazafinak, a szakszervezetek minden tagjának, minden szövetkezeti tagnak, a Labour Party minden egyes tagjának kötelessége minden tőle telhetőt megtenni azért, hogy a lehető leggyorsabban megszabaduljunk a konzervatív kormánytól.

Ha a torykat meghagyjuk a kormányban, akkor ez azt jelenti, hogy fokozódni fognak a dolgozó nép ellen irányuló támadások, egyre jobban kiszolgáltatják az országot az amerikai milliomosoknak, fokozódik a gyarmati népek ellen alkalmazott erőszak és gyorsabb léptekkel haladnak a harmadik világháború kirobbantása felé.

De mindebből semminek sem kell okvetlenül bekövetkeznie.

Az angol munkásmozgalomnak minden lehetősége megvan egy olyan hatalmas, egységes tömegkampány kifejlesztésére, amely lehetetlenné tudja tenni, hogy a konzervatív kormány továbbra is hatalmon maradjon.

A legcsekélyebb ok sincs arra a defetizmusra, amelyet bizonyos jobboldali munkásvezérek szakadatlanul terjesztenek, amikor azt hangoztatják, hogy „semmit sem lehet tenni annak érdekében, hogy megszabaduljunk a toryktól: a következő négy évben mindenképpen ők lesznek uralmon".

AZ ELSŐ LÉPÉSEK EGY ÚJ POLITIKA FELÉ

Ma már a Labour Party egyszerű tagsága és támogatói egyre szélesebb körben ismerik fel, hogy a mostani időszakban az angol munkásmozgalom legégetőbb problémája ennek az új politikának és mindazon munkások akcióegységének kérdése, akik meg akarják dönteni a Konzervatív Párt uralmát, és meg akarják változtatni a Labour Party politikáját és vezetőségét.

Ez már a Labour Party morecambe-i konferenciája előtt is és ezen a konferencián is világosan kitűnt.

Még sohasem került a Labour Party egyetlen konferenciájának napirendjére sem ilyen sok kritikai határozat, és egyetlen konferenciáján sem nyilvánult még meg az egyszerű tagságnak ilyen méretű lázadása a platformban előterjesztett politika ellen.

Így a morecambe-i konferencia a jobboldali vezetők tiltakozása és reakciós politikája ellenére az alábbi követeléseket tartalmazó határozatok elfogadását kényszerítette ki:

Ötéves tervet kell készíteni, amely további nacionalizálásokon alapul. Az újból nacionalizált iparágakban nem szabad további kárpótlást fizetni, az újonnan nacionalizált iparágakban pedig olyan kárpótlást kell fizetni, amely méltányos és figyelembeveszi „a fogyasztók és a munkások érdekeit".

Elő kell mozdítani és ki kell terjeszteni a Kelet és Nyugat közötti kereskedelmi kapcsolatokat.

Ellenállást kell kifejteni az ellen, hogy angol haderő felhasználásával területi változtatásokat erőszakoljanak ki Kelet-Európában vagy másutt.

Valahányszor az elnyomott népek felkelését a Szovjetunió által sugalmazott összeesküvésnek bélyegzik, tiltakozni kell ez ellen.

Tiltakozni kell az ellen, hogy sokmillió font sterling kárpótlást fizetnek Kruppnak.

Maga a végrehajtó bizottság kénytelen volt nyilatkozatá-

ban tiltakozni a Nyugat-Németország újrafelfegyverzését szolgáló bonni szerződések aláírása ellen, és a Népi Kínának az Egyesült Nemzetek Szervezetébe való felvételét követelni.

Igen sokan szavaztak azokra a határozatokra is, amelyek követelték a fegyverkezési programm csökkentését, a tory kormány elleni harc fokozását és a szakszervezeti mozgalom támogatását olyan esetekben, amikor a szakszervezet valamilyen gazdasági akció révén kénytelen megvédeni tagjait.

De még az elfogadott határozatok is fontos fejlődést mutattak — ezek voltak az első lépések egy olyan új politika kikovácsolása felé, amely a Labour Party-t újból uralomra juttathatja és hozzájárulhat a világbéke megőrzéséhez.

Óriási politikai jelentősége volt annak, hogy Morrisont és dr. Daltont megfosztották a Labour Party végrehajtóbizottsági tagságától, és hogy a választókerületek Labour Party szervezeteit képviselő küldöttek valóban demokratikus szavazás útján beválasztották a végrehajtó bizottságba Aneurin Bevant, Ian Mikardót, Richard Crossmant, Tom Driberget, Harold Wilsont és Barbara Castle-t. A Labour Party egyszerű tagsága ugyanis ezekben látja azokat a vezetőket, akik kifejezik a tagság tömegének azt a kívánságát, hogy harcolni kell a toryk ellen és meg kell változtatni a Labour Party mai reakciós politikáját és jobboldali vezetőségét.

Ami azonban a Labour Party morecambe-i konferenciája óta történt, az a legnagyobb gondot kell hogy okozza a Labour Party minden igaz és őszinte tagjának.

A BOMLASZTÓ ELEMEK MUNKÁHOZ LÁTNAK

Még alig ért véget a morecambe-i konferencia, Gaitskell máris kígyót-békát kiabált a Labour Party kerületi szervezeteire és egy mocskos támadás során minden tevékenységüket „kommunista beszivárgásnak" tulajdonította. A *Daily Herald* ezt a bomlasztó tevékenységet egy cikk-

sorozatban folytatta, amelyben felelevenítette a toryknak és általában a tőkéseknek a Kommunista Párt ellen irányuló minden hazugságát és rágalmát. Csakhamar Attlee is akcióba lépett: támadást intézett Bevan és támogatói ellen.

Ezután erőszakot alkalmaztak a Bevan-csoporttal szemben, és úgy változtatták meg a Labour Party képviselőjelöltjeit kijelölő választásokra vonatkozó rendszabályokat, hogy ezáltal megakadályozzák Bevan híveinek megválasztását.

Mit jelent mindez?

Azt jelenti, hogy a Labour Party jobboldali vezetői előre megfontoltan és szándékosan megkísérlik, hogy lekicsinyeljék és semmibe vegyék a Labour Party morecambe-i konferenciájának határozatait. Mindennek az a célja, hogy megpróbálják megfélemlíteni a baloldalt, és viszályok szításával, bomlasztással megakadályozzák egy valóban a munkásosztály érdekeit képviselő politika kibontakozását és a munkásmozgalom egységének megvalósulását, hogy fenntartsák saját uralmukat és biztosítsák saját reakciós politikájuk érvényesülését.

Ez az oka a kiközösítések és tilalmak újabb hullámának is, és annak, hogy üldözőbe veszik mindazokat, akik csatlakozni mernek az egyre inkább erősödő és kibontakozó angliai békemozgalomhoz.

A harc azonban nem fejeződött be Morecambe-ban — ott csak elkezdődött.

Ezt kell megértenie a munkásmozgalom minden részvevőjének. Mert ha nem értik meg, akkor fennáll az a veszély, hogy azok, akik a morecambe-i konferencia előtt és magán a konferencián harcoltak, most kényelembe helyezkednek és szabadon hagyják kibontakozni a jobbszárny támadását.

Ez pedig harc nélküli feladását jelenti mindannak, amit az egyes szakszervezetek és a Szövetkezeti Párt évi konferenciáin, a Szakszervezeti Kongresszuson és a Labour Party 1952. évi konferenciáján elértek.

FOGJUNK MOST ÖSSZE

Sohasem volt még olyan fontos, mint éppen ma, hogy a legnagyobb eréllyel folytassuk a harcot a jobbszárny politikája ellen. Még sohasem volt ennyire létkérdés, hogy a Labour Party választókerületi szervezetei és alapszervezetei félreérthetetlenül tudtára adják a Labour Party parlamenti képviselőinek, hogy új politikát követelnek.

Ebben a nehéz órában, olyan helyzetben, mely tele van veszéllyel, de ugyanakkor lehetőségekkel is, kétségtelenül életbevágóan fontos, hogy mindazok, akik a szakszervezeti csoportokban, a gyárakban, a szövetkezetekben, a Labour Party alapszervezeteiben dolgoznak, összefogjanak egy olyan követeléseket tartalmazó egyszerű programm támogatása céljából, amelyekben mindnyájan meg tudnak egyezni, bármilyen ellentétek legyenek is köztük más kérdésekben.

Mi kommunisták, a vita alapjául a következő pontokat terjesztjük elő, s ezzel akarunk hozzájárulni annak a nagy vitának a megoldásához, amely most az egész mozgalomban folyik; azt hisszük, hogy e pontok alapján létre lehet hozni az egységet:

BELPOLITIKA

Béremelés a megnövekedett létfenntartási költségek fedezésére.

A munkanélkülieknek, öregeknek és hadirokkantaknak juttatott segélyek és nyugdíjak felemelése.

Az árak csökkentése az élelmiszerártámogatás visszaállítása útján.

Fordítsanak megfelelő munkaerőt, anyagot és pénzt arra, hogy több ház, több iskola és több kórház épüljön.

Meg kell szüntetni azt a rendszert, hogy betegbiztosítási járulékokat fizettetnek a munkásokkal.

A nép kezébe kell adni a kulcsiparágakat — a gépipart,

a hajóépitőipart és a vegyiipart —, továbbá a bankokat, a biztositótársaságokat és a nagybirtokosok földjét.

Csökkenteni kell az egyes iparágak államositása kapcsán fizetett kártérítést, kártérítés nélkül újból ki kell sajátitani minden olyan vállalatot, amelyet államositás után visszaadtak volt tulajdonosának, a volt tulajdonosokat el kell távolitani a vállalatok igazgatóságából és munkásokat kell a helyükre állitani.

HAZAFIAS KÖTELESSÉG

Nemcsak azért kell a legelszántabb harcot folytatni ezekért a követelésekért, mert ezek felelnek meg a munkások közvetlen érdekeinek, hanem azért is, mert legfőbb hazafias kötelességünk, hogy olyan intézkedésekért küzdjünk, amelyek növelik a nép vásárlóerejét.

A toryk azt mondják nekünk, hogy az ország megmentéséért áldozatokat kell hoznunk. Ez pontosan az ellenkezője az igazságnak. Mert minél szorosabbra húzzák a munkások a nadrágszíjat, vagy minél inkább kényszerítik őket erre, annál jobban csökken vásárlóerejük, annál kevesebb árut tudnak vásárolni és annál jobban nő a munkanélküliség.

Sokszor csodálkoznunk kell azon, hogyan tudnak megélni manapság az öreg nyugdíjasok, a hadirokkantak, a munkanelküliek és családjaik. Az uralkodó osztály 100 millió font sterlinget tud költeni egyetlen atombombára; további súlyos milliókat dobnak ki (a teljes összeget sohasem fogjuk megtudni) a koronázási ünnepségek előkészületeire, hogy kenyér helyett cirkuszi játékokat adjanak a dolgozó népnek; a londoni esti lapok tele vannak a különböző társaságbeli összejövetelekről szóló beszámolókkal, amelyeken néhány óra alatt többet adnak ki, mint amennyiből a bányászoknak és családjaiknak éveken át kell megélniük.

Nem csoda, hogy a juttatások és a nyugdíjak emelését nemcsak követeljük, hanem mint olyan jogot követeljük, amelyet Angliának módjában van megadni.

KÖZVETLEN AKCIÓRA VAN SZÜKSÉG

Még soha nem mutatta meg a Konzervatív Párt világosabban igazi ábrázatát, azt, hogy a tőkések és a földbirtokosok pártja, mint azzal a gyalázatos célkitűzésével, hogy hatályon kívül helyezze a lakbérek korlátozására vonatkozó törvényt és felszámolja a terméterület növelésére irányuló politikát. Úgy, amint 1915-ben Clyde-nál közvetlen akcióra volt szükség a magasba szökő lakbérek politikájának letörésére, 1953-ban is szükség lesz erre, különben a dolgozóknak és családjaiknak rettenetes megrázkódtatást kell elszenvedniük.

Az ilyen akcióra sohasem volt nagyobb szükség, mint ma, amikor „A munkabér, a foglalkoztatottság és a nyugdíj előbbrevaló a lakbérnél, kamatnál és profitnál" kell hogy a munkásmozgalom egyik fő jelszava legyen.

A munkanélküliség és a fokozódó gazdasági válság elleni harc céljából égetően szükséges, hogy kiharcoljuk a munkabérek és nyugdíjak felemelését és a szociális szolgáltatások megjavítását.

Az államosítás politikája nem mondott csődöt — az a mód, ahogyan a Labour Party 1945 és 1951 között ezt a politikát végrehajtotta, az oka annak, hogy az államosítás nem járt a munkások számára olyan előnyökkel, mint várták. Mi nem a kapitalista államosítás mellett vagyunk, hanem a szocialista államosítás mellett, amelynek értelmében a volt tulajdonosoknak fizetett kártérítést jelentősen korlátozzák, és a munkásoknak döntő szavuk van az államosított iparágak ellenőrzésében és vezetésében.

Tudjuk, hogy e követelések kiharcolásához szakítanunk kell azzal a külpolitikával, amelyet az Egyesült Államok milliomosai kényszerítettek rá Angliára és meg kell tennünk az első lépéseket egy szocialista külpolitika és a gyarmatok irányában alkalmazott szocialista politika felé, a következő javaslat szerint:

Fejleszteni kell a Kelet és Nyugat közötti kereskedelmet.
Csökkenteni kell a fegyverkezést.
Öthatalmi békeegyezményt kell létrehozni.
Ki kell vonni az angol csapatokat Koreából, Malájföldről, Kenyából és Egyiptomból.
Angliának le kell ráznia magáról az Egyesült Államok uralmát.

Fejlesszék a Kelet és Nyugat közötti kereskedelmet

A Szovjetunióban a fogyasztási cikkek termelése olyan méretekben növekszik, amilyenre nem volt példa a történelemben. A háború pusztításai ellenére — noha még soha egyetlen ország sem szenvedett ehhez fogható károkat — a Szovjetunióban az ipari termelés a háború előttinek több mint kétszeresére emelkedett. 1955-re mind az ipari, mind a mezőgazdasági termelés további hatalmas növelését tervezik.

Kínában, amelynek lakossága a világ országai közül a legnagyobb, ez a hatalmas nép most azon dolgozik, hogy átalakítsa óriási országát — nagymértékben növeli az élelmiszerek és a nyersanyag termelését, és hozzáfogott, hogy megoldja azt a rendkívüli feladatot, amit ennek az óriási területnek az iparosítása jelent.

Kelet-Európában, a népi demokráciákban a háború óta bámulatraméltó fejlődés ment végbe, és ugyanakkor, amikor valamennyi nyugateurópai országban gazdasági pangás és sok esetben a termelés kifejezett hanyatlása tapasztalható, a népi demokráciákban egyre nagyobbszabású terveket hajtanak végre, hogy ezeket a nemrég még elmaradt országokat fejlett ipari államokká alakítsák át.

Bűn és árulás népünkkel szemben, hogy elvágnak bennünket ettől a gigászi méretű szocialista piactól. A nemzeti öngyilkosság politikája az, hogy késhegyig menő harcot vívjunk a kapitalista világ egyre szűkülő piacain, ahol

a munkáltatók minden egyes csoportja arra törekszik, hogy csökkentse a munkabért és magasan tartsa az árakat, s ahol minden egyes kormány igyekszik importját csökkenteni és ugyanakkor exportját növelni.

Népünk közvetlen és távolabbi érdeke azt követeli, hogy szabadítsuk ki magunkat az Egyesült Államok szorító vasmarkából, hogy megmondjuk a jenkiknek, mit tegyenek Battle-törvényükkel (az a törvény, amely megtiltja Angliának, hogy a Kelettel kereskedjék), és komolyan nekilássunk, hogy gyorsan fokozzuk kereskedelmünket ezekkel az országokkal s a Brit Birodalom országaival, az utóbbiakkal olyan alapon, hogy szabadságot és függetlenséget adunk nekik.

Csökkentsék a fegyverkezést

Még azok között is, akik igyekeztek a hatalmas fegyverkezési programmot védeni, egyesek ma már kénytelenek beismerni, hogy ez a teher meghaladja Anglia erejét. Ez a fegyverkezési programm a tömegek vásárlóerejének csökkenésére vezet, a munkanélküliség növekedésére, arra, hogy munkaerőt, pénzt és anyagot vonnak el a békés építés körébe tartozó létesítményektől, mint például lakóházak, iskolák és kórházak építésétől, hogy meghatározatlan időre elhalasztják nehéziparunk felszerelésének felújítását, és csökkentik a szociális juttatásokat, ami különösen a gyermekek, az öregek és a munkanélküliek helyzetének rosszabbodását okozza.

A fegyverkezés nem járul hozzá egy harmadik világháború megakadályozásához, mert eddig még minden fegyverkezési hajsza háborúval végződött.

Mi amellett vagyunk, hogy a nagyhatalmaknak a fegyverzet csökkentésére vonatkozó nemzetközi egyezménye útján csökkenteni kell a fegyverkezési programmot, mert az adott helyzetben ez lenne az egyik legjelentősebb lépés a nemzetközi feszültség enyhítése és a tartós béke lehetőségének megteremtése felé.

Azt gondoljuk, hogy ennek a politikának magában kell foglalnia a baktériumhadviselés, az atombomba és a hidrogénbomba eltiltását is.

Kössenek öthatalmi békeegyezményt

Semmi sem enyhítené jobban a nemzetközi feszültséget és semmi sem okozna nagyobb megkönnyebbülést, mint az, ha Anglia, az Egyesült Államok, Franciaország, a Szovjetunió és Kína békeegyezményt írnának alá. A jelen pillanatban azonban az amerikai milliomosok konokul elutasítják a megoldatlan nemzetközi problémák békés tárgyalások útján való rendezését.

Amint azt Korea és Németország esetében megmutatták, nem akarnak olyan őszinte tárgyalásokat, amelyek a nagyhatalmak közötti ellentétek megoldására vezethetnének. Ezért olyan nagyfontosságú az a tény, hogy világszerte több mint 600 millió aláírást gyüjtöttek az öthatalmi békeegyezmény megkötését követelő felhívásra. Ezekkel az aláírásokkal a világ egyszerű embereinek hatalmas többsége faji hovatartozásától, politikai vagy vallási nézeteitől függetlenül azt az akaratát fejezte ki, hogy tárgyalások útján biztosítani kell a békét. Ezek az aláírások olyan erőt képviselnek, amelyet minden kapitalista ország államférfiainak számításba kell venniük, mert, amint azt mindenki tudja, a Szovjetunió és Kína hajlandók azonnal aláírni egy ilyen békeegyezményt.

Most ezen akció után, amikor a békeszerető emberek százmillióí aláírták ezt a felhívást, mindenféle formában nyomást kell gyakorolni a kapitalista kormányokra, hogy biztosítsuk egy ilyen egyezmény megkötését.

Vonják ki az angol csapatokat Koreából, Malájföldről, Kenyából és Egyiptomból

Az erőszakos ellenállásnak az a politikája, amelyet ma a gyarmati népeknek a szabadságért és függetlenségért támasztott jogos követeléseivel szemben alkalmazunk,

ellenkezik mind az angol nép, mind a gyarmati népek érdekeivel. A gyarmati háborúknak és a gyarmati elnyomó rendszerek fenntartásának költségeit súlyos adók és magas árak formájában Anglia dolgozó népe viseli; a gyarmati népek kizsákmányolásából eredő hatalmas profitot azonban Anglia lakosságának elenyésző kisebbsége, a gazdag tőkések vágják zsebre.

Az, ami Koreában, Malájföldön és Afrikában történt, bebizonyította, hogy e népek függetlenségi harcát sohasem lehet leverni, bármilyen módszereket alkalmaznak is, és a modern háború bármily ördögi, gyilkos eszközeihez folyamodnak is, mégha mégannyi angol katonát visznek is el Anglia partjairól és a termelőiparból, a gyarmati népek megannyi vezetőjét tartóztatják is le, akárhány falut pusztítanak el, akárhány koncentrációs tábort töltenek meg és akárhány embert lőnek agyon, mint például Kenyában az Old School Tie brigád parancsára. Az a harc, amelyet a gyarmati népek azért folytatnak, hogy a brit imperializmussal szemben kivívják nemzeti függetlenségüket, szerves része annak a harcnak, amelyet mi magunk vívunk azért, hogy végetvessünk a mi közéletünkben érvényesülő amerikai uralomnak.

Anglia rázza le magáról az Egyesült Államok uralmát

Még sohasem volt országunk ilyen szégyenteljes és megalázó helyzetben.

Egy idegen hatalom csapatai és légiereje szállta meg országunkat.

Ezek az idegen csapatok Anglia szempontjából a „törvény felett" állnak. Minden bűncselekményt elkövethetnek, s mégsem állíthatják őket soha angol bíróság elé. Jelenlétük nemcsak hogy nem járul hozzá biztonságunkhoz, hanem a lehető legnagyobb mértékben fenyegeti azt. Churchill maga mondta, hogy a Kelet-Angliában levő

amerikai atombombabázisok miatt országunk „bármely elkövetkező háborúban az első vonalba" fog kerülni.

Hány angol ember van tudatában annak, hogy több mint 30 000 amerikai katona tartózkodik Angliában? Hogy ezek közel 30 repülőteret és támaszpontot foglalnak el? Hogy Angliának 50 százalékban hozzá kell járulnia ezeknek a repülőtereknek a fenntartásához? Hogyha az angliai megszállt területeken az amerikai katonáknak az elkövetett bűntények — többnyire nőkön elkövetett erőszak — miatt meg kellene jelenniük az angol bíróságok előtt, országszerte olyan nagy lenne a felháborodás, mint amilyen ma Liverpoolban, Manchesterben, Kelet-Angliában, Kentben és más megszállt területeken, ahol az amerikai katonák „amerikai életforma" címen ismert bűnös üzelmeiket folytatják.

Ideje, hogy Anglia független politikát folytasson, olyat, amelyet nem a Wall Street milliomosainak szükségletei, hanem saját népünk hatalmas többségének érdekei diktálnak.

Az ilyen politika azt jelentené, hogy országunk hajlandó lenne valamennyi országgal együttműködni, de egyetlen országtól sem függne. Képessé tenné Angliát arra, hogy olyan politikát folytasson, amelynek eredményeként kilépne a háborús táborból és csatlakoznék a béketáborhoz.

FELHÍVÁS AZ OLVASÓHOZ

Azt gondoljuk, hogy a most vázolt politika, ha a munkásmozgalom egységben és erélyesen küzd érte, megnyerhetné népünk túlnyomó többségének támogatását.

De azt is hangsúlyozni kell, hogy a konzervatív kormány megdöntéséért folyó harcban csak olyan mértékben érhetünk el eredményeket, amilyen mértékben a dolgozók és családjaik nap nap után küzdenek közvetlen követeléseikért.

A Kommunista Pártnak nem az a célja, hogy a munkásmozgalomban bármiféle szakadás útját egyengesse,

hanem az, hogy szakadatlanul harcoljon egy olyan politikáért és olyan vezetésért, amely a kapitalizmus ellen folyó mindennapos harcban meg tudja acélozni az egész mozgalmat.

Hatalmas mértékben elősegítené az általunk körvonalazott politika elfogadását, ha a szakszervezeti tagok és a helyi szakszervezetek nagyobb figyelmet fordítanának a Labour Party helyi szervezeteinek munkájára. Nekik kellene a helyi pártszervezetek gerincének lenniük, csatlakozniuk kellene azokhoz, és teljes számban el kellene küldeniük harcos küldötteiket a gyűlésekre. Segíteniük kellene a helyi pártszervezeteket abban, hogy sokkal nagyobb nyilvános tevékenységet és propagandát fejtsenek ki. A helyi szakszervezetekben rendszeresen beszámolókat kellene szervezniük a Labour Party helyi szervezeteinek munkájáról és fel kellene kérniük a képviselőház labourista tagjait, hogy vegyenek részt a helyi szakszervezeti értekezleteken és számoljanak be arról, ami a parlamentben történik. A helyi és a kerületi pártszervezetekhez olyan határozatokat kellene küldeniük, amelyekben kifejezésre juttatják tagjaik kívánságait, s a parlamenti és helyi választások alkalmával ragaszkodniuk kellene ahhoz, hogy olyanokat jelöljenek, akik megfelelően képviselik azt az óhajukat, hogy harcos szocialista politika érvényesüljön az országban. Nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk azon képviselők csoportjának összetételére, akiket a szakszervezetek jelölnek a parlamentbe, hogy a szakszervezetek legjobb tagjait jelöljék az ilyen csoportokba. Meg vagyunk róla győződve, hogy ez új életet öntene a munkásmozgalomba, amely ilyen módon hamarosan el tudná távolítani a konzervatívokat.

A BALOLDAL EGYSÉGE

Teljes erőnkkel támogatni fogjuk a Labour Party balszárnyának minden olyan csoportját, amely meg akarja változtatni a párt politikáját és vezetőségét, ha

e csoportok politikája alkalmas arra, hogy csökkentse az Egyesült Államoknak Angliára nehezedő nyomását és elősegítse a dolgozók életkörülményeinek megjavítását.

A Labour Party-n belül folyó harc egész története azt bizonyítja, hogy ez a harc sohasem lehet teljesen eredményes, ha a kommunistáktól elszigetelten folytatják.

A gyárakban és a szakszervezetekben kifejtett tömegmunkánknak olyannak kell lennie, hogy a jobboldali munkáspárti vezetők sohase szigetelhessék el a Kommunista Pártot a Labour Party tagjaitól és ne riaszthassák el a kommunistákat attól, hogy az egész munkásosztály mai és jövőbeli érdekeiért együtt harcoljanak olyan munkástársaikkal, akik a Labour Party-hoz tartoznak.

Az a körülmény, hogy a Labour Party-n belül bizonyos baloldali elemek a kommunistákkal való mindennemű társulást elvetnek, nem viszi előbbre saját harcukat, és semmiesetre sem akadályozza meg a jobboldali munkáspárti vezetőket abban, hogy támadást intézzenek ellenük és antidemokratikus intézkedéseket alkalmazzanak velük szemben. Az a tény, hogy a kommunistákat kizárják a Labour Party-ból és hogy kiközösítik a Labour Party-nak azokat a tagjait, akik a békéért és a jobb életfeltételekért folyó harcban együttműködnek a kommunistákkal, tette a jobboldali munkáspárti vezetők számára lehetővé, hogy a mozgalmat eltérítsék a szocializmusért folytatott harctól.

NINCS SZÓ KOMMUNISTA „BESZIVÁRGÁSRÓL"

A Kommunista Pártnak nincsen egyetlen olyan tagja sem, aki titokban dolgoznék a Labour Party-n belül. Mi azt tartjuk, hogy minden olyan munkásnak, aki meg akarja érni a szocializmus megvalósítását, a Kommunista Pártban van a helye. Mi nem folytatjuk a Labour Party-ba való beszivárgás politikáját, de saját tevékenységünkkel és

politikánkkal bátorítani, támogatni és segíteni akarjuk a Labour Party minden olyan tagját, aki szeretné, ha olyan változások következnének be a Labour Party politikájában és vezetőségében, amilyeneket a Labour Party legutóbbi morecambe-i konferenciáján oly éles formában követeltek.

Az egész hazai és nemzetközi helyzet egyaránt olyan komoly, hogy nem engedhető meg, hogy bármiféle csoportnak, tőkés érdekeltségnek, vagy bármiféle személynek érdekei útját állják egy lehető legnagyobb méretű egységes akció kifejlesztésének. Ennek az akciónak olyan korlátozott követeléseket tartalmazó programmot kell célul kitűznie, amelyek meg tudják nyerni minden komoly gondolkodású munkás támogatását a gyárakban, a munkásnegyedekben, a szakszervezetekben, a Labour Partyban, a szövetkezeti mozgalomban, minden helyi és grófsági tanácsban és a parlamentben.

Ezekben a döntő napokban a szervezett munkások azzal bizonyíthatják be a szocialista eszmékhez való hűségüket, hogy mennyire hajlandók feladni a régi viszályokat és ellentéteket, nehogy az egész angol népet feláldozzák annak az újabb támadásnak, amellyel a konzervatív kormány tovább akarja süllyeszteni jelenlegi életszínvonalát, és nehogy az angol nép áldozatul essék az Egyesült Államok háborús törekvéseinek.

Mi, kommunisták, a tömegek körében kifejtett tevékenységünkkel be akarjuk bizonyítani, hogy készek vagyunk minden erőnkkel elősegíteni ezeknek a nagy céloknak a megvalósítását.

Hisszük, hogy a konzervatív és a reakciós labourista sajtó minden erőlködése ellenére is ezek a célok vonzani fogják a Labour Party minden aktív tagját, a béke minden hívét, minden becsületes hazafit, s így el tudjuk érni, hogy Anglia szabad, erős és független legyen, együttműködjék a világ minden nemzetével, de egyiktől se függjön.

LÉPJETEK BE A KOMMUNISTA PÁRTBA

Mi, kommunisták, mindig harcoltunk és mindig harcolni fogunk a munkásmozgalom egységéért, a jobbszárnynak minden olyan kísérletével szemben, amely a munkásmozgalom megbontására és felbomlasztására irányul.

Ezért a Kommunista Párt erősítésével erősítjük azt az egész harcot, amely az egységért és az új politikáért folyik.

Felszólítunk mindenkit, aki harcolni akar a fent vázolt politika győzelemrejuttatásáért, hogy lépjen be a pártba. Napjainkban tanúi vagyunk annak, hogy milyen diadalokat vív ki a Szovjetunióban a kommunista vezetés, ugyanakkor, amikor Angliában mind a konzervatív-párti, mind a jobboldali labourista vezetés csődje oly világosan megmutatkozik.

Ha az angol nép olyan győzelmek felé akar haladni, mint amilyeneket a szovjet nép elért, mindenekelőtt egy erősebb és hatalmasabb Kommunista Pártra van szükség, amely elő tudja segíteni, hogy a szocializmusért vívott harcban a munkásmozgalom valamennyi csoportja egyesüljön.

Arra kérjük e brosúra minden olvasóját, hogy már ma lépjen be pártunkba és ezzel a lehető legnagyobb mértékben segítse elő azt, hogy népünk rátérjen arra az útra, amely Angliát a szocializmus felé viszi, és azt, hogy a munkásmozgalom úttörőinek törekvései már a mi napjainkban és a mi nemzedékünk számára élő valósággá váljanak.

1953

A MARXIZMUS AZ ANGOL MUNKÁSMOZGALOMBAN

(Emlékbeszéd a londoni St. Pancras Town Hall-ban Marx halálának hetvenedik évfordulója alkalmából)

I. BEVEZETÉS

Mai összejövetelünkre, amelyet Marx halálának hetvenedik évfordulója alkalmából tartunk, az a súlyos veszteség vetíti árnyékát, amely Sztálin halálával érte az egész haladó emberiséget.

Amit Marx előrelátott, azt Sztálin megvalósította. Amit Lenin elkezdett, azt Sztálin be tudta fejezni. Sztálin hihetetlen nehézségeket küzdött le, s így vezette a Szovjetunió Kommunista Pártját és a szovjet népet a szocializmushoz és a kommunizmus küszöbére. Továbbvitte, a mai viszonyokra alkalmazta Marx, Engels és Lenin tanításait, s ezzel továbbfejlesztette a marxizmust. Sztálin példája és műve világszerte az emberek százmillióit lelkesítette a kizsákmányolók ellen vívott harcukban. Sztálint nemcsak saját népe szerette és tisztelte, hanem Kína és az európai népi demokráciák népei, a felszabadulásukért harcoló gyarmati népek, és azon országok dolgozóinak tíz- és tízmilliói is, ahol még a kapitalizmus uralkodik.

Sztálinról, Marx tanítványáról, Lenin fegyvertársáról elmondhatjuk, amit Engels mondott el Marxról sírjánál, a highgate-i temetőben.

„Neve, és műve is, élni fog századokon át!"[1]

Marx műve rakta le azt az alapot, amelyre a jövő dicsőséges és megdönthetetlen világa ma szemünk előtt

[1] *Marx—Engels.* Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 165. old.

épül Sztálinnak, a szocializmus és a kommunizmus építőjének terve szerint.

Egyik legkorábbi, 1901-ben megjelent művében ír Sztálin „a zseniális Marx Károly által a mult század közepén kihirdetett nagy gondolat"-ról: „«A munkásosztály felszabadítása csak magának a munkásosztálynak műve lehet.»"

Sztálin hű maradt ehhez a nagy eszméhez és a munkásosztály minden országban tudja, milyen önbizalmat adtak a tömegeknek az ő lelkesítő szavai és milyen bizalmat ébresztettek a tömegekben a szocializmus ügye iránt. Ez az, ami a XX. századot a marxizmus diadalának századává teszi és valójában már azzá is tette.

Az orosz munkásosztály hajtotta végre az 1917-es bolsevik forradalmat és teremtette meg a történelem első szocialista államát. Az orosz munkásosztály építette fel a nép élén a szocializmus hatalmas épületét a Szovjetunióban. A szovjet nép ennek a halhatatlan teljesítménynek minden szakaszában diadalt aratott, mert a Kommunista Párt és annak nagy vezetői, Lenin és Sztálin vezették afelé a cél felé, amelyhez Marx zsenije mutatta meg az utat.

A cél — a kommunista társadalom — ma már látható. Mindenekelőtt a szovjet nép számára! „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban" című alkotó marxista művében Sztálin megmutatta, mit kell még tenni a Szovjetunióban azért, hogy végülis elérjék ezt a célt. Hatalmas mértékben tovább kell fejleszteni a termelőerőket, mert ez az alapja annak, hogy napi öt órára lehessen csökkenteni a munkaidőt, és olyan ugrásszerű fejlődést kell elérni a társadalom valamennyi tagjának nevelésében és képzésében, hogy valóban újtípusú emberekké váljanak, akik előtt nyitva áll minden pálya.

Ez azonban nemcsak a szovjet nép célja. Célja ez az egész emberiségnek. Nekünk, Anglia dolgozó népének is ez a célunk.

De sem a kommunizmus, sem a szocializmus nem fog érett gyümölcsként ölünkbe hullani.

Marx kifejtette, hogy a munkásosztály minden tapasztalata, a történelem minden tanulsága arra tanít bennünket, hogy a haladás irányában megtett minden egyes lépést csakis a vagyonos osztály ellen vívott küzdelemben lehet kiharcolni, harcban a tőkések ellen, akik a dolgozó nép munkájából élnek. E harc eredménye nem lehet más, mint a munkásosztály győzelme, a tőkés termelési rendszer teljes eltörlése és az embernek ember által való kizsákmányolása minden formájának megszüntetése.

Amikor Marx és Engels 1848-ban megírták a „Kommunista Kiáltványt", az angol munkásosztály csak akkor alakult osztállyá. De már akkor is két ellentétes nézet volt: a jobboldali és a baloldali, az opportunista és a forradalmi. Az egyik oldalon voltak azok, akik szemléletüket kapitalista gazdáiktól vették át, a másik oldalon azok, akik szemléletüket a munkások életéből és tapasztalataiból merítették.

Amint azt Engels 1847-ben kifejtette, kétfajta embert tekintettek szocialistának: az utópistákat és azokat is, akiket Engels „szociális kuruzslóknak" nevezett, „akik azt hirdették, hogy mindenféle toldással-foldással, anélkül hogy a tőke és a profit bármi kárt szenvedne, eltüntetik a társadalmi bajokat"[2]. Engels ezekkel szembeállította a munkásosztálynak azt a részét, amely a társadalom gyökeres újjáalakítását követelte; ezek a munkások kommunistáknak nevezték magukat.

Az angol munkásmozgalom fejlődésének minden szakaszában találkozunk ezzel a két felfogással. Az egyik felfogást azok képviselik, akik a kapitalizmus bajai ellen beérik bizonyos módosításokkal anélkül, hogy hozzá akarnának nyúlni a tőkéhez és a profithoz, a másikat azok, akik szükségesnek tartják a tőke és a profit megszüntetését és egy szocialista társadalom megteremtését.

Tekintetbevéve, hogy milyen körülmények között

---

[2] *Marx—Engels.* A Kommunista Párt kiáltványa. Szikra 1953. 16. old.

dolgoztak az 1850 utáni időszakban a szakszervezeti vezetők, természetes, hogy közülük a legtöbben — még azok is, akik a legharcosabban vezették tagságukat a jobb munkafeltételekért folytatott harcban — a mozgalom célját abban látták, hogy a tőkés rendszeren belül javítsák meg a munkások helyzetét.

A második felfogás képviselői, akik a társadalom gyökeres átalakítására törekedtek, többnyire olyan emberek voltak, akiknek alig volt kapcsolatuk a szakszervezeti mozgalommal, de megismerkedtek olyan emberek szocialista eszméivel, mint Owen, és egy későbbi fejlődési szakaszban Marx és Engels. Hyndman és Morris szervezték meg a mult század nyolcvanas éveiben egy szocialista párt első formáit. De ezek kis propagandista szervek maradtak, és alig hatoltak be a szakszervezetekbe és a munkásosztályba. Marx sohasem becsülte le a szakszervezetek fontosságát, amelyek a munkások szervezkedésének első formái voltak a munkásosztálynak a tőkés kizsákmányolók ellen vívott harcában. De ezenkívül állandóan nyomatékosan hangsúlyozta azt is, hogy a szocializmust egyesíteni kell a széles munkásmozgalommal, a széles munkásmozgalmat meg kell nyerni a szocializmus számára.

Ez különösen nehéz volt Angliában, mert amint ezt Marx kifejtette, ebben az időszakban Anglia vezette a világot a kapitalista fejlődés útján, és a szó szoros értelmében kezében tartotta a világkereskedelem monopóliumát. Gyarmatbirodalma már óriási volt, s a gyarmati népek kizsákmányolása folytán az angol tőkések bizonyos engedményeket tehettek az angliai szakmunkások egyes rétegeinek, és ezzel elérték, hogy azok magukénak érezzék a kapitalizmust. A szakmunkások és különösen vezetőik egyáltalán nem törekedtek a kapitalizmus megdöntésére, hanem egyre inkább elfogadták azt a kapitalista propagandát, hogy a munkáltatóknak és a munkásoknak azonosak az érdekeik.

Csak a mult század nyolcvanas éveiben történt,

hogy a szervezetlen munkások, különösen a londoni East End gyufagyári munkásnői és dokkmunkásai új szellemet kezdtek bevinni a munkásmozgalomba. Olyan emberek voltak ezek, akik soha, még rövid időre sem osztoztak abban a zsákmányban, amelyet az angol kapitalizmus a gyarmati népekből kipréselt, és annak a mozgalomnak a során, amely elszánt harcuk eredményeképpen végigsepert Anglián, a szervezetlen munkások tömegei léptek akcióba. Ebben a mozgalomban Tom Mann elvtársnak vezető szerepe volt, s azonkívül része volt abban is, hogy ezen erjedés politikai kifejezési formájaként 1893-ban megalakult a Független Munkáspárt.

A Független Munkáspárt minden gyöngesége ellenére az első olyan szocialista tömörülés volt, amely valóban a munkásmozgalomban gyökerezett; azok a szocialista eszmék, amelyeket hangoztatott, zavarosak voltak ugyan, de legalább ismertté tette a tömegek körében a szocializmus általános elveit. És nagyrészt a Független Munkáspárt tevékenységének volt köszönhető, hogy a szocializmus 1900 után végre hivatalosan egyesült a szakszervezetekkel a Labour Party-ban.

A Független Munkáspárt azonban annak ellenére, hogy sokat átvett abból a bírálatból, amellyel Marx illette a kapitalizmust, nem volt marxista párt, és vezetői a későbbi években, ahelyett hogy megnyerték volna a szakszervezeteket a szocializmusnak, legjobb szószólói lettek a kapitalizmus további fenntartásának és leggátlástalanabb eltorzítói mindannak, ami a szocializmus lényege.

Voltak azonban más szocialista csoportok is, amelyek többé-kevésbbé a korábbi szocialista csoportok utódai voltak, és többé-kevésbbé osztották a marxista felfogást. Ezek a csoportok az első világháború után tömörültek, hogy megalakítsák a Kommunista Pártot, a munkásosztály első olyan pártját Angliában, amelyet tudatosan a marxizmus alapján építettek ki.

A központi feladat az maradt, ami Marx idejében volt — bele kellett vinni a szocializmust az egész munkás-

mozgalomba, meg kellett nyerni a munkásmozgalmat a szocializmus számára.

Közben azok, akik a munkásmozgalmon belül a korábbi években azon a reformista nézeten voltak, hogy a munkásosztály helyzetén a kapitalizmus megreformálásával kell könnyíteni, egészen más útra léptek.

A munkásmozgalom jobboldali vezetői mindinkább azonosították magukat magával a kapitalizmussal. Már nem a kapitalizmus megreformálására és a kapitalizmussal járó közismert bajok enyhítésére törekedtek, hanem egyre inkább. nyilt szószólói lettek a kapitalizmusnak és az imperializmusnak. Akárcsak MacDonald, kénytelenek voltak ugyan szocialista szólamokat hangoztatni, hogy valamennyire a maguk befolyása alatt tarthassák a munkásokat, de a kapitalista politika végrehajtói lettek, akik nyiltan védték az angliai és külföldi kapitalista kizsákmányolást.

Átmentek az ellenséghez; a szó szoros értelmében a munkásosztály árulóivá lettek.

II. A REFORMIZMUS VÁLSÁGA

Attól kezdve, hogy a Labour Party megalakult, sok munkás abban reménykedett, hogy egy labourista kormány meg fogja oldani problémáikat. Elhitték azt, amit a Labour Party vezetői mondtak nekik, hogy van egy új út, amely megszünteti a munkásosztályra nehezedő bajokat, olyan út, amely sem nem kapitalista, sem nem marxista.

Az első keserű csalódás 1924-ben, majdpedig az 1929-től 1931-ig tartó időszakban következett be, de különösen az 1931-ben elkövetett nyilt árulás alkalmával. Akkor azonban azzal érvelhettek, hogy a kudarc oka egyes emberek: Ramsay MacDonald, Snowden és Thomas árulása.

De az egyének árulása szerves része volt valami

sokkal alapvetőbb dolognak, az egész reformista politika és szemlélet válságának. Sokakban azonban továbbra is az az illúzió élt, hogy van valamilyen más út, nem marxista út, amelyen a munkásosztály eljut a szocializmushoz.

A valóságban azonban a reformizmus kudarca tizenkét évre konzervatív kormányt ültetett az angol munkások nyakára, és elősegítette a fasizmus kibontakozását.

A következő szakasz az antifasiszta háború volt, és az angol munkások komoly politikai tapasztalatokkal gazdagodva kerültek ki a háborúból. A tanulságot, amelyet levontak, úgy juttatták kifejezésre, hogy félreállitották a konzervatív kormányt és 1945-ben újból labourista kormányt juttattak uralomra.

Ekkor, a brit imperializmus súlyos válságának időszakában, újból vizsgáznia kellett a reformizmusnak, a kapitalizmus és az imperializmus e termékének. A reformizmus ezúttal sem állta ki a próbát és bebizonyosodott, hogy a reformizmus teljesen és visszavonhatatlanul csődbe jutott.

A labourista kormány külpolitikája az imperializmus külpolitikája volt, a gyarmati népek elleni háború, az amerikai monopoltőkével való szövetség, a szocialista országokkal szembeni gyűlölet, a fegyverkezés nyomasztó terhének külpolitikája.

Belföldi viszonylatban nem történt változás a társadalom szerkezetében, a profit magasabb volt, mint valaha. A munkásoknak a munkáspárti kormány idején továbbra is az volt a sorsuk, mint a konzervatívok uralma alatt: harc a munkabérért, a lakásviszonyok megjavításáért, a társadalmi haladásért.

A parlamenti többség, amely legyőzhetetlennek látszott, a reformista politika következményeként összeomlott és ismét konzervatív kormány került hatalomra.

A munkások nem mentek el értetlenül a reformizmus e második nagy kudarcának jelentősége mellett. A Labour Party-n, a szakszervezeteken és a szövetkezeteken belül

a munkások új utat kezdtek keresni. Melyik legyen ez az új út?

Strachey, Crossman és a hozzájuk hasonlók az újfábiánizmust ajánlják—ami már önmagában véve is ellentmondás. A válság a fábiánizmus válsága, a reformizmus válsága. A fábiánizmus, a reformizmus csapta be az angol munkásokat: az újfábiánizmus vagy az újreformizmus csak arra lehet jó, hogy újból félrevezesse a munkásokat.

Új osztályideológiára, új osztályszemléletre és politikára van szükség. Mi más lehetne ez, mint a marxizmus?

1903-ban a marxizmus diadalmaskodott az orosz munkásmozgalomban, és tizennégy évvel később az orosz munkások győzelmet arattak. Ennek eredménye a mai hatalmas Szovjetunió, ahol megszűnt az embernek ember által való kizsákmányolása, és ahol az emberek szilárdan haladnak a kommunizmus felé.

Az angol munkások ma történelmük egyik döntő fordulójához érkeztek. Vajjon meg fogják-e engedni, hogy azok, akik kudarcról kudarcra vezették őket, továbbra is a reformizmus láncaira verjék, vagypedig ők is megértik, hogy a kudarcok, vereségek és árulások mindaddig meg fognak ismétlődni, amíg félre nem dobják a reformista felfogást és politikát, s diadalra nem juttatják az angol munkásmozgalomban a marxizmust.

1927-ben az angol Labour Party-ról írva Sztálin azt mondta, hogy bár a Labour Party a gyakorlatban nem egyéb, mint a munkások és a városi kispolgárság blokkjának a pártja, joggal nevezhető a munkások pártjának, figyelembevéve „a munkáspárt felépítésének azt a *típusát*, amelynek következtében, bizonyos feltételek mellett, a *jövőben* a munkások tényleges osztálypártjává kell válnia, amely szembehelyezkedik a burzsoá világgal"[3].

Az általános sztrájkról pedig és arról, hogy azt vezetői elárulták, Sztálin a következőket mondja:

„A munkásvezérek pedig közben életmódjukat és

[3] *Sztálin* Művei. 9. köt. Szikra 1952. 265. old.

helyzetüket tekintve egyre közelebb kerültek a burzsoáziához, s így lassan elszakadtak a munkástömegektől, hátat fordítottak nekik és egyre kevésbbé értették meg őket... Kétségtelen, hogy ezek a — tisztesség ne essék szólván — vezérek a mult maradványai, akik már nem felelnek meg az új helyzetnek. Kétségtelen, hogy idővel kénytelenek lesznek átadni a helyüket új vezéreknek, akik megfelelnek az angol proletariátus harci szellemének és hősiességének"[4].

Kétségtelenül itt az ideje annak, hogy az angol munkásosztály, mindazok után, amiket tapasztalt, átalakítsa a Labour Party-t igazi osztálypárttá olymódon, hogy legyőzi a jobbszárnyat és olyan új vezetőket állít az élre, akik megfelelnek az angol proletariátus harci szellemének és hősiességének.

A szakszervezetekben új, kommunista, harcos vezetők tűnnek fel, a munkásosztály megbízható bajnokai, akik méltók osztályunk harci hagyományaihoz, s ez biztosítéka annak, hogy a munkások harca diadalt fog aratni.

A Labour Party-ban sokszáz munkás kezd egy új, harcos szocialista politikáért küzdeni. Ez az értelme mindannak, ami ma a munkásmozgalomban történik és a Transport House[5] minden kiközösítése és tilalma sem fogja tudni megakadályozni a mozgalom győzelmét.

III. AZ ANGOL IMPERIALIZMUS VÁLSÁGA ÉS A NEMZETI FÜGGETLENSÉG

Ennélfogva azt a harcot, amelynek célja, hogy a munkásmozgalmat megnyerjük a szocializmus számára, ma nemcsak a tőkések osztálya ellen kell folytatni, hanem a tőkéseknek azon ügynökei ellen is, akik magában a munkásmozgalomban vannak.

[4] *Sztálin* Művei. 8. köt. Szikra 1952. 171—172. old.
[5] Szakszervezeti székház. — *Szerk.*

A mostani helyzet, amelyben ez a harc folyik, olyan, hogy bár a jobboldali munkásvezérek ellenőrzik a munkásmozgalom gépezetét, mégis egyre nehezebben tudják béklyóba verni a munkások gondolkodását. Módjukban van szervezetileg kiközösíteni azokat, akik proletár álláspontot képviselnek, meg tudják bélyegezni a munkásmozgalom harcosait, a kommunistákat. De nem tudják megváltoztatni Anglia helyzetét, és nem tudják elhitetni a munkásokkal, hogy a tőkések politikája a munkásosztály érdekeit szolgálja.

Sztálin a kapitalizmus jelenlegi helyzetére vonatkozó zseniális elemzésében, amely „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban" című művének egyik része, kimutatta, hogy a modern kapitalizmus gazdasági alaptörvénye: a maximális tőkés profit biztosítása az adott ország lakossága többségének kizsákmányolása, tönkretétele és nyomorbadöntése útján, más országok, különösen az elmaradott országok népeinek leigázása és rendszeres kifosztása útján, végül a legmagasabb profit biztosítása háborúk és a nemzetgazdaság militarizálása útján. Sztálin külön felhívta a figyelmet arra, hogy számos független ország függő országgá válik, de arra is rámutatott, hogy ezek az országok, amelyek az Egyesült Államok monopoltőkéseivel szemben függő helyzetbe jutottak, nem fogják a végtelenségig tűrni az Egyesült Államok uralmát és járma, s végülis kénytelenek lesznek kitépni magukat az Egyesült Államok öleléséből és konfliktusba kerülni vele.

Sztálin kifejtette, hogy a második világháború legfontosabb gazdasági következménye az egységes, mindent átfogó világpiac szétesése, ami tovább mélyítette a kapitalista világrendszer általános válságát.

Ebből a tényből és a szocializmus felé haladó országok gyors fejlődéséből Sztálin azt a következtetést vonja le, hogy:

„. . . a fő kapitalista országok (az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország) számára nem bővülni, hanem

szűkülni fog a világ erőforrásai kiaknázásának szférája, . . . a világ felvevőpiacának feltételei ez országok számára rosszabbodni fognak, az üzemek kapacitásának kihasználása pedig ezekben az országokban csökkenni fog"[6].

Sztálin hozzáteszi, hogy a kapitalisták ezeket a nehézségeket a Marshall-tervvel, a koreai háborúval, a fegyverkezési hajszával, az ipar militarizálásával igyekeznek ellensúlyozni; ez azonban, mondja Sztálin, „nagyon hasonlít ahhoz, amikor a fuldokló szalmaszálba kapaszkodik"[7].

Az angol munkásmozgalmon belül egyre szélesebb rétegek ismerik fel, hogy ilyen az egész kapitalizmus helyzete, de különösen a brit kapitalizmusé, mégpedig a világban elfoglalt imperialista pozíciójának gyöngülése miatt, és ez a felismerés a monopoltőkések és munkásügynökeik számára egyre nehezebbé teszi a nép becsapását.

A maximális profit biztosítására törekvő monopolkapitalizmus politikájának minden vonása ráillik Angliára; és ugyancsak vonatkoznak rá ennek a politikának és a kapitalizmus általános válságának a következményei is.

Azok, akik ezeket az eseményeket a reformizmus szempontjából nézik, a fizetési mérleg, a csereüzletek lebonyolításának nehézségei, exportnehézségek, termelési nehézségek fogalmaiban gondolkodnak, és ezt az egész helyzetet ilyen szempontból ítélik meg: mindezen nehézségek okát a szocialista országok állítólagos agresszivitásában látják, amely ellen az úgynevezett „szabad világnak" a monopolkapitalista társadalom áldásainak védelmében egyesülnie kell.

A háború befejezése óta eltelt hét év alatt előbb a Labour Party jobbszárnya, majdpedig a konzervatívok igyekeztek Anglia válságát a maguk módján megoldani.

---

[6] *Sztálin.* A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban. 33. old.

[7] Ugyanott.

És mi az eredmény? — A helyzet egyre rosszabb. Az ország az egyik nehézségből a másikba támolyog, és mentől sűrűbben hajóznak át Anglia miniszterelnökei az Atlanti-óceánon, hogy a Wall Streeten keressenek újabb megoldásokat, annál megoldhatatlanabbá válik a helyzet.

Noshát, ha az uralkodó osztály nem tud megoldást, a munkásosztály tud, és már régóta esedékes, hogy a munkásosztály megoldását alkalmazzák.

Azok, akik az eseményeket a munkásosztály szempontjából, vagyis a marxizmus szempontjából nézik, az eseményeknek ebben a látszólagos labirintusában és kaotikus állapotában, amint ezt egyszer Lenin kifejezte, az osztályharcot látják. Kizárólag ez a kulcsa annak, ami történik, és annak a politikának, amelyet a munkásosztály a szocializmus felé való haladás útján követ.

Ez az álláspont tette a Kommunista Párt számára lehetővé, hogy a marxizmus alapelveit Anglia mai helyzetére alkalmazza és előterjessze „Anglia útja a szocializmus felé" című programmját. Ezt a munkát a marxizmus alkotó alkalmazásának tekintik, amely megmutatja az angol dolgozó népnek az előrevivő utat, tekintetbeveszi az angol hagyományokat és intézményeket, és vezérfonalul szolgál a dolgozó nép valamennyi többi rétegével szövetségben levő és azokat vezető munkásosztály számára ahhoz, hogy legyőzze a nagytőkéseket és népi kormányt juttasson uralomra.

A háború és a béke kérdésében osztályalapon állunk. Leszögezzük hogy „a kapitalizmus szüli a háborús veszélyt"; bebizonyítjuk, hogy „a szocialista országoknak nincs szükségük gyarmatokra, befektetési övezetekre, arra, hogy maximális profitot szerezzenek", és hogy „a szocialista külpolitika kizárólag békepolitika lehet".

Ezzel az osztályszemponttal ellentétben áll a gazdáik szavait szajkózó jobboldali munkáspárti vezetők fecsegése, amely szerint a háborús veszélyt olyasvalami okozza, amit ők, önmagában való ellentmondásként szovjet

imperializmusnak neveznek; s amely szerint a világ leghatalmasabb monopolkapitalista csoportja, az Egyesült Államok vezető körei csupán szent kötelességüket teljesítik, amikor az agresszió szörnyű veszélyével szemben védekezve vezetik a „szabad világot", vagyis azt a világot, ahol szabad a tőkés kizsákmányolás.

A marxizmus igazságánál fogva legyőzhetetlen erő. A marxista elemzés igazsága és a jobboldali munkáspárti elemzés teljesen hamis volta napról napra nyilvánvalóbbá válik az angol munkások előtt. Ezért értik meg minden tilalom és fenyegetés ellenére végülis a Labour Party, a szakszervezetek és a szövetkezetek tagjainak tömegei, hogy ki kezdte el a hidegháborút, ki kezdte el a fegyverkezési hajszát, ki indította el a koreai háborút, ki nem hajlandó békét kötni Koreában, ki szakította ketté Németországot és miért, hogy miért folyik a malájföldi és a vietnami háború, miért költenek minden évben az angol adófizetőktől kipréselt pénzből 354 millió font sterlinget különböző tengerentúli katonai kalandokra, és miért nem elég tizenkéthavi katonai szolgálat.

Azt is megértik, hogy mit jelent az úgynevezett amerikai „segély", amelyet a jobboldali vezetők örömmel üdvözöltek. Mi árulóknak bélyegezzük a munkáspárti vezéreket és torykat, akik gyalázatosan elárulták Anglia nemzeti érdekeit. Felszólítjuk a népet, hogy csatlakozzék hozzánk a szabad, erős és független Angliáért vívott harcban.

A Szovjetunió Kommunista Pártja XIX. Kongresszusán elmondott beszédében Sztálin kijelentette, hogy a burzsoázia, amely egykor a nemzet jogait és függetlenségét védte, most dollárokért áruba bocsátja a nemzet jogait és függetlenségét, és eldobta a nemzeti függetlenség és a nemzeti szuverenitás zászlaját. És hozzátette:

„Kétségtelen, hogy ezt a zászlót önöknek, a kommunista és demokratikus pártok képviselőinek kell felemelniök és előrevinniök, ha hazájuk hű fiai akarnak lenni, ha a

nemzet vezető erejévé akarnak válni. Nincs senki más, aki ezt a zászlót felemelje"[8].

Marx ismételten kijelentette, hogy nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom. Ezért, amikor felemeljük Anglia függetlenségének zászlaját, a mai Brit Birodalomban élő elnyomott és leigázott népek függetlenségének zászlaját is felemeljük.

Mi elvetjük a jobboldali munkásvezéreknek azt a felfogását, hogy a gyarmati népek nem alkalmasak az önkormányzatra és a brit imperializmus uralma alatt kell őket tartani mindaddig, amíg az angol imperialisták valamely távoli időpontban, a Labour Party jobbszárnyának segítségével azokban az országokban olyan egyéneket nem neveltek, akik azután a brit imperializmus érdekeinek megfelelően kormányozzák az országot.

Ennélfogva ezzel a kérdéssel kapcsolatban ezt mondjuk:

„Véget kell vetni annak a politikai, gazdasági és katonai leigázáson alapuló egészségtelen viszonynak, amely a jelenlegi Brit Birodalom népei között fennáll, és ezt a viszonyt a teljes nemzeti függetlenségre és egyenjogúságra épülő kapcsolatokkal kell felváltani."

Ez lenne az alapja egy új, szoros, önkéntes és baráti társulásnak, amely mind az angol nép, mindpedig a jelenlegi Brit Birodalom felszabadított népeinek kölcsönös előnyét szolgálná.

Ez a politika nemcsak a gyarmati népek javát szolgálja. Az angol munkásoknak semmi hasznuk sincs a gyarmati háborúkból és abból, hogy az imperialisták kizsákmányolják a gyarmati népeket. Az a politika, amelyet mi a jelenlegi gyarmatokra vonatkozóan előterjesztünk, állandó és folyamatos munkalehetőséget biztosít az angol munkásosztály számára, olyan gépeknek és felszereléseknek az előállítását, amelyekre az elmaradott

[8] A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. Kongresszusa. Szikra 1953. 1068. old.

országoknak — amint felszabadulnak — szükségük lesz, és amelyekért cserébe majd olyan élelmiszert és nyersanyagot adnak, amit ők termelnek. Senki sem várhatja, hogy jó piac legyen egy olyan ország, ahol az emberek napi egy shillingből élnek; a gyarmati népek csak akkor fogják tudni igazán elősegíteni a mi népünk jólétét, ha majd ők maguk ellenőrzik saját nyersanyagforrásaikat és jólétet teremtettek a maguk számára.

Itt van előttünk a régi cári birodalom iparilag elmaradott területeinek a példája, amelyeknek a népei a szovjet kormány és a Szovjetunió haladottabb népei segítségével meg tudták tenni az ugrást a szocialista társadalomba. A mi programmunk is ezt a perspektívát nyujtja mindazon iparilag elmaradott és fejletlen népeknek, amelyeket ma a brit imperializmus kizsákmányol és fejlődésükben hátráltat. A marxista elveknek s a lenini és sztálini nemzeti politikának ezt az alkalmazását azonban csakis egy olyan angol kormány hajthatja végre, amely az angol dolgozók érdekét szolgáló politikát folytat és erejét Anglia dolgozó népéből meríti.

IV. HARC A DEMOKRÁCIÁÉRT

A Labour Party jobboldali vezetői demokráciáról fecsegnek. De úgy félnek a munkásoktól, mint — ahogy mondani szokás — az ördög a szenteltvíztől. Az a demokrácia, amelyről ők beszélnek, a gazdagok „demokráciája", olyan rendszer, amelyben a munkások vannak lenn és a nagytőkések fenn.

Olyan demokrácia ez, amely gondoskodik róla, hogy a munkásoknak ne legyen szavuk az ipar irányításában, hogy csak a tőkéseknek legyenek „igazgatási jogaik". Olyan demokrácia, amely megengedi ugyan, hogy a munkások szavazzanak, de csak azután, hogy a milliomosok kezében levő sajtó és rádió útján gúzsba köti és elaltatja gondolkodásukat. Ha pedig a munkások az önálló gondol-

kodás jeleit mutatják, akkor megváltoztatják a választási játék szabályait, mint például napjainkban Franciaországban és Olaszországban. Olyan demokrácia ez, amely tisztogatásokat és kiközösítéseket hajt végre, nem bocsát a munkásosztály szervezeteinek rendelkezésére helyiségeket, nem engedi be az országba más országok munkásosztályainak képviselőit, és azzal az ürüggyel szabadul meg a harcos szakszervezeti tagoktól, hogy sok a „felesleges" munkás.

A marxisták számára azonban a demokratikus jogok olyan jogok, amelyeket a munkások az életkörülményeik védelméért és megjavításáért folytatott történelmi harcokban vívtak ki maguknak. A munkások ezeket a gazdasági és politikai vonatkozású demokratikus jogokat tovább akarják fejleszteni, s ezért arra használják fel őket, hogy segítségükkel folytassák a kizsákmányolás elleni harcot és végetvessenek a kapitalizmusnak, annak a rendszernek, amely az embernek ember által való kizsákmányolásán alapul.

Marx és Engels a „Kommunista Kiáltvány"-ban azt mondják, hogy amikor a munkásosztály átveszi a hatalmat, ezzel győzelemre viszi a demokrácia ügyét.

A demokrácia ügyének győzelme azt jelenti, hogy megszűnik a vagyon uralma a nép élete és gondolkodása fölött.

Ezért hangsúlyozta Marx és Engels, hogy a munkásoknak szakadatlan harcot kell folytatniok a demokrácia kiterjesztéséért, ezért figyelmeztette Lenin a kommunistákat ismételten arra, hogy folytassanak sokoldalú harcot a demokráciáért.

Amikor a jobboldali labourista vezetők azzal vádolják a kommunistákat, hogy a „totális" rendszer hívei és a „demokrácia ellenségei", ezzel leplezni igyekeznek a maguk mélységes ellenszenvét minden olyan demokráciával szemben, amely megszünteti a tőkések hatalmát.

Tetteik alapján kell megítélni őket. A jobboldali munkáspárti vezérek voltak azok, akik saját szervezetük-

ben is mindig tiltakoztak a demokrácia érvényesülése ellen. Mindenkit, aki kommunista elveket vall, kizárnak a Labour Party-ból, sőt, bizonyos szakszervezetekben a választás útján betöltött szakszervezeti pozíciókból is. Ma mindenkit, aki csatlakozik a békemozgalomhoz vagy olyan szervezetekhez, amelyek a szocialista országok népeivel való barátságot mozdítják elő, még ha a Labour Party aktív támogatója is, fenyegetésekkel igyekeznek eltéríteni ettől és kizárással sujtják őket. Valójában a jobboldali vezetők hónapokon át azon törik a fejüket, hogyan akadályozzák meg a munkásokat abban, hogy egyáltalában gondolkodjanak.

Mi ellenben bízunk a munkásokban, bizalommal vagyunk irántuk, felszólítjuk őket, hogy legyenek aktívak, gondolkodjanak önállóan, teljes mértékben éljenek demokratikus jogaikkal, söpörjenek el minden olyan akadályt, amely akár saját szervezeteikben, akár Anglia egész politikai és gazdasági életében a demokrácia útjában áll. Mi szilárdan Marx szavaihoz tartjuk magunkat: a munkások felszabadítása maguknak a munkásoknak a feladata.

Ezért jelentjük ki, hogy Angliában a szocializmushoz vezető út a népi demokrácián visz keresztül. A népi demokráciának az a lényege, hogy a dolgozó népet vezető egységes munkásosztály saját kezébe veszi a hatalmat, ezt a hatalmat a nagytőkések és földbirtokosok gazdasági, politikai és propaganda-hatalmának megtörésére használja fel, és ezzel megtisztítja az utat a szocializmus építése számára.

„Anglia útja a szocializmus felé" című programmunkban ezt mondjuk:

„A munkásosztály csakis a munkásmozgalom minden szervezetének akcióegysége alapján tömörítheti határozott cselekvésre saját erőit és valamennyi szövetségesének erőit, csakis így érheti el, hogy megszervezze a parlamenti többséget és népi kormányt alakítson."

Kifejtjük, hogy ez a döntő változás Angliában csak akkor következhet be,

„ha a szakszervezetek és a szövetkezetek sokmillió munkása és a Labour Party egyes tagjai is latbavetik minden politikai és gazdasági erejüket, hogy lehetetlenné tegyék a jobboldali munkáspárti vezetők és konzervatívok számára mai végzetes politikájuk folytatását."

Ezért félnek a toryk és a jobboldali labourista vezetők a nép demokratikus mozgalmától és ezért tesznek meg minden lehetőt kibontakozásának megakadályozására.

Ők vádolnak bennünket azzal, hogy erőszakot hirdetünk. De ők azok, nem mi, akik erőszakos akciókat szerveznek a demokratikus jogaikért és függetlenségükért harcoló gyarmati népek ellen. Ők küldenek katonákat a munkások gazdasági akcióinak letörésére. Ők tiltják be a munkások május elsejei felvonulását, és ők alkalmaznak rendőri erőszakot a munkások ellen, ha azok ragaszkodnak a tüntetéshez való demokratikus jogukhoz. Ők azok, akik az Egyesült Államok monopoltőkéseivel és a torykkal szövetségben megszervezik Anglia fegyverkezési hajszáját a szocializmus országai elleni atomháború céljaira.

Az erőszak a jobboldali vezetők fegyvere a demokrácia ellen, aminthogy mindig is a tőkések fegyvere volt.

A mi útunk a demokrácia útja, a munkásosztály demokráciájának az útja.

A marxisták azonban nem pacifisták. Mi tisztában vagyunk azzal, hogy a nagytőkések erőszakot alkalmazhatnak a demokratikus népi kormánnyal szemben, és ezért mi azt mondjuk, hogy „az angol népnek és a népi kormánynak készen kell állnia arra, hogy határozottan visszaverje az ilyen kísérleteket".

Ez a programm, az „Anglia útja a szocializmus felé" Anglia mai viszonyai között a demokrácia állandó fejlesztését tűzi ki feladatul.

Ezzel kapcsolatban szeretném idézni Sztálin szavait:

„A burzsoázia ezelőtt megengedte magának a szabadelvűsködést, védelmezte a burzsoá-demokratikus szabadságjogokat, és ezzel népszerűségre tett szert a nép körében.

A szabadelvűségnek most már nyoma sem maradt... A burzsoá-demokratikus szabadságjogok zászlaját eldobták"[9].

Továbbá azt mondta, hogy ezt a zászlót

„a kommunista és demokratikus pártok képviselőinek kell felemelniök és előrevinniök, ha maguk köré akarják gyüjteni a nép többségét. Nincs senki más, aki ezt a zászlót felemelje"[10].

Kétségtelenül ez a helyzet ma Angliában, és amikor magunk köré gyüjtjük a munkásosztályt és a nép minden demokratikus rétegét, a mi dicső feladatunk az, hogy a demokrácia zászlaját előrevigyük a konzervatívok és a jobboldali munkásvezérek ellen, és így az angol nép megnyerhesse a demokráciáért vívott csatát.

V. A KOMMUNIZMUS KORSZAKA

A marxizmus és annak továbbfejlesztése, ami Lenin és Sztálin műve volt az imperializmus új viszonyai között, olyan tudományos elmélet, amely a munkásosztály tapasztalatain alapul. Ennek a tudományos elméletnek a felhasználása és az egyes országok viszonyaira való alkalmazása a biztosítéka annak, hogy a munkásosztály az új társadalmi rendért vívott hosszú harcában győzelmet fog aratni.

Az angol munkásosztály nem a szervezettség vagy a bátorság hiánya miatt nem tudott mindezideig egyetlen döntő lépést sem tenni a szocializmus irányában. Engels egyszer ezt mondta:

„Nincs a világon hatalom, amely ellenállhatna akár egy napig is a teljes egészében megszervezett angol munkásosztálynak"[11].

---

[9] A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. Kongresszusa. 1067. old.

[10] Ugyanott.

[11] *Engels.* A szakszervezetekről. Szikra 1949. 23. old.

Az angol munkásosztályból azonban ma hiányzik az a világos szocialista szemlélet és az az önbizalom, amit csak a marxizmus adhat meg.

Amint Sztálin mondta: a jobboldali labourista vezetők fő bűne, hogy aláásták a munkásosztálynak saját erejébe vetett hitét, azt a hitét, hogy szembe tud szállni a kizsákmányolókkal és le tudja őket győzni.

A munkásmozgalmon belül a marxistáknak mindenekelőtt az a feladatuk, hogy visszaadják ezt a hitet, hogy segítségére legyenek a munkásosztálynak abban, hogy saját tapasztalatai alapján megértse: harc nélkül még soha egyetlen győzelmet sem arattak a tőkés osztályon és azokon a munkásmozgalomban működő elemeken, amelyek a kapitalista eszmék terjesztésével igyekeztek fékezni és hátráltatni a munkásosztály fejlődését.

A Kommunista Párt előtt, amely az angol munkásmozgalomban a marxizmus zászlóvivője, az a feladat áll, hogy visszaadja a munkásoknak ezt a hitet, és mindazoknak, akik rendíthetetlenül bíznak a munkásosztályban, kötelességük, hogy belépjenek a Kommunista Párt tagjai sorába és segítségére legyenek a pártnak abban, hogy feladatát gyorsabban végrehajthassa.

Ma a világnak majdnem a felén szétzúzták a kapitalizmus és az imperializmus uralmát. Az az elképzelés, amelyet Marx elénk tárt, és amellyel kapcsolatban megmutatta a munkásosztálynak, hogyan kell azt valósággá változtatni, ma a dolgozó nép százmillióí számára vált valósággá. A kapitalizmus gazdasági és politikai válsága világméretekben nő.

A kapitalizmus a maga haláltusájában igyekszik a világot újabb háborúba, atomháborúba sodorni, abban a hiú reményben, hogy ez a tömegmészárlás és pusztítás még néhány évre megmenti profitját a nép dühétől.

Ennek azonban nem szabad megtörténnie. Az angol munkásosztálynak megvan az ereje ahhoz, hogy az egész népet felsorakoztassa az amerikai és angol imperialisták

háborús tervei ellen, és ezzel necsak az egész világot mentse meg, hanem egyben azt a hatalmas fejlődést is elindítsa, amely meg fogja nyitni Angliában az utat a szocializmus előtt.

Számunkra, Anglia munkásosztálya és egész népe számára ez azt jelenti, hogy véget ér az az állapot, amelyben az angol munkások — akik szervezettség, bátorság és ügyesség tekintetében valamikor a világ munkásosztályának az élén haladtak — hátul baktatnak és a konzervatívok s a jobboldali munkásvezérek eszközéül szolgálnak abban a harcban, amelyet ezek a szocializmus ellen, a gyarmati népek ellen és minden ország munkásai ellen folytatnak.

A marxizmus osztályelméletétől sarkalva vessen már véget az angol munkásság ennek a szégyenletes időszaknak, foglalja el újból méltó helyét a nemzetközi munkásosztály élcsapatainak sorában, és haladjon teljes magabiztossággal egy kommunista Anglia felé egy kommunista világban.

Az angol uralkodó osztály egy új erzsébeti korszakról beszél. De ebben ők maguk sem hisznek. Csődbejutottak és életképtelenné váltak, hatalmuk hajszálon függ. A történelem nem tűri a csődbejutottak korszakát. Napjaik meg vannak számlálva és ezt ők tudják.

John Foster Dulles egy új eisenhoweri korszakról beszél. Az Egyesült Államok uralkodó osztálya diadalittasan handabandázik, Hitlerhez hasonlóan, aki egykor azzal kérkedett, hogy birodalma, a Reich, ezer évig fog fennállni. Az ezer évből tizenkettő lett.

Ez a tábornok, egy gengsztermódszerekkel működő politikai gépezetnek ez a kiszemelt hitvány politikai figurája sem lesz soká uralmon. Ha a koreaiakhoz hasonlóan, a tőkés világ népei mind ellenállnak az arcátlan jenki uraknak — márpedig ezt fogják tenni —, akkor az Egyesült Államok uralma rövidebb életű lesz, mint Hitleré volt.

A mi korunk nem erzsébeti és nem eisenhoweri korszak, hanem a kommunizmusnak, a marxizmus diadalmas győzelmének korszaka, és ebben a korszakban az angol munkásosztálynak vezető szerepe lehet és vezető szerepének is kell lennie.

1953

I. V. SZTÁLIN ÉS KLEMENT GOTTWALD EMLÉKÉRE

Az egész világgal együtt gyászoljuk Sztálinnak — korunk legnagyobb emberének — és közeli fegyvertársának, Klement Gottwaldnak halálát. Az emberiség történetében sohasem volt még példa ilyen egyetemes gyászra.

Amikor Karl Marx 1883-ban meghalt, a szocializmus felé vezető utat már világosan látták, de maga a szocializmus még a jövő képe volt, a jövőt előrevetítő fénysugár, amely megvilágította az utat a dolgozók elkeseredett harcai számára. Marx és Engels zászlaja alatt vezette Lenin és Sztálin az orosz népet a szocializmus első, dicsőséges győzelméhez. Az Októberi Forradalom diadalával a világ egyhatodán megszűnt a kapitalizmus uralma. Lenin halála után Sztálin, Lenin küzdőtársa alkotóan továbbfejlesztette Lenin halhatatlan művét, s a legkeményebb megpróbáltatásokon keresztül elvezette a szovjet népet a kommunizmus küszöbéig, irányt mutatott a nemzetközi munkásmozgalomnak a szocializmusért és a békéért vívott harcában.

Amikor Sztálin 1953 március 5-én meghalt, egy átalakított világ volt az az élő emlékmű, amely nagyságát hirdette. Nyolcszázmillió ember, az emberiség egyharmada, lerázta magáról az imperialista uralom bilincseit, és a kapitalisták s a feudális maradványok uralmától megszabadulva óriásléptekkel halad előre a jövő útján — a népi demokráciától a szocializmus felé, a szocializmustól a kommunizmus felé. A tőkés világban a munkásosztály

és az egész dolgozó nép erői mérhetetlenül megnőttek, és egyengetik annak az útját, hogy a maguk országaiban is diadalra juttassák a szocializmust. Egy új korszak hajnala köszöntött be, a sztálini korszaké, és most az emberek mindenütt mélységes bánattal, a súlyos közös és egyéni veszteség keserű érzésével gyászolják Sztálint, akinek halálával pótolhatatlan veszteség érte őket.

De nemcsak könnyes szemmel és mély, leküzdhetetlen fájdalommal gyászolták őt, hanem egyben azzal a szilárd eltökéltséggel is szívükben, hogy továbbviszik azt, amire Sztálin tanította őket, amiért Sztálin egész életében küzdött; azzal a szilárd eltökéltséggel, hogy emlékének tiszteletére megfogadják: még nagyobb keménységgel, még nagyobb egységben és szolidaritással fognak harcolni a szocializmusért és a békéért.

Milyen kimondhatatlanul ostobák és alávalóak voltak az imperialistáknak és szövivőiknek reményei, akik azt hitték, hasznot húzhatnak Sztálin haláláből. Abban reménykedtek, hogy egyenetlenség és pánik tör ki majd. De ehelyett egységgel és erővel találták szembe magukat. Sztálin meghalt, de Sztálin műve tovább él — ez a mű halhatatlan.

Senkinek sem lehetett több oka a bánatra, mint szovjet elvtársainknak. De senki sem mutatott náluknál jobb példát a szilárdságra. A szovjet nép, a szovjet kormány, a Szovjetunió Kommunista Pártja a félelem minden nyoma nélkül hajtotta végre azt az átszervezést, amit nagy veszteségük tett szükségessé.

Gyászbeszédeikben a vezetők a szovjet nép nevében kegyelettel adóztak a nagy Sztálinnak. Megfogadták, hogy tovább erősítik a Kommunista Pártot és azokat a szétválaszthatatlan kapcsolatokat, amelyek a pártot a néphez fűzik. Kijelentették, hogy keserves csalódás vár mindazokra, akik abban reménykednek, hogy a Szovjetunióban zavar és fejvesztettség fog mutatkozni. Megfogadták, hogy tovább vezetik a Szovjetunió népét azon a dicsőséges úton, amelyet Sztálin maga jelölt ki halála

előtt — a kommunizmushoz vezető úton. „Minden rendelkezésünkre áll ahhoz — mondta Malenkov elvtárs —, hogy felépítsük a teljes kommunista társadalmat... Nincs a világon olyan erő, amely fel tudná tartóztatni a szovjet társadalom előrehaladását a kommunizmus felé"[1].

A szovjet vezetők ezúttal is, amint azt Sztálin olyan gyakran tette a maga nyugodt, világos, bizakodó módján, síkraszálltak a béke ügyéért. „Sztálin elvtárs — mondta Malenkov elvtárs — lángelméjének minden erejével azon volt, hogy megvédje a békét valamennyi ország népe számára... Külpolitikai téren fő feladatunk az, hogy megakadályozzuk az új háborút, békében éljünk minden országgal"[2]. A szovjet emberek ebben a szellemben, a békének és annak az elhatározásnak a szellemében, hogy megsokszorozott erőfeszítéssel folytatják a békéért vívott harcot, fejezik ki kegyeletüket Sztálin — a béke embere iránt.

Talán még sohasem süllyedt a történelem folyamán a tőkések osztálya, s ennek szószólói és sajtója a visszataszító lealjasulásnak olyan fokára, mint Sztálin halálakor. Minden félelmük, gyűlöletük és reményük visszatükröződött Eisenhower és Dulles beszédeiben vagy a Kasszandrák, a katasztrófát jósló ujságírók szennyes írásaiban, ami még azokból a tisztességes, becsületes emberekből is méltatlankodást váltott ki, akik ma még távolállnak a Kommunista Párttól. Sztálin fiatal korában szerette idézni a nagy német szocialista, Bebel mondását: „Ami tetszik ellenségeinknek, az a mi számunkra káros." Sztálin sohasem nyerte meg a munkásosztály ellenségeinek tetszését. Sohasem nyerte meg azoknak a tetszését, akik gyűlölik a szocializmust. Sztálin sohasem tetszett azoknak, akik a háború érdekében dolgoznak és félnek a békétől. Talán nem is kaphatott volna Sztálin nagyobb elismerést azért a szakadatlan harcért, amelyet a béke és a szocializmus

[1] Sztálin neve örökké élni fog. Szikra 1953. 15. old.
[2] Ugyanott. 14., 15. old.

ügyéért folytatott, mint ami abban a vele szemben táplált elkeseredett gyűlöletben nyilvánult meg, amelynek halálakor a legreakciósabbak szabad folyást engedtek.

A dolgozó népet azonban, azokat, akik a Sztálin halálával bekövetkezett pótolhatatlan veszteséget gyászolják, nem fogja megtántorítani az imperializmus szószólóinak sötét aljassága, és nem fogják megtántorítani azok provokációi sem. A gyászban lehajtják fejüket, hogy azután elszántan felemeljék, és még erőteljesebben folytassák harcukat, megszilárdítsák egységüket, szorosabbra zárják soraikat. És végre fogják hajtani a nagy kínai kommunista vezetőnek, Mao Ce-tung-nak a felhívását — „A mi feladatunk, hogy a bánatot erővé változtassuk"[3].

Honnan ered Sztálin nagysága? Miért van az, hogy világszerte férfiak és nők úgy gyászolják elvesztését, mint ahogy még soha embert nem gyászoltak?

Sztálin maga fejtette ki egy beszélgetés során, amelyet Emil Ludwiggal, a német íróval 1931 december 13-án folytatott, hogy mi a nagy emberek szerepe a történelemben:

„A marxizmus egyáltalán nem tagadja a kimagasló egyéniségek szerepét vagy azt, hogy emberek csinálják a történelmet . . . De persze az emberek nem úgy csinálják a történelmet, ahogy valamilyen talajtalan elképzelés diktálja nekik, nem úgy, ahogy eszükbe jut. Minden egyes új nemzedék meghatározott viszonyokat talál, amelyek abban a pillanatban, amikor ez a nemzedék világra jött, már kész formában megvoltak. És a nagy emberek csak annyiban érnek valamit, amennyiben ezeket a viszonyokat meg tudják érteni, amennyiben meg tudják érteni, hogyan lehet azokat megváltoztatni"[4].

Sztálin ilyenfajta nagy ember volt. Sztálin nagy tudós és nagy teoretikus volt. Alaposan tanulmányozta Marx,

---

[3] Sztálin neve örökké élni fog. 57. old.

[4] *Sztálin* Művei. 13. köt. Szikra 1951. 110—111. old.

Engels és Lenin műveit és alkotóan folytatta és továbbfejlesztette művüket. Mélyrehatóan ismerte a természet és a társadalom fejlődéstörvényeit. És ezeknek a törvényeknek a beható tanulmányozása alapján sajátította el a társadalom megváltoztatásának és átalakításának ismeretét.

Sztálin sohasem gondolt arra, hogy ez a változás minden további nélkül megy végbe. Az új gazdasági törvény felfedezése és alkalmazása, magyarázza Sztálin „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban" című művében, a társadalom önmagukat túlélt reakciós erőinek rendkívül erős ellenállásába ütközik:

„Olyan erőre, olyan társadalmi erőre van tehát szükség, amely képes leküzdeni ezt az ellenállást. Országunkban akadt ilyen erő: a társadalom túlnyomó többségének, a munkásosztálynak és a parasztságnak a szövetsége"[5].

Csak a munkásosztály, amely a dolgozókat vezeti és azoknak szövetségese, vethet véget az imperializmus uralmának és hozhatja létre a szocialista társadalmat. Sztálin szakadatlanul törekedett a társadalom megváltoztatására, és ehhez annak a legyőzhetetlen szövetségnek erejére támaszkodott, amelyet az egész dolgozó népet vezető munkásosztály kötött a néppel.

Sztálin egész élete élő megtestesítése volt az elmélet és a gyakorlat egységének. Nem elég megmutatni az előre vezető utat; a Kommunista Pártnak a munkásosztály és az egész nép élén kell állnia, a kommunista vezetőnek pedig példát kell mutatnia a napi, konkrét, gyakorlati vezetésben. Ez volt Sztálin tanítása, és ezt meg kell tanulnunk tőle.

„Mi a tudományos szocializmus — írta a fiatal Sztálin 1905-ben — *munkásmozgalom nélkül?* — Iránytű, amely, mivel nem használják, csak megrozsdásodhat, és akkor csak arra való, hogy kihajítsák.

[5] *Sztálin.* A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban. 10. old.

Mi a munkásmozgalom *szocializmus nélkül?* Hajó, iránytű nélkül, amely így is átjut a másik partra, de ha volna iránytűje, sokkal gyorsabban érné el a partot és kevesebb veszéllyel kellene megbirkóznia.

Egyesítsétek a kettőt, és akkor remek hajótok lesz, amely nyílegyenesen száguld a másik part felé és sértetlenül eléri a kikötőt"[6].

Ez volt Sztálin nagyságának titka — a természet és a társadalom mély elméleti ismerete, a legteljesebb bizalom a munkásosztályban és a népben, mint abban az egyetlen társadalmi erőben, amely meg tudja szüntetni a kapitalizmust és létre tudja hozni az új szocialista társadalmat; az állandó vezetés, amelyet a munkásosztálynak és a népnek harcaik kibontakoztatásában nyujtott: az állandó, mindennapi *gyakorlati* példamutatás abban a *konkrét* harcban, amelyet a dolgozó nép körében és a dolgozó nép élén a szocializmus ügyéért vívott.

Az eljövendő nemzedékek számára Sztálin két örökséget hagyott — elméletét és gyakorlatát, életének harcait és írásait — mindkettő felbecsülhetetlen érték és a kettő elválaszthatatlan egymástól.

Sztálin 1879 december 21-én Tiflisz közelében, egy kis grúziai faluban született. Apja cipész volt, anyja jobbágynak született.

Sztálin 15 éves korában bekapcsolódott a munkások harcába, és mint a tifliszi papi szeminárium növendéke felvette az összeköttetést a kaukázusontúli marxista csoportokkal. Az irodalom és a tudomány számos területén nagy olvasottságra tett szert — többek között olvasta Shakespeare-t és Darwint.

Csakhamar teljesen magávalragadta a forradalmi mozgalom, kapcsolatba lépett a munkásosztállyal, munkás tanulóköröket vezetett, felszólalt a munkások gyűlésein,

[6] *Sztálin* Művei. 1. köt. Szikra 1950. 107—108. old.

röpiratokat írt, sztrájkokat szervezett, és miközben segítette vezetni a munkásokat, tanult tőlük.

„Emlékszem — mondotta Sztálin — 1898-ra, amikor először bíztak rám egy tanulókört, amely a vasúti műhelyek munkásaiból állt... Itt, ezeknek az elvtársaknak körében estem át első forradalmi tűzkeresztségemen... első tanítóim a tifliszi munkások voltak"[7].

A fiatal Sztálinra állandóan vadászott a cári rendőrség, hiszen már a marxista mozgalomban való részvételének kezdetén gyorsan kivívta a dolgozók bizalmát és vezető szerepet töltött be. A lenini *Iszkra* lelkes híveként megalapítja az első grúziai marxista lapot, megszervezi és irányítja a batumi munkások 1902 március 9-i híres politikai tüntetését és a bakui olajmunkások 1904 decemberi nagy sztrájkját, amelynek eredményeként a munkások kivívták az orosz munkásmozgalom történetének első kollektív szerződését. A kaukázusontúli munkások harcai Sztálin vezetésével váltak az 1905. évi forradalom egyik legkiemelkedőbb csúcspontjává.

A fiatal Sztálin állandó harcot folytatott a nagy Lenin irányvonaláért a munkásmozgalmon belüli jobboldaliak, opportunisták és anarchisták ellen. Ragyogó ifjúkori írásaiban— amelyekhez nemsokára angol nyelven is hozzájuthatunk és amelyek rendkívül tanulságosak az angol munkásmozgalom számára — síkraszállt Leninnek az újtípusú pártra vonatkozó felfogása mellett, harcolt azért, hogy a különböző nemzetiségek egységben folytassák közös küzdelmüket.

„A proletariátus győzelme érdekében — írta 1904-ben — szükség van *valamennyi* munkás egyesülésére, *nemzeti különbségre való tekintet nélkül.* Világos, hogy a nemzeti korlátok ledöntése és az orosz, grúz, örmény, lengyel, zsidó stb. proletárok szoros tömörülése az oroszországi proletariátus győzelmének elengedhetetlen feltétele"[8].

[7] *Sztálin* Művei. 8. köt. 185. old.
[8] *Sztálin* Művei. 1. köt. 37 old.

Lenin csakhamar felismerte a fiatal Sztálin szerepét, és dícsérte elméleti írásait.

Tehát Sztálin már legkorábbi forradalmár-tanuló-éveitől kezdve küzdőtársa és fegyvertársa lett Leninnek.

Semmi sem félemlítette meg, sem az elnyomás, sem a cári rendőrség, sem a börtönbüntetések. Amikor a harc a leghevesebb volt, Sztálin ott állt a harc élén.

1902 és 1913 között Sztálint hétszer tartóztatták le; hatszor volt számüzetésben; ötször szökött meg a számüzetésből.

A fiatal Sztálin, Lenin fegyvertársa, a legjobb, a legmerészebb, a legbizakodóbb és legélesebben látó úttörő orosz szocialisták minden kiváló tulajdonságát egyesítette magában.

Lenin mellett Sztálin volt a nagy bolsevik forradalom vezetője és ihletője, a világ első szocialista államának megalapítója.

1917 március 12-én Sztálin számüzetési helyéről, amely közvetlenül az Északi Sarkkör közelében volt, visszatért Petrográdba. A Központi Bizottság utasítására átvette annak lapja, a *Pravda* szerkesztését és Molotov elvtárssal együtt irányította a Központi Bizottság és a Bolsevik Párt Petrográdi Bizottságának tevékenységét. Áprilisban ő vezette azt a küldöttséget, amely Lenint Oroszországba való visszatértekor fogadta, a Bolsevik Párt hetedik konferenciáján pedig megválasztották a Központi Bizottság Politikai Irodájának tagjává. Leninnel együtt Sztálin készítette elő az orosz munkásokat és pártjukat a Nagy Októberi Forradalomra:

„Emlékszem . . . 1917-re — mondja Sztálin —, amikor a párt akaratából, a börtönök és számüzetések hányattatásai után Leningrádba kerültem. Ott, az orosz munkások körében, a világproletariátus nagy tanítójának, Lenin elvtársnak közvetlen közelében, a proletariátus és a burzsoázia nagy összecsapásainak viharában, az imperia-

lista háború viszonyai között... ott... estem át harmadik forradalmi tűzkeresztségemen. Ott... váltam a forradalom egyik mesterévé"[9].

Sztálin Lenin mellett azért az eszméért szállt síkra, hogy Oroszországnak megvan a lehetősége arra, hogy utat törjön a szocializmus felé, hogy példát mutasson a világnak:

„Nincs kizárva az a lehetőség — jelentette ki Sztálin a párt VI. kongresszusán —, hogy éppen Oroszország lesz az az ország, amely utat tör a szocializmushoz... El kell vetni azt az elavult felfogást, hogy csak Európa mutathat nekünk utat. Van dogmatikus és van alkotó marxizmus. Én az utóbbi talaján állok"[10].

A forradalom viharos napjaiban a Központi Bizottság Sztálint a legnehezebb és legfelelősségteljesebb helyekre küldte. Kinevezték a párt Szervező Központjának vezetőjévé, hogy előkészítse azt a felkelést, amely a hatalmat a munkásosztály kezébe adja. Ő irányította a forradalom minden gyakorlati előkészületét. Amikor a forradalom döntő győzelmet aratott, és az imperializmus erőszakos úton le akarta verni a forradalmat, amikor tizennégy állam, köztük Anglia is, elküldte intervenciós csapatait, hogy a történelem kerekét visszafelé fordítsa, és vérontással, gyilkos kegyetlenséggel megsemmisítse az első szocialista államot, Lenin mellett Sztálin volt az, aki a szocializmust megvédte. Kalinyin a következőket mondta:

„1918 és 1920 között Sztálin volt az egyetlen ember, akit a Központi Bizottság állandóan az egyik frontról a másikra küldött — mindig arra a pontra, ahol a forradalom a legnagyobb veszélyben volt."

Sztálin harcolt az intervenciósok, a fehérgárdisták, az orosz munkásmozgalmon belüli árulók ellen. Egyik harctéri győzelmének emlékére Caricint Sztálingrádnak nevezték el. Sztálint Moszkva védelméért a Vörös Zászló-renddel tüntették ki. A határozat kiemelte:

---

[9] *Sztálin* Művei. 8. köt. 186. old.
[10] *Sztálin* Művei. 3. köt. Szikra 1950. 205, 206. old.

„Az arcvonalban és ágyútűzben Sztálin személyes példájával ösztönözte azokat a harcosokat, akik a szocialista forradalomért küzdöttek."

Sztálin a katonai stratégia géniuszának bizonyult.

Lenin mellett, Lenin fegyvertársaként Sztálin vezette, lelkesítette, védelmezte a Nagy Bolsevik Forradalmat, azt a forradalmat, amely a világon először juttatta diadalra a szocializmust.

Leninnel együtt Sztálin harcolt a bolsevik párt építéséért, annak az újtípusú pártnak az építéséért, amely az orosz munkásokat a szocializmus sikeres megvalósításában vezette.

„Nem lehet valóraváltani" — kiáltozták a tőkések szószólói és a munkásmozgalmon belüli árulók és defetisták. „A szocialista forradalom nem győzhet az elmaradott Oroszországban." De Lenin és Sztálin vezetésével *valóra lehetett váltani*, és *igenis* győzött a forradalom. „Nem lehet tartós", hajtogatták a tőkések szószólói, és minden tőlük telhetőt megtettek, hogy vérbefojtsák a forradalmat. De a forradalom győzelme *tartós volt.*

Lenin 1924-ben meghalt, és Sztálin, aki 1922-től kezdve a párt főtitkára volt, továbbfolytatta a szocializmus építését, azt a történelmi jelentőségű művet, amelyet Leninnel együtt kezdett meg: „Lehetetlen megvalósítani Oroszország iparosítását!" „Az orosz munkásoknak nincs meg ehhez sem a szaktudásuk, sem a nyersanyaguk." Ezt harsogták az imperialisták s a munkásmozgalmon belüli árulók és bomlasztó elemek. És minden tőlük telhetőt megtettek, hogy elszigeteljék a Szovjetuniót, bojkottálják a vele való kereskedelmet, kiéheztessék, megnehezítsék a szocializmus építésének feladatát.

De Sztálin vezetésével *lehetséges volt.* A szocialista forradalom győzelme felszabadította a szovjet munkásosztály alkotóerejét, és a munkások a munka hőstetteit

hajtották végre. Felépítették a kapitalizmussal szemben független, erős szocialista ipart. A trockistáknak és más kémeknek s a párton belüli bomlasztó elemeknek tevékenységét Sztálin vezetésével meghiúsították. Megkezdődött az ötéves tervek nagy korszaka, melyhez joggal fűzték a „sztálini" jelzőt. Sztálin volt az ihletője a szocialista verseny hatalmas hullámának, amely létrehozta a sztahanovista mozgalmat. Az orosz munkások bebizonyították, hogy nincs olyan technika, amelyet ne tudnának elsajátítani. Sztálin szavai szerint:

„A szocializmusnak ... az építés frontján elért kétségtelen sikerei szemléltetően bebizonyították, hogy a proletariátus sikeresen *tudja* vezetni az országot burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* építeni az ipart burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* vezetni az egész népgazdaságot burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* építeni a szocializmust a kapitalista környezet ellenére is"[11].

Sztálin vezetésével felépült a Szovjetunió erős szocialista ipara.

„Az Orosz Forradalom azonban — kiáltoztak az imperialisták szószólói és a munkásmozgalmon belüli egységbontók — csődöt fog mondani az orosz falvakban!" Ebben reménykedtek! Ez volt az, amit kémeik és ügynökeik útján oly kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek elérni! De Sztálin bölcs vezetésével sikerült megnyerni az orosz dolgozó parasztság tömegeit és elérni, hogy önként lépjenek a kollektív gazdálkodás útjára. A szocializmus bevonult a szovjet faluba és a kolhozparasztság számára új élet kezdődött, a jólét és kultúra új korszaka. A szocializmus ellenségei ezúttal is csúfot vallottak.

A szocializmus tehát 1936-ra sikeresen megvalósult. A szovjet társadalomban az ember ember által való kizsákmányolásának utolsó maradványai is eltűntek. Életbe

[11] *Sztálin* Művei. 10. köt. Szikra 1952. 259. old.

lépett a Szovjetunió új Alkotmánya — az az okmány, amely Sztálin szavai szerint:

„Arról tanúskodik, hogy az, amiről a kapitalista országokban a becsületes emberek milliói álmodoztak és ma is álmodoznak — a Szovjetunióban már megvalósult"[12].

A külföldi imperialisták már régóta azt a tervet forralták, hogy erőszakkal megdöntik a nagy szocialista államot, amely világító fáklyaként áll a világ dolgozói előtt, figyelmeztetve őket, hogy járjanak el hasonlóképpen saját országukban, vessenek véget az imperialisták uralmának, és lépjenek a szocializmus építésének útjára.

1941 júniusában a hitleri fasizmus erői, amelyek akkor már lerohanták Európát és a világuralom meghódítására törekedtek, megtámadták a Szovjetuniót.

„Lehetetlen, hogy ellent tudjanak állni!" üvöltöztek a defetisták és a reakció szószólói. „Legfeljebb három hétig, három hónapig!" De 1941 július 3-án Sztálin nyugodt hangja túlcsengett a viharon:

„A történelem azt mutatja, hogy legyőzhetetlen hadseregek nincsenek és nem is voltak... a hitleri fasiszta hadsereget ugyanúgy szét lehet verni..., mint ahogyan Napoleon és Vilmos hadseregeit szétverték"[13].

És Sztálin vezetésével szét is verték. A nagy szovjet győzelmek példátlan szerencsétlenségtől mentették meg a világot, az angol férfiak és nők százezreit mentették meg a kegyetlen haláltól.

A szovjet nép súlyos veszteségeket szenvedett. Huszonötmillió ember vált hajléktalanná. Több mint 1 700 város és 70 000 falu teljesen vagy részben elpusztult. A háborúban a szovjet nép számtalan nagyszerű fia esett el, és a Szovjetunió szocialista építésében két ötéves terv termelésének megfelelő értéket vesztett el. Anglia és az egész

[12] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra 1953. 638. old.

[13] *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 5—6. old.

világ népe olyan hálával tartozik a szovjet népnek, Sztálin zseniális vezetésének és törhetetlen bátorságának, hogy azt sohasem róhatja le kellőképpen.

A fasizmus veresége és a második világháborúban aratott nagy győzelem alapvetően megváltoztatta a nemzetközi helyzetet, meggyengítette az imperializmus erőit és a világ hatalmas területein a nép újabb nagy győzelmeire vezetett. Az erők egyensúlya a szocializmus és a béke erőinek javára billent.

A szovjet nép a háború okozta sebek és súlyos károk ellenére Sztálin elvtárs vezetésével példátlan gyorsasággal nekilátott, hogy újból létrehozza, újjáépítse, helyreállítsa mindazt, ami elpusztult és kárt szenvedett, hogy elhagyja a régi mérföldköveket és előretörjön a jövő útján — a reménnyel és boldogsággal teljes ragyogó jövő felé.

Az Októberi Forradalom előtt a szocializmus elképzelés és elmélet volt. Harcra ösztönözte a munkásmozgalom úttörőit és arra, hogy legyőzzenek minden nehézséget. De Lenin és Sztálin vezetésével a szovjet nép az elméletet élő, ragyogó valósággá tette.

A szovjet forradalom után Lincoln Steffens, a nagy amerikai ujságíró, ezekkel a szavakkal tért vissza a Szovjetországból: „Láttam a jövőt, és ez a jövő életképes." A nagy francia író és békeharcos, Henri Barbusse ezt írta: „Lenin és Sztálin . . . közelebb hozták a jövőt."

A szovjet nép Sztálin elvtárs vezetésével hallatlan bátorsággal látott neki a munkának, csakhamar helyrehozta a kegyetlen háború okozta hatalmas anyagi károkat, és hozzáfogott a kommunizmus építéséhez.

Marx és Engels, a tudományos szocializmus úttörői mindig azt tartották, hogy a szocialista társadalomból kibontakozik a kommunizmus felsőbb foka, amelyen biztosítva van az emberek mindenoldalú fejlődése; amelyen olyan termékbőséget érnek el, hogy az emberek valamennyi

szükséglete kielégíthetővé válik; amelyen egyszer és mindenkorra megszűnik a város és a falu, a szellemi és a fizikai munka közti lényeges különbség. A kommunizmusban, mondták, az az elv, az a jelszó fog érvényesülni: „Mindenkitől képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint."

Sztálin továbbfejlesztette ezt a gondolatot, általánosságban megmutatta azokat a problémákat, amelyeket a szovjet népnek a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet szakaszában meg kell oldania. Röviddel halála előtt még egy felbecsülhetetlen értékű örökséggel ajándékozta meg a szovjet népet és az egész világ népét — „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban" című művével.

Ebben a zseniális és mélyenszántó elméleti műben Sztálin megmutatta a szocializmus hajtóerejét, kifejtette a szocializmus gazdasági alaptörvényét:

„Az egész társadalom állandóan növekvő anyagi és kulturális szükségletei maximális kielégítésének biztosítása a szocialista termelésnek a legfejlettebb technika alapján történő szakadatlan növekedése és tökéletesedése útján"[14].

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. Kongresszusa az egész világ előtt bebizonyította, hogy mit jelent e törvény működése a szovjet férfiak, nők és gyermekek számára — emelkedő béreket és csökkenő árakat; új iskolákat, kórházakat és bölcsődéket; színházakat, mozikat és könyvtárakat; jelenti a pangás és a válságok megszűnését; biztonságot és állandóan emelkedő életszínvonalat mindenki számára; kultúrát az egész nép számára — jelenti továbbá, hogy a Szovjetunióban nincsenek többé elmaradott nemzetek, s mindenütt bizalommal és örömmel tekintenek a jövő elé.

De Sztálin még tovább vitte őket. Közelebb hozta a jövőt. Zseniális éleslátással megmutatta azokat a leg-

[14] *Sztálin.* A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban. 41. old.

közelebbi feladatokat, amelyek a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet szakaszában a szovjet nép előtt állnak. Ezek a feladatok: a társadalmi termelés szakadatlan növekedésének biztosítása, a kolhoztulajdonnak az össznépi tulajdon színvonalára emelése, továbbá a munkanapnak hat, majd öt órára való csökkentése, és a bérek, az oktatás és a lakásviszonyok további gyökeres megjavítása révén a társadalom tagjainak olyan komoly kulturális fejlődése, amely biztosítja fizikai és szellemi képességeik mindenoldalú fejlesztését.

Sztálin elvezette a szovjet népet a kommunizmus küszöbére, és halála előtt lelkesedést öntött a világ népeibe azzal, hogy megmutatta a szovjet népnek, miként lépjen át ezen a küszöbön a jövőbe.

Az a csillogó remény, amely a szocializmus úttörőit lelkesítette, valósággá válik!

Sztálin nagy műve nemcsak a szovjet nép tulajdona. A szovjet nép diadalmas útja — az Októberi Forradalom győzelme, a szocialista társadalom teljes megvalósítása felé való haladás; a fasizmus megsemmisítése; a kommunizmusba való átmenet — megvilágította az utat a világ dolgozói előtt, rendkívül megerősítette valamennyi ország valamennyi népének a szocializmusért folytatott harcát; mélységesen aláásta az imperializmus erejét, a világ erőviszonyainak mérlegét a béke, a haladás és a szocializmus erőinek javára billentette.

Sztálin elvtárs írásai megvilágítják a szocializmushoz és a kommunizmushoz vezető utat. A dolgozók milliói tanulták meg, hogyan igazodjanak el nehéz és bonyolult harcaikban. Az „Anarchizmus vagy szocializmus?", „A leninizmus alapjai", „A leninizmus kérdései", a szocializmus nagy enciklopédiája, „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története", „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban" című művei, a munkásosztály harcának stratégiájával és taktikájával foglal-

kozó nagyszámú írása a szocialista harcosok egész nemzedékeit tanította és lelkesítette, és végtelen azoknak a száma, akiket tanítani és lelkesíteni fog.

Nincs a tudománynak olyan ága, amelyet ne gazdagított volna mély bölcseségével és alkotó gondolataival! Új magaslatra emelte a marxizmus-leninizmust. Továbbfejlesztette Leninnek a kapitalizmus egyenlőtlen fejlődéséről és a szocializmusnak és kommunizmusnak kapitalista környezetben való felépítéséről szóló elméletét. Mélyreható felismerésekre jutott el a filozófia és a politikai gazdaságtan területén. Kifejtette a gyarmati és félgyarmati országok forradalmának elméletét, amivel a gyarmati népek tízmillióit lelkesítette harcra a nemzeti függetlenségért. Leninnel együtt kidolgozta a Kommunista Párt szerepének és szervezetének az elméletét. Megtanította a munkásosztályt arra, hogyan kell harcolnia az egységért és hogyan kell szövetségeseket szereznie.

A Szovjetunió Kommunista Pártja XIX. Kongresszusán elhangzott nagyszerű zárszavában Sztálin olyan örökséget hagyott a dolgozókra, amely megmutatta nekik, hogyan bontakoztassanak ki hatalmas harcot a demokratikus szabadságjogokért és a nemzeti szuverenitásért, megmutatta, mint kell felemelniük a nemzeti függetlenség zászlaját, amelyet a reakciós monopoltőkések eldobtak.

És mindenekelőtt, a békéért folyó harcban szilárdan és szakadatlanul ott állt a világ népeinek az élén. Síkraszállt a kapitalista és a szocialista rendszer békés egymás mellett éléséért, valamennyi vitás kérdésnek tárgyalás útján való megoldásáért. Kifejtette, milyen nagy szerepe van a békemozgalomnak az adott háborúk megszüntetésében, és megmutatta az imperializmus megdöntésének és a háborúk egyszer és mindenkorra való kiküszöbölésének módját.

Bebizonyította, hogy a békeharcban a döntő erő a nép.

Sztálinnak az emberekhez való viszonyát következő

szavai fejezik ki: „A világ minden becses tőkéje közül a legbecsesebb és legdöntőbb jelentőségű tőke — az ember"[15]. Mindazt, amit tett, az emberek javáért tette.

Ismételten elítélte a munkásokkal szemben megnyilvánuló lélektelen, bürokratikus bánásmódot.

Amikor azt mondta: „Vezető embereink a leggondosabban törődjenek funkcionáriusainkkal, «kicsikkel» és «nagyokkal» egyaránt, akármilyen területen dolgoznak is"[16], akkor azt kérte a vezető emberektől, amit ő maga is tett. A Szovjetunió minden részéből érkeztek hozzá levelek, küldöttségek, emberek, akik tanácsot kértek tőle, elmondták neki, mivel foglalkoznak, segítséget kértek tőle munkájukhoz. Sztálin válaszait csak olyan esetekben hozták nyilvánosságra, amikor elvi vagy elméleti kérdésekről volt szó, mint például Ivanovnak, a fiatal munkásnak az esetében. Ivanovot kizárták a pártból, mert az állam kérdésében kiállt azért, amit ő a helyes marxista vonalnak tartott. Írt Sztálinnak és megkérdezte tőle, vajjon igaza volt-e vagy sem. Sztálin ekkor azt válaszolta: „Persze, hogy igaza van, Ivanov elvtárs" — és megmagyarázta az állam egész elméletét.

De Sztálin nap nap után száz meg száz embernek, „nagynak" és „kicsinek" adott ilyen segítséget és tanácsot, és ezzel segítette fejlődésüket. Ezért szerették, tisztelték őt az emberek, tudták, hogy az ő érdekeiket szolgálja.

Ezenfelül azonban Sztálin maga is tisztelte és szerette az embereket, mindig támaszkodott arra a nagy tartalékra, amelyet az emberek képességei és tapasztalatai jelentenek. 1935-ben a sztahanovisták tanácskozásán ezt mondta: „A dolgozók, a munkások és parasztok milliói élnek, munkálkodnak, harcolnak. Ki kételkedhetik abban, hogy ezek az emberek nem hiába élnek, hogy ezek az emberek életük és harcuk során roppant gyakorlati tapasztalatokat gyüjtenek össze? ... Nekünk tehát, a párt és a kormány

[15] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 593. old.
[16] Ugyanott, 592. old.

vezetőinek, nemcsak tanítanunk kell a munkásokat, hanem tanulnunk is kell tőlük"[17].

1945-ben, a győzelmi ünnepség alkalmával pedig, amikor az egész nép hősies erőfeszítéseinek eredményeként szétzúzták a hitleri hadsereget, Sztálin egy pohárköszöntőben a következőket mondta:

„Emelem poharamat az egyszerű, mindennapi, szerény emberekre, azokra, akik mint mindmegannyi fog a fogaskerékben, nagy államgépezetünket a tudomány, a nemzetgazdaság és a katonai ügyek minden ágában működésben tartották. Nagyon sokan vannak; nevük légiónyi; számuk tíz- és tízmillió. Senki sem ír róluk. Nincs címük, és kevésnek van csak rangja. Ezek azok az emberek, akiken létünk nyugszik, ugyanúgy, ahogyan az alapon nyugszik a csúcs.

Ezeknek az embereknek, — a mi tisztelt elvtársainknak az egészségére emelem poharamat."

Sztálin azt is hangsúlyozta, hogy a Kommunista Párt ereje mindenekelőtt a tömegekkel való szoros kapcsolatában rejlik; olyan párt ez, mondta, „amelyet szétszakíthatatlan kötelékek fűznek a munkásosztály tömegeihez"[18]. Sztálin a bolsevikokat a görög mitológia hőséhez, Anteuszhoz hasonlította, akiről azt beszélték, hogy mindannyiszor új erőre kapott, valahányszor megérintette anyját, a földet. A bolsevikoknak, mondta Sztálin, mint Anteusznak, abban van az erejük, hogy kapcsolatban állnak anyjukkal, a tömegekkel[19].

Beszéltem arról, mint segítette Sztálin a „nagy" és „kis" embereket egyaránt. Nem lehet kétséges, hogy azok a vezetők, akik ma a Szovjetunióban Sztálin munkáját folytatják, mint marxisták és vezetők, fejlődésüket annak a rendkívül nagy segítségnek és támogatásnak köszönhetik, amelyet Sztálin nyujtott mindig azoknak, akik mellette dolgoztak.

---

[17] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 608. old.

[18] *Lenin—Sztálin.* Párt és pártépítés. Szikra 1950. 528. old.

[19] Az SzK(b)P története. Rövid tanfolyam. Szikra 1953. 438. old.

Sztálin mindig szívesen adott segítséget és tanácsot, de nemcsak a szovjet vezető embereknek, hanem más országok kommunista pártjai vezetőinek is. Tudom, hogy én magam mennyit tanultam nemcsak műveiből, hanem azokból a baráti tanácsokból is, amelyeket tőle kaptam.

Nincs a világon olyan kommunista párt, amelynek vezetője ne kapott volna ilyen személyes segítséget Sztálintól.

Klement Gottwald, akinek Sztálin halála után oly gyorsan bekövetkezett elhunyta igen nagy veszteség mindnyájunk számára, szintén azok közé tartozott, akik sokat köszönhettek Sztálin segítségének.

Gottwald, aki foglalkozására nézve ács volt, 1896-ban született. 16 éves korában belépett a szociáldemokrata ifjúsági szervezetbe, az első világháború alatt katonai szolgálatot teljesített, majdpedig tevékenyen résztvett szakszervezetének munkájában és a szocialista mozgalomban. Miután megalakult a Csehszlovák Kommunista Párt, Gottwald tagja lett, és 1921-ben már a párt egyik lapját szerkesztette. 1925-ben beválasztották a párt Központi Bizottságába, és két évvel később egyhangúlag megválasztották a párt főtitkárává.

Amikor Németországban felütötte fejét a fasizmus, Gottwald felismerte a Csehszlovákiát fenyegető veszélyt és azt javasolta, hogy a csehszlovák munkások hozzanak létre egységfrontot a fasizmussal szemben. Ezt írta:

„Olyan időpontban, amikor fennáll az a veszély, hogy a véres fasiszta reakció újabb hulláma egész Nyugat-Európát elárasztja és a dolgozó nép minden rétegére végtelen sok szenvedést mér, mindenekelőtt a munkásosztálynak kell közös alapot találnia és együttesen cselekednie."

Azon munkálkodott, hogy Csehszlovákia és a Szovjetunió között létrehozza a kölcsönös segélynyujtási egyez-

ményt. Amikor ezt a tervet elvetette az uralkodó osztály, amely a müncheni árulás után engedett Chamberlain nyomásának, a Központi Bizottság elküldte Gottwaldot Moszkvába. Gottwald onnan nyujtott segítséget a háború alatt a csehszlovák ellenállási mozgalom megszervezésében, s ugyanakkor igyekezett kiépíteni a demokratikus pártok szövetségét, hogy Csehszlovákia felszabadulása után majd ez a szövetség alakítsa meg a kormányt.

Erőfeszítései eredménnyel jártak, és a Nemzeti Arcvonal programmját 1945-ben a más demokratikus pártokkal együtt tartott kassai ülésen elfogadták.

A demokratikus pártok egységének és a Szovjetunióval való szoros barátságnak a politikája helyesnek bizonyult. Amikor a Vörös Hadsereg teljesen felszabadította Csehszlovákiát, a Nemzeti Arcvonal megalakíthatta a kormányt és végre tudta hajtani az elfogadott programmot.

Gottwaldnak és a Kommunista Pártnak mind több és több hívet szerzett az, hogy sziklaként állt szemben a többi párt vezetőinek kísérleteivel, amelyekkel azok gátolni próbálták az elfogadott programm végrehajtását. Az 1948 februári kormányválság alkalmával, amikor a többi párt vezetői igyekeztek a kormányt felbomlasztani és letéríteni a szocializmus felé vezető útról, Gottwald a néphez fordult, a nép válasza pedig megremegtette a reakciósokat és angliai s Egyesült Államokbeli támogatóikat. Csehszlovákia előtt megnyílt a szocializmus felé vezető út.

Az ezt követő időszakban Gottwald vezetésével hiúsította meg a párt és a nép az angol és amerikai imperialisták s ügynökeik minden olyan kísérletét, amellyel visszafelé akarták forgatni az óramutatót.

Emlékszem a Csehszlovák Kommunista Párt 1946. évi kongresszusára, amelyen mint az angol Kommunista Párt küldöttje vettem részt. Amikor Gottwald azzal a szerénységgel és igénytelenséggel, amely őt mindig jellemezte — húsz éve ismertem —, felment az emelvényre, olyan ünneplésben részesítették, amelyhez hasonlót csak

a Szovjetunióban láttam, amikor Sztálin elvtársat ünnepelték.

Nemcsak a Kommunista Párt szerette és tisztelte Gottwaldot. Az árulókat leszámítva, Csehszlovákia egész népe kipróbált, megbízható barátját látta benne, akinek vezetésével a nép a jólét és biztonság felé haladt.

Gottwald gyakran beszélt arról a segítségről, amelyet ő és hazája a Szovjetuniótól és Sztálin elvtárstól személyesen kapott. Sztálin elvtárs tanácsa azokon a tapasztalatokon alapult, amelyeket a szovjet nép a szocializmus győzelmes építése során szerzett, és ezek a tanácsok a legnagyobb segítséget jelentették Csehszlovákia számára.

Így vált lehetővé, hogy Gottwald lerakhatta hazája szocialista újjáépítésének alapjait, és meg tudta szilárdítani helyét a béketáborban.

Klement Gottwald munkás élete teljében halt meg. Öröksége mindaz, amit a Kommunista és a Szocialista Párt marxista alapon való egyesítéséért és a csehszlovák népnek a szocializmus építésében való egyesítéséért tett.

Mélységes rokonszenvet, meleg barátságot érzett az angol nép iránt, és nemcsak én tudom, hanem az angol nép minden haladó rétegéhez tartozó emberek tudják, hogy halálával őszinte barátunkat veszítettük el, küzdőtársunkat a béke és a népeink közötti barátság ügyéért vívott harcban.

Elvtársak, a marxizmus győzelme, amely a dolgozó nép győzelme, ma abban a tényben nyilvánul meg, hogy az emberiség egyharmada számára megszűnt az embernek ember által való kizsákmányolása.

Ennek a hatalmas eredménynek az elérésében Sztálin elvtársnak olyan szerepe volt, amelyet nem lehet eléggé értékelni. Sztálin elvtárs az emberiségnek a legnagyobb szolgálatot azzal tette, hogy a világ valamennyi országának dolgozó népét tanította és önbizalmat öntött beléjük.

Ma az a feladatunk, hogy művét továbbvigyük saját

országunkban. Ezzel áldozunk emlékének, és így vezetjük saját országunk népét a kapitalizmussal járó szegénység, válságok és háború fertőjéből a szocializmus ragyogó, biztonságot nyujtó útjára.

Hogyan tudjuk ezt elérni?

Mindenekelőtt harcolnunk kell a békéért, azért, hogy baráti kapcsolatokat létesítsünk népünk és a Szovjetunió s Csehszlovákia népei között. Másodsorban harcolnunk kell nemzeti függetlenségünkért, mert enélkül, amint azt Sztálin elvtárs tanította, országunk nem halad előre: egyidejűleg harcolnunk kell a gyarmati népek nemzeti függetlenségéért is, amelyekkel mint egyenlő társakkal, baráti szövetségben akarunk előre haladni mindnyájunk közös érdekében.

Harmadszor, harcolnunk kell azért, hogy létrehozzuk a munkásmozgalmon belül azt az egységet és valamennyi dolgozó bevonásával azt a szélesebbkörű szövetséget, amelyet az „Anglia útja a szocializmus felé" című programmunkban vázoltunk.

De melyik az az egyedüli eszköz, amelynek segítségével ezeket a célokat elérhetjük?

Amint azt Lenin és Sztálin tanította, és amint ezt Angliában a munkásmozgalmon belül követett reformista politika csődje be is bizonyította, a győzelem egyedüli eszköze a Kommunista Párt, amely politikáját a munkásosztálynak a marxizmusban megtestesült szemléletére és elméletére alapítja.

Ezért a Kommunista Párt minden tagjának azt mondom: Sztálin elvtárs emlékének tiszteletére és művének továbbviteléért akkor teszitek a legtöbbet, ha a Párt erősítése céljából barátaitokat és munkatársaitokat behozzátok a Pártba.

Azoknak, akik ma még nem tagjai a Kommunista Pártnak, azt mondom: vajjon nem bizonyították-e be saját élettapasztalataitok mindenféle reformista politika csődjét? Nem látjátok-e, hogy a dolgozó nép csak azokban az országokban tudja győzelemre juttatni a szocializmust,

amelyeknek munkásmozgalmában a Kommunista Párt és a marxizmus elvei diadalmaskodtak a reformizmus fölött? Lépjetek be tehát a mi Pártunkba, elméleti és gyakorlati téren mélyítsétek el osztályöntudatotokat, és legyetek segítségünkre ennek a nemes feladatnak — saját népünk és az emberiség felszabadításának — végrehajtásában.

Fogadjuk meg, egyenként és valamennyien azt a bölcs tanácsot, amelyet a kínai nép nagy vezetője, Mao Ce-tung adott nekünk, amikor Sztálin elvtárs haláláról megemlékezett:

„A mi feladatunk, hogy a bánatot erővé változtassuk." Ez felhívás arra, hogy folytassuk Sztálin elvtárs és Gottwald elvtárs harcát — hogy saját országunkban harcoljunk a népért, a szocializmus megvalósításáért.

1953

TARTALOM

Mentsük meg Rákosi elvtársunkat (1934) 5
Dinamit a vádlottak padján (1935) 11
A háborús veszély Abesszíniában és a brit munkásosztály (1935) 43
Ki kell szabadítani Thälmannt! (1936) 50
Mentsük meg Spanyolországot a fasizmustól! (1936) 54
Végetvetettek egy háborúnak (1936) 72
Üdvözlet a Szovjetuniónak (1937) 82
Ausztria (1938) 105
Beszéd a Brit Zászlóalj tiszteletére (1939) 117
Azonnali megsemmisítő csapást Hitlerre! (1941) 123
Az amerikai kommunisták pere (1949) 137
Kezdjenek tárgyalásokat! (1951) 143
Nem engedjük hatalomra jutni a nácikat! (1952) 165
Anglia útja a szocializmus felé (1952) 179
Meg kell szüntetni a malájföldi háborút! (1952) 184
A munkásság politikája (1953) 198
A marxizmus az angol munkásmozgalomban (1953) 217
I. V. Sztálin és Klement Gottwald emlékére (1953) 239

A fordítást ellenőrizte: Fraknói Júlia. Műszaki vezető: Szécsi Andor.

A könyv szedését 1953. XII. 3-án kezdték meg. Megjelent 1954. I. 14-én, 6000 példányban. Tartalmaz 12,9 szerkesztői ívet. Terjedelem 13,2 (A/5) ív.

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5602—50 Á szabványok szerint készült.

5629. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Vértes Ferenc

16.— Ft